

Besluit 06/18

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 19 januari 2018

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 10 november 2017

Datum

19 januari 2018

Documentnummer

4302099

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de griffier, d.d. 9 januari 2018 – nr. 4298388;

gelet op artikel 45, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2017;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 10 november 2017.

's-Hertogenbosch, 19 januari 2018
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

06 /18 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 10 november 2017

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	8
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	11
Actualiteit	12
Stemming 1	12
75/17 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 28 september 2017 tot en met 11 oktober 2017	12
74/17 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 8 september 2017	12
Amendement A4 bij ontwerpbesluit 69/17 Verantwoording fractiebudgetten 2016	12
69/17 Ontwerpbesluit Verantwoording fractiebudgetten 2016	13
Bespreekstukken	14
66/17 Begroting 2018	14
Stemming 2	262
66/17 Begroting 2018	262
Sluiting	323

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 317
Arts, mw. W.M.A., 212

Berg, H.F. van den, 17, 46, 47, 48, 60, 61, 62, 98, 100, 101, 111, 112, 114, 116, 117, 119, 120, 136, 137, 156, 190, 195, 196, 210, 213, 240, 241, 259
Bollen, G.W., 45, 66, 167, 176, 177
Boon, M.C.H., 19, 20, 24, 26, 56, 68, 105, 185, 186, 195, 204, 254
Braspenning, A.L.J., 12, 13, 26, 27, 31, 33, 158, 179, 202, 226
Brunklaus, mw. drs. P.M., 13, 14, 41, 59, 62, 70, 73, 77, 78, 97, 98, 110, 113, 123, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 157, 158
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 22, 42, 73

Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 11

Deryckere, M.N.R.C., 220, 221
Dingemans, mw. F.M., 183, 187, 188, 242, 243, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 64, 65, 71, 72, 122, 123, 167, 168, 200, 201, 215, 233, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Hageman, ir. J.J.C., 13, 14, 40, 41, 69, 70, 71, 72, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 133, 170, 173, 174, 212, 217, 230, 236, 240, 241, 242, 243, 251, 261

Hattem, A.W.J.A. van, 15, 18, 21, 22, 24, 29, 44, 47, 56, 57, 64, 71, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 110, 111, 118, 132, 182, 184, 191, 192, 198, 199, 210, 211, 219, 220, 222, 223, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 236, 237, 238, 242, 247, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Heer, drs. ing. C. de, 166, 167

Heijman, J.H.W.F., 13, 14, 161, 233, 241, 250, 262, 263, 264, 265, 266, 268, 269, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323

Heijmans, N.G.L., 13, 14, 16, 17, 19, 22, 25, 28, 33, 39, 40, 42, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 80, 84, 106, 107, 119, 124, 169, 170, 196, 206, 208, 218, 224, 226, 236, 237, 258, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Hoon, mw. A.J.M. de, 84, 85, 209

Kammen, mw. drs. P. van der, 13, 14, 191
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 27, 33, 176, 190

Kort, M.V. de, 137, 138, 168, 186

Kuijken MSc, R.C.P., 106

Kutlu, S., 49

Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 135, 136

Meijer, A.A., 29, 30, 41, 42, 63, 64, 131, 177, 178, 189, 207, 246

Oosterveer, ing. H., 169, 171

Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 79, 80, 82, 83, 84

Overveld, W.A.A.M. van, 13, 14, 147, 247, 262, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 301, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 320, 321, 322, 323

Panhuizen, A.V., 67, 175, 179

Portheine, P., 112, 119, 120, 121

Roijackers, mw. H.I., 23, 30, 31, 35, 36, 45, 46, 48, 63, 66, 67, 76, 102, 103, 104, 149, 170, 171, 177, 180, 188, 189, 202, 203, 223, 245, 246, 247, 252, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Roks, L.A.G., 218, 219

Smeets, drs. M.E.J., 81, 82, 213, 214

Smeulders, S.J.A.H., 13, 14, 20, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 193, 244, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Staak, W.R. van der, 168

Steenbakkers, S.P.M.F., 21, 25, 32, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 72, 81, 96, 97, 123, 124, 133, 134, 172, 183, 194, 203, 208, 218, 225, 226, 234, 235, 259, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Surminski, mw. M.J.G.P., 13, 14, 57, 62, 74

Uijlenhoet, A., 16, 36, 61, 99, 100, 115, 117, 120, 121, 137, 138, 174, 178, 197, 198, 221, 231, 232

Voorzitter, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 147, 148, 149, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295,

296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323

Vreugdenhil, ing. H.J., 13, 14, 27, 28, 32, 34, 58, 155, 156, 157, 158, 159, 181, 242, 243, 249, 252, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323

Vugt, drs. R.J. van, 98, 99, 101, 116, 118, 119, 120, 174, 192, 193, 194

Wel, ir. M.C. van der, 65, 66, 81, 99, 100, 105, 113, 115, 130, 134, 135, 148, 149, 159, 171, 180, 181, 182, 184, 187, 188, 199, 201, 205, 206, 248, 253, 257, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323

Altundal MIB, N., 317

Arts, mw. W.M.A., 212

Berg, H.F. van den, 17, 46, 47, 48, 60, 61, 62, 98, 100, 101, 111, 112, 114, 116, 117, 119, 120, 136, 137, 156, 190, 195, 196, 210, 213, 240, 241, 259

Bollen, G.W., 45, 66, 167, 176, 177

Boon, M.C.H., 19, 20, 24, 26, 56, 68, 105, 185, 186, 195, 204, 254

Braspenning, A.L.J., 12, 13, 26, 27, 31, 33, 158, 179, 202, 226

Brunklaus, mw. drs. P.M., 13, 14, 41, 59, 62, 70, 73, 77, 78, 97, 98, 110, 113, 123, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 157, 158

Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 22, 42, 73

Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 11

Deryckere, M.N.R.C., 220, 221

Dingemans, mw. F.M., 183, 187, 188, 242, 243, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 64, 65, 71, 72, 122, 123, 167, 168, 200, 201, 215, 233, 261, 262, 263, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Hageman, ir. J.J.C., 13, 14, 40, 41, 69, 70, 71, 72, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 133, 170, 173, 174, 212, 217, 230, 236, 240, 241, 242, 243, 251, 261

Hattem, A.W.J.A. van, 15, 18, 21, 22, 24, 29, 44, 47, 56, 57, 64, 71, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 110, 111, 118, 132, 182, 184, 191, 192, 198, 199, 210, 211, 219, 220, 222, 223, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 236, 237, 238, 242, 247, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Heer, drs. ing. C. de, 166, 167

Heijman, J.H.W.F., 13, 14, 161, 233, 241, 250, 262, 263, 264, 265, 266, 268, 269, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323

Heijmans, N.G.L., 13, 14, 16, 17, 19, 22, 25, 28, 33, 39, 40, 42, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 80, 84, 106, 107, 119, 124, 169, 170, 196, 206, 208, 218, 224, 226, 236, 237, 258, 261, 263, 264,

265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Hoon, mw. A.J.M. de, 84, 85, 209

Kammen, mw. drs. P. van der, 13, 14, 191

Knoet-Michels, mw. A.J.H., 27, 33, 176, 190

Kort, M.V. de, 137, 138, 168, 186

Kuijken MSc, R.C.P., 106

Kutlu, S., 49

Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 135, 136

Meijer, A.A., 29, 30, 41, 42, 63, 64, 131, 177, 178, 189, 207, 246

Oosterveer, ing. H., 169, 171

Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 79, 80, 82, 83, 84

Overveld, W.A.A.M. van, 13, 14, 147, 247, 262, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 301, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 320, 321, 322, 323

Panhuizen, A.V., 67, 175, 179

Portheine, P., 112, 119, 120, 121

Roijackers, mw. H.I., 23, 30, 31, 35, 36, 45, 46, 48, 63, 66, 67, 76, 102, 103, 104, 149, 170, 171, 177, 180, 188, 189, 202, 203, 223, 245, 246, 247, 252, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Roks, L.A.G., 218, 219

Smeets, drs. M.E.J., 81, 82, 213, 214

Smeulders, S.J.A.H., 13, 14, 20, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 193, 244, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Staak, W.R. van der, 168

Steenbakkers, S.P.M.F., 21, 25, 32, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 72, 81, 96, 97, 123, 124, 133, 134, 172, 183, 194, 203, 208, 218, 225, 226, 234, 235, 259, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322

Surminski, mw. M.J.G.P., 13, 14, 57, 62, 74

Uijlenhoet, A., 16, 36, 61, 99, 100, 115, 117, 120, 121, 137, 138, 174, 178, 197, 198, 221, 231, 232

Voorzitter, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 147, 148, 149, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295,

296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323

Vreugdenhil, ing. H.J., 13, 14, 27, 28, 32, 34, 58, 155, 156, 157, 158, 159, 181, 242, 243, 249, 252, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323

Vugt, drs. R.J. van, 98, 99, 101, 116, 118, 119, 120, 174, 192, 193, 194

Wel, ir. M.C. van der, 65, 66, 81, 99, 100, 105, 113, 115, 130, 134, 135, 148, 149, 159, 171, 180, 181, 182, 184, 187, 188, 199, 201, 205, 206, 248, 253, 257, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Kaatsheuvel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Klitsie, mw. drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Breda
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg

Portheine, P.
 Roijackers, mw. H.I.
 Roks, L.A.G.
 Schüller, mw. drs. I.J.W.
 Smeets, drs. M.E.J.
 Smeulders, S.J.A.H.
 Spapens, M.
 Staak, W.R. van der
 Steenbakkers, S.P.M.F.
 Surminski, mw. M.J.G.P.
 Uijlenhoet, A.
 Vreugdenhil, ing. H.J.
 Vugt, drs. R.J. van
 Wel, ir. M.C. van der
 Willems-Kardol, mw. J.C.

VVD	Riethoven
GroenLinks	's-Hertogenbosch
PVV	Etten-Leur
VVD	Woudrichem
GroenLinks	Oosterhout
PvdA	Helmond
SP	's-Hertogenbosch
SP	Sint-Oedenrode
CDA	's-Hertogenbosch
PvdD	Hoogerheide
GroenLinks	Rosmalen
ChristenUnie-SGP	Nieuwendijk
CDA	Woudrichem
PvdD	Rijsbergen
PVV	Helmond

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 10 november 2017

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Actualiteit

III. Stemming 1

75/17 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 28 september 2017 tot en met 11 oktober 2017

74/17 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 8 september 2017

Amendement A4 bij ontwerpbesluit 69/17 Verantwoording fractiebudgetten 2016

69/17 Ontwerpbesluit Verantwoording fractiebudgetten 2016

IV. Bespreekstukken

66/17 Begroting 2018

V. Stemming 2

66/17 Begroting 2018

VI. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 10 november 2017

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

Griffier: mw. mr. K.A.E. ten Cate

Volgens de presentielijst zijn 54 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, De Heer, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Knoet-Michels, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthene, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel, mw. Willems-Kardol.

Afwezig. mw. Klitsie.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 10.00 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik open de vergadering en verzoek u allen te gaan staan voor een moment van stilte.

(Er wordt een moment stilte in acht genomen.)

De **voorzitter**: Dank u. Collega's. Ik meld u dat wij vandaag vergaderen zonder mevrouw Klitsie in ons midden. Zoals u weet, is haar echtgenoot vorige week overleden en intussen in besloten kring begraven. Wij hebben namens u en het college van Gedeputeerde Staten bloemen gestuurd. Ik stel voor dat er vandaag nog een kaart rondgaat in de Staten, zodat u allen uw persoonlijke gevoelens van medeleven kunt uiten. Wij zijn in gedachten bij Tineke, zeker nu zij ook zelf weer in medische behandeling is. Wij heten alle andere bezoekers welkom die in de Bois-le-duc-zaal en hier op de tribune zijn gezeten. Leden van D66 zijn als gast van PS ontvangen door de heer Erik VandeWall, fractiemedewerker van D66. Ik vraag de griffier of er nog overige berichten van verhindering zijn.

De **griffier**: Mevrouw Brunklaus heeft laten weten dat zij aan het einde van de middag weg moet en de heer Van der Wel zal halverwege deze ochtend arriveren.

De **voorzitter**: Aanvullingen op deze mededelingen vanuit de zaal? Dat is niet het geval. Dan stel ik voor hiervan kennis te nemen.

Stel ik nu de agenda aan de orde. Ik neem aan dat die uw instemming heeft, Geen opmerkingen bij de agenda? Dan gaan wij met de voorliggende agenda aan het werk.

Ik meld u dan dat alle moties en amendementen die in deze vergadering zullen worden ingediend door de griffie op iBabs zullen worden geplaatst onder de Statendag van 10-11-2017 onder agendapunt 4:

Ingediende moties en amendementen. Daar kunt u ze digitaal vinden. Voorafgaand aan de schorsingen voor de lunch en het diner zal de griffie de meest actuele overzichten van de ingediende moties en amendementen op iBabs plaatsen en bijwerken.

Ten slotte verzoek ik u bij het verlaten van de Statenzaal dit even te melden bij de bodetafel, zodat we beschikken over een correct aanwezigensoverzicht bij de stemmingen.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Actualiteit

Stemming 1

De **voorzitter**: We gaan naar het eerste agendapunt en dat is een aantal stemmingen. En dan drukken wij gebruikelijk op de stemmingsbel om te kijken of er mensen van buiten nog de zaal binnen moeten komen. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen voor de stemming?

75/17 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 28 september 2017 tot en met 11 oktober 2017

De **voorzitter**: Ik stel als eerste aan de orde de wijze van afdoening van de lijst van ingekomen stukken, u bekend onder stuknummer 75/17. Het betreft de periode 28 september tot en met 11 oktober 2017. Wenst iemand stemming over deze lijst? Dan stel ik voor bij acclamatie in te stemmen met de daarin vervatte voorstellen.

Aldus wordt besloten.

74/17 Ontwerpbesluit Notulen van de PS-vergadering 8 september 2017

De **voorzitter**: Dan stel ik vervolgens aan de orde stuknummer 74/17, de stemming over de notulen van de vergadering van 8 september 2017. Wenst iemand daarover stemming? Nee? Dan is deze acclamatie door u aangenomen.

Amendement A4 bij ontwerpbesluit 69/17 Verantwoording fractiebudgetten 2016

De **voorzitter**: Dan zijn we nu bij de stemming over een besluit, het ontwerpbesluit Verantwoording fractiebudgetten 2016 en een daarbij ingediend amendement. Dat stuk amendement A4 bij 69/17 ga ik als eerste in stemming brengen en daarna het stuk zelf.

Ik breng het amendement in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen.

69/17 Ontwerpbesluit Verantwoording fractiebudgetten 2016

De **voorzitter**: Dan breng ik nu in stemming het ontwerpbesluit zelve. Ik herhaal, 69/17, de verantwoording van de fractiebudgetten. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met een stemverklaring. Ondanks dat ons amendement niet is aangenomen, stemmen wij voor dit besluit. Desalniettemin plaatsen wij kanttekeningen bij de dubbelrol en de kwaliteit die de accountant hier inneemt.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

Besprekstukken

66/17 Begroting 2018

De **voorzitter**: Dames en heren. Dan zijn wij nu bij het belangrijkste en enige stuk vandaag op de agenda: dat betreft de begroting voor het komende jaar 2018. Aan de orde is de eerste termijn van de

zijde van uw Staten, die wordt geopend door de fractie van de VVD. Ik geef graag het woord aan de heer Van Gruijthuijsen. Hij heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Vol vertrouwen in de toekomst van onze mooie provincie behandelen we vandaag de begroting voor 2018, het laatste volle jaar van deze bestuursperiode. Vol vertrouwen in de toekomst, omdat het goed gaat in Brabant en met de Brabander. Brabant is de afgelopen jaren veranderd van een regio met een Calimero-gevoel die bleef hangen in haar eigen Roomse beleving naar een regio die met zelfbewustzijn het heft in handen heeft genomen, in de overtuiging dat we ons leven en onze omgeving mooier en beter kunnen maken, met de nodige inzet, door innovatief te denken en door samen te werken. Problemen lossen we op door ze aan te pakken met goede maatregelen. Tegelijkertijd hebben we vertrouwen in het oplossend vermogen van anderen, zoals gemeenten, bedrijven en inwoners. De provincie moet dus ook durven loslaten als anderen een probleem beter kunnen oplossen. U hoeft onze Knipselkrant, de regionale media of het landelijke nieuws maar in de gaten te houden, of er komt wel een initiatief uit Brabant voorbij, of het nu gaat om het samenwerken in de Brainport Industrial Campus in Zuidoost, slimme afspraken om mensen uit de kaartenbakken te halen met een Bol.com in Waalwijk, het onderhoud van de F35 in Woensdrecht, of het succes van Visit Brabant. Het spoor in onze provincie wordt veiliger, investeringen in asfalt staan gepland, zelfs voor de fiets, en het verbeteren van transport over water zit in de uitvoering. Kortom, iedereen kan zien dat we onze beperkte middelen op een slimme manier inzetten om het maximale eruit te halen. We doen bovendien niet aan potverteren en als het aan de VVD ligt bevriezen we de komende jaren nog steeds de opcenten van de motorrijtuigenbelasting en laten we het dividend van Eindhoven Airport zitten waar het zit.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Bedankt voorzitter. Kan de VVD misschien aangeven hoeveel Brabanders er uit de kaartenbakken van het UWV zullen worden gehaald dankzij de vestiging van Bol.com, concreet?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb niet het exacte aantal, maar ik sprak laatst de wethouder uit Waalwijk en die zei dat de kaartenbak bijna leeg begint te raken en dat Bol.com zelfs inderdaad aan omscholing werkt met de mensen in de kaartenbakken en mensen uit de omgeving van Waalwijk. Er komen daar dus steeds meer Brabanders aan het werk, mijnheer Van Hattem.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, steeds meer, dat klinkt leuk, maar is de VVD-fractie niet met mij van mening dat het vooral arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa zullen zijn die bij Bol.com aan de slag gaan en een veel beperkter aantal Brabanders die daar aan de slag kunnen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb niet in de hand hoeveel Brabanders we hebben mijnheer Van Hattem, maar als de Brabanders die in de kaartenbakken staan maar aan de slag gaan, en er is nog steeds meer werkgelegenheid, langs die volgorde, dan is het uiteindelijk goed voor de Brabantse economie om inderdaad de handjes erbij te halen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u heeft twee keer geïnterrupteerd. Ik wil overigens om stilte in de zaal vragen, want het is veel te rumoerig. Als u met collega's wilt spreken, zijn daar de wandelgangen voor en niet deze zaal. De heer Uijlenhoet heeft het woord.

De heer **Uijlenhoet** (GL): De VVD schetst een prachtig beeld van onze provincie en er gaat ook heel veel goed in deze provincie, maar we hebben onlangs ook de Brede Welvaartsindicator mogen ontvangen en daaruit blijkt dat het, gezien vanuit het brede welvaartsperspectief, in heel Nederland, en ook in Brabant, eigenlijk helemaal niet veel beter gaat.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Uijlenhoet** (GL): Mijn vraag is: vindt de VVD ook de Brede Welvaartsindicator een goed vertrekpunt om naar Brabant te kijken?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het is een indicator, dat zegt de heer Uijlenhoet terecht. Bij de behandeling van de perspectiefnota van dit jaar heb ik eraan gerefereerd dat het geluk van de Brabander één volle punt is gestegen en in 2017 op 8.3 staat. Ik denk dat dat ook een belangrijke indicator is. Er zijn dus verschillende meetpunten, mijnheer Uijlenhoet. Het gaat goed met Brabant en met de Brabander, dat geeft u zelf ook aan, en als er problemen zijn, lossen we die op de met de nodige maatregelen.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Het lijkt er toch een beetje op dat de VVD de indicatoren kiest die haar goed gezind zijn, zeg maar. De Brede Welvaartsindicator hebben wij ook in deze Staten omarmd, per motie, en het college is aan de slag met een onderzoek naar de manier waarop we die Brede Welvaartsindicator hier kunnen introduceren. Die geeft een heel gemiddeld beeld te zien en het zou de VVD sieren om dat meer genuanceerde beeld hier voor het voetlicht te brengen. Bent u het daarover met mij eens?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk dat u inmiddels de VVD wel een beetje als de partij van de optimisten kent. Ik ben zeer optimistisch wat Brabant en de Brabander betreft, mijnheer Uijlenhoet.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, hierop toch even doorgaande: bent u niet een beetje selectief aan het shoppen, mijnheer Van Gruijthuijsen? Als ik u zo hoor, denk ik bijna: goh, na vandaag gaan we er gewoon mee stoppen, want we zijn klaar, het is allemaal fantastisch en geweldig. Ik neem toch aan dat u met mij ook ziet dat er in Brabant ook problemen zijn: armoede, ondermijning door drugscriminaliteit, onze natuur die enorm onder druk staat, nog steeds een behoorlijke werkloosheid ...

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Heijmans** (SP): Gaat u in uw betoog die andere kant ook benoemen, mijnheer Van Gruijthuijsen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij had ik mijn spreektekst binnen de fractie gehouden, maar na de hint die u nu al geeft, begin ik wel vragen te stellen bij de beveiliging van het ICT-netwerk.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, even in vervolg op de vragen van mijn collega: komt u wel eens in een distributiemagazijn in Brabant?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Gelukkig komen wij op vrijdagen waarop wij niet in dit huis resideren op heel veel locaties in Brabant, waaronder inderdaad ook distributiecentra. Wij zijn op uitnodiging van de wethouder Economische Zaken in Waalwijk bij Bol.com geweest, mijnheer Van den Berg.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): En doet u daar wel eens het spelletje 'Zoek de Brabander'? Want ik kan ze meestal niet vinden in die centra.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als we spelletjes spelen, doen we dat in onze vrije tijd, mijnheer Van den Berg.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. We zitten dus op de goede weg. De Brabantse economie groeit razendsnel, de werkloosheid loopt terug. Tegelijkertijd is het van belang om te blijven vernieuwen, te blijven ontwikkelen en voor elke kans te gaan. We kunnen niet achteroverleunen. Om onze toekomst vorm te geven, staan een aantal voorstellen in de begroting waarvan ik er enkele nader zal duiden. En om u mee te nemen in de overwegingen welke voorstellen, wil ik een tipje van de sluier oplichten over de manier waarop we als VVD-fractie een begrotingsbehandeling zoals vandaag voorbereiden.

Op 24 september ging deze fractievoorzitter met vakantie. De rest van de fractie keek die avond ontspannen naar Zondag met Lubach. Dit programma, met al zijn cynisme en onderkoeld gevoel voor humor, heeft ook een serieuze boodschap. Op die bewuste 24 september had Lubach twee duidelijke boodschappen voor ons. De ene ging over de moordprovincie Brabant – mijnheer Heijmans –, de andere over de vijf grote steden van onze provincie: Eindhoven, Tilburg, Breda, Den Bosch en ... die vijfde stad van Brabant. Ik kom hier later op terug.

Je moet jezelf deze week wel heel goed verstoppt hebben om het nieuws over Operatie Impact, of het nieuws dat we ingegrepen hebben in Geertruidenberg, niet te hebben meegekregen. De ondermijnende drugscriminaliteit is onverminderd aanwezig in onze provincie. Sinds 2014 draagt de provincie bij aan de bestrijding van de overal aanwezige drugscriminaliteit in Brabant. Mede door de lobby van velen uit onze

provincie onderschrijft het Rijk nu het belang van onder andere een Ondernijningsfonds en Ondernijningswet. Het is voor onze regio van belang om door te pakken en niet stil te blijven staan. Het kan niet zo zijn dat het Rijk andere regio's eerst op niveau brengt en wij daardoor stil gaan staan. Een van de belangrijkste punten in de strijd tegen ondermijning in onze provincie is het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid tegen die drugscriminaliteit. Inwoners in onze wijken moeten weten dat criminaliteit niet loont en dat ze veilig in hun huizen kunnen wonen. En dan is het goed te weten welke gemeentebesturen voldoende, of onvoldoende, optreden bij deze problemen. Is het GS bekend en, zo ja, bij welke gemeenten onvoldoende tegen deze ondermijning wordt opgetreden, en wat doet u daar als GS aan? Hoort dit bijvoorbeeld bij het intergemeentelijk toezicht? Volgens de VVD is het nodig om daders, verdachten, nog duidelijker te maken dat misdaad niet loont. Er moet nog een schep bovenop om dit zichtbaar te maken. We moeten laten zien dat de keten in de opsporing, vervolging en berechting werkt, dicht op elkaar zit en dat daarnaar wordt gehandeld. Dit is een wijze ter vergroting van de maatschappelijke weerbaarheid. Daarom dient de VVD-fractie een motie in, om in onze provincie, net als in Rotterdam en Amsterdam, een beveiligde rechtbank, of bunker, te realiseren, speciaal voor deze drugsgerelateerde misdrijven.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Ik ben het geheel met de VVD eens dat we de criminaliteit keihard moeten aanpakken in deze provincie, maar tegelijkertijd: wat ziet u nu als provinciale rol, als provinciale taak, in dit verhaal? Want die kunnen we hierin niet scherp krijgen. U zegt: we moeten meer doen, maar is dat alleen maar meer geld uittrekken, of ziet u nog andere mogelijkheden om bijvoorbeeld ook de openbare orde en veiligheid in het buitengebied meer te handhaven, door bijvoorbeeld Samen Sterk in het buitengebied extra ogen en oren en cameratoezicht in het veld in te zetten, om de criminaliteit aan te pakken?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, mijnheer Van Hattem, daar willen we zeker naar kijken. In de afgelopen Statenvergadering is er gesproken over de toekomst van toezicht, handhaving en vergunningverlening. Ik denk dat dat een mooi moment is om verder in te gaan op de vraag hoe wij in de toekomst willen omgaan met toezicht en handhaving, onder andere ook in het buitengebied.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dat is toch weer een beetje de zaak vooruit schuiven. U geeft zelf de urgentie aan van het probleem en we moeten nu de zaken aanpakken. Bent u het met mij eens dat we op dit moment al kunnen doorpakken door meer mogelijkheden te gaan creëren met onder andere cameratoezicht in het buitengebied en daar direct, onder andere via de SSiB, harder op in te zetten?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Er is toch wel vaker gesproken over dit onderwerp, mijnheer Van Hattem, en daarbij is toch wel gebleken, ook door de experts uit het veld, dat alleen maar cameratoezicht het probleem niet gaat oplossen. Het is een beetje een mooie geste, maar als het geen inhoud heeft, mijnheer Van Hattem, doen we daar niet aan mee.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Een tweetal vragen aan de heer Van Gruijthuijsen aangaande, laat ik maar zeggen: de bunker. Ik heb uw motie nog niet gezien, maar u bent toch niet van mening dat wij als provincie mee moeten bijdragen aan de bekostiging van een dergelijke bunker? En mijn tweede vraag is: kunt u mij nou eens duidelijk maken wat precies het effect van zo'n bunker in Den Bosch zou moeten zijn? Is dat puur die afschrikkende werking? Ik zie niet zo direct de relatie tussen het een en het ander.

De **voorzitter**: Daarom stelt u de vraag. De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Twee vragen, mijnheer Heijmans. Eén: u kent mij als iemand die niet van het potverteren is, dus wat mij betreft gaan wij daar als provincie inderdaad niet aan meebetalen, maar ik denk wel dat, juist door samen te werken met onze partners, en te pleiten voor de komst van zo'n bunker, ons verhaal sterker wordt. Dus: nee, niet mee financieren. Twee: ik heb niet gezegd dat het in Den Bosch moet komen, mijnheer Heijmans. We moeten pleiten voor in Brabant, en daarvoor zal dan de beste locatie gezocht moeten worden in gesprek tussen Brabant en haar partners in de bestrijding tegen deze ondermijnende drugscriminaliteit, en het Rijk.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dan is mijn vraag of u gecheckt hebt of de beide bunkers die we al hebben in dit land regelmatig leegstaan, want het lijkt mij dat je hiermee vooral verstandig en efficiënt moet omgaan. Misschien is een ritje naar Rotterdam vanuit Brabant snel gemaakt, om van de bunker die er al is gebruik te maken.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dat zou een overweging kunnen zijn, mijnheer Heijmans, maar wat ik ook heb betoogd, en ook uit het veld ophaal, is dat juist door te laten zien dat de keten in die opsporing en berechting kort wordt gehouden, er bovenop te zitten, dit bijdraagt aan de maatschappelijke weerbaarheid bij de inwoners van de Brabant. Die nabijheid is heel belangrijk. Ik hoor ook uit het veld dat het tijd kan besparen, een ritje naar Rotterdam of naar de bunker in Amsterdam, en dat het ook wel makkelijk is als er eventueel criminelen vanuit Vught in Brabant berecht worden.

De **voorzitter**: Interruptie Boon, maar niet dan nadat ik de collega's erop heb gewezen dat deze zaal niet bedoeld is voor overleg. Het is rumoerig in de zaal, voor overleg graag naar de wandelgangen. De heer Boon heeft het woord, interruptie.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik heb het net even opgezocht, maar het is niet alleen de PVV die vraagt om extra cameratoezicht in het buitengebied, het is ook Natuurmonumenten, diverse toezichthouders, diverse gemeentes. Iedereen roept erom. De VVD steekt de vingers in de oren en roept: nanana, het helpt niet alles. Maar cameratoezicht helpt toch meer dan niks doen, bent u het daar met ons eens?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, dat weet ik niet. Als het puur een symbolische handeling is, vraag ik me dat af. Maar ik vind dat een mooie discussie als we gaan spreken over de Visie toezicht en handhaving.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Een symbolische handeling, maar dit zijn mensen die iedere dag in die buitengebieden staan. U komt er misschien één keer in het weekend met een wandelingetje, maar deze mensen die vechten dag en nacht tegen deze misdaad. Het enige waar u tot nu toe mee komt, is een symbolische maatregel van een extra bunker, waar de provincie helemaal niet over gaat. Is cameratoezicht nou een hulpmiddel, en volgens ons een heel effectief en volgens heel veel organisaties, gemeentes een effectief middel, ja of nee?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik betwist niet dat er veel organisaties zijn die dat een effectief middel vinden, mijnheer Boon. Het is hun goed recht om dat te vinden.

De **voorzitter**: De heer Smeulders. Gaat uw gang.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het leek een zware dag te worden, mijn kaart was 'not valid', stond er, maar goed: hier lukt het wel. Ik heb een voorstel voor de heer Van Gruijthuijsen, ik heb namelijk een suggestie. Ik ken een hele goede plek in Brabant, een stad, waar die bunker prima kan worden gelokaliseerd. Ik wil het voorstel doen om daarin samen te werken, dan dienen wij de motie die u misschien wilt indienen van harte mede in.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): U hebt het over een stad. Is het een grote stad, of een mid-size stad? Kunt u dat wat nader specificeren?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, het is een van de B5-steden en begint met een H.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen. U mag raden.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Haaren gaat volgens mij binnenkort fuseren, of opgesplitst worden. Nou ja, het is de VVD om het even in welke stad, of gemeente, in Brabant het zal landen, als het maar een effectieve plek is waar, conform een bunker in de Randstad, een bunker met die faciliteiten kan plaatsvinden. Ik snap best dat de heer Smeulders op zijn stad doelt, want dat zou hem wellicht heel veel ritten besparen.

De **voorzitter**: Goed. We hebben ook nog een bunker in het provinciehuis, ik doe maar iets in de aanbieding. Ik stel voor dat de heer Steenbakkers nu zijn interruptie pleegt en dat we daarna verder gaan.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik weet niet of die laatste opmerking zo heel gepast was in het herhaalde grapje van de heer Lubach, maar oké. Het gaat over de symboliek die dit ook een beetje uitstraalt. U zei net zelf dat we ook grote problemen hebben met het überhaupt in kaart brengen hiervan en nu gaan we helemaal aan de achterkant van het proces zitten, waar die mensen op een kordate manier berecht worden, het recht vinden. Kunt u mij nu eens uitleggen: doet u dit nu puur symbolisch, zoals we de afgelopen vier jaar in een rij van symbolische VVD-maatregelen hebben gezien?

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. De heer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ik herken me niet in de laatste opmerking van de heer Steenbakkers, maar goed, dat zal hij me later in de wandelgangen vast nog wel een keer willen uitleggen. Nee, het is niet symbolisch bedoeld. Ik heb in het veld, zoals meer mensen in het veld, of in andere velden opereren, mijn oor te luisteren gelegd en die zeggen: dit is een goed voorstel, dit hebben we nodig. Een steuntje in de rug om dat mogelijk te maken vanuit de provincie, samen met alle partners, ervaren zij als zeer welkom, om het Rijk ervan te overtuigen dat dit een goed plan is.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): En wat zou de provincie dan concreet in uw ogen morgen, of volgende week, moeten doen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Samen met de partners. Wij zien ons vooral in die verbindende rol, zoals we ook in die taskforce deelnemen. Daar betalen we wat geld aan om met name de lokale besturen hun rug recht te kunnen laten houden en die informatiepositie te verbeteren. Dat is volgens ons onze rol in deze motie: dat we alle partners verbinden om één geluid richting het Rijk te laten horen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. De VVD doet nu een concrete maatregel, waar we als provincie iets aan kunnen doen, af als symboolpolitiek en komt vervolgens met de meest symbolische maatregel die je maar kan bedenken, dat is namelijk een rechtbankje optuigen, terwijl uw VVD-ministers de afgelopen jaren niets anders hebben gedaan dan gevangenissen gesloten. In plaats van dat criminelen vastzitten, lopen ze massaal vrij rond. Als er al een straf wordt opgelegd, zijn het in dit land fopstraffen. Het is gewoon onvoldoende wat er gebeurt en dat lost u niet op door een rechtbank op te tuigen, zolang criminelen niet echt worden aangepakt ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou: hoe symbolisch wil je het hebben, als u ondertussen uw partij gevangenissen laat sluiten, criminelen vrij rond laat lopen en dan aankomt met een rechtbank waar amper een straf wordt opgelegd?

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mijnheer Van Hattem. Als u toch wilt terugkijken, refereer ik aan de zomer van 2012. Uw partij had toen alle mogelijkheden om dat gedoogkabinet verder te laten werken, maar daar heeft uw partijleider de stekker uit getrokken. Ik kijk vooral vooruit. En als we vooruitkijken, kijk ik naar dit regeerakkoord, met daarin initiatieven als het Ondernemingsfonds en de Ondernemingswet. Dat geeft aan dat het Rijk goed luistert naar het geluid dat we vanuit Brabant naar Den Haag brengen. Daar zou u in uw andere rol in de Eerste Kamer ook nog eens een duit bij in het zakje kunnen doen, in het belang van Brabant. Ik kijk dus vooral vooruit, mijnheer Van Hattem.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. U komt nou weer met de zoveelste dooddooener, maar dat zijn we inmiddels gewend van de VVD qua symboolpolitiek. Maar wat lost het instellen van een rechtbank of een bunker in Brabant nu daadwerkelijk op aan de criminaliteit, zolang criminelen niet echt worden aangepakt?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, voorzitter, elke vraag krijgt het antwoord dat het verdient.

De **voorzitter**: Mag ik intussen voorstellen weer terug te keren naar de begroting die hier voorligt? Nog een interruptie van de heer Burger Dirven en dan verzoek ik de heer Van Gruijthuijsen zijn betoog te hervatten.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik sta hier al een tijdje en mijn vraag is eigenlijk aan de heer Heijmans van de SP gericht. Waarom zou de SP dit geen goed idee vinden?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik denk dat je allereerst de vraag moet stellen: laten criminelen zich afschrikken, of denken criminelen nog wel twee of drie keer na voordat ze de criminaliteit in gaan, vanwege het feit dat we ook in Den Bosch een bunker hebben? Als dat zo was, zou ik zeggen: onmiddellijk doen, bouw er zes voor mijn part. De argumentatie van de heer Van Gruijthuijsen komt eigenlijk niet verder – en ik heb VVD'ers dit eerder horen gebruiken – dan: ja ik voel eigenlijk met elke vezel in mijn lijf dat dit verstandig is. Veel meer argumentatie hoor ik niet van hem.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Maar kunt u zich dan vinden in de gedachte dat, als zo'n rechtbank naar deze regio komt, of het dan Den Bosch is, Breda, of een andere locatie of B5-stad, daarvan een enorme afschrikkende werking uitgaat en dat je daarmee ook het probleem kunt oplossen waar het zich voordoet?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nee, mijnheer Dirven, ik geloof dat het voor een crimineel net zo afschrikwekkend is als hij naar een bunker in Rotterdam moet, of naar een bunker in Breda of Boxmeer. Als de beide bunkers die we hebben echter zo bezet zijn dat daar geen ruimte meer is en processen uitgesteld

moeten worden, ben ik het wel met u eens. Kom dan maar op met die derde bunker in Brabant, want een snelle veroordeling en afhandeling zijn van groot belang.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal alstublieft, nogmaals? Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik heb net kennisgenomen van de motie van de VVD en ik moet zeggen dat ik me daar toch wel over verbaas. In de vorige vergadering waarin we bijeen waren is de VVD de voortrekker geweest van een motie waarin werd gesteld dat geen structurele middelen gebruikt mogen worden voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Eerst moest er namelijk een nieuw raamwerk komen, we moesten het gedegen aanpakken met elkaar. Nu komt er een soort bunker in Bostel uit de hoge hoed, waarin we als Staten vooraf niet zijn meegenomen. Is dit uw manier van structureel, gedegen en vanuit een raamwerk omgaan met zaken als toezicht, handhaving en criminaliteit?

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Dit heeft totaal geen financiële gevolgen, mevrouw Roijackers. Wij vragen eerst te verbinden en te lobbyen naar Den Haag. Dat is het punt dat wij als VVD willen maken. We dienen straks ook een motie in met een aantal collega's, wij zijn daar heel pragmatisch in.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, tot slot.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Aha, dus het gaat om geld. De handhavers die nu in het buitengebied optreden, degenen die wij nodig hebben als onze oren en ogen in het buitengebied, de basishandhaving, wilt u niet structureel maken, hoewel dat hartstikke hard nodig is in Brabant, omdat u eerst met elkaar het beleid wilt doorkneden. Dat is wat u de vorige keer zei en daarmee hebt u de meerderheid van de Staten achter u gekregen, maar dit is pure symboolpolitiek omdat het niet om geld zou gaan? Ik krijg het even niet rond.

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Volgens mij bent u appels met peren aan het vergelijken, mevrouw Roijackers. We hebben vorig jaar afgesproken dat we eerst een visie verwachten – en daar hebben GS zich aan gehouden – rondom het verhogen van het structurele budget voor toezicht en handhaving. Het ligt dus niet zozeer aan de VVD als wel aan het feit dat er geen visie lag, dus u vergelijkt echt appels met peren.

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ik wil nog even terugkomen op de interruptie van de heer Heijmans. Het gaat niet direct om het afschrikken van criminelen, maar veeleer om de inwoners van alle wijken van onze provincie duidelijk te maken dat misdaad niet loont. Dat is die maatschappelijke weerbaarheid en volgens experts in het veld draagt de vestiging van een bunker bij aan die maatschappelijke weerbaarheid.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, de beste manier om dat aan die bewoners en die wijken duidelijk te maken, is door te zorgen voor meer blauw op straat, meer handhaving in het buitengebied en niet door ergens een rechtbank op te tuigen, door die wijken zelf aan te pakken en daar op te treden in plaats van te zeggen: we gaan een rechtbank neerzetten, een gebouw. Met bakstenen pak je geen criminelen aan, met handhavers, met politieagenten wel.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Ik zal dat doen. Wij vragen GS dus om met partners bij het Rijk te pleiten voor vestiging van een rechtbank ...

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Over afschrikwekkende beelden in de wijken: kan de VVD mij benoemen hoeveel penitentiaire inrichtingen en jeugdinrichtingen er door de VVD zijn gesloten in de afgelopen jaren in Brabant?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Daar heb ik geen idee van, mijnheer Boon. U als medewerker in die sector zal dat vast beter weten.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dat kan ik u zeker noemen. Er zijn er heel veel gesloten in Brabant: Breda, Tilburg, Den Bosch en nog meerdere. Had daarmee niet op bezuinigd, had die boeven binnen gehouden in plaats van ze de wijken in te sturen. Want u stuurt de boeven nu de wijken in en nu wilt u een rechtbank gaan bouwen; ja wat een symboolpolitiek.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij zijn de gevangenen niet vrijgelaten, mijnheer Boon. Voorzitter. In de afgelopen periode hebben we veel gesproken over de transitie in de landbouw. Ook hier hebben we problemen moeten aanpakken en oplossingen moeten bedenken die ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, die laatste opmerking: "volgens mij zijn die gevangenen niet vrijgelaten". Misschien niet vrijgelaten in juridische zin, maar ze zitten door de sluiting van die gevangenissen wel vaak met een enkelbandje thuis, waardoor ze vaak toch nog ongestoord hun gang kunnen gaan, in plaats van achter slot en grendel in de cel. En dat is het grote verschil, dat is de grote fout die in het VVD-beleid is geslopen: mensen met een enkelbandje thuis laten zitten in plaats van in de gevangenis. Dat is geen afschrikking, dat is loslaten.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb geen vraag gehoord, voorzitter.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, misschien wordt het door de collega's van de PVV wat te stellig gebracht, maar ik zou wel eens willen dat de heer Van Gruijthuijsen daarop reflecteert. U hebt vier jaar lang samen met de PvdA gevangenissen gesloten en allerlei dingen gedaan die nou niet bepaald ten goede kwamen aan de veiligheid, integendeel: het werd eigenlijk steeds erger. En nu komt u hiermee. Hoe rijmt u dat nu met elkaar?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Waar ik me nu vooral op richt, is dat er ook berechting volgt op de plek waar de criminaliteit daadwerkelijk plaatsvindt, om de maatschappelijke weerbaarheid te vergroten. Dat is het punt dat wij hier willen maken en met een motie willen ondersteunen. Het gaat er niet om dat wij de hele opsporingsketen, vanaf het begin, politie en OM, verhogen, het gaat erom dat we uiteindelijk voor de laatste fase van de keten ook in Brabant de instrumenten hebben om dat door te laten gaan. We maken volgens mij in Brabant erg veel slagen sinds we in 2014 aan de taskforce deelnemen. Daar treden we steeds meer op als één overheid, als politie, als Openbaar Ministerie, als Belastingdienst, als openbaar bestuur, lokaal en provinciaal, en alles wat daartussen zit. Dat zijn de slagen die we aan het maken zijn en dan is het niet meer dan logisch om de volgende stap in de keten ook op niveau te brengen, mijnheer Steenbakkers.

De **voorzitter**: Tot slot Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Helder en daar zullen wij naar kijken. Maar het wekt een beetje wrevel op dat we in het afgelopen kabinet een aantal VVD-ministers voor Veiligheid en Justitie hebben gehad die het alleen maar hebben afgebroken. Gelukkig komt u nu hiermee, en daar zullen we zeker naar kijken, maar hoe rijmen die twee dingen met elkaar? Dat vraag ik aan u. Is het beleid dan verkeerd geweest en datgene wat u nu voorstelt goed, of hoe ziet u dat? Daar gaat het om.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wat ik net zei tegen uw collega Van Hattem: in de afgelopen jaren hebben we de kans gehad om het gedoogkabinet voort te laten gaan, maar er is helaas een partij geweest – en dat weet u ook, mijnheer Steenbakkers – die de stekker eruit heeft getrokken. Vervolgens zijn er verkiezingen geweest en hebben partijen de verantwoordelijkheid moeten nemen. En zoals u ook weet, mijnheer Steenbakkers, is het in een coalitie af en toe ook compromissen sluiten. Dat hebben we toen gedaan en dat moeten we ook in deze periode weer doen.

De **voorzitter**: Interruptie Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik wil ervoor waarschuwen dat we op deze manier morgen nog bezig zijn. We hebben het over een extra beveiligde rechtbank en dat heeft naar mijn idee heel weinig te maken met het wel of niet sluiten van penitentiaire inrichtingen. Ik zou me graag willen beperken tot het onderwerp.

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. We hebben ook problemen moeten aanpakken rondom de landbouw en oplossingen moeten bedenken die toekomstbestendig zijn, in het belang van onze inwoners en ondernemers. De VVD staat achter deze transitie en heeft voor de zomer flankerende maatregelen afgedwongen, zoals ze nu in het uitvoeringsprogramma staan beschreven. Dankzij de VVD is er nu minimaal 75 miljoen euro beschikbaar. De start van de uitvoering in de komende periode zullen we nauwkeurig volgen, om ervoor te zorgen dat die transitie ook daadwerkelijk een succes wordt en dat de boeren die door willen, ook door kunnen gaan.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik ben al een tijdje op zoek naar mensen die tevreden zijn met deze flankerende middelen, maar behalve een paar politieke partijen in dit gebouw kan ik ze niet vinden. Kunt u noemen wie echt te maken hebben met die maatregelen, die tevreden zijn met deze maatregelen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, er zijn ook gewoon boeren die wel tevreden zijn met deze maatregelen en er zijn ook ondernemers uit andere sectoren die er tevreden mee zijn, want die worden namelijk naar de toekomst toe niet op slot gezet dankzij deze maatregelen. Die geven we dus dadelijk kansen en dat is voor ons van belang. Het zijn ondernemers die de VVD ook spreekt, mijnheer Boon.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik ben toch heel benieuwd naar met welke mensen in de agrarische sector u gesproken hebt. De mensen van de ZLTO die vertegenwoordigen toch een heel groot belang, de mensen van de POV, ik heb meerdere mensen ..., ik heb geen één boer nog gesproken die het is. Dus als u het hebt, dan mag u dat graag delen aan deze Staten, want wij kunnen ze niet vinden, de ZLTO kan ze niet vinden en ik vind het heel knap dat de VVD ze wel kan vinden.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik zal met mijn fractie overleggen of we wellicht samen een keer op werkbezoek kunnen gaan, dan komt u in plaatsen waar u waarschijnlijk nog nooit bent geweest.

Deze transitie wordt mede een succes als boeren die voldoen aan de voorwaarden tot 2,5 ha kunnen uitbreiden. Hoe gaan GS ervoor zorgdragen dat de vestiging van deze locaties ook voldoende gedragen wordt door de gemeenten? Graag een antwoord.

Een ander belangrijk punt is dat in deze periode de schop de grond ingaat voor grootschalige mestverwerking in Noordoost-Brabant. Grootschalige mestverwerking draagt bij aan de door deze coalitie gewenste ontwikkeling naar een duurzame veehouderij en een circulaire economie. Een regio die zich Agrifood Capital noemt en ons college kunnen dan niet wegkijken.

De **voorzitter**: Interruptie Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter. Toch nog even terug naar dat vorige puntje. U zegt dat de VVD erin zit dat die 75 miljoen nu goed is voor de landbouw, maar hoe kijkt u dan aan tegen het rijksbeleid om

dat eigenlijk op een heel andere manier te gaan doen en 200 miljoen voor de warme sanering te voteren, met name in Brabant?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik ben er erg blij mee dat het Rijk, ongetwijfeld via gesprekken langs vele wegen, een bijdrage wil leveren aan die transitie.

De **voorzitter**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Maar het is toch zo, mijnheer Van Gruijthuijsen, dat je veel beter kunt investeren op de plaats waar het echt pijn doet, dan dat helemaal generiek over Brabant uit te storten, daarmee juist heel veel sociaal leed berokkenend?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik bestrijd dat het alleen maar generieke maatregelen zijn. Via gesprekken met ondernemers en boeren wordt juist nagegaan wat de beste oplossing is als je wilt stoppen en iets anders wilt gaan doen of als je door wilt gaan in die transitie. Het zijn dus geen generieke maatregelen. Als we hierin zouden vertragen, zouden juist degenen die het aangaat klem worden gezet, en dat is niet onze bedoeling.

Een regio die zich Agrifood Capital noemt en ons college kunnen dus niet weggijken bij grootschalige mestverwerking, maar tot nu toe lukt het op de een of andere manier toch niet om op een geschikte locatie grootschalige mestverwerking te realiseren in Noordoost-Brabant. Zijn GS het met de VVD eens dat de tijd nu echt begint te dringen en dat er actie vanuit GS nodig is?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. Ik hoor de VVD spreken over grootschalige mestverwerking op bedrijvenlocaties en daar hebben we met elkaar afspraken over gemaakt, maar we hebben ook nog iets anders gezegd, namelijk dat het niet alleen om de locatie gaat, maar ook om de vorm die gehanteerd wordt, gewoon de methode die bij mestverwerking gebruikt wordt. Daar zouden we ook iets van vinden op het moment dat we voorstellen voorgeschoteld krijgen. Het gaat dus ook om de kwaliteit van de werkwijze.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Natuurlijk gaan wij geen ondeugdelijke initiatieven ondersteunen, mevrouw Knoet.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): De VVD-fractie haalt twee belangrijke punten aan die in het pakket zitten: doorgroeien naar 2,5 ha en de mestverwerking. Tegelijkertijd stelt ze het college de vraag of daarvoor wel draagvlak bestaat bij de gemeenten. Mijn vraag aan de VVD-fractie is: schat u in dat bij de gemeenten wel draagvlak bestaat voor dit beleid, juist op de twee cruciale punten die u als VVD zo belangrijk vindt?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De regio Noordooost-Brabant, de Agrifood Capital, is natuurlijk warm voorstander van de agrofoodsector. Dat er af en toe ook een 'not in my backyard'-gevoel optreedt, erken ik met u, maar uiteindelijk is het algemeen belang ermee gediend om op een geschikt terrein, waar klasse 5-industrie terecht kan, grootschalige mestverwerking te realiseren, en daar zal de provincie haar verantwoordelijkheid in moeten nemen.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): U wilt er dus nog in deze periode voor zorgen dat een uitbreiding naar 2,5 ha mogelijk is én dat de mestverwerking geregeld wordt. Moet ik uw oproep zó verstaan, dat daarvoor in deze coalitieperiode de schop de grond in moet?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Van het eerste punt, die uitbreiding naar 2,5 ha, heb ik niet gezegd dat daarvoor nog in deze periode de schop de grond in moet. Ik heb alleen gevraagd hoe de gemeenten daar in zitten en hoe GS daarmee omgaan. Over de grootschalige mestverwerking heeft de gedeputeerde bij de begrotingsbehandeling 2016 al toegezegd dat daarvoor in deze periode de schop de grond ingaat. Daarmee zijn we al twee jaar onderweg. Met die toezegging konden en kunnen wij leven, alleen is de tijd nu wat korter.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): De heer Van Gruijthuijsen heeft gelijk; dat hebben we inderdaad afgesproken. Het is echter nog niet gerealiseerd en hoor ik nu in uw betoog een verwijt aan dit college, of zegt u dat het niet aan het college ligt, maar aan andere omstandigheden te wijten is?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, er ligt ergens een bal in het midden, die niemand oppakt. Men is naar elkaar aan het kijken waar het nu aan ligt: aan de procedure, het draagvlak, of aan het ontbreken van empathie. In al dat soort dingen moeten we niet te veel verzanden, want dan komt er uiteindelijk nooit een schop de grond in en pakken wij niet de regie, zoals in het bestuursakkoord is afgesproken. Ik vraag om met alle partners die bal op te pakken. Om die grootschalige mestverwerking te realiseren op de daartoe geëigende plaatsen, zoals een industrieterrein waarop klasse 5-industrie gevestigd kan worden.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Als ik u zo hoor spreken, beluister ik toch een beetje dat u verwacht dat dit college steviger doorpakt dan het tot nu toe heeft gedaan.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Zoals ik net tegen de heer Vreugdenhil zei, is het geen nieuws dat we deze periode de schop de grond in willen. Bij de behandeling van de begroting 2016 is daarvoor al een toezegging gedaan en in dat opzicht blijft het dus hetzelfde. Wat ik wel aangeef, is dat de klok tikt en dat de tijd om het te realiseren korter wordt. Ik duid alleen aan dat het nog niet is opgelost. Als het dan nodig is om te realiseren dat die schop de grond ingaat, moeten we inderdaad de regie meer naar ons toe trekken, want dat hebben we uiteindelijk met elkaar afgesproken, mijnheer Heijmans.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, stak het college die schop maar in de grond voor de wegeninfrastructuurprojecten, maar dat is een ander verhaal. Het punt hierbij is: u pleit nu heel hartstochtelijk voor die 2,5 ha bouwblok voor agrarische bedrijven, oftewel de megastallen die met dit college worden gerealiseerd, maar hoe is dit nou te rijmen met wat hier in het Statenvoorstel staat bij 'Versnelling transitie veehouderij', het Statenvoorstel bij deze begroting: "Wij geven kracht aan boeren die de regie willen nemen over hun toekomst"? Hoe is dit te rijmen met de boeren die kiezen voor een kleinschaliger gezins- en familiebedrijf in plaats van voor de megastal waar u hier de grootste pleitbezorger van bent, gesteund door de SP, de PvdA en D66?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik zeg helemaal niet, mijnheer Van Hattem, dat elke boer moet groeien tot 2,5 ha oppervlakte. Als een kleinere boer voldoet aan de transitie zoals wij die voor ogen hebben, moeten ze vooral zelf blijven ondernemen, hun ding blijven doen en moeten we vooral die boeren die dat op een kleinschaliger manier willen organiseren ook vooral de ruimte geven, mijnheer Van Hattem.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar hoe kunnen boeren nu de regie nemen over hun eigen toekomst, als het alleen maar kan volgens de transitie die u voor ogen staat, en dat is een transitie richting megastallen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dat heet nou regeren, mijnheer Van Hattem, dat heet besturen en keuzes maken, in plaats van vanaf de zijkant een beetje te blijven roeptoeteren.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Ik zou ten behoeve van de luisteraars het volgende van de VVD-fractie willen weten. U zegt dat de schop de grond in moet en u hebt baat bij tempo als het gaat over de mestverwerking. Dat begrijp ik. De VVD-fractie heeft ook gehoord dat er veel zorgen zijn bij omwonenden. Heb ik de VVD-fractie goed verstaan dat, als er een excellente aanvraag komt die past in de omgeving, het college wordt opgeroepen om, wanneer de bal in het midden dreigt te belanden zonder dat iemand hem oppakt, dan dóór te zetten?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ondeugdelijke vergunningaanvragen moeten we natuurlijk niet honoreren mijnheer Meijer. Het moet een goede vergunningaanvraag zijn, met de juiste procedures. Laat ik even een vergelijking maken. In dezelfde regio Noordoost-Brabant, Agrifood Capital, is Danone in Cuijk een geweldige nieuwe fabriek aan het neerzetten. Toen dat bekend werd, is hier in de commissie Economische Zaken over die vestiging gesproken. In dit provinciehuis is toen een taskforce samengesteld om de vergunningaanvraag van Danone zo goed en zo snel mogelijk door de besluitvorming heen te loodsen. Dié vergelijking wil ik graag maken omdat goede vergunningaanvragen zo snel mogelijk begeleid moeten worden naar de schop in de grond. Voorts zit ook Danone in de agrifoodsector en willen wij naar de circulaire economie, dan moeten we ook daadwerkelijk in die regio de grootschalige mestverwerking realiseren, op de goede plek.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Heel goed. Dank u wel. Namens de D66-fractie zou ik daaraan nog willen toevoegen dat ook omwonenden dan goed meegenomen moeten worden in alle processen en procedures die spelen. Een andere vraag die ik nog aan de VVD-fractie wil stellen, is: u focust erg op Oost-Brabant. Dat doet u vast met een goede reden, kunt u ons even meenemen in die gedachtelijn? Waarom moet het per se in Oost-Brabant zijn en niet op een ander type industrieterrein van de klasse 5 elders in deze provincie?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou, dat heb ik zojuist al geprobeerd aan te geven. Agrifood Capital is de regio van de agrofood en willen we dat circulair maken, dan hoort daar ook de circulaire agrofood in thuis. Omdat we het hier hebben over agrofood en een bepaalde ketting in die keten, vinden we ook dat er een grootschalige mestverwerking moet zijn in Noordoost-Brabant.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Net als bij Danone vind ik dat daar eenzelfde werkwijze gevolgd kan worden.

De **voorzitter**: Dat had u al gezegd. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik ben bij met deze uitwisseling, want dat maakt een punt scherp. Ik zet de productie van Danone even naast de verwerking van 4 miljard kg Brabantse mest. U hebt het over vertraging in het proces ten aanzien van grootschalige mestverwerking en u hebt het over gezamenlijk met elkaar de handschoenen oppakken om de schop in de grond te krijgen. Mijn vraag aan u is: zou het misschien zo kunnen zijn dat er naast de gebruikelijke bureaucratie en pennenlikkerij ook intrinsieke redenen zijn waarom de grootschalige mestverwerking niet opschiet in Brabant?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): O, ik erken zeker dat in bepaalde groepen van de samenleving oppositie gevoerd wordt tegen het principe van grootschalige mestverwerking. Dat begrijp ik. Maar er zijn ook heel veel groepen die zeggen dat dat bij de circulaire economie hoort, en dan is het een afweging

van ideeën, belangen en gedachten. En daar hebben we afspraken over gemaakt, mevrouw Roijackers. Wij vinden dat we die afspraken in deze periode daadwerkelijk moeten realiseren. Dat heet uiteindelijk besturen en beleid ook daadwerkelijk implementeren, wat in dit geval betekent: fysiek de schop de grond in.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, bepaalde groepen, oppositie, bepaalde belangen. Ik wil de heer Van Gruijthuijsen vragen wat de regio's zijn, wereldwijd, waarin ondernemers succesvol grootschalige mestverwerking in dichtbevolkte gebieden hebben weten te realiseren met innovatieve technieken.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als u aan kunt geven welke regio in de wereld vooroploopt in photonics in vergelijking met andere regio's. Ja, in sommige sectoren lopen we voorop, mevrouw Roijackers, en ontwikkelen we nieuwe concepten en nieuwe bedrijfsvoeringen die elders in de wereld niet gebeuren. Dat heet innovatie, dus ook in de agrofoodsector.

De **voorzitter**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ik heb het hele verhaal nu aangehoord en ik ben het met de VVD-fractie wel eens dat er grootschalige mestverwerking van de grond moet komen. Eigenlijk zou alle mest verwerkt moeten worden, als we circulair willen worden. Maar ik heb het eens even teruggekeken en het is eigenlijk allemaal bestaand beleid. Is deze motie dan bedoeld als een motie van afkeuring aan het college, omdat er te weinig slagen mee worden gemaakt, of hoe moet ik dit zien?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik zou in herhalingen vervallen als ik daarop helemaal zou moeten ingaan. De heer Heijmans heeft min of meer dezelfde vraag gesteld. Wij hebben de afspraak gemaakt dat in deze periode de schop in de grond zou gaan met betrekking tot grootschalige mestverwerking. Bij de behandeling van de begroting 2016 hebben we daarvoor een toezegging gekregen van de gedeputeerde en die klok tikt, mijnheer Braspenning. En bij de termen die u gebruikt zijn we nog lang niet.

De **voorzitter**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Nee, maar het is wel even een waarschuwend vingertje richting het college. Een laatste vraag nog aan de heer Van Gruijthuijsen. Er zit op dit moment steeds meer innovatie in op boerderijniveau mestverwerking. Hoe kijkt u daartegen aan ten opzichte van grootschalige mestverwerking?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als ik me goed herinner – maar u bent de specialist in de sector, mijnheer Braspenning – zijn daar ook mogelijkheden voor en vlak voor de zomer zijn er ook afspraken gemaakt over hoe dat te doen. Die afspraken komen wij natuurlijk na.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Ik heb het debatje even laten gaan, om eens te kijken waar het heen zou gaan. Ik hoor een aantal belangrijke dingen: de schop moet in de grond, we hebben nog anderhalf jaar en de provincie moet de regie nemen als de bal in het midden blijft liggen. Hoe ver bent u bereid te gaan in het nemen van verantwoordelijkheid als provincie richting gemeenten die bijvoorbeeld een voorbereidingsbesluit hebben genomen om het te blokkeren? Bent u dan bereid een aanwijzing te geven, een professioneel inpassingsplan te maken en het college op te roepen daadwerkelijk in te grijpen in die specifieke situaties?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dat is een als-dan-vraag, mijnheer Vreugdenhil. Ik denk dat we GS gewoon iets moeten laten doen met dit signaal. Mocht het nog verder in de tijd lopen, dan zullen we bezien hoe wij als VVD-fractie daarop zullen acteren.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Het is natuurlijk geen als-dan-vraag, want de vraagstukken liggen er al. Het is wel van belang ook richting de gemeenten, de eerstverantwoordelijke, helderheid en duidelijkheid te geven over hoe wij hier in staan, of wij na anderhalf jaar echt de regie gaan nemen en in gaan grijpen, of niet. Ik vind wel dat u verplicht bent de gemeenten die duidelijkheid te geven, als u zegt dat we nog anderhalf jaar hebben.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Laat ik het zo zeggen: in de regio Agrifood Capital dient wat de VVD betreft deze periode de schop de grond in te gaan op de geëigende locaties voor grootschalige mestverwerking. Dat is het punt dat we willen maken en dat we ook qua regie in ons bestuursakkoord hebben omschreven.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Hier gebeurt iets heel interessants in de beantwoording van de vragen van collega Braspenning over de motie van afkeuring. U zei: daar zijn we nog lang niet. En dan vraag ik me af: wanneer zijn we daar dan wel, als we nu eigenlijk de laatste volledige begroting aan het behandelen zijn? Want er gebeurt gewoon in principe niks.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De tijd zal het leren, mijnheer Steenbakkers.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Maar dan ook boter bij de vis, zoals ik de VVD ook ken, als partij die recht voor zijn raap is. We behandelen nu de laatste begroting en er is sinds 2016 helemaal niets, nada,

gebeurd. Wanneer breekt nu voor de VVD het moment aan dat ze er ook echt iets aan wil gaan doen? Of blijft u gewoon dit zootje zien aanmodderen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik zeg niet dat er niks, of nada, gebeurd is, mijnheer Steenbakkers, dat zijn uw woorden. Ik constateer alleen dat er nog geen schop de grond in is gegaan. Als ik nu zou zeggen dat we op 1 januari 2018, of 1 maart of 1 april 2018, maatregelen gaan nemen, zou dat onrecht doen aan de complexiteit van dit proces en aan alle belanghebbenden bij de realisatie van deze grootschalige mestverwerking. Ik ga daarover nu dus geen uitspraken doen, of er een limiet qua tijd aan koppelen.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Via u de volgende vraag. Het CDA heeft nu twee keer de term 'motie van afkeuring' gebruikt. Ten eerste heb ik die motie helemaal niet gezien, en volgens mij bestaat die ook niet, maar wat is dat nou voor framing? Dat is een vraag die ik aan het CDA wil stellen. Er staat hier een spreker van een coalitiepartij die het college oproept hiervan stevig werk te maken en er stevig in te gaan zitten. Wat is het nou voor onzin om dat te framen als een motie van afkeuring? Onbegrijpelijk.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De heer Braspenning geef ik de gelegenheid om te antwoorden. Daarna is het woord aan mevrouw Knoet.

De heer **Braspenning** (CDA): Volgens mij is de casus heel duidelijk. Bij het bestuursakkoord is een hele duidelijke opdracht gegeven en tot op heden is er nog helemaal niets gepresteerd. Als het dan tegen het einde van zo'n periode loopt, kun je je voorstellen dat het niet alleen bij een waarschuwend vingertje blijft maar dat een zwaarder middel in overweging wordt genomen.

De **voorzitter**: Goed. Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. De heer Van Gruijthuijsen geeft een paar hele mooie argumenten waarom het niet mogelijk is hier nu een datum aan te hangen, of een keiharde afspraak dat het gebeurt. Ik mis alleen nog één reden, en dat is dat het ook om een aanvraag moet gaan en een werkwijze van mestverwerking die veilig en gezond is voor de omgeving.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dat blijkt uit de vergunningaanvraag, mevrouw Knoet, en we moeten innoverend zijn.

De **voorzitter**: Goed. U vervolgt uw betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Goed.

Nederland heeft sinds twee weken een nieuw kabinet. Na de verkiezingen in maart is er na lang onderhandelen een regeerakkoord tussen vier partijen gesloten, met daarin aandacht voor zaken die Brabant raken. Deze VVD-fractie kijkt uit naar de samenwerking met het kabinet, om Brabant op basis van dit regeerakkoord vooruit te helpen, en dat kan gelukkig op vele terreinen. Namens de VVD wil ik een

aantal zaken benoemen waar volgens ons mooie kansen liggen om samen op te trekken en samen te verbinden.

Met het Bereikbaarheidsakkoord Zuidoost hebben we een eerste slag geslagen wat betreft mobiliteit en infrastructuur, maar Brabant is groter en onze vraag aan GS is nu: hoe ziet u de kansen om de volgende slag te slaan in de rest van de provincie, om de doorstroming over weg, water en door de lucht te verbeteren? Kunnen wij met slimme oplossingen de veiligheid op onze provinciale wegen verbeteren en kunnen we het grensoverschrijdend OV naar een volgende stap brengen, in samenwerking met het ministerie, waar onze oud-gedeputeerde Mobiliteit nu de scepter zwaait? Dit moet volgens de VVD kunnen in deze bestuursperiode – toch, gedeputeerde Mobiliteit, die ook heel erg mobiel is? Goedemorgen. Mag ik de zin voor hem nog een keer herhalen, voorzitter, zonder dat het van mijn spreektijd af gaat?

De **voorzitter**: Daar zijn notulen voor. U vervolgt uw betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik hoop dat die notulen snel worden uitgewerkt en de gedeputeerde bereiken.

Een volgend onderwerp is, en het is een hele mond vol, de Meerjaren Integrale Planning Projectbijdragen. Ik wil graag ingaan op het project Stedelijke Agenda Brabant Stad, zijnde Eindhoven, Tilburg, Breda, Den Bosch en die vijfde stad van Brabant. Wat de VVD betreft sluiten we aan bij de zogenaamde regiodeals met onze vier regio's, met elke grote stad, de mid-size steden en de landelijke gemeenten, en verbinden die met elkaar, samen met het Rijk. Graag een reactie van GS hoe ze daar tegenover staan. In dit MIP-projectenboek mist de VVD wel een belangrijk onderwerp. Want het kan volgens de VVD niet zo zijn dat we investeren in allerlei initiatieven die maatschappelijk van belang zijn, zonder dat we een idee hebben of en, zo ja, hoe we in de toekomst mensen met de juiste competenties en talenten gaan inzetten, en of we die mensen dan überhaupt hebben.

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Het ging wel heel snel. Ik ging al achterover zitten, in de verwachting dat er nu een visie zou komen vanuit de VVD-fractie hoe ze dan met de B5 naar de toekomst willen omgaan, want we hebben dit debatje ook twee jaar geleden gevoerd en toen kwam u met dezelfde oproep. In die twee jaar is er niks gebeurd, mijnheer Van Gruijthuijsen. Ik steun uw oproep om tot een andere structuur te komen, maar gaat u daarvoor vandaag ook een voorstel indienen, of blijft het wederom bij een vraag aan het college, om na het antwoord over te gaan tot de orde van de dag?

De **voorzitter**: Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dat hangt af van het antwoord van het college. Als het antwoord de VVD-fractie bevalt, geven we GS nog de ruimte om op korte termijn die acties uit te voeren en aan te sluiten bij de ambities van deze regering over die regiodeals. Wie zien dan wel of wij als VVD-fractie wellicht maatregelen of instrumenten moeten gebruiken.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank, voorzitter. Dank voor de verscherping hierin, want dan is het ook heel helder voor het college dat het ook met een heldere beantwoording moet komen, en dan wil ik u ook vragen om in tweede termijn, als het antwoord niet bevalt, eigenlijk net zoals twee jaar

geleden, door te pakken en te kijken of we dan ook als Staten met een uitspraak kunnen komen hoe we daar dan invulling aan willen geven, in plaats van het nog eens twee jaar boven de markt te laten hangen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Nou ja, we gaan het niet twee jaar boven de markt laten hangen, mijnheer Vreugdenhil, want dan zijn er inmiddels al Statenverkiezingen geweest en ziet de wereld er politiek gezien wellicht alweer heel anders uit. We hebben geen idee of we voor die maatschappelijke initiatieven, die van belang zijn, in de toekomst überhaupt de mensen zullen hebben. Daarom wil de VVD van GS de toezegging dat de motie over de toekomst van Brabant, die tijdens de behandeling van de perspectiefnota in april in de Staten is aangenomen, in het projectenboek kan worden meegenomen, en dat we als provincie daarin de regie nemen en dat dit samen met alle projecten die daarin staan, wordt meegewogen en dat daar voorstellen voor naar de Staten komen.

Als we het hebben over het verbinden van de economie aan de maatschappelijke opgaven, kunnen we in deze tijd niet om digitalisering heen. Over digitalisering wordt vaak gesproken als de Vierde Revolutie. Vol ambitie werken we in Brabant aan deze agenda, maar hier, misschien juist hier, is het verstandig vanwege die digitalisering, die niet ophoudt bij onze provinciale grenzen, niet als eenling op te treden. De vele uitdagingen en oplossingen die op dit terrein liggen kunnen volgens de VVD niet zonder het Rijk, en zelfs misschien niet zonder Europa. Welke haakjes in het regeerakkoord zien GS hier? Als het aan de VVD ligt – maar daarop horen we ook graag een reactie, want we begrijpen hoe het werkt: beleid en dan pas geld – willen we de suggestie meegeven dat de resterende middelen van het breedbandfonds wellicht hiervoor ingezet zouden kunnen worden.

Vanuit onze rol als middenbestuur vindt de VVD-fractie het van belang om de lijnen over de energietransitie in het regeerakkoord samen met gemeenten en anderen om te zetten in actie, binnen de grenzen die ook in ons bestuursakkoord zijn omschreven. Daarom dienen wij hiervoor samen met anderen een motie in. Voor de energiebesparing bij een sportvereniging in Brabant dient straks de PvdA een motie in en die zullen wij mede indienen.

Dus, voorzitter, aan de slag samen met deze regering, of, zoals de fractievoorzitter van GroenLinks in de Tweede Kamer zei: gas erop.

De VVD-fractie dankt GS en de ambtelijke organisatie voor het vele werk dat in de voorbereiding heeft gezeten en kijkt uit naar de beantwoording van GS ...

De **voorzitter**: Er ging gas op, geloof ik. Mevrouw Roijackers. Interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, ik gooide even het gas erop. Nu we toch lekker aan het cross-overen zijn, zou ik de VVD het volgende willen vragen. Ik heb het hele betoog aangehoord, ook over het vestigingsklimaat en de doorontwikkeling, maar ik miste één belangrijk woord – u bent er wel op geïnterrupteerd, maar u hebt het niet opgepakt – namelijk gezondheid. Er loopt een Brabantse Health Deal sinds vorig jaar, die loopt twee jaar en aan het eind van de bestuursperiode is het de vraag wat we ermee gaan doen. Bij de volgende perspectiefnota hebben we misschien mogelijkheden om die Health Deal concreet uit te werken. De Brabantse gezondheid is niet de beste in Nederland en ook niet de beste in Europa. Is de VVD bereid om vanuit de provincie een inspanning te leveren op gezondheid en daarover het volgend jaar in de Staten met ons te praten en mee te denken?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als u of GS het indienen, zullen we ernaar kijken en zijn we natuurlijk van harte bereid om daarover te praten, mevrouw Roijackers.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Fijn dat de VVD wil praten, maar vindt de VVD het ook belangrijk?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Laat ik zeggen dat we ongezondheid niet voor onze rekening willen nemen.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, voorzitter, nog even over de circulaire economie. U hebt het gehad over de circulaire economie rondom de landbouw, wat natuurlijk een belangrijk issue is. Dat debat is uitgebreid gevoerd, maar de circulaire economie gaat natuurlijk ook over de industrie en over het verdere bedrijfsleven in Brabant. Welke ambities heeft de VVD nog in de resterende periode om daar iets van te gaan maken? Tot nu toe komt er nog niet zo heel veel van los op dit punt.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): U hoort misschien wat te veel circulair gepraat over circulaire economie, mijnheer Uijlenhoet, en we zouden even uit die modus moeten komen. Ik ben het met u eens dat er ook wat dat betreft gas op moet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ja, gas erop en wind in de rug, zou ik zeggen, maar word eens concreet: wat zijn de ambities dan nog, welke maatregelen zou de VVD willen treffen om de circulaire economie in het bedrijfsleven in deze periode verder te brengen?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk dat dat vooral uitvoeringskwesties zijn en daar hebben we een hele goede gedeputeerde op zitten, mijnheer Uijlenhoet.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik was bezig met een dankwoord aan Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie voor het vele werk dat in de voorbereiding heeft gezeten. We kijken uit naar de beantwoording van GS van de door ons gestelde vragen.

Afrondend. Er is veel werk verzet in deze periode, maar klaar is dit college niet. Beleid en plannen maken is goed, en vaak ook leuk, maar voor ouderwetse bestuurders houdt het dan ook vaak op. Wij vragen dit college om door te pakken en te zorgen voor de daadwerkelijke uitvoering van de plannen in deze bestuursperiode. Ongetwijfeld deelt het college deze mening en heeft het er bovendien ook zin in om daar in 2018 bovenop te zitten en te blijven zitten. Daar heeft de VVD het volste vertrouwen in, want deze VVD-fractie heeft vertrouwen in de toekomst van Brabant.

Tot zover in eerste termijn.

Motie M1 'Extra beveiligde rechtbank'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- in Brabant nog steeds veel georganiseerde drugscriminaliteit aanwezig is en dat deze teruggedrongen dient te worden;
- dat mede door de inzet van overheidsinstanties langzaam aan meer zicht komt op deze criminelen;
- het Rijk in haar regeerakkoord extra inzet pleegt om de strijd tegen ondermijning op te voeren;
- er op dit moment extra beveiligde rechtbanken zijn in Rotterdam en Amsterdam;

spreken uit dat:

- het wenselijk is dat in Brabant de keten in de bestrijding van drugscriminaliteit kort op elkaar en gesloten wordt georganiseerd;
- een extra beveiligde rechtbank de bestrijding van drugscriminaliteit beter zichtbaar maakt;
- een extra beveiligde rechtbank de maatschappelijke weerbaarheid van inwoners van Brabant vergroot;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- samen met alle Brabantse partners in onze strijd tegen ondermijnende drugscriminaliteit in gesprek te gaan met het Rijk om te pleiten voor de vestiging van een extra beveiligde rechtbank in onze provincie, speciaal voor drugsgerelateerde zaken;
- Provinciale Staten te informeren over de uitkomsten van het gesprek;

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de VVD-Statenfractie Noord-Brabant, Martijn van Gruijthuijsen"

Motie M2 'Provincie steunt gemeenten in regionale samenwerking rond energietransitie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017;

constaterende dat:

- Nederland de komende jaren forse inspanningen dient te verrichten om de klimaatdoelen van Parijs te halen;
- de energiebesparingsdoelen die de provincie gesteld heeft nog niet gehaald worden en we weliswaar op koers liggen om de productiedoelen voor duurzame energie te halen, maar dit alleen lukt als er de komende jaren daadwerkelijk voldoende maatregelen worden genomen;
- er in diverse, maar niet alle, Brabantse regio's door gemeenten met betrokkenheid van de provincie gewerkt wordt aan regionale energie strategieën;

overwegende dat:

- het noodzakelijk is bij het behalen van de klimaatdoelen dat alle Brabantse gemeenten een optimale bijdrage leveren aan de energietransitie;
- gemeenten door samen te werken aan het ontwikkelen en uitvoeren van een regionale energiestrategie tot een optimale inzet van kennis en middelen kunnen komen;
- er na maart 2018 in alle gemeenten nieuwe coalitieakkoorden worden opgesteld;
- gemeenten en provincie door samen te werken effectief kennis en middelen kunnen bundelen om energiedoelen te behalen;
- de provincie vanuit haar regie-, aanjagers- en financierende rol kan bijdragen aan het succesvol tot stand en uitvoering komen van deze regionale initiatieven;
- er in de tweede tranche van het energieprogramma middelen beschikbaar zijn voor inzet ten behoeve van de netwerksamenwerking;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- er een actieve bijdrage aan te leveren dat er in alle Brabantse regio's regionale energiestrategieën tot stand komen;
- te bevorderen dat alle gemeenten na maart 2018 de energietransitie als speerpunt in de nieuwe coalitieprogramma's opnemen;
- in kaart brengen wat de rol van de provincie kan zijn om de regionale energiestrategieën tot uitvoering te brengen en PS hierover te informeren bij de Perspectiefnota 2018;

en gaan over tot de orde van de dag.

Peter Portheine, VVD

Martijn de Kort, PvdA

Maarten Everling, SP

Ine Meeuwis, D66"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Gruijthuijsen voor zijn bijdrage en geef graag het woord aan de fractie van het CDA. De heer Steenbakkers voert het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Mooie laatste woorden, en overigens ook in het begin van het betoog van de heer Van Gruijthuijsen.

Vandaag bespreken we de begroting 2018. Het laatste, echt volledige jaar van deze periode, want in 2019 staan de verkiezingen weer voor de deur. Voor het CDA was oppositievoeren hier in de provincie nieuw, hoewel ik er wel bij moet opmerken dat we er als partij de laatste jaren in Nederland toch steeds meer ervaring in beginnen te krijgen. Een stukje zelfreflectie. Maar, voorzitter, wij hebben ons vanaf het begin voorgenomen om onze grondwettelijke en controlerende taak vanuit de oppositie constructief, maar ook zeer kritisch uit te oefenen. We zaten en zitten enthousiast en strak in de wedstrijd, misschien soms té strak, maar de lijn is altijd geweest: de goede voorstellen steunen we en proberen we beter te maken, de slechte voorstellen steunen we niet en daarvoor komen we met alternatieven. En zo'n laatste, echt volledige begroting is toch een moment om eens even terug te kijken wat het college nu echt heeft bereikt en wat er uit het bestuursakkoord is ingevuld, en ook een moment om even vooruit te kijken naar 2018 en begin 2019.

Laat ik beginnen met te zeggen aan het college, maar ook aan alle vier coalitiepartijen, dat het CDA echt onderwerpen ziet die heel goed zijn en die we van harte hebben ondersteund. Voorbeelden: de Data School, de faciliteit in Woensdrecht, de manier waarop de gedeputeerde de eerste stappen heeft gezet met zonne-energie en sportclubs, de agenda van gedeputeerde Van Merrienboer op het gebied van leegstand en afgelopen week ook in Raamsdonk. Hartstikke goed. Dus, voorzitter, ik wil beginnen met te zeggen dat het echt niet zo is dat vroeger met het CDA alles beter was. Absoluut niet. Daar hecht ik zeer veel waarde aan, maar ... u voelt hem al aankomen: als je nu écht de balans op gaat maken, écht ziet hoe het gaat in deze provincie en écht kijkt waar we nu staan als provincie ten opzichte van de samenleving, dan zijn wij samen met heel veel Brabanders vooral heel erg teleurgesteld. En voorzitter, als jonge vader weet ik dat teleurstelling uitspreken vaak nog erger is dan boos worden. Dus ik hoop dat dat enige verandering bij het college en de coalitiepartijen in 2018 teweegbrengt.

Voorzitter, waarom teleurstelling? Het hoofddoel van dit college, en het bestuursakkoord staat er vol mee, bijna iedere pagina: we gingen het op een nieuwe, verbindende, van onderop en vooral samen-manier met de Brabanders doen. Het hele bestuursakkoord staat vol met wollige teksten hierover. Ze zijn haast niet te tellen. Ik citeer er even een paar voor de collega's en het college, om gewoon even het geheugen weer op te frissen. We beginnen eens met: "Dat vraagt meer dan voorheen om flexibel en dynamisch te opereren van het provinciebestuur. Slim en constructief meebewegen met initiatieven vanuit de samenleving." Of: "We moeten als overheid meer loslaten en ruimte bieden aan initiatief van onderop in

goede samenwerking.” En tot slot, mijn favoriet: “Beleid ontstaat steeds meer uit co-creatie in horizontale verbanden.”

Voorzitter, dat ‘samen’ en ‘verbindende’ is eigenlijk iets wat ons als CDA van oudsher, maar ook nu, zeer aanspreekt. Zo is Brabant groot geworden. Maar de vraag is: als je nu echt heel eerlijk kijkt, als coalitiepartij en als college, als je echt die spiegel voorhoudt, puur reflecteert, en dat ook durft, vindt u dat dan gelukt? Of juist niet? Voorzitter, al die mooie teksten: ‘samenwerken’, ‘van onderop’, ‘co-creatie’, dat hebben een aantal organisaties en partners van de provincie geweten na tweeënhalf jaar vol dictaten en verrassingen uit ‘s-Hertogenbosch.

Vraag maar eens aan de cultuursector, de Philharmonie Zuidnederland bijvoorbeeld, hoe betrouwbaar er volgens hen wordt samengewerkt.

Vraag maar eens aan mensen en partijen actief op het domein van sociale veerkracht en leefbaarheid hoe betrouwbaar en goed signalen van onderop worden opgepikt.

Of aan de provincie Limburg of de minister van OCW, als belangrijke partners in het veehouderijdossier, of de Philharmonie, hoe transparant en open de samenwerking is.

Of vraag de gemeenten Haaren en Nuenen maar eens hoe flexibel en dynamisch er van onderop wordt bewogen door dit provinciebestuur.

Of vraag aan de ouderen hoe goed er is samengewerkt en gecommuniceerd met hen en de ouderenbonden.

Of vraag de ZLTO/de boeren in Brabant hoe de ‘co-creatie’ van dit liberale college hen tot dusver bevalt in het veehouderijdossier.

Voorzitter, bij samenwerken en communiceren zijn altijd meer dan twee partijen nodig. Het is dus niet zwart/wit en wij schuiven de schuld in alle genoemde gevallen ook niet voor de volle 100% in uw schoenen. Maar feitelijk is het natuurlijk gewoon wél zo dat onder dit college met al deze genoemde partijen gedoe en ge-emmer is en er weinig voortgang wordt geboekt ...

De **voorzitter**: Interruptie Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Steenbakkers, ziet u het verschil tussen overleggen en je zin krijgen? Want u noemt een hele hoop organisaties en clubs waarmee wel degelijk overlegd is, waar in een aantal gevallen jarenlang mee is overlegd, maar die misschien net niet helemaal hun zin hebben gekregen. Is het dan zo dat als het CDA meebestuur, gewoon altijd iedereen zijn zin krijgt? Dat u eigenlijk niet kiest, maar zegt van: och, roept u maar, het CDA regelt het wel voor u? Is dat het verschil misschien?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ja, kijk, daar heeft de heer Heijmans natuurlijk gewoon een punt om op te reflecteren. Het is zeker niet zo dat iedereen zijn zin moet krijgen, maar het is wel typisch dat van al die partijen, een zeer divers plumage, overal eenzelfde soort klachten over communicatie en houding van dit college komen. Laat ik het even dichterbij brengen met het verhaal van tante Els en ome Rob. Iedereen heeft een tante Els en ome Rob. Die hebben ruzie met ouders over de erfenis, met kinderen omdat ze hun kleinkinderen te weinig zien, met de burens omdat er geluidsoverlast is, met de vrienden omdat ze te kritisch zijn, met andere vrienden omdat ze te weinig kritisch zijn. Maar het ligt nooit aan hén. Dat is een patroon dat wij hier zien. Tante Els en ome Rob, mijnheer Heijmans, zijn heel eenzaam geëindigd. Als provinciebestuur heb je dan echt een probleem en daar willen wij voor waken; het is nog niet te laat. We roepen dus op om dat in 2018 te veranderen.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): U bent begonnen met het bestuursakkoord, waar volgens u vaag en wollig taalgebruik in staat. In dat bestuursakkoord werd echter ook duidelijk aangekondigd dat we dingen anders zouden gaan doen in deze provincie, en dat zijn we gaan doen. En ja, dat kan in het begin, zeker als het gaat over een onderwerp met ouderenbonden en dergelijke, leiden tot wrevel. Ja, maar er is wel lef voor nodig om het anders te gaan doen, want de andere keuze is: we doen het zoals we het altijd gedaan hebben. En u was ook blij met een andere manier van werken vanuit de provincie, niet langer die pinautomaat zijn, maar initiatieven van onderaf oppakken.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Daar steun ik de heer Heijmans ook in, maar het probleem is natuurlijk, en dat lijkt hier vergeten te worden, dat die andere manier een doel op zich is geworden: we moeten het anders doen, het moet anders. Het doel is toch om Brabant verder te brengen, mijnheer Heijmans? En wat je dan ziet, is dat er gewoon een 'x' aantal dossiers zijn waarbij mensen op dit moment de hakken in het zand zetten, dat er allerlei gedoe is in de media, hier in het provinciehuis, en we inhoudelijk op de dossiers niet verder komen. We hebben die mensen nodig. Ik wil best zo ver met u meegaan, mijnheer Heijmans, dat er in het verleden misschien wel eens te veel is meebewogen en dat het ook heel goed is om af en toe eens standvastig te zijn, maar dan zou ik ook graag van u een beweging willen zien, dat het onder dit college toch vrij vaak voorkomt dat diverse partners iedere keer hun beklag doen op communicatie en houding. En om nog even terug te komen op uw beginwoorden: het waren uw eigen woorden dat u het bestuursakkoord nog wel wat wollig vond.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog, mijnheer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Wat we eigenlijk zien ...

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Is het ook niet zo, mijnheer Steenbakkers, dat, als je iets wilt veranderen, en je wilt de communicatie veranderen, allebei de partijen moeten veranderen? Wat ik in ieder geval wel zie, is dat het college een andere manier van communiceren heeft. Ik zie inderdaad, samen met u, de last die de traditionele partijen hebben om hun communicatiestijl, hun overlegstijl en hun beïnvloeding van de politiek in te richten. Bent u het niet met ons eens dat het misschien verstandig is dat die partijen eens naar zichzelf gaan kijken, hoe ze weer effectief in de nieuwe situatie kunnen zijn?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ik heb net gezegd dat we niet 100% van de schuld aan deze kant, of bij de coalitiepartijen, neerleggen. Helemaal niet. Er zijn altijd twee partijen, in ieder dossier. Maar ik vraag wel om hier zelf de spiegel voor te houden hoe het komt dat zoveel mensen hun beklag doen over de communicatie van dit college. Het zal er op een of twee dossiers allemaal wel bij horen, maar het zijn er echt veel, mijnheer Hageman. En vergeet niet: wij maken Brabant hier niet, dat doen de mensen in Brabant, die organisaties. Je kunt ze wel in de gordijnen jagen, maar daar ga je heel weinig mee bereiken.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik ondersteun u graag in uw oproep aan het college om te kijken hoe effectief hun eigen communicatie is, en die oproep vertaal ik ook door naar anderen, maar uiteindelijk moet je ook beseffen dat, als er beweging in Brabant komt, er ook veel rumoer zal zijn. Ik denk dat heel veel rumoer in die zin ook verklaarbaar is.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u wel. Het CDA kan ik steunen op sommige punten. Ik denk dat de communicatie niet altijd soepel is verlopen. U noemde echter ook het hele moeilijke landbouwdossier en ik denk dat u niet kunt zeggen dat er niet is geluisterd naar de partijen die betrokken zijn in dit moeilijk speelveld. Er is heel serieus en evenwichtig met hen gesproken, er zijn vele debatten over gevoerd hier. Vindt u dat dat onzorgvuldig is gedaan?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ik ben natuurlijk niet bij die gesprekken geweest. Het enige wat ik bij al deze onderwerpen constateer, is dat ze allemaal vinden dat er gebrekkig is gecommuniceerd vanuit het provinciebestuur. Als u mij vraagt of een ZLTO ook een beweging moet maken, een stap vooruit zetten, met elkaar in overleg moet zoeken naar constructieve oplossingen, zeg ik: absoluut. Maar zij zijn onderdeel van de oplossing en op dit moment zijn ze dat niet.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): U zegt zelf dat u niet bij de gesprekken bent geweest, en dat zijn we geen van allen, maar in de Statenvergadering en in de themavergadering is wel uitgebreid aan de orde gekomen hoe de gesprekken zijn verlopen, en daar hebben beide partijen hun stem kunnen laten horen. Ik ben van mening, en onze fractie is dat met mij, dat dat wel heel zorgvuldig is gebeurd, en nu heb ik het echt over de transitie in de veehouderij.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): In aanvulling op wat de fractie van GroenLinks hier aanbrengt, en in de metafoor van de CDA-fractie, zou ik de voorzitter willen voorhouden: misschien hebben tante Els en ome Rob wel nieuwe vrienden en misschien hebben tante Els en ome Rob wel eens geluisterd naar die nieuwe vrienden. Die nieuwe vrienden hebben op dit moment meer invloed dan ze ooit hebben gehad toen het CDA hier aan de knoppen zat.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Kijk, voorzitter, zo ken ik de heer Meijer ook weer: vooral reflecterend op zichzelf, van: wie zijn mijn nieuwe vriendjes? Of Els of Rob nu zijn vriendje is, maakt mij persoonlijk heel weinig uit. Waar het mij om gaat, voorzitter, is dat nieuwe vrienden maken prima is, maar je middelvinger opsteken naar je oude vrienden lijkt me ook niet slim. Ik juich het toe, en misschien is dat in het verleden wel te weinig gebeurd, dat we nieuwe vriendjes hebben gemaakt, maar we moeten niet zomaar belangrijke partners in een oplossing buitenspel zetten, en dat zien we nu op sommige gebieden gebeuren, althans volgens die partijen.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik laat de toon van uw beantwoording even bij u, maar het gaat er wel om dat dit college een opdracht heeft meegekregen vanuit deze Staten, om ook te praten met andere partners, want nieuwe partners, andere partners, komen tot andere oplossingen. Vijftig jaar heeft deze provincie doorgemodderd in het tempo van de CDA-fractie, nu is er een ander tempo aan de macht en daar hebt u moeite mee. Dat mag, en dat mag u op uw eigen toon doen, maar dan moet u mij niet gaan vertellen dat dit college middelvingers opsteekt naar oude vrienden. Oude vrienden mogen mee in het tempo en nieuwe vrienden hebben meer invloed dan ooit.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Een vraag aan de heer Steenbakkers: valt het u ook op dat instellingen en mensen die krijgen wat ze vragen nooit klagen over communicatie door de provincie en dat het typisch genoeg juist die clubs en instellingen zijn die niet helemaal, of helemaal niet tevreden zijn? In allebei gevallen is sprake van communicatie en hoe komt het toch dat in het ene geval die communicatie zo slecht is? Is dat toeval?

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dat heb ik net ook gezegd: er zitten altijd twee kanten aan. Maar laat ik het zo zeggen: het is toch ook geen toeval, en je moet ook durven reflecteren en in de spiegel kijken, als het van zoveel verschillende partijen komt, die in ieder geval de beleving hebben dat ze bepaalde afspraken hebben gemaakt waarin in één keer, plots, iets verandert? U kunt wel zeggen dat het eraan ligt of ze iets van de provincie krijgen of niet, maar dit is toch ook een college van 'afpraak is afspraak'?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Steenbakkers, zo naïef bent u toch niet? U snapt toch ook wel dat een beetje verstandige instelling zal zeggen: ja, maar wij hadden die afspraak zó uitgelegd? Kom, kom. U weet toch hoe het in de echte wereld gaat, mijnheer Steenbakkers?

De **voorzitter**: Mijnheer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Maar u weet ook hoe het in de echte wereld gaat als je daadwerkelijk iets wilt bereiken op een dossier. Kijk, als verandering of andere partners een doel op zichzelf worden, om van de inhoud weg te gaan en daar iets te bereiken, dan heb je echt een fors probleem als overheid. Dát is waar wij hier voor waarschuwen, en dat doen we op verschillende dossiers. Natuurlijk zit er wel een punt van u in, daar zijn wij niet blind voor, dat noem ik ook in mijn betoog.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Kijk, mijnheer Steenbakkers, it takes two to tango en we hebben elkaar nodig om een goede dans te maken, maar is het niet zo dat u zich op deze manier echt gewoon buiten de dans stelt, dat u zich buiten het spel zet?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Misschien heb ik niet duidelijk gearticuleerd, maar ik heb gezegd dat er twee partijen nodig zijn: dié kant en de kant van het college. Maar we moeten er wel naartoe om te kijken hoe die partijen mee kunnen, om samen een oplossing te bereiken, want een oplossing wordt niet bereikt in deze torens, dat doe je in het veld. Daarom zeg ik: betrek die mensen erbij en probeer hen onderdeel te laten zijn van de oplossing.

De **voorzitter**: Goed. Rob en Els laten net weten dat ze het nu wel genoeg vinden. U vervolgt uw betoog.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Hoewel ik het zelf te sterk aangezet vond, hoorde ik dit laatst op een bijeenkomst over herindelingen: "Een zweem van liberale arrogantie is te horen, te voelen en te ruiken rondom de Brabantlaan 1. Zoiets van: wij verlichte en gestudeerde bestuurders uit 's-Hertogenbosch zullen het eens helemaal anders gaan doen en u vertellen hoe het moet." Voorzitter, hoewel we dat te zwaar vinden, begrijpen we de opmerking wel. Het heeft te maken met houding, gedrag en communicatie aan de andere kant. Ik zou graag een reflectie zien van het college op dit punt. En nogmaals: er zijn altijd twee partijen voor nodig en het is niet zwart/wit.

Voorzitter, dat is onze hoofdboodschap vandaag. Onze verdere inbreng zal eerst kort gaan over een aantal financiële punten in de begroting en vervolgens meer uitgebreid over de voorstellen die het college doet voor 2018 én een aantal aandachtspunten en alternatieven die het CDA heeft op enkele dossiers.

Financiën

Allereerst dank aan de gedeputeerde en alle ambtenaren voor de heldere begroting. De gedeputeerde voor financiën weet dat ik hem heel hoog heb zitten en hem zie als een gedeputeerde die structurele houdbaarheid van de financiën hoog in het vaandel heeft staan, problemen niet vooruit wil schuiven en helder en transparant zijn begroting wil presenteren. Voorzitter, en om die reden verbaast het ons zo dat ook hij akkoord is gegaan met een in onze ogen niet heldere financiële doelredenering, voortkomend uit het bestuursakkoord. Voorzitter, men had namelijk besloten om alle uitgaven van de provincie in de toekomst niet te indexeren voor loon- en prijsstijgingen, in totaal circa 3%. De redenering was dat, omdat de MRB-inkomsten niet werden geïndexeerd in 2015-2019 – een goede beslissing overigens –, de uitgaven ook maar niet moesten worden geïndexeerd. Dat lijkt me de omgekeerde weg: omdat we besluiten de MRB-inkomsten niet te indexeren, vindt er plotseling geen inflatie meer plaats. Ik moet daarbij direct denken aan de situatie waarin je verstoppertje gaat spelen met een kind van ongeveer twee jaar oud. Vele papa's, mama's, opa's, oma's en tantes en ooms in de zaal zullen het herkennen. Wanneer het kind zich moet verstoppen, is het in de oprechte overtuiging dat, als het midden op de bank in de woonkamer zijn handen voor z'n ogen doet, andere mensen hem/haar absoluut niet kunnen zien. Voorzitter, daar lijkt dit ook een beetje op. We nemen een goede beslissing door de MRB-inkomsten niet te indexeren, maar zeggen vervolgens: en nu gaan de prijzen ook niet meer stijgen. Dat is natuurlijk niet waar. We zien dan wel dat de provincie daarvoor een stelpost van 4 miljoen euro in rekening heeft gebracht, maar dat lijkt ons wat weinig: het is nog geen 0,33% van de begroting voor 2018. Daarom komen wij met een amendement.

Versnelling transitie veehouderij. De Brabantse veehouderij ontwikkelt zich tot een slimme, maatschappelijk gewaardeerde én duurzaam renderende sector. Als dank daarvoor stort dit college generieke regelgeving uit over de gehele provincie, voor een probleem dat niet in de hele provincie speelt, en laten we investeringsvolume dat nodig is voor innovatie, verloren gaan. Investeren in nieuwe staltechnieken: prima, vooral doen. Investeren in nieuwe mesttechnieken: zeker doen, want het maakt de landbouw circulair. Maar wij missen wederom het belangrijkste: het samen doen met de Brabantse partners. Constant hebben

we gevraagd om samen op te trekken en de mogelijkheden die er liggen te benutten: het Actieplan Vitalisering Varkenshouderij, het ministerie, maar vooral de boeren zélf. Maar vaak waren de oogkleppen op. Gelukkig is er nu echter een nieuw regeerakkoord, een herkansing om maatwerk te bieden, een herkansing om draagvlak te winnen en het beleid uiteindelijk succesvoller te maken. Samen. Ook met het CDA en ook met de ZLTO.

Dit kabinet heeft 200 miljoen euro vrijgemaakt voor warme sanering, prioritair voor Brabant: 100 miljoen euro in 2018 en 100 miljoen euro in 2019, bladzijde 46 en 60 van het regeerakkoord. Ga dáár mee aan de slag, een uitgelezen mogelijkheid om daar waar het werkelijk knelt, bij wonen en natuur, stappen te maken. Ik had nooit gedacht dit ooit te zullen zeggen – de heer Meijer moet nu even opletten –, maar het CDA had het niet mooier kunnen verwoorden dan Alexander Pechtold: “We gaan voor gerichte warme sanering zonder dat boeren voelen dat ze gepakt of gepest worden.” Dan is het natuurlijk van de gekke dat wij als provincie nu, daarop vooruitlopend, 75 miljoen euro gaan inzetten voor vaak generiek beleid zónder precies de samenhang met deze pot van 200 miljoen euro te kennen. Die 200 miljoen euro is een nieuwe ontwikkeling. Hier moet eerst duidelijkheid over komen. Wij dienen daarom een amendement en een motie in.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik hoor het CDA nu hartstochtelijk pleiten voor de warme sanering van de agrarische sector met de 200 miljoen die het kabinet hiervoor beschikbaar zou hebben gesteld. Maar het is en blijft een sanering, waarbij heel veel boerengezins- en familiebedrijven het loodje zullen leggen. Het punt is en blijft dan: gaat u dan ook hier achter dit rampzalige beleid van dit college staan, waarmee dit als een doekje voor het bloeden namens het kabinet wordt aangeboden, terwijl er toch nog heel veel boerengezinnen zullen omvallen en in de problemen zullen komen? Is dit dan de oplossing om daar een potje met geld van Den Haag heen te schuiven, terwijl er gewoon een hardwerkende en goedbedoelende sector omver wordt getrokken terwijl dat helemaal niet nodig is?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Nee, zeker niet. Dat zult u ook zien in ons amendement en onze motie, die ik zo zal uitdelen. Wij gaan altijd terug naar de samenleving en naar de problemen en proberen die op te lossen. Iedereen in deze zaal weet dat er op sommige plekken gewoon een probleem is, ook met de veehouderij. Daar gaan we kijken of we met die pot iets kunnen oplossen. Doen we dat via het beleid van dit college? Nee, want dat steunen we niet, maar u ook zult zien in de motie.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. U zegt enerzijds: het beleid van dit college steunen we niet, maar anderzijds moet dit college wel dat geldpotje uit Den Haag gaan inzetten bij dat beleid. Dat is hinken op twee benen. Wees er dan consequent in.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Nee, dus niet bij dat beleid. Wij staan voor warme sanering op de plekken waar dat nodig is. Dat is niet dit beleid. Nee, dat is geen warme sanering in onze ogen. Wij roepen daarom op, en dat zult u ook in onze motie lezen, om terug te keren naar de tafel, dus terug naar

vóór 7 juli 2016. Ga met het Rijk om de tafel met die 200 miljoen euro en houd die 75 miljoen euro in kas. Ga dan proberen om het op de plekken waar het het meest knelt op te lossen.

De **voorzitter**: Bollen, interruptie.

De heer **Bollen** (VVD): Mijnheer Steenbakkers, u schetst nu het beeld alsof het met die 200 miljoen euro uit Den Haag en de 75 miljoen hier in Brabant over hetzelfde gaat. Volgens mij is dat niet zo. Wij hebben het hier over de veehouderij in Brabant en over een warme sanering vanuit Den Haag voor de varkenshouderij. Dat zijn twee verschillende dingen. Het kan elkaar wel versterken, maar u moet het niet op één hoop gooien.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Daar heeft de heer Bollen helemaal gelijk in. Het is 200 miljoen euro prioritair voor Brabant, voor de varkenshouderij; dat staat op pagina 60 van het regeerakkoord. Uiteindelijk zal het een omwonende, of de natuur, die er last van heeft, een worst zijn of het van varkens of van koeien komt. Wat wij willen, is dat dit college met de nieuwe ontwikkeling van die 200 miljoen euro, of in ieder geval het bedrag dat het prioritair zal zijn voor Brabant, met de 75 miljoen die het zelf heeft gereserveerd, gaat kijken hoe we dat totaalpakket kunnen oplossen.

De **voorzitter**: Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Zegt u daarmee dat die 75 miljoen euro er bijkomt en dat we een totaalpakket gaan doen? Ziet u het als CDA wel zitten dat we er samen een goed programma van maken?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Wat ik zie zitten, is dat het bedrag van 75 miljoen euro niet in de begroting wordt gebracht, maar gereserveerd wordt gehouden voor de veehouderij, om vervolgens in overleg te gaan met het Rijk, om na te gaan wat de totaalvisie is van Rijk en provincie en hoe de probleemgebieden kunnen worden aangepakt. Dat zult u in het amendement en de motie zien.

De **voorzitter**: Goed. Ik stel voor dat we het amendement en de motie even afwachten voordat we erover gaan spreken, anders wordt het wat lastig. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik ben dat wel met u eens, maar de heer Steenbakkers noemt de motie en zegt dat hij die plannen heeft. Laat ik vooropstellen dat ook GroenLinks wel degelijk wil kijken, niet alleen naar varkens, maar ook naar geiten, kippen, koeien en nertsen. Daarmee sluit ik dus aan bij de heer Bollen. Maar een vraag aan de heer Steenbakkers: ik wil graag weten wat binnen de rijks gelden bedoeld voor Brabant ten aanzien van de warme sanering varkenshouderij, moet gaan gebeuren met de dierrechten.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Daarover heb ik in het regeerakkoord niet specifiek iets gelezen. Ik zou willen dat dit deel gaat uitmaken van het gesprek tussen provincie en Rijk.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik vraag het nu aan het CDA Brabant.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Onze opdracht is: ga kijken met de 75 miljoen euro die is gereserveerd en de 200 miljoen van het Rijk, of wat er ook van gaat komen, hoe we een oplossing kunnen bieden.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik vervolg met agrarische leegstand en criminaliteit. Leegstand en criminaliteit gaan hier vaak hand in hand. In de laatste weken zijn de artikelen in de media over criminaliteit en (leegstaand) agrarisch vastgoed niet te tellen. Veel agrariërs die een andere functie overwegen lopen echter tegen ellenlange procedures aan. Dit verhoogt de kans op leegstand en oneigenlijk gebruik. Wij vragen u dan ook om aan de slag te gaan met een procedureversnelling richting gemeenten op dit punt. Het is echt twee voor twaalf. Wij dienen daartoe een motie in.

Energie. Voorzitter, we hebben al eerder geconcludeerd dat er gas op de plank moet ten aanzien van duurzame energie. We lopen achter. Het CDA ziet echter ook – complimenten daarvoor – dat de gedeputeerde de eerste stappen heeft gezet met zonne-energie en de verschillende sportorganisaties. We gaan nog een stukje verder dan de motie, die wij overigens ook van harte mede zullen indienen mocht ons amendement het niet halen, en wel op de sportorganisaties. Het CDA vindt namelijk dat de ambities ten aanzien van duurzame energie nog aan de lage kant zijn en té veel nu op gemeenten gericht. Natuurlijk is het belangrijk dat duurzame energie goed verankerd is in de lokale bestuursakkoorden, maar daar regel je concreet 0,0 duurzame energie mee. Wij willen dat ook de provincie zelf de handjes uit de mouwen steekt. Het CDA komt daartoe met twee amendementen en een motie, die in totaal moeten zorgen voor een concreet intensiveringsalternatief op het gebied van duurzame energie. Wij stellen voor om maximaal in te zetten op zonne-energie voor alle sportclubs in Brabant, maar óók voor de grote Verenigingen van Eigenaren in de Brabantse steden, want duurzame energie is niet alleen iets van het platteland, maar ook van de steden. Hier willen we in totaal 30 miljoen euro voor uittrekken. Dekking zou kunnen worden gevonden in het breedbandfonds, maar misschien heeft gedeputeerde Pauli heel andere ideeën. Wij staan open voor een discussie daarover. Het gaat om 20 miljoen euro voor sportclubs en 10 miljoen euro voor de VvE's. Dit geld kan als lening worden gebruikt om zonnecollectoren aan te schaffen en aan te leggen en met de korting op de energierekening wordt de lening vervolgens terugbetaald. Dit is zowel voor sportclubs als voor VvE's een oplossing voor de problemen waar zij nu tegenaan lopen. Zo versterk je ook de sociale veerkracht van de Brabantse samenleving en sportclubs.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Op grootschalige zonne-energie zit op dit moment een subsidie van ongeveer 10 cent per kilowattuur. Hoe gaat u dat allemaal betalen?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik ga dat betalen, dat heb ik net aangegeven: wij willen 30 miljoen euro uittrekken; 20 miljoen voor de sportclubs en 10 miljoen voor de VvE's. Daarbij hebben wij ook een dekkingsvoorstel, maar we staan open voor alternatieven vanuit het college.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dat is voor de aanschaf van die dingetjes, maar dan komt het verbruik. De staat geeft, als je het via de SDE doet, ongeveer 10 cent per kilowattuur subsidie. Wie gaat dat betalen, waar komt dat geld vandaan?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik vind het wel mooi dat de heer Van den Berg hiermee komt, want ik heb laatst met groot genoegen – mevrouw Roijackers zag ik het ook retweeten volgens mij – een klein energiestatement van de heer Wilders gezien over bijvoorbeeld windenergie en volgens mij zitten daar ook subsidies op. Daar bent u toch ook niet op tegen? Nou, mijnheer Van den Berg, ik kom er nog op terug, want hier mag u nog iets over zeggen natuurlijk.

De **voorzitter**: Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Er is altijd heel duidelijk gezegd: zonder subsidies. Dus als het zonder subsidie zou kunnen, dan zou het heel mooi zijn, maar windenergie kan nu eenmaal niet zonder subsidie en daarom is het al bij voorbaat een doodgeboren kindje.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ja, voorzitter, dat vind ik op zich een interessante ... Ik zal de heer Van Hattem het filmpje van de heer Wilders doorsturen, daarin pleit hij toch voor windenergie. Ik hoor u zeggen dat het niet kan zonder subsidie. Wat vindt de PVV dan nu: geen of wel windenergie?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als het echt zonder subsidie zou kunnen, was het een ander verhaal geweest, maar het kan niet zonder subsidie. Ik ken het filmpje, maar het is iets waar duidelijk van is gezegd: zonder subsidie. Op dit moment moeten we dus toch nog inzetten op alternatieven en het belangrijkste alternatief heeft de heer Wilders ook genoemd, als u goed geluisterd hebt, en dat noemt u niet – dan moet u ook het volledige verhaal vertellen –, en dat is thorium. We moeten op thorium inzetten, dat is de echte toekomst en daar moeten we echt werk van maken, zeker in een innovatieve provincie als Brabant.

De **voorzitter**: Er komt ongetwijfeld nog een uitgebreide gelegenheid om over energiebeleid van gedachten te wisselen. Nu vervolgt de heer Steenbakkers zijn betoog.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik zie uit naar de verdieping over thorium, om daarover kennis op te doen. Het enige wat ik kan constateren, is dat dit woord niet aan de orde kwam in het filmpje, maar ik ga het u doorsturen en dan komen we er misschien daarna met elkaar uit.

Voorzitter. Het zit niet alleen in geld of leningen. Wanneer je zoals ik geboren bent in 1987, ben je als jongetje opgegroeid met de tweede, derde, misschien zelfs vierde serie herhalingen van het A-team. Misschien zitten hier wel mensen in de zaal die de première van de allereerste aflevering hebben gezien, maar de meesten kennen ze allemaal wel: Hannibal, Face, Murdoch en BA. Brabant heeft ook behoefte

aan een E-team, maar dan niet met een A maar met een E. Ja, hier zijn ze, maar er zijn er zes, dus u voldoet niet, mijnheer Pauli, en anders vond ik u een hele goede BA! Ik vraag me dan wel af wie de Face moet zijn, maar dat laten we dan aan mevrouw Spierings. De Murdoch overigens ook, maar daar heb ik wel een naam bij. Voorzitter. Het E-Team, een Brabants Energieteam. Wat ik daarmee bedoel is: sommige gemeenten of lokale initiatieven lopen soms gewoon vast en hebben even wat hulp nodig van de provincie. Wij willen daarom een E-team instellen dat hen daarmee kan helpen. Daarover komen we met een motie.

Leefbaarheid en sociale veerkracht. Zoals eerder in debatten gedeeld, vinden wij het beleid ten aanzien van sociale veerkracht/leefbaarheid van dit college niet sterk. Natuurlijk is het mooi promotieplekken of een leerstoel te creëren, maar wat schiet de Brabander daar nu concreet mee op? Stop nu eens met al die papieren tijgers en ga concreet problemen oplossen, bijvoorbeeld in Olland, waar mensen anno 2017 nog op tuinhuisjes moeten klimmen om mobiel bereik te hebben. Kunt u hen nu niet met alle partijen hier om tafel eens uitnodigen op de koffie en een worstenbroodje, EZ, telecomproviders, en er dan iets aan gaan doen? Ik vraag dit ook aan gedeputeerde Swinkels, want ik vind dit echt een leefbaarheidspunt.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter, we zaten nog even na te denken over uw E-team. Dat is inderdaad wel een goed idee om dan met een busje aan te komen rijden en al die plannen af te laten schieten als u er toch bent.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Twee vragen aan de heer Steenbakkers. Zou het worstenbroodje ook een vegetarische variant mogen krijgen en steunt u de motie van de Partij voor de Dieren, GroenLinks en andere om keuze te krijgen in plantaardig?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Op de motie kom ik nog terug.

Voorzitter. Ook pleiten wij voor herintroductie van de succesvolle 'doe-budgetten' en de Dorpen Derby. Als provincie aanjagend en stimulerend zijn, zodat mensen van onderop zaken kunnen creëren, samen mét de provincie. Ziet de gedeputeerde daar wat in?

Voorzitter, dan mobiliteit. Wij moeten onze wegen en kapitaalgoederen goed onderhouden. In dat kader vroegen wij ons af of de automobilisten, zo'n beetje de enige belastingbetalers aan de provincie, die grofweg zorgen voor 20% van de inkomsten, nu zo blij zijn met het jaar 2018. 2018 wordt het jaar waarin nog nooit zo weinig uitgegeven gaat worden aan wegenonderhoud sinds in ieder geval 2015. Verder heb ik niet terug kunnen kijken. Ook in het kader van de verkeersveiligheid vinden wij dat wel een dingetje. Wij pleiten voor een extra onderhoudsimpuls in 2018, zoals overigens ook voor 6 ton in 2016 is gebeurd. Wij willen hier 1 miljoen euro voor reserveren uit de vrije begrotingsruimte. Concreet doel is om alle provinciale wegen waar de kwaliteit te wensen overlaat, met name gezien de verkeersveiligheid, vooruitlopend aan te pakken. Hiertoe dienen wij een amendement in.

Voorzitter, en dan een heel specifieke, maar ook zeer urgente zaak met betrekking tot truckers en Brabantse truckplaatsen. Brabant kent belangrijke logistieke hotspots, zoals West-Brabant, Moerdijk. Dat moet het worden. Onder vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers bestaat behoefte aan beveiligde parkeerplaatsen, voorzien van sanitaire voorzieningen en horeca. Er is momenteel een gebrek aan deze plaatsen in onze provincie. In combinatie met een aanstaand verbod op cabine-overnachten en de strenge

regels voor rij- en rusttijden komen vrachtwagenchauffeurs én transportondernemers hierdoor in de problemen. Afgelopen zomer heeft de provincie met de BOM hele goede stappen gezet op Hazeldonk ...

De **voorzitter**: Interruptie Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Mijnheer Steenbakkers, u hebt het over de arbeidsomstandigheden van de truckers. Mijn vraag is: zijn fatsoenlijke en goede arbeidsomstandigheden een taak voor de werkgevers?

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ja, dat vind ik altijd een taak voor de werkgevers. Waar het hier echter om gaat, en dat kan de werkgever weer moeilijker oplossen, zijn beveiligde truckplaatsen waar ze kunnen overnachten. We kunnen moeilijk van een transportondernemer vragen om uit eigen middelen een truckplaats te realiseren.

De **voorzitter**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Zouden de werkgevers het niet op zich moeten nemen om te gaan lobbyen om dat landelijk geregeld te krijgen?

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dat doen ze ook. Wij hebben er met mensen over gesproken, vandaar dat we onder andere hier ook staan. De BOM heeft het afgelopen jaar op Hazeldonk iets heel fantastisch gedaan, samen met de provincie. Wij zouden willen dat er meer van dit soort truckplaatsen in Brabant komen, naar het voorbeeld van Hazeldonk. Daarom komen we met een motie voor gedeputeerde Van der Maat, maar misschien ook wel voor gedeputeerde Pauli, om dit aan te jagen en te bewerkstelligen. Afrondend. Er zijn vijf amendementen en vier moties. Tot zo ver mijn eerste termijn.

Amendement A1 'Indexeren kun je leren'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake Begroting 2018;

besluiten dat de tekstpassage in herzien ontwerpbesluit I 66/17 F:

'1. De Begroting 2018 inclusief de uiteenzetting van de financiële positie vast te stellen en te autoriseren op het niveau van de in het overzicht van baten en lasten genoemde bedragen (zie Begroting 2018: bladzijde 181 | 182)'

vervalt en gewijzigd dient te worden in de volgende tekst:

'1. De Begroting 2018 inclusief de uiteenzetting van de financiële positie vast te stellen en te autoriseren op het niveau van de in het overzicht van baten en lasten genoemde bedragen (zie Begroting 2018: bladzijde 181/182) met de verandering dat vanaf 2020 de uitgaven van de provincie, waarvan men kan verwachten dat ze onderhevig zijn aan loon- en/of prijsinflatie, worden geïndexeerd of de huidige stelpost hiervoor (thans 4 miljoen euro; 0,32% van de huidige begroting) naar een realistisch niveau ten opzichte van de inflatie te laten verhogen.'

Toelichting:

Doordat in het bestuursakkoord is besloten de MRB-opcenten niet te indexeren heeft men ook besloten om de uitgaven niet meer te indexeren. Dit terwijl een heel aantal (verplichte) uitgaven met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid onderhevig is aan inflatie (loon- en of prijsverhogingen). Resultaat is of kan zijn dat dit een onjuist reëel beeld geeft van de uitgaven in 2020 en verder en daarmee een onjuist beeld van de meerjarige begroting. GS heeft dit nu opgevangen door een stelpost van slechts 4 miljoen euro

(0,32% van de Begroting 2018), een stelpost die naar alle waarschijnlijkheid volstrekt ontoereikend zal zijn voor 2020 en verder. Het CDA wil dat effect met dit amendement corrigeren om ook toekomstige colleges van GS en Provinciale Staten een zo realistisch mogelijk beeld van de meerjarige begroting te geven. Dit kan door of te indexeren of de huidige stelpost naar een realistisch niveau ten aanzien van inflatie te brengen.

Stijn Steenbakkers, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Wim van Overveld, 50PLUS

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Amendement A2 'Aanhouden middelen transitie veehouderij Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17: Begroting 2018;

besluiten dat de tekstpassage in herziens ontwerpbesluit 1 te wijzigen, te weten:

'ten aanzien van de uitwerking bestuursopdrachten 5b. Versnelling transitie veehouderij:

- 45 miljoen euro te voteren als investeringskrediet ten behoeve van Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij, waarbij 7,5 miljoen euro als risicoafdekking ten laste van de vrije begrotingsruimte wordt gealloceerd;
- 11,5 miljoen euro (incl. risicoafdekking) beschikbaar te stellen voor de uitvoering in 2018 ten laste van voorfinanciering Verplaatsing Intensieve Veehouderij (4 miljoen euro uit Burap 2017) en 7,5 miljoen euro ten laste van de vrije begrotingsruimte;
- voor de periode 2019-2020 15,6 miljoen euro te reserveren binnen de vrije begrotingsruimte (stelpost) ten behoeve Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij.'

wordt vervangen door de volgende tekst:

'De 75 miljoen euro initieel gereserveerd voor de transitie veehouderij niet te voteren richting Begroting 2018, totdat duidelijk is hoe de 75 miljoen euro provinciaal geld zich verhoudt tot de 200 miljoen euro rijks geld uit het regeerakkoord welke prioritair gereserveerd is voor Noord- Brabant.'

Toelichting

De rijksoverheid heeft in het regeerakkoord in totaal 200 miljoen euro gereserveerd (100 miljoen euro voor 2018, 100 miljoen euro voor 2019, zie pagina 60/70 van regeerakkoord). Het CDA wil eerst duidelijk hebben hoe dit geld in verhouding staat tot de 75 miljoen euro.

De 75 miljoen euro provinciaal geld voor het landbouwbeleid is nu generiek beleid. Het CDA wil dat het provinciaal beleid aansluit bij het regeerakkoord, waarbij maatwerk op gebieden waar het echt knelt van toepassing is in plaats van generiek beleid. Om deze redenen moet het geld nu nog niet de begroting invloeden maar moet eerst duidelijkheid bestaan ten aanzien van de 200 miljoen euro rijks geld en de samenwerking tussen het Rijk en de provincie op dit punt.

Ton Braspenning, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Amendement A3 'Schot voor open doel'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake Begroting 2018;

besluiten dat de volgende tekst aan het herziene ontwerpbesluit 1 66/17 wordt toegevoegd:

Intensiveringsvoorstel duurzame energie

12a. 20 miljoen euro vrij te maken die als aanjaaglening revolverend ingezet kan worden om het aanleggen van zonne-energie bij Brabantse sportclubs mogelijk te maken en dit initieel af te dekken met de resterende middelen die op dit moment niet gebruikt worden maar gereserveerd zijn voor het Breedbandfonds.

Toelichting

Brabant loopt op het gebied van duurzame energie en energiebesparing achter bij de vastgestelde doelstellingen. De gedeputeerde is echter succesvol aan de slag gegaan met duurzame energie en sportclubs en men heeft geconstateerd dat bij Brabantse sportclubs een enorm besparings- en duurzame-energiepotentieel zit. Met dit amendement wil het CDA deze duurzame beweging bij Brabantse sportclubs groots uitrollen. Waarbij we het geld uiteindelijk niet kwijt zijn maar revolverend investeren via leningen. Leningen die worden terugbetaald door de sportclubs zelf binnen een nader overeen te komen periode met het geld dat zij besparen op hun energierekening.

Ten aanzien van de dekking mocht het college van GS deze dekking onwenselijk vinden, dan staan wij open voor een alternatieve dekkingssuggestie.

Roland van Vugt, CDA

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Amendement A4 'Vve's als energiefabrieken'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake Begroting 2018;

besluiten dat de volgende tekst aan het herziene ontwerpbesluit 1 66/17 wordt toegevoegd:

Intensiveringsvoorstel duurzame energie

12b. 10 miljoen euro vrij te maken die als aanjaaglening revolverend ingezet kan worden om het aanleggen van zonne-energie bij vve's in de Brabantse steden mogelijk te maken en dit initieel af te dekken met de resterende middelen die op dit moment niet gebruikt worden maar gereserveerd zijn voor het Breedbandfonds.

Toelichting

Brabant loopt op het gebied van duurzame energie en energiebesparing achter bij de vastgestelde doelstellingen. Duurzame energie en besparingen van energie niet alleen in een ruimtelijke, landelijke omgeving gerealiseerd kunnen worden maar juist ook in onze steden. De in Brabant gevestigde vve's (verenigingen van eigenaren) kennen bijvoorbeeld een groot potentieel om energie te besparen en op te wekken. Dit wordt nu niet optimaal benut omdat de middelen om de zonnecollectoren aan te leggen vaak ontbreken in de betreffende vve. Dit potentieel van groene energie uit onze steden kan door middel van energieleningen op deze manier versneld benut worden.

Ten aanzien van de dekking: mocht het college van GS deze dekking onwenselijk vinden dan staan wij open voor een alternatieve dekking.

Roland van Vugt, CDA

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Amendement A5 'Onderhoudsimpuls'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake Begroting 2018;

besluiten dat de volgende tekst aan het herziene ontwerpbesluit 1 66/17 wordt toegevoegd:

Onderhoudsimpuls

11. 1 miljoen euro extra te reserveren voor een onderhoudsimpuls in provinciale wegen in 2018, met prioriteit voor maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren en dit af te dekken via de vrije begrotingsruimte.

Toelichting

In 2018 wordt slechts 9,26 miljoen euro begroot voor onderhoud aan onze wegen wat circa 0,4 miljoen euro minder is dan de begroting in 2017 en circa 2 miljoen euro minder is dan de realisatie in 2016, welke 11,2 miljoen euro was. Het CDA vindt goed onderhoud van onze kapitaalgoederen/wegen essentieel, met name gelet op de verkeersveiligheid. Om die reden willen wij extra middelen beschikbaar stellen ten behoeve van een onderhoudsimpuls in 2018.

Huseyin Bahar, CDA

Ankie de Hoon, CDA

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M3 'Oplossen waar het knelt'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake Begroting 2018;

constaterende dat:

- er in Brabant gebieden zijn waar emissie van (met name) stikstof op natuur en geur op woongebieden veroorzaakt door (onder andere) landbouw voor overlast zorgen;

overwegende dat:

- warme sanering van bedrijven een effectiever effect heeft dan een generiek beleid voor heel Brabant;
- de rijksoverheid in het regeerakkoord vermeldt voornemens te zijn om 200 miljoen euro beschikbaar te stellen voor warme sanering van de varkenshouderij; de provincie Brabant hierbij prioriteit heeft (zie pagina 60/70 van regeerakkoord);

roepen GS op:

- het voornemen van de rijksoverheid te omarmen en samen zo spoedig mogelijk te bepalen hoe dit vorm gegeven kan worden en hoeveel geld er uit deze 200 miljoen euro beschikbaar (100 miljoen euro voor 2018 en 100 miljoen euro voor 2019) is voor Brabant. Hierbij als provincie zelf ook een substantiële bijdrage te reserveren van maximaal 75 miljoen euro;
- totdat duidelijk is hoe de warme sanering samen met het Rijk gaat plaatsvinden, het huidige beleid ten aanzien van de Verordening natuurbescherming te wijzigen naar de situatie voor 7 juli 2017;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ton Braspenning, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M4 'Procedureversneller'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake Begroting 2018;

constaterende dat:

- er veel leegstand van agrarische vastgoed is en dit de komende tijd verder toe zal nemen;
- veel agrarische ondernemers die een andere functie overwegen tegen een lange ruimtelijke procedure aanlopen;

overwegende dat:

een versnelde procedure:

- leegstand voorkomt;
- het risico op oneigenlijk gebruik/ criminaliteit voorkomt;
- een grotere kans geeft op een versnelling in stalderingsmeters

verzoeken GS:

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om wettelijke procedures te verkorten en, als deze er zijn, met de gemeenten te bespreken en in te voeren; dit om te bereiken dat leegstaande agrarische gebouwen sneller een andere bestemming krijgen ter voorkoming van oneigenlijk gebruik;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ton Braspenning, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M5 'Brabants E-team'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake Begroting 2018;

constaterende dat:

- Brabant op het gebied van energiebesparing achterblijft bij de vastgestelde doelstellingen;

overwegende dat:

- lokale energie-initiatieven in Brabant als paddenstoelen uit de grond schieten;
- deze initiatieven geregeld oplopen tegen problemen op het gebied van kennis, kunde en kassa die de voortgang vertragen of belemmeren;
- er bij provincie en BOM voldoende kennis, kunde en kassa aanwezig is om een 'E- team' te formeren dat lokale energie-initiatieven met raad en daad bijstaat;

roepen GS op om:

- kennis, kunde en kassa op afroep in te zetten vanuit de provincie en BOM via een Brabants Energieteam ('E-team') bij het realiseren van duurzame-energieprojecten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Roland van Vugt, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M6 'Truckparkings'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17, inzake Begroting 2018;

constaterende dat:

- de provincie Noord-Brabant in het algemeen en de regio West-Brabant in het bijzonder een belangrijke logistieke hotspot is met duizenden vervoersbewegingen per dag;
- er onder vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers de behoefte bestaat aan beveiligde parkeerplaatsen, voorzien van sanitaire voorzieningen en horeca;
- steeds meer (buur)landen een verbod op cabineovernachten invoeren en er in de nabije toekomst mogelijk ook in Nederland een verbod op cabineovernachten wordt ingevoerd;

- sommige gemeenten, waaronder Bergen op Zoom, hier al een voorschot op nemen door een lokaal verbod op cabineovernachten af te kondigen;
- een gebrek aan (beveiligde) parkeerplaatsen al dan niet in combinatie met een aanstaand verbod op cabineovernachten tot problemen kan leiden;

overwegende dat:

- vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers verzekerd moeten zijn van veilige en leefbare werkomstandigheden;
- zorgen voor veiligheid en leefbaarheid een gezamenlijke opdracht is voor overheden én samenleving;
- het hierdoor niet altijd duidelijk is wie verantwoordelijk is;
- vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers hiervan niet de dupe mogen worden;
- afgelopen zomer op Hazeldonk een beveiligde truckparking is geopend, mede mogelijk gemaakt door o.a. het bedrijfsleven en de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM);
- meer truckparkings in Brabant zouden moeten worden beveiligd en toegerust volgens bijvoorbeeld het model van Hazeldonk;
- hier op termijn een commercieel verdienmodel achter moet zitten, dat ondernemerschap en werkgelegenheid aanjaagt en een succesvolle exploitatie van beveiligde truckparkings minder afhankelijk maakt van overheidsgeld;

verzoeken GS om:

- te streven binnen haar provinciegrenzen voldoende beveiligde parkeerplaatsen voor vrachtwagens beschikbaar te hebben, bij voorkeur voorzien van sanitair en horeca;
- de provincie Noord-Brabant op korte termijn het initiatief neemt om met betrokken overheden, waaronder gemeenten en de minister van Infrastructuur en Waterstaat, en andere partners, zoals de BOM, BZW en TLN, om de tafel te gaan over hoe het model van Hazeldonk, of variant daarvan, uit te rollen over de rest van Brabant;
- daarbij duidelijk taken en verantwoordelijkheden af te stemmen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ankie de Hoon, CDA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M6A 'Truckparkings'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17, inzake Begroting 2018;

constaterende dat:

- de provincie Noord-Brabant in het algemeen en de regio West-Brabant in het bijzonder een belangrijke logistieke hotspot is met duizenden vervoersbewegingen per dag;
- er onder vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers de behoefte bestaat aan beveiligde parkeerplaatsen, voorzien van sanitaire voorzieningen en horeca;
- steeds meer (buur)landen een verbod op cabineovernachten invoeren en er in de nabije toekomst mogelijk ook in Nederland een verbod op cabineovernachten wordt ingevoerd;
- sommige gemeenten, waaronder Bergen op Zoom, hier al een voorschot op nemen door een lokaal verbod op cabineovernachten af te kondigen;
- een gebrek aan (beveiligde) parkeerplaatsen al dan niet in combinatie met een aanstaand verbod op cabineovernachten tot problemen kan leiden;

overwegende dat:

- vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers verzekerd moeten zijn van veilige en leefbare werkomstandigheden;
- zorgen voor veiligheid en leefbaarheid een gezamenlijke opdracht is voor overheden én samenleving;
- het hierdoor niet altijd duidelijk is wie verantwoordelijk is;
- vrachtwagenchauffeurs en transportondernemers hiervan niet de dupe mogen worden;
- afgelopen zomer op Hazeldonk een beveiligde truckparking is geopend, mede mogelijk gemaakt door o.a. het bedrijfsleven en de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM);
- meer truckparkings in Brabant zouden moeten worden beveiligd en toegerust volgens bijvoorbeeld het model van Hazeldonk;
- hier op termijn een commercieel verdienmodel achter moet zitten, dat ondernemerschap en werkgelegenheid aanjaagt en een succesvolle exploitatie van beveiligde truckparkings minder afhankelijk maakt van overheidsgeld;

roepen GS op om:

- de Brabantbrede behoefte aan voldoende beveiligde parkeerplaatsen voor vrachtwagens, bij voorkeur voorzien van sanitair en horeca, met urgentie onder de aandacht te brengen van de nieuwe minister van Infrastructuur en Waterstaat;
- de minister van Infrastructuur en Waterstaat te vragen op korte termijn het initiatief te nemen om met betrokken overheden, waaronder gemeenten en de provincie Noord-Brabant en andere partners, zoals de BOM, BZW en TLN, om de tafel te gaan over hoe het model van Hazeldonk, of variant daarvan, uit te rollen over de rest van Brabant;
- Provinciale Staten proactief over het resultaat en vervolg van dit overleg te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ankie de Hoon, CDA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers voor zijn bijdrage. Ik geef dan nu het woord aan de fractie van de SP. De heer Heijmans heeft het woord.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, mijn jaarlijkse hoogtepunt dreigt een beetje saai te worden, want ook nu is het college er weer in geslaagd met een solide begroting te komen die zelfs voor 2018 en 2019 een resterende vrije begrotingsruimte van ruim 44 miljoen euro laat zien. Die 44 miljoen brengt mij meteen tot de eerste vraag, en die is niet of we die nu eens lekker onder elkaar kunnen verdelen. Het college schrijft dat het deze vrije begrotingsruimte eventueel wil gebruiken voor kansen die het regeerakkoord biedt. Ziet het college al kansen in het huidige regeerakkoord waarvoor die 44 miljoen benut zou kunnen worden, of, en dat kan ik me ook voorstellen, ziet het college in het regeerakkoord juist risico's en bedreigingen, waardoor die 44 miljoen misschien wel heel snel verdwenen zou kunnen zijn?

Een van de bijzonder positieve zaken uit deze begroting is voor de SP de MKB-plusfaciliteit. Waarom? Natuurlijk omdat zij voor de bulk van de banen zorgen, maar ook omdat dit bedrijven zijn in Nederland die ook nog eens gewoon fatsoenlijk belasting betalen. Ja, ik zie iedereen raar opkijken, maar er zijn bedrijven die fatsoenlijk belasting betalen, en, geachte voorzitter, dat zijn bijna altijd de MKB-bedrijven. Je zou zeggen dat dat de gewoonste zaak van de wereld is, maar hoe moet dit MKB nou aankijken tegen de manier waarop we in dit land omgaan met hun grote broers en zusjes? Afschaffing van de dividendbelasting, allerlei afspraken met de Belastingdienst zijn mogelijk en komen steeds in het nieuws, de

mogelijkheid om via allerlei constructies en belastingparadijzen onder het belastingregime uit te komen, maken dat er hier toch wel sprake is van een heel erg ongelijk speelveld.

Eerlijk gezegd had ik verwacht dat de heer Steenbakkers naar aanleiding van het regeerakkoord inmiddels zijn lidmaatschap van het CDA zou hebben opgezegd, want een aantal weken geleden heeft hij hier een ontzettend goed en warm pleidooi gehouden voor familiebedrijven, en wat doet nou dit regeerakkoord? Het ontziet de grote multinationale bedrijven en, zoals Hans de Boer zegt, het is keihard voor de familiebedrijven, want die zijn de enige die er niet op vooruitgaan. Ik zou me nog eens beraden op het lidmaatschap, mijnheer Steenbakkers, als ik u was.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. En deze begroting is keihard voor de kleine familie- en gezinsbedrijven van de boeren, maar die steunt juist keihard de megastallen. De VVD heeft er net nog voor gepleit. Dus gaat u ook uw lidmaatschap opzeggen hier van de SP?

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik ben het niet met u eens, mijnheer Boon, dat deze begroting keihard is voor die gezinsbedrijven, want hier zit 75 miljoen euro aan flankerend beleid in.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): U biedt een heel klein, minuscule doekje voor het bloeden aan van de slagaderlijke bloeding van de sector en dan zegt u dat u daar tevreden mee bent? Kom op. Heeft u vanmorgen de ZLTO gehoord, heeft u alle insprekers gehoord, heeft u de sleutelactie gehoord, heeft u de actie gehoord 'Boeren horen bij Brabant'? 75 miljoen? Kom op, alstublieft.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik vind het fantastisch hoe selectief u altijd kunt luisteren, want onder 'iedereen' verstaat u de boeren en de ZLTO, maar in Brabant wonen 2,6 miljoen mensen en zoals de heer Van Gruijthuijsen u er terecht op wees, zijn er ook nog duizenden ondernemers méér dan alleen in de agrarische sector. Daar moet dit bestuur, en daar moeten wij als provincie allemaal rekening mee houden.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Maar het is de vraag hoe blij die mensen allemaal zijn met de megastallen die dit college na-ijvert, dit college waar ook de SP dus in deelneemt, en waar we zojuist nog de VVD er toch een punt van zagen maken om toch vooral aan de slag te gaan voor die stallen richting de 2,5 ha bouwblok, terwijl we hier in het verleden altijd heel duidelijk hebben gezegd: kom niet boven die 1,5 ha bouwblok. En nu gaat dit college, met de SP, die 2,5 ha megastal weer mogelijk maken. Hoe kijkt u daar dan tegenaan voor die burgers in Brabant? Hoe moeten zij dan die megastal van de SP gaan slikken?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nou, ik zal daar heel eerlijk over zijn, mijnheer Van Hattem: meebesturen betekent dat je niet alles kunt binnenhalen en dat niet alles zo wordt als jij in je dromen hebt voorgesteld, of in je verkiezingsprogramma hebt staan. In het akkoord dat er ligt rond de transitie in de landbouw zitten voor ons een aantal plussen en een aantal minnen, dat geef ik hier gewoon toe, en dat geldt voor alle fracties die aan deze coalitie meedoen. Ik zou willen dat u ook eens het lef zou hebben om een compromis te sluiten, om vervolgens ook tot daadkracht te kunnen komen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Maar wat bereikt de SP hier dan wel mee? Normale familie- en gezinsbedrijven die in de armoede worden gestort en ondertussen krijgen we er megastallen voor terug. Is dat dan het compromis waar de SP mee thuis kan komen richting de Brabantse burgers? Ik dacht het niet.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van Hattem, ten eerste, en dat weet u ook heel goed, is op dit moment de situatie bij veel boerenbedrijven al dramatisch genoeg en is er al genoeg sprake van situaties in armoede. Dat het door deze maatregelen erger zou worden, ben ik helemaal niet met u eens.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski, interruptie.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik zou graag aan de heer Heijmans willen vragen of hij een toelichting wil geven op wat de impact van het MKB-fonds is volgens hem.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): De impact van het MKB-plusfonds is volgens mij dat wij een goed vestigingsklimaat gaan creëren voor het midden- en kleinbedrijf. Ik ben er erg blij mee dat wij gaan proberen meer MKB-bedrijven binnen Brabant te halen en ons niet enkel en alleen maar richten op de grote multinationals, die vaak wel gebruikmaken van onze voorzieningen, infrastructuur en dergelijke, maar niet bereid zijn daarvoor een fatsoenlijke bijdrage te betalen via belastingen.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): En u vindt het functioneren van het MKB-fonds op dit moment voldoende?

De heer **Heijmans** (SP): Ja.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik vraag me werkelijk af, gezien het nieuws van de laatste tijd, en dan heb ik het over de dividendbelasting en de belastingparadijzen, wat dit gaat doen met – en ik ga dat woord ook maar gebruiken – die hardwerkende ondernemers, die hardwerkende burger die gewoon zijn belasting betaalt. Kunnen wij dan verwachten dat mensen op termijn gaan zeggen: ja, maar als dit normaal gevonden wordt bij de grote jongens, wat kunnen wij dan anders doen dan proberen ook die weg te vinden? Ik vind dat zorgelijk en vraag het college of het die zorgen met mij deelt.

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik zie dat in ieder geval een analyse van het regeerakkoord gegeven wordt, heel goed. Al eerder hebben wij hier een debat met elkaar gevoerd over het vestigingsklimaat in Brabant, juist voor bedrijven na de Brexit, en toen waren er volgens mij heel veel partijen in de Staten die aangaven dat we hier een goed vestigingsklimaat moeten creëren. Mijn vraag aan het college is nu: hoe zit het college in deze discussie en heeft het het nieuwe kabinet ook geadviseerd om het vestigingsklimaat dat nu geschapen wordt te ondersteunen, of vindt het college dit compleet buiten de orde ...?

De **voorzitter**: Mijnheer Vreugdenhil, dit lijkt me echt iets voor uw eigen termijn. Dit gaat niet via interrupties. De heer Heijmans vervolgt zijn betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, maar ik wil de heer Vreugdenhil toch graag duidelijk maken dat volgens mij het vestigingsklimaat voor een heel beperkt deel uiteindelijk bepaald wordt door de hoogte van de belasting. Het wordt natuurlijk zo gespeeld, maar voor een goed vestigingsklimaat spelen vragen of er een afzetmarkt is, of er goed opgeleid personeel is, etc., veel meer een rol dan die dividendbelasting. Laten we eerlijk zijn: wij dachten destijds dat Engelse bedrijven klaar zouden staan om naar Nederland te komen. En zou het er nu dan op lijken dat mensen vanwege de dividendbelasting naar buiten Europa zouden gaan? Volgens mij is het puur chantage.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ik stel mijn vraag nu ook in uw richting. U bent mede verantwoordelijk voor een college dat hierin een duidelijke lijn ventileert en als ik dit college hoor op economisch terrein, dan zijn het volgens mij precies de argumenten en ook de adviezen die richting het kabinet gegaan zijn. U bent daarvoor als SP dan ook verantwoordelijk. Het is veel te gemakkelijk om hier van alles te roepen en vervolgens vanuit het economisch beleid dat in de provincie Brabant gevoerd wordt, eigenlijk die lijn daarin te ondersteunen.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Wij gaan als provincie niet bedrijven vrijstellen van provinciale heffingen of belastingen. Ik denk ook niet dat dat zou mogen. Dus wat dat betreft voeren wij een breed beleid voor een vestigingsklimaat, en dat behelst veel meer dan alleen je belastingen en je tarieven.

Voorzitter. De SP heeft in deze Staten regelmatig gepleit voor een betere positie van mbo'ers en lager opgeleiden. Als provincie hebben wij een traineeprogramma voor jonge talenten, maar die talenten moeten dan een wetenschappelijke opleiding of een hbo-opleiding hebben afgerond. Hoeveel stageplaatsen hebben wij ter beschikking voor mbo'ers? Kan de gedeputeerde aangeven hoe GS een rol kunnen vervullen in het beschikbaar maken van stageplaatsen voor mbo'ers, niet alleen hier in het provinciehuis, maar ook bij organisaties gerelateerd aan de provincie, zoals bijvoorbeeld de BOM?

Verder heb ik regelmatig aandacht gevraagd om meer in te zetten op vaste banen in plaats van op flex of payroll. Het vorig jaar heeft de gedeputeerde bij de behandeling van de begroting gelukkig aangegeven de voorkeur te geven aan vaste banen. Kan hij nu ook aangeven of hij het idee heeft dat hij redelijk slaagt in de keuze tussen echte, serieuze, fatsoenlijke, vaste banen, of niet?

De technologische ontwikkelingen gaan bijzonder snel. Denk bijvoorbeeld aan de robotisering. Wat gaat dat betekenen voor ons in Brabant, met op dit moment al een behoorlijk aantal mbo'ers en lager opgeleiden die niet aan de bak komen? Heeft het college al een visie op de toekomst wat de robotisering voor Brabant gaat betekenen? Ik realiseer me dat dit een futuristisch onderwerp is, maar een verstandig college is op zijn toekomst voorbereid en dit college zit er volgens mij op zijn minst nog twintig jaar.

Een ander spannend punt dat in het nieuwe regeerakkoord te lezen is, is het experiment met wietteelt. Ziet de provincie hier nog een rol voor haar weggelegd?

Energie. De SP-fractie hecht veel waarde aan het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen die in het bestuursakkoord zijn opgenomen. Het ziet er gelukkig naar uit dat we de doelstelling van 14% duurzame energie in de provincie van 2020 gaan halen ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Sorry. Ik wil nog even terugkomen op de wietteelt. We willen in Brabant natuurlijk graag meedoen aan de experimenten die door het Rijk zijn voorgesteld. Een aantal gemeenten heeft dat al aangegeven. Denkt de SP nu dat, als wij de wietteelt gaan legaliseren in die pilots, de criminaliteit daarmee achteruit zal gaan in Brabant?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, maar ik heb geen al te grote illusies, mevrouw Brunklaus, omdat ik me realiseer dat heel veel van de illegale teelt op dit moment bestemd is voor de export. Ik heb niet de illusie dat bij legalisering die illegale teelt voor de export zal ophouden. Er zal zeker sprake blijven van criminaliteit, maar ik denk wel dat het kan verminderen, omdat je wel 30% of 40% - ik weet niet precies hoeveel het is - van de huidige markt weghaalt.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dat is net als bij de veeteelt, hè? Maar wat was dan precies uw oproep aan het college over die wietteelt?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zou graag willen dat deze provincie zich inspant om eventueel samen met een aantal Brabantse steden die experimenten hier naartoe te halen. Volgens mij is het logisch dat juist in de provincie waar die criminaliteit het meest geconcentreerd is - helaas kunnen we dat toch wel stellen - ook geprobeerd wordt met experimenten te komen, zonder hiermee te willen zeggen dat wij daarvoor financiën beschikbaar moeten stellen, maar misschien kunnen we wel een leuke provinciale belasting heffen; daar moeten we eens over nadenken.

Voorzitter. Het ziet ernaar uit dat we de doelstelling van 14% duurzame energie gaan halen, maar de besparingsdoelstellingen daar tegenover lijken we niet te gaan halen. Later dit jaar komen we nog te spreken over de definitieve invulling van de resterende gelden, dus daar zal ik nu niet te veel over uitweiden. De SP is in ieder geval van mening dat het verstandig is om stevig in te blijven inzetten op de projecten die deze periode tot concrete resultaten leiden. Een aantal moties die ingediend zijn door de VVD, hebben wij mede ondersteund.

Op het gebied van energie wil ik nog aandacht vragen voor een paar concrete onderwerpen. De ICT-sector groeit explosief. Binnen die sector bestaan zware jongens, zoals ik ze maar even noem, zoals

commerciële datacenter, telecommunicatiebedrijven, ook de Rabobank in Boxtel is zo'n zware jongen, en die willen graag groen zijn, maar ze zijn natuurlijk pas echt groen als hun restwarmte zinvol gebruikt wordt. In Brabant is er één voorbeeld van: het KPN Datacenter op de Eindhovense High Tech Campus. We denken misschien dat restwarmte van datacenter om peanuts gaat, maar het gaat echt om flinke hoeveelheden warmte. De SP schat dat in 2020 de gezamenlijke Brabantse ICT-industrie bijna even veel potentieel herbruikbare restwarmte loost als op het industrieterrein Moerdijk benut zou moeten worden, en bijvoorbeeld meer dan de geschatte geothermie-opbrengsten. Toch wijdt ons recente Warmteplan, dat overigens absoluut een verdienstelijk stuk is, wel woorden aan die twee bronnen, maar geen woord aan het ICT-restwarmte-aanbod. Daarom vraagt de SP aan het college van GS of het bereid is een inventarisatie te maken van het warmteaanbod van de Brabantse ICT-sector, om een analyse te maken van de kansen die dat biedt en van de voorwaarden waaraan dan voldaan zou moeten worden. Daarbij moet bedacht worden dat bijvoorbeeld het datacenter van de Rabobank in Boxtel alle woningen in Boxtel, mits die goed geïsoleerd zouden worden, zou kunnen voorzien van warmte. We hebben het dus over behoorlijke hoeveelheden.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Als de heer Heijmans dat zo vindt, waarom stelt de heer Heijmans dan niet aan de Rabobank voor dat die daar een mooi warmtenet neerleggen en dat die die warmte gaan verkopen?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik vraag aan de provincie te inventariseren wat het op zou kunnen leveren en wat de provincie zou kunnen doen om de koppeling van die restwarmte te stimuleren.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Via u, voorzitter. U vindt dus dat dit echt een taak van de provincie is en niet dat die hele groene Rabobank, die de hele wereld voedt, daar eens aan zou kunnen denken? Want die zal zelf toch ook wel weten hoeveel warmte ze overhouden?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Soms is er een overheid nodig om een initiatief te laten landen, om een initiatief te stimuleren, om informatie te geven, om onderling uit te wisselen, om af te stemmen, en zo kan ik nog wel even doorgaan, maar dat is volgens mij nu typisch een taak voor de provincie. Ik verwijt deze gedeputeerde misschien wel eens dat ze wat te weinig zelf initiatieven neemt en te afwachtend is, dit zou een van die kwesties kunnen zijn die de overheid kan oppakken. Je moet je realiseren dat het warmte is waar we nu niks mee doen. De overheid moet ervoor staan om alles wat we kunnen doen op het gebied van energiezuinigheid, te stimuleren.

Een ander voorbeeld is de revolutie. Het wordt tijd voor een revolutie, voorzitter, en wel een Schooldak Revolutie. De SDR, de Stichting Schooldak Revolutie, wil de helft van alle geschikte scholen in 2020 van zonnepanelen voorzien hebben. Naar mijn idee is dit een uitstekend initiatief. Ik zou de gedeputeerde willen vragen of zij mogelijkheden ziet om ter stimulering van dit initiatief van de Schooldak Revolutie – en we hebben nogal wat scholen in Brabant – bijvoorbeeld bij elk vierde zonnepaneel door de provincie een

vijfde paneel erop te laten leggen, met een mooi Brabants logo. Is de gedeputeerde bereid dit initiatief van SDR verder in Brabant te verspreiden?

De **voorzitter**: Interruptie Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): U hield zojuist een warm pleidooi voor een eerlijke verdeling van lusten en lasten. Daarbij ging het onder andere over de dividendbelasting. Realiseert u zich ook dat de hele energietransitie een verschuiving in lasten met zich meebrengt richting de laagstbetaalden? De laagstbetaalden betalen nu al relatief veel geld voor hun stroom en gas en dat gaat waarschijnlijk nog veel meer worden. Voelt u zich er vanuit Brabant ook verantwoordelijk voor om die lastenverzwaring te voorkomen?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja natuurlijk. Het is in het verleden misschien wel een van onze grootste kritiekpunten op GroenLinks geweest dat ze wel allerlei leuke plannen had, maar dat die nogal wat betekenden voor de mensen met de laagste inkomens. Dat is ook de reden waarom wij niet zeggen: laat het allemaal maar aan de markt over. Wij vinden juist dat de overheid hierin moet ingrijpen, om ervoor te zorgen dat lager betaalden – en dat geldt op allerlei terreinen – mee kunnen den.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): En welke maatregelen zouden we volgens u dan vanuit Brabant kunnen nemen om die inkomensgevolgen te beperken|?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik vond bijvoorbeeld het principe van de nul-op-de-meterwoningen een hele mooie maatregel, omdat het mes daar aan zo ontzettend veel kanten snijdt. Het betekent dat je minder gaat betalen aan woonlasten – en u weet waarschijnlijk dat de woonlasten voor mensen in een armoedesituatie vaak 30%, 40%, 50% van hun inkomen opslokken –, maar het mes snijdt aan drie, vier kanten. Daarom moeten we juist op het gebied van de volkshuisvesting en op het gebied van isolatie van woningen het nodige doen, want het zijn ook weer vaak de mensen met de laagste inkomens die in de slechtst geïsoleerde woningen zitten.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Even doorgaand op de schooldaken. Ook hier de vraag: wie betaalt die 10 cent die elke kilowattuur extra kost, wat er dus aan subsidie via het RVO gegeven wordt? En de vraag is: met uw fantastische plannen voor de nul-op-de-meterwoning, hoe financiert u die 30.000, 40.000, 50.000 euro per woning die dat kost? Wie betaalt dat? De mensen zelf kunnen het niet

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dat betalen we met zijn allen. Als we het níet doen, betalen we op de iets langere termijn veel en veel meer. Dat is nu het punt. U zegt ook steeds dat u tegen windenergie bent zo lang er subsidie op gegeven moet worden, maar vaak moet er in de beginjaren gewoon subsidie op. Ik

durf hier bijna uit te spreken dat over tien, vijftien jaar geen cent subsidie meer nodig is op windenergie. Of windenergie rendabel is of niet, heeft natuurlijk alles te maken met de olieprijs. Op het moment dat die 150 dollar per vat is, wordt windenergie een stuk rendabeler. Het is allemaal heel leuk om aan de korte termijn te denken, maar ten aanzien van het klimaat en de fossiele energie moeten wij aan de lange termijn durven denken, en dan heb ik het over tien, twintig of vijftig jaar.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik hoor de heer Heijmans net zeggen dat de SP het niet altijd eens is met het energiestandpunt van GroenLinks, maar ik wil graag iets rechtzetten. GroenLinks zegt altijd dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen en wij willen juist dat bedrijven ook belast worden op dit punt, wat nu niet gebeurt. Bij dezen dus. Ik denk dat u wel weet dat wij dat vinden.

De heer **Heijmans** (SP): U bent een stuk verstandiger geworden de laatste tijd.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik denk, voorzitter, dat de conclusie moet zijn van zowel GroenLinks als de SP dat de multinationals alles kunnen en gaan betalen en dan ook nog in Nederland blijven. Ik wens u heel veel succes.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik hoor de heer Heijmans vooral ingaan op de nul-op-de-meterwoning. Dat is een vrij kostbaar programma, dat ook nog niet zo heel erg loopt. Zou u niet liever inzetten op het simpel isoleren van woningen? Dat is echt een stuk makkelijker en rendabel.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dat ben ik helemaal met u eens. Onlangs zijn we met de fractie bij een bedrijf geweest in Etten-Leur dat zich bezighoudt met isolatie. We noemen geen namen, maar ik denk dat velen van u zich wel kunnen voorstellen wat voor bedrijf dat is. Er zijn fantastische mogelijkheden als het gaat om het isoleren van woningen. Wat daarbij wel belangrijk is om te weten – dat is ons op het hart gedrukt en nu u mij ernaar vraagt wil ik dit het college ook meegeven – is dat dit soort bedrijven niet eens zozeer een beroep doen op allerlei subsidies die er moeten komen, maar veeleer prijs stellen op een consistent beleid, zodat zij beleid kunnen maken voor tien, twintig jaar, zonder dat er door een overheid, of een provinciale overheid, steeds weer veranderingen en nieuwe wetten worden doorgevoerd. Maar ik ben het geheel met u eens dat woningisolatie het eerst verdiend is en ook nog iets doet aan armoede in veel gevallen.

De **voorzitter**: Oké. U vervolgt uw betoog nu.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. SP en GroenLinks hebben onlangs vragen gesteld over glyfosaat en de dreiging dat Europa het gebruik ervan alsnog voor een aantal jaren dreigt te gaan toestaan. In het beste geval lijkt het voor drie jaar te worden toegestaan, maar wij denken dat het rampzalig is wanneer weer volop met Roundup en dergelijke aan de slag wordt gegaan. Ik wil dit college vragen of het mogelijkheden ziet, als Europa besluit glyfosaat weer toe te staan, om in Brabant het gebruik ervan zoveel mogelijk tegen te gaan.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Exact die vraag hadden wij schriftelijk gesteld, dus mag het antwoord bekend worden verondersteld. Overigens vraag ik me af of de heer Heijmans mij kan vertellen of glyfosaat in de Brabantse bodem, of het Brabantse water, een probleem is.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dat moet je onze deskundige vragen. Ik weet alleen dat glyfosaat een belangrijk onderdeel is van Roundup en dat Roundup schadelijke gevolgen heeft voor natuur en milieu.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Het antwoord is dat hij dat niet kán weten, omdat wij dat als Staten niet kunnen weten, zoals blijkt uit het antwoord op onze schriftelijke vraag over glyfosaat. Wij weten niet hoe groot het probleem is in Brabant en dat zou een probleem voor onze Staten moeten zijn.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik weet dat het niet mag, maar ik voel me bijna verplicht een tegenvraag te stellen. U hebt antwoord gehad op de schriftelijke vragen? Ik heb dat antwoord namelijk niet gezien.

De **voorzitter**: Dat komt dan later. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, een ander punt: pesticiden en bloembollen. We hebben in Brabant zo'n 1000 ha aan bloembollenvelden. Uit Californisch onderzoek is gebleken dat het met name voor zwangere vrouwen – het zijn trouwens meestal vrouwen die zwanger zijn – schadelijke gevolgen kan hebben. Is het college bereid en in staat om bij bloembollenvelden afstandscriteria te hanteren ten aanzien van de bebouwing, zodat er binnen 50 m niet met deze pesticiden gespoten kan worden? En waarom zijn bloembollen een groter probleem dan fruit- en bometeelt? Wij zijn aardig gewend, zeker in Nederland, om van allerlei groenten en fruit te eisen dat ze gifvrij zijn, maar met name bloembollen gaan vaak naar het buitenland en dan mag er werkelijk geen spoor van leven, noch bacterieel leven zou ik bijna zeggen, op zitten. Daar wordt dus bijna het gebruik van gif gestimuleerd.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Meijer voor een interruptie.

De heer **Meijer** (D66): Ik probeer de SP-fractie te begrijpen en misschien moeten we de motie maar eens goed doornemen op het moment dat ze op schrift beschikbaar is, maar waarom kiest de SP ervoor om het afstandscriterium bij de ondernemer te leggen en waarom zegt ze niet dat je, als je zwanger bent, gewoon maar even moet verhuizen of zo?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wil het afstandscriterium eigenlijk bij provincie en gemeente leggen, door het te laten opnemen in bestemmingsplannen.

De **voorzitter**: Ik stel voor de motie even af te wachten. De heer Meijer was nog niet klaar met zijn interruptie. Bij dezen aan hem het woord.

De heer **Meijer** (D66): Ja, want ik had ook nog wel een serieuzer punt. Ik ben benieuwd of u ook een impactanalyse hebt gemaakt voordat u de motie opstelde, over wat het betekent op het moment dat wij zo'n afstandscriterium zouden introduceren voor de reeds bestaande bloembollenvelden in deze provincie. Hebt u daar ook al een beeld bij?

De heer **Heijmans** (SP): Nee, ik heb nog niet zoveel beeld, mijnheer Meijer, want ik heb ook helemaal geen motie. Ik vind het nog steeds een normale gang van zaken dat ik het college iets vraag en als het dan weigert te antwoorden, probeer ik het te dwingen met een motie.

De **voorzitter**: Kijk, en dat gaan we in tweede termijn dan wel zien. De heer Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dankuwel voorzitter. Ik vraag de heer Heijmans aan te geven hoe groot de omvang van dit probleem in Brabant is, want zover ik de geografie van onze provincie ken, zijn mij grootschalige bloembollenvelden in Brabant niet echt bekend zoals we ze in de omvang kennen op de geestgronden in Noord- en Zuid-Holland, in de Flevopolder. Volgens mij zijn die in Brabant niet echt aan de orde, of ik mis iets.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Wij zijn niet de provincie die de meeste heeft, maar ik heb het getal genoemd van 1000 ha, en dat is toch een aardige lap voor Brabant, en het zit op een paar plekken redelijk geconcentreerd. Volgens mij kan ik u wel het kaartje laten zien hoe het in Brabant verdeeld is.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar het is dus een beperkte omvang.

De **voorzitter**: De gedeputeerde naast mij wijst erop dat er wel veel Bossche Bollen zijn, maar dat is weer iets anders. De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De heer Heijman begon zijn betoog met dividendbelasting en het internationale bedrijfsleven dat het zittend kabinet een beetje zou zitten chanteren, maar als ik even naar die analogie luister en dan zijn vraag aan GS hoor over dit onderwerp, zeggend dat hij anders een motie in zal dienen, is dat dan niet een beetje vergelijkbaar met wat hij het grootbedrijf verwijt?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, nou vind ik toch dat u een normaal politiek gebruik gaat betitelen als chantage. Dat vind ik wel heel bijzonder, bijna zo bijzonder dat ik er bijna van stil val, mijnheer Van Gruijthuijsen.

De **voorzitter**: Laten we dit openbare debat vervolgen.

De heer **Heijmans** (SP): Nou, ik wil wel op een verschil wijzen. De gesprekjes van die grote bedrijven met onze politici gebeurt ergens, ik weet niet waar en niemand weet waar, niemand is erbij. Bij wat ik hier

zeg, is heel Brabant bij, er zijn hier 55 Statenleden bij en die kunnen mij controleren. Ik denk dat dat een wezenlijk verschil is, mijnheer Van Gruijthuijsen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het verschil is dat dat inderdaad belobbyd wordt, maar daar is geen sprake van chantage. Mag ik u ook eens vragen hoe het zit met de lobby van natuur- en milieuorganisaties: hoeveel brieven hebben die tijdens de kabinetsformatie niet gestuurd aan het kabinet, hoeveel geld investeert dit kabinet niet in de energietransitie? Is dat ook door de chantage van die lobbyclubs?

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van Gruijthuijsen, als grote bedrijven zeggen 'als u dit niet doet, dan vertrek ik', dan is dat wel degelijk iets anders. Ik heb Monumentenzorg nog niet horen zeggen dat ze ermee stoppen als ze hun zin niet krijgen.

De **voorzitter**: Ik vind het allemaal heel goed dat dit gewisseld wordt, maar nu gaan we terug naar de begroting die vandaag voorligt. De heer Heijmans vervolgt zijn betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Ik kom aan de landbouw, voorzitter. Daar hebben we het in het afgelopen jaar natuurlijk veel over gehad. Met deze begroting geven wij in feite een klap op het sluitstuk, en dat zijn de ondersteunende maatregelen. De SP kan met deze voorstellen instemmen, dat zal voor niemand hier een verrassing zijn. We zijn blij te zien dat GS op onder andere opmerkingen van de SP, maar ook van andere fracties, een stevige koppeling heeft gelegd met het energiedossier, evenals het loslaten van de hoge leeftijdseis voor hulp bij stoppen.

Twee zaken wil ik nog kort even aanroeren. De eerste betreft de biologische boeren en pachtgronden. Het is zo dat er slechts voor één jaar gepacht kan worden en dat dan opnieuw bekeken wordt of je in aanmerking komt voor weer een jaar pacht. Dat brengt met name biologische boeren in problemen, omdat de gronden die voor één jaar gepacht worden nogal intensief gebruikt worden, en een biologische boer is pas een biologische boer als hij een aantal jaren de grond ontgift heeft, laat ik het zo maar noemen. Hij heeft op zijn minst twee, drie jaar nodig voordat hij zijn producten biologisch mag noemen. Ik zou het college willen vragen of wij niet kunnen zorgen voor een iets gelijkere speelveld, door bijvoorbeeld ook meerjarige pacht mogelijk te maken, met name om ook biologische boeren daarin een eerlijke kans te geven.

De tweede zaak betreft de Wet veedichte gebieden. Het nieuwe kabinet heeft te kennen gegeven deze wet niet verder in procedure te willen nemen, terwijl Brabant toch expliciet om deze wet gevraagd heeft. Wij willen graag van GS horen hoe zij dit besluit duiden en of zij voornemens zijn te proberen het nieuwe kabinet te overtuigen van de noodzaak van deze wet.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik ben blij met het betoog van de SP over biologische landbouw en ik begrijp de problematiek: twee, drie jaar investeren voordat je uiteindelijk kunt beginnen. Bent u het met mij eens dat wij als provincie ook een mogelijkheid zouden moeten scheppen, bijvoorbeeld via de Verordening Ruimte, om die gronden een betere bescherming te geven?

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): En met betere bescherming bedoelt u dat er in zo'n pachttermijn van een jaar minder bestrijdingsmiddelen en minder kunstmest gebruikt zou mogen worden?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou ja, ongeveer. Een boer investeert veel in die gronden, dat vertegenwoordigt een waarde, en wat nu als die boer tegen de provincie zou zeggen: ik zou graag een titel erbij willen hebben voor al die gronden, zodat het in ieder geval niet meer terug kan? De biologische sector zit in de lift en dan heb je een soort waarde gecreëerd, wat ook goed is voor de bescherming van het landschap.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik weet niet of het kan, mijnheer Van der Wel. Ik hoor graag de reactie van de gedeputeerde. Dat is ook de reden waarom ik hierover niet een motie heb gemaakt. Ik wil er graag met deze Staten en met de gedeputeerde over in debat en misschien is dan helemaal geen motie nodig.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. U neemt daarbij ook de term 'gelijk speelveld' in uw mond. Het is sympathiek om voor de biologische boeren wat ruimte te maken in het gebruik van pachtgronden, maar ik kan me ook andere sectoren indenken, vooral in de tuinbouw. Zo zou ook een aspergeteler gebaat zijn bij langdurig gebruik van de grond.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Bollen** (VVD): Bent u dan ook bereid dat wat breder te trekken dan alleen voor biologische boeren?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zie geen enkele reden om daartegen te zijn.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Ik kom bij het onderwerp Ruimte, maar hoeveel tijd heb ik eigenlijk nog?

De **voorzitter**: U hebt nog zeven minuten netto spreektijd.

De heer **Heijmans** (SP): O, dan ga ik rustig door.

De **voorzitter**: Interruptie Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Mag ik de heer Heijmans een aantal argumenten aanreiken om er toch tegen te zijn wat de VVD hem net heeft gevraagd? Het gaat immers om vergroening van ons pachtbeleid, met als

doel onze natuur- en milieudoelen als Brabant te halen. De intensieve tuinbouw draagt niet bij aan dat doel. Is de heer Heijmans dat met ons eens?

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Op het voorstel van de heer Bollen heb ik net gezegd dat ik daarop de reactie van GS afwacht. Ik moet eerlijk zeggen dat ik op dit moment niet eens weet of het überhaupt wel mogelijk is om over te gaan tot meerjarige pacht. Het lijkt me verstandig daarop eerst een reactie te krijgen, daarna kunnen we dan dit uitdiscussiëren.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Uit de keuze voor het Groen Ontwikkelfonds Brabant als de plek via welke de pacht voortaan loopt, mag blijken dat het pachtbeleid wordt ingezet als instrument om die natuur- en milieudoelen mee te bereiken als Brabant. Is de SP het eens met GroenLinks, als wij zeggen dat intensief gebruik van teelten met bestrijdingsmiddelen dan niet geschikt is voor deze vergroeningsslag?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik kan u wel zeggen dat ik dat in principe zo vind, maar ik moet hierover zo meteen eerst even met onze woordvoerder spreken.

De **voorzitter**: Goed, ik stel voor daarop nu niet verder in te gaan, maar straks, als het antwoord van het college is gegeven. Panhuizen over een ander punt, geloof ik.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voorzitter. Ik hoor de heer Heijmans heel vaak praten over het kabinet en over het regeerakkoord als het gaat om het milieu in Brabant, dat onder druk staat, maar ik hoor nergens de naam van gedeputeerde Van den Hout, die volgens mij de verantwoordelijk gedeputeerde is op deze portefeuille. Kunt u er eens op reflecteren wat hij dan anders moet doen, willen we onze milieudoelen halen in Brabant?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik kan wel in mijn tekst gaan zoeken waar ik dit kabinet beschuldigd zou hebben van schadelijk milieubeleid, maar bij mijn weten heb ik alleen over het kabinet gesproken in relatie tot de dividendbelasting. Het enige wat ik op het gebied van het milieu over het kabinet heb gezegd, is dat het voornemens is de Wet veedichtheid niet in procedure te brengen, met de informatieve vraag aan het college hoe het daarop wil reageren. Ik begrijp uw verwijt dus niet.

De **voorzitter**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Dan zal ik het eens over een andere boeg gooien. U liep naar mijn fractievoorzitter toe met de vraag: mijnheer Van Gruijthuijsen, reflecteer eens op het feit dat natuur en milieu in Brabant onder druk staan. Wat ik dan wel grappig vind, is dat ik het vervolgens in uw hele betoog nergens terug hoor komen, terwijl wij als provincie toch echt de meeste taken hebben als het op natuur- en milieubeleid aankomt. Ik vraag me dan af of u uw eigen gedeputeerde uit de wind zit te houden.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nou, ik denk dat het u toch ook wel duidelijk zal zijn dat het hele landbouwbeleid, en met name het stikstofbeleid, een van de cruciale zaken is waarmee wij zowel de leefbaarheid van de natuur als de biodiversiteit een stuk vooruit denken te brengen. Volgens mij zijn we de afgelopen maanden met niks anders bezig geweest. Ik heb het idee dat er hier en daar ook op de gedeputeerde nogal wat kritiek was vanuit de samenleving, dus dat wij te bang zouden zijn om maatregelen te nemen kunt u ons ook niet verwijten.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik ga het u nogmaals vragen: hoe denkt u het milieubeleid vooruit te brengen? Want u pakt het ammoniak van de boeren af, u gaat gewoon boertje pesten samen met uw gedeputeerde, maar de bedrijven die mogen uitbreiden en net zoveel uitstoten. Dus er blijft evenveel ammoniak uitgestoten worden over deze gebieden. Wat is daar de winst?

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): De winst is dat er veel betere stalsystemen gaan komen op de vrij korte termijn en de winst zit hem in het stalderen waarbij er 10% in mindering gebracht wordt.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, zoals u zelf hoort, dit is een nul-antwoord, dat slaat nergens op. Wat is de milieuwinst, vroeg ik? Ik vroeg niet wat u gaat doen. Wat is de milieuwinst? U geeft een gedeelte ammoniak aan een bedrijf en hetzelfde gedeelte pakt u af van de boeren. Wat is nou de milieuwinst?

De **voorzitter**: De vraag is helder. Mijnheer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): U kunt wel zeggen dat het een nul-antwoord is, maar betere stalsystemen zullen ervoor zorgen dat er minder uitstoot komt. Dat lijkt me vrij logisch, ander is het geen beter stalsysteem. Als de hoeveelheid vierkante meters aan stallen vermindert, koppel ik daaraan dat er ook minder dieren komen, dus dat gaat positieve gevolgen hebben voor het milieu. U zult dat nog steeds een nul-antwoord vinden, maar zo lang u maar een n gebruikt en geen l, vind ik het prima.

Voorzitter. In en rond centra van middel- en grote steden liggen verschillende voormalige industrieterreinen braak. Door de industriële activiteit kost het vaak nogal wat om deze gronden bouwrijp te maken. Kan de provincie iets betekenen in het vergemakkelijken van dit proces?

Mijn volgende vraag gaat over leefbaarheid in het buitengebied. Woningbouw heeft daar minder prioriteit dan rond de grotere kernen. Demografisch gezien is de nood daar dan ook niet zo hoog. Wel zien we met zijn allen dat de vergrijzing daar in rap tempo toeneemt. Tegelijkertijd nemen voorzieningen, ook in de zorg, af. Nu zijn er mensen die dit zelf kunnen en willen oplossen door bijvoorbeeld bij hun ouders te gaan wonen, niet door bij hen in te wonen, maar door een tweede woning te realiseren bij het bestaande huis. Om toch twee aparte adressen te hebben, is daarvoor een woningsplitsing nodig. Hier lopen ze tegen een muur op, omdat dit in het buitengebied niet is toegestaan. Het is geen nieuw probleem, maar een probleem waarmee ik al te maken heb zo lang ik in deze Staten zit, en dat is ongelooflijk lang.

Kunnen GS iets betekenen voor wat ik toch een hele normale wens vind van mensen om bij hun ouders te wonen, of van ouders om bij hun kind te wonen?

De programma's mobiliteit liggen over het algemeen goed op koers. We vinden het wel jammer dat de te realiseren beleidsprestaties voor beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur nog niet beschikbaar zijn. Wij hadden de indruk dat die ons voor dit jaar waren toegezegd.

Goed dat GS zich blijven inzetten voor het knooppunt Hooipolder en natuurlijk blijven we van mening dat de stoplichten daar weg moeten. Het kan niet zo zijn dat een paar jaar na de voorgestelde aanpak de schop opnieuw de grond in zou moeten om alsnog die stoplichten te verwijderen, en als het nu alleen het verwijderen van die stoplichten was, was het nog niet zo erg, maar meestal moet je dan nog wat meer doen.

Alle maatregelen binnen het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen zijn of worden gerealiseerd. Is het college bereid om een lijst van overige overwegingen te maken, als die er nog niet is tenminste, en hierna met de meest dringende probleemsituaties verder aan de slag te gaan, zodat het programma gestaag doorloopt? Immers, door de grotere drukte op het spoor zal dit steeds urgenter worden. Dit doorlopen van programma's zouden wij ook graag zien voor de aanleg van snelfietspaden. Hiervoor zal zo meteen door de PvdA een mede door ons gesteunde motie worden ingediend.

In het nieuwe regeerakkoord is sprake van cofinanciering door regionale overheden voor de reactivering van de spoorlijn Hamont-Weert voor personentreinen. Welke financiële verplichtingen vloeien daaruit eventueel voor Brabant voort en zijn GS bereid om ook de mogelijkheid van een station Budel Dorplein in de plannen in te brengen?

Dan het hoofdstukje Civiel Luchtverkeer. De tekst suggereert dat het onderzoek naar de ontwikkelscenario's voor na 2019 al in volle gang is. De gedeputeerde heeft halverwege dit jaar toegezegd dat PS geïnformeerd zouden worden over het onder leiding van een kwartiermaker te doorlopen proces. Hoe komt het dat wij hierover nog niets weten of gehoord hebben? Verder is sprake van een HOV-lijn tussen CS en het vliegveld, maar er is nu al een HOV-busverbinding. Wat wordt hiermee nu eigenlijk bedoeld?

Ik kom bij bijna mijn laatste onderwerp: cultuur. In het verleden kenden we een soort impuls gelden voor onder andere cultuurhistorische en natuurmusea, die daarop incidenteel een beroep konden doen. Ik denk dat veel Statenleden zich nog wel kunnen herinneren dat we een aantal jaren geleden uitvoerig hebben gediscussieerd over een beperkte subsidie voor het Natuurmuseum Brabant; ik geloof dat het om een bedrag van 17.000 euro ging. Deze cultuurhistorische musea zijn ontzettend belangrijk voor ons cultureel erfgoed, maar ook voor toerisme, recreatie en educatie. Deze vaak kleinere musea kunnen nu eigenlijk nergens terecht als ze een project willen uitvoeren dat een bepaald onderwerp onder de aandacht wil brengen, als men bijvoorbeeld samen met scholen een project wil doen. Waardering voor ons cultureel erfgoed is, denk ik, iets wat door ons allemaal onderschreven wordt.

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): We onderschrijven dat zeker, maar volgens mij hebben ze daar al wel een mogelijkheid voor, namelijk via een organisatie die wij 'gemeente' noemen.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, daar kunnen ze een verzoek indienen, maar een Natuurmuseum Brabant bijvoorbeeld heet niet voor niks Natuurmuseum *Brabant*. Het heeft namelijk een veel grotere reikwijdte dan alleen de gemeente Tilburg. Verder zult u ook wel weten dat het in sommige gevallen gaat om musea in echt heel kleine gemeenten, die daarvoor absoluut de financiële middelen niet hebben.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dan vinden we elkaar in ieder geval in het feit dat het primair een zaak is voor de gemeenten. In uitzonderingsgevallen kunnen we kijken of er iets speciaals is waarbij de provincie een rol zou kunnen spelen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Ik vind het wel bijzonder dat de heer Heijmans hier zo uitgebreid met steun voor de musea komt, want bij de bespreking van Brabant C hebben we gevraagd of ook anderen gemakkelijker gebruik zouden kunnen maken van een subsidie van onder andere Brabant C en toen werd door de gedeputeerde nogal vaag gezegd dat er misschien iets zou moeten worden aangepast met impuls gelden, etc., etc. Ik begrijp dat u nu een warm pleidooi houdt voor de musea, jammer alleen dat dit door uw woordvoerder destijds niet werd ingebracht bij de besprekingen in de themavergadering. Kunt u mij vertellen waarom dat zo is?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Omdat ik er nu mee kom en het bij Brabant C niet mogelijk was. Toen ik me afvroeg wat we de afgelopen jaren hadden gedaan, moest ik terugdenken aan het Noord-Brabants Natuurmuseum. Ik heb er nog wat verder naar geïnformeerd en heb me toen afgevraagd of we niet terug zouden moeten naar hoe we ooit – en dat is nog veel langer geleden, want toen hadden we dat potje ook niet meer – gebruik konden maken van een bepaald potje voor dit soort musea, die daarop een beroep konden doen. Dat is voor mij simpelweg het verbinden van het een aan het ander en aanleiding geweest om nu voor te stellen die mogelijkheid te verkennen. Ik stel niet voor nu een amendement in te dienen of hiervoor geld vrij te maken. Ik vraag het college alleen of het eens wil verkennen of er nut en noodzaak is voor een dergelijk potje, om eventueel bij de behandeling van de perspectiefnota met een verder voorstel te komen. Ik wil hier niet zondigen tegen het principe ‘eerst beleid en dan eventueel geld’.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Twee dingen. Vindt u dat er een aparte regeling moet komen, of vindt u dat zij net zo goed moeten putten uit de regelingen die er zijn? GroenLinks gaat mee in uw gedachte hoor, dat wil ik even beklemtonen. En twee: is dit ook een reactie op het artikel dat gisteren in de krant verscheen van een aantal mensen uit de museumwereld?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik heb een motie voorbereid, want dat doe ik dan wel, en ik zal u een deeltje van het dictum voorlezen, zodat u duidelijk wordt wat wij willen. Wij vragen een verkenning uit te voeren naar de situatie, positie en ontwikkelmogelijkheden van natuur- en cultuurhistorische musea in Brabant, daarbij te onderzoeken of bestaande provinciale instrumenten voldoende toegankelijk zijn voor deze musea en deze eventueel toe te voegen aan de Meerjaren Integrale Planning Projectbijdragen. Wat ik dus vraag is: ga verkennen, doe een onderzoek of er inderdaad op dit moment geen instrumentarium is waarlangs deze, vaak kleinere, musea een beroep kunnen doen op de provincie, en ga kijken of het nodig is daar alsnog een voorziening voor te treffen.

De **voorzitter**: Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Eigenlijk los van het voorstel van de heer Heijmans, toch nog even een reactie op wat zojuist de heer Hageman van D66 naar voren bracht. Hoorde ik hem nu goed zeggen dat hij pleit dat het toch vooral bij de gemeentes moet liggen om met dergelijke voorstellen te komen, terwijl diezelfde heer Hageman in de laatste burap-vergadering nog met het voorstel kwam om een designmuseum in het Evoluon in Eindhoven in te richten? Hoe verhouden die opmerkingen zich met elkaar?

De **voorzitter**: De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik sprak over een nationaal museum, waar uiteindelijk in overleg met de rijksoverheid en de gemeente zou moeten worden gezien of het ontwikkeld kan worden. Dat past helemaal in de lijn zoals al eerder gezegd.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): U zegt nog wel: het overleg tussen de rijksoverheid en de gemeente. Nou, dan laten we het aan die gemeente en dan hoeven wij er als provincie niet per se tussen te zitten. Het is toch een beetje hypocriet om nu te zeggen: zo'n nationaal designmuseum. Ja, dan willen we wel aan de lat staan en als het een ander cultuurhistorisch museum betreft niet. Een beetje vreemd.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Kijk, ik riep uiteindelijk op om ervoor te zorgen dat iets wat nog niet gebeurt, gaat gebeuren, zeg maar: de stimulerende, faciliterende rol die de provincie op allerlei zaken al doet. Waar we hier over praten, zijn bestaande musea die al in de gemeentelijke structuur zitten en als zodanig daarvan ook gebruik kunnen maken. Ik heb al gezegd dat ik het onderzoek ondersteun om te kijken of er een probleem is.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Even naar analogie van de heer Heijmans aan de heer Hageman: zet er gewoon een label op 'Design Museum Brabant', dan gaan we er ons als provincie tegenaan bemoeien. Aan de heer Heijmans de volgende vraag. U zei dat we vroeger een potje hadden dat weg is en dat we wellicht het oude potje weer nieuw leven moeten inblazen. Maar in uw interruptie aan de heer Steenbakkers zei u eerder dat we dingen anders aan het doen zijn, dat het niet meer hetzelfde moet zijn, dat we nieuwe vrienden aan het maken zijn. Zijn er ook nog organisaties die u niet op uw lijstje hebt staan in de culturele sector, die we wellicht vergeten zijn, zodat we inderdaad alles bij het oude houden en iedere organisatie toch maar via de provincie ondersteuning kan aanvragen?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van Gruijthuijsen. Het laatste wat je moet doen, is dingen anders gaan doen omdat je ze anders wilt doen. Het moet nooit een doel op zich zijn. Als je nieuwe vrienden gemaakt hebt, moet je je na verloop van tijd ook durven afvragen of je wel gelukkig bent met die nieuwe vrienden en of er niet een paar bij zijn die je beter kunt lozen. Zo kunnen we bijvoorbeeld dingen weggegooid hebben, waarvan je na verloop van tijd tot de ontdekking kunt komen dat je dat beter niet had kunnen

doen. Ik heb ook wel eens van vrienden die ik lang niet gezien had, gedacht van: goh, ik ga ze toch weer eens bellen, want ik mis dat eigenlijk wel. Net zoals ik dit potje terug wil hebben, heb ik ook wel eens een oude vriend teruggehaald.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): En soms kan het zo zijn dat het potje op is, mijnheer Heijmans, en dat we onze oude vrienden niet zomaar weer op de koffie, de thee, of een biertje kunnen vragen. We moeten wel gewoon vooruit, mijnheer Heijmans, dat deelt u toch ook?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, maar dan herinner ik aan het begin van uw betoog, waarin u zei dat het zo fantastisch goed ging met Brabant. Dus moet er ook nog wel ruimte zijn voor een potje.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik sprong op uit mijn stoel, want als de heer Heijmans zo doorgaat, mag hij dadelijk mijn tweede termijn doen. Hier ging het namelijk precies om: de partners moeten het doen en sommige mensen kun je van je af werpen. Dat is nu precies het punt. Eigenlijk hoor ik hier, zij het op een andere manier gebracht, hetzelfde punt terugkomen. Betekent dit dat de heer Heijmans en de SP het ook cruciaal vinden om het college maximaal aan te sporen om een aantal sectoren, beleidsonderwerpen en organisaties, die ik zojuist heb genoemd, te laten aanhaken bij de oplossingen die nodig zijn?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, maar dat is wel een afweging die wij maken. Dat doe je langs een aantal lijnen, van: wat is het maatschappelijk effect ervan, heeft het nut en voegt het iets toe? Ik heb verschillende voorbeelden gezien van kleinere musea die projecten doen en ik heb de indruk dat dat ontzettend goed is voor educatie, voor betrokkenheid van mensen. Ik vind dus dat het iets toevoegt, maar dat blijft wel altijd het criterium.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik ben blij te kunnen constateren dat het dus niet gaat om het vernieuwen óm te vernieuwen, of om nieuwe vriendjes óm die nieuwe vriendjes, maar dat het een middel is om een beter doel voor Brabant te bereiken. Daar ben ik heel content mee.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik hoorde de heer Heijmans praten over oude potjes, oude vrienden en nieuwe vrienden. Ik moet bekennen dat ik een romanticus ben: ik ben niet zo van de betaalde liefde, maar van de échte liefde.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): We waren er in de vorige Statenperiode allebei bij, mijnheer Heijmans, toen we besloten dat potje op te heffen. Een van de redenen was dat er meer ondernemerschap moest komen, ook bij de musea. Nu voel ik echter toch een wat hapsnap-beleid bij de SP, om het dan maar weer in te stellen, terwijl het juist de grondslag van het afschaffen was dat we daarmee een heleboel zaken wilden stimuleren. Wat vindt u daarvan?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): U gaat te snel, mijnheer Dirven, maar dat neem ik u niet kwalijk, want u hebt de tekst van de motie nog niet gezien. Die motie dien ik ook nog niet in, maar die vraagt echt om een verkenning te doen. Het doel ervan is te weten te komen of het verdwijnen van dat potje heeft geleid tot veel minder goede projecten dan er in het verleden waren, of dat ze eventueel een andere weg hebben gevonden. We moeten dus een goed onderzoek hebben om te kunnen beoordelen of het jammer is dat we het hebben afgeschaft en of het daarom opnieuw ingevoerd zou moeten worden. Maar enkel en alleen op die basis.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Maar dan bekruipt mij toch een beetje het gevoel dat u al een bepaalde gewenste uitkomst wilt. We hebben dat potje namelijk juist afgeschaft om die stimulering te bewerkstelligen. Als dat niet van de grond is gekomen, wat is dan nog het bestaansrecht?

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Als het niet tot stand is gekomen, kan dat een flink aantal redenen hebben. Een van die redenen kan zijn dat de kleinere musea daartoe simpelweg de financiën niet hebben.

De **voorzitter**: De heer Heijmans heeft het neergelegd, het college gaat antwoorden, later volgt misschien een motie. Ik stel voor nu verder te gaan, anders blijven we rondjes draaien. Mevrouw Brunklaus krijgt nog de gelegenheid een korte interruptie te plegen en dan verzoek ik de heer Heijmans echt zijn betoog te vervolgen.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter, dank u wel. Mijn opmerking was ook gericht aan de VVD. Ik steun de heer Heijmans volledig in zijn streven. De potjes zijn onbereikbaar geworden voor deze musea en daardoor lopen veel musea ook cofinanciering mis, omdat ze zelf de andere helft niet bij kunnen leggen. Van mij mag de motie worden ingediend en wij zouden haar graag mede willen indienen als dat kan. Ik denk dat u een stap in de goede richting zet. Dank u wel.

De **voorzitter**: Goed. De volgorde is dat het college straks ook nog reageert. De heer Heijmans verzoek ik nu zijn betoog af te ronden.

De heer **Heijmans** (SP): Op zo'n compliment kun je alleen maar zeggen: dank je wel. Voorzitter. Ik rond af. Gedeputeerde Swinkels heeft bij gehandicaptensport als doel gesteld 50.000 mensen aan het sporten en aan het bewegen te krijgen. Ik wil van de gedeputeerde horen hoe het daar nu mee staat. Zijn het er nu 10.000, 30.000? Het is mooi een dergelijk streven op te nemen, maar nog mooier is het om het uiteindelijk ook te verwezenlijken. Over handhaving ga ik niks zeggen, want dat gaan we binnenkort uitgebreid evalueren.

Tot slot jeugdzorg. Natuurlijk zijn er op het gebied van zorg meer problemen dan alleen de wachtlijsten in de jeugdzorg. Er zijn nogal wat mensen die buiten de GGZ vallen en ook daarvoor bestaan wachtlijsten. Ook het zorgmijden is een punt van aandacht. Het zijn allemaal niet direct provinciale taken, maar met name van de jeugdzorg, dat ooit wel onze taak was, kunnen we met zijn allen volgens mij niet zeggen: we kijken weg, het is ons probleem niet. Vandaar dat de SP de moties die door de heer Smeulders zullen worden ingediend, mede zal indienen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Surminski op de valreep.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter. Ik heb heel braaf gewacht totdat de heer Heijmans klaar is met wat hij zelf omschrijft als zijn jaarlijkse hoogtepunt, maar ik mis nog steeds de bloemetjes en de bijtjes. Hebt u geen enkele vorm van kritiek op, of aansporing aan uw eigen gedeputeerde waar het gaat over het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant, het programma BRUG, het GOB?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nee.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dan gaan wij dat straks doen.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wens u succes.

De **voorzitter**: Heel goed. Ik stel vast dat de heer Heijmans zijn betoog heeft beëindigd. Ik schors de vergadering voor een lunch. De vergadering is geschorst tot 13.30 uur.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen. De vergadering is heropend. Het woord is aan de fractievoorzitter van de PVV, de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Voorzitter. "Met dit kabinet is de democratie helemaal dood", zo sprak onlangs oud-Provinciale Statenfractievoorzitter Mieke Geeraedts van de VVD over het volgens haar dichtgetimmerde regeerakkoord, waarbij het parlement niks te vertellen zou hebben. Dit zou evengoed gezegd kunnen worden over de coalitie in deze Staten met haar dichtgetimmerde coalitieafspraken, waarbij vooral het dualisme dood en begraven is. Bij belangrijke debatten, zoals laatst bij de burap, waar Provinciale Staten geacht wordt haar controlerende taak uit te oefenen, voert bijvoorbeeld de SP-fractie als coalitiepartij niet eens het woord en komen de fractievoorzitters van de coalitiepartijen eigenlijk alleen naar de interruptiemicrofoon om hun gedeputeerden in bescherming te nemen.

Ook de Sturen met Kaders-systematiek – het instrument bij uitstek om als PS het dualisme vorm te geven – wordt voortdurend met voeten getreden. De kaderstellende rol van PS wordt steeds verder uitgehold, de coalitiepartijen vinden het alleen maar vervelend om beleid inhoudelijk te bespreken. Steeds meer beleid komt slechts via Statenmededelingen uit de Toren en GS dient Statenvoorstellen vaak pas laat in, waarbij de agenda van GS meer en meer leidend is.

In deze begroting is deze tendens van ondermijning van de volksvertegenwoordigende rol ook sterk zichtbaar: besluitvorming zit verstopt in de begrotingsboekwerken, voor veel inhoudelijke kaders wordt verwezen naar toekomstige Statenvoorstellen en Statenmededelingen. Dit is in strijd met het uitgangspunt 'eerst beleid en dan geld'. Bijvoorbeeld de werkwijze voor de MIPP-sleutelprojecten, nu zit de kaderstelling versleuteld in een van de vele bijlagen van de begroting. Waarom is dit niet als separaat Statenvoorstel aan PS aangeboden, zodat dit indien gewenst besproken had kunnen worden in een themacommissie? Bovendien zijn veel kaders bij projecten aangeduid als 'nader te bepalen'. Voorzitter, waarom deze salami-tactiek om dit beleid door te drukken? Al wel projecten, maar nog geen kaders. En sinds wanneer is de 'voortgang van de realisatie bewaken' een taak van PS als dit de uitvoering betreft?

Een 'belangrijke ontwikkeling' in deze begroting is de versnelling transitie intensieve veehouderij. Oftewel het desastreuze beleid van dit college om de veehouderijsector in Brabant de nek om te draaien, terwijl boeren, omwonenden en dieren er feitelijk niets mee opschieten. Met het saneren van meters stallen door zogenaamde staldering worden ook megastallen weer mogelijk gemaakt. Laten we in plaats daarvan eens beginnen met het saneren van de bestuurlijke megastal: dit provinciehuis, waar door dit college een voortdurende uitstoot wordt geproduceerd van destructief beleid voor onze ondernemers en burgers en verspilling van belastinggeld. De agrarische familie- en gezinsbedrijven in de armoede, huiseigenaren met een ijzeren gordijn van windturbines in hun achtertuin, dorpen vol met asieleisende statushouders, automobilisten die een Ruit om Eindhoven blijven missen, etc. etc. En als we deze bestuurlijke megastal saneren, dan moeten we het absoluut niet 'stalderen' richting een nog grotere megastal: de Augiasstal van de Europese Unie te Brussel. En dat is helaas wel waar dit college, ook met deze begroting, steeds meer naartoe werkt. De echo van de Brusselse agenda galmt volop door in de woorden en daden van GS. Bijvoorbeeld bij de bestuursopdracht Digitalisering: hier wordt letterlijk gesteld dat de visie voor de 'Digitale Agenda van Brabant 2.0' zal worden afgeleid van de Europese Digitale Agenda. Oftewel: Juncker dicteert de agenda en zijn Brabantse hofmandarijnen nemen het blindelings over, waardoor feitelijk sprake is van een 'Digitale Agenda van de EU-nomenklatura 2.0'.

Voorzitter, ook de Agenda Wonen die in deze begroting als bestuursopdracht is opgenomen, kan niet los worden gezien van het Brusselse beleid. De onderbouwing van deze agenda is gebaseerd op verwachte demografische ontwikkelingen. Het moge duidelijk zijn dat de door de open grenzen van de EU bewerkstelligde massa-immigratie een enorm effect heeft op de woningbehoefte in onze provincie. Massale toewijzing van onze sociale huurwoningen aan statushouders, terwijl onze eigen inwoners het nakijken hebben. Maar ook de huisvesting van vele arbeidsmigranten – het resultaat van EU-beleid van vrij verkeer van personen en diensten – trekt een wissel op het wonen in de provincie, zowel kwantitatief als kwalitatief. De Agenda Wonen zet in op flexibilisering en tijdelijk gebruik. Wat gaat dit betekenen voor de huisvesting van arbeidsmigranten? Meer en meer grootschalige complexen, zoals in Roosendaal en Nispen, of in leegstaande kantoorpanden in woonwijken zoals in de Helmondse Rijpelberg en jarenlange semi-permanente bewoning op recreatieparken, dit tot ongenoegen van de burens zoals bleek bij park De Bikkels in Vlierden? Met alle bekende overlast voor omwonenden van dien.

Dit beleid wordt ook besproken in Regionale Ruimtelijke Overleggen, de RRO's, waar dus ook GS bij betrokken is. Nu zijn het nog vooral Oost-Europese arbeidsmigranten, maar wat is de volgende stap? De Zundertse wethouder Johan de Beer zei onlangs het volgende, en ik citeer: "Er zal altijd vraag zijn naar tijdelijke huisvesting. Nu zijn het Roemenen en Bulgaren en over een paar jaar zijn het Afrikanen. Ze zullen nodig zijn voor de economie. Daar moeten we flexibel mee omgaan." Gelet op de plannen van de EU voor hervestiging en legale migratie ligt dit scenario in de Brusselse lijn der verwachting. Gaat dit college hier ook blind achter de EU aan lopen? Wordt dit de toekomstige opvanglocatie voor de nieuwe massa-immigratie uit Afrikaanse en Arabische landen? Of komt dit college nu eens op voor de eigen Brabantse burgers, kunnen 'omwonenden' ook normaal blijven 'wonen' en roepen we deze ontwikkelingen een halt toe?

Voorzitter, de eurofiele agenda van dit college uit zich ook in het Innovatieprogramma Agrofood Brabant 2020, waarin wordt gesteld dat "Brabant zich wil meten aan andere toonaangevende regio's binnen Europa, zoals de Po-vlakte/Parma in Noord-Italië". Voorzitter, toevallig heb ik afgelopen zomer eens goed rondgekeken in de Po-vlakte rond Parma: megamelkveebedrijven afgewisseld met leegstaande 'ouwe meuk', zoals gedeputeerde Van den Hout dit pleegt te noemen. Maar wat bovenal opvalt: geen enkele koe meer in de wei. Is dát een toonaangevende regio? Moet dát een inspirerend voorbeeld zijn voor Brabant? Moeten hier uiteindelijk ook alleen megastallen overblijven, met geen enkele koe meer in de wei? Dat is niet de koers van de PVV, maar wél van de zogenaamde transitie verduurzaming veehouderij die met deze begroting in beleid en middelen gegoten wordt. Maar niet alleen bij de PVV, ook bij de sector en de partners is de onvrede groot. De brief van de ZLTO en andere partners spreekt wat dat betreft boekdelen. Hoe kunnen de coalitiepartijen nu nog oprecht van mening zijn dat er sprake is van goed flankerend beleid? Was dat niet een harde voorwaarde? Voorzitter, GS spreekt over een inclusieve samenleving ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Het siert de heer Van Hattem dat hij heeft rondgekeken in de Po en ons meeneemt in zijn bevindingen daar. Hij spiegelt ons steeds voor alsof de toekomst is dat wij hier megastallen gaan krijgen en dat de PVV tegen megastallen is. Ik wil hem vragen om een oordeel over de grote bedrijven, bijvoorbeeld ten aanzien van pluimvee, zoals die er nu zijn in Brabant. Zijn er op dit moment megastallen in Brabant volgens de PVV, of niet?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Wat wij hier altijd als uitgangspunt voor ons beleid hebben genomen, is niet boven de 1,5 ha bouwblok gaan bouwen. Boven die 1,5 ha was een megastal. Ik begreep dat GroenLinks daar ook altijd op tegen was. Met het beleid van dit college, wat u ook omarmd hebt, gaan we nu richting de 2,5 ha bouwblok, waarmee dus de facto megastallen mogelijk worden gemaakt, en megastallen waarbij mogelijk net zoals in de Po-delta, geen koe meer in de wei staat. Is dat wat GroenLinks wil met Brabant?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Een antwoord aan de heer Van Hattem, maar ook een herhaling van mijn vraag. In onze stemverklaring op 7 juli heeft u gehoord dat wij ons ja uitzonderen van die 2,5 ha. Maar nu nog mijn vraag: hoe oordeelt u over de bedrijven, zoals de pluimveebedrijven in Brabant met 50.000. 60.000, 70.000, 80.000 kippen, is dat op dit moment al geen megastal?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Wat GroenLinks doet is, ze zegt ja tegen dit beleid, maar niet voor die 2,5 ha. Een ja is een ja, ook voor die 2,5 ha, daar heeft u net zo goed mee ingestemd, stemverklaring of niet. U heeft dit beleid gesteund, dit wordt nu mogelijk gemaakt en dan kunt u over het aantal dieren beginnen, maar het gaat echt om die hectaren: dát hebben we altijd als maat genomen voor megastallen en daar gaat u nu gewoon doodleuk in mee als GroenLinks. GroenLinks maakt de megastal in Brabant mogelijk.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): U hebt uw punt gemaakt, mijnheer Van Hattem: u dént dat wij dat doen, maar dat is natuurlijk niet zo. Wilt u nu antwoord geven op de vraag van mijn collega? U doet dat namelijk niet, u draait er makkelijk omheen. U roept iets, maar wij vragen iets en u geeft geen antwoord. Wij willen graag uw antwoord horen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Uw collega die probeert nu uw eigen GroenLinks-falen door megastallen in beleid te ondersteunen, recht te kletsen door een spelletje te spelen met aantallen dieren in de veehouderij. Maar daar gaat het niet om. Het gaat erom, we hebben altijd als maat genomen niet die aantallen dieren in één specifiek bedrijf, maar een bouwblok van 1,5 ha. Dat is altijd het uitgangspunt geweest om iets aan te duiden als megastal en nu gaat u daar boven en nu probeert u uw eigen straatje, uw eigen GroenLinks-straatje schoon te vegen door het op die manier te verkopen, maar dit is niet te verkopen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ondanks uw omzeilingen haal ik uit uw antwoord dat de PVV vindt dat een bouwblok van 1,5 ha, waar 80.000 kippen op elkaar zitten, geen megastal is. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Van Hattem vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, het is gewoon duidelijk. Er kunnen natuurlijk altijd verbeteringen worden aangebracht, maar het gaat erom: wat hebben wij hier aangeduid als megastal? En dat is een bouwblok van 1,5 ha. En het feit is dat GroenLinks nu het beleid ondersteunt om naar 2,5 ha bouwblok te gaan, dus naar megastallen.

Voorzitter. GS spreekt over een 'inclusieve samenleving', sociale veerkracht en het versterken van netwerken in deze begroting. Ook zouden de kaders van de MIPP Sleutelprojecten 'toekomstwaarde' moeten bieden door 'sociaal inclusief' te zijn. Hoe 'inclusief' is de Brabantse samenleving met alle islamisering? De AIVD heeft aan de alarmbel getrokken bij de gemeente Breda omdat een islamitische jongerenorganisatie in die stad contacten heeft met een salafistische moskee in Den Haag. In plaats van alert in te grijpen, ziet PvdA-burgemeester Depla 'geen groot gevaar' en gaat hij in gesprek. Thee drinken dus, maar wel thee drinken met een kwaadaardige ideologie. Hetzelfde geldt voor tien West-Brabantse gemeenten die onder het motto 'Samen tegen radicalisering' onlangs een 'kennismakingsdag overheid en Marokkaanse moskeeën' in het Markiezenhof in Bergen op Zoom organiseerden. Het motto 'Samen voor islamisering' was passender geweest, daar de inzet van dit beleid is om imams en moskeeën in te zetten om zogenaamd radicalisering tegen te gaan. Dat is de omgekeerde wereld: de islam zal zich nooit aanpassen aan andere samenlevingen, maar enkel en alleen andere samenlevingen aanpassen aan de islam. De vraag aan GS is of zij ook betrokken is bij deze bestuurlijke islam-faciliterende netwerken. Daarom ook de oproep aan GS om op geen enkele wijze hieraan medewerking te verlenen, met geen enkele islamitische organisatie. Dus ook niet middels sociale veerkracht of sleutelprojecten, een geïslamiseerde samenleving is immers niet sociaal inclusief, maar exclusief voor de islam.

De-islamiseren moet het doel zijn en bestaande samenwerking moet worden stopgezet. Net als vorig jaar is ook het afgelopen jaar weer een sportdag georganiseerd bij de Marokkaanse moskee in Roosendaal met ondersteuning van Sportservice Noord-Brabant, die ook vanuit de voorliggende begroting gefinancierd wordt. Is het college er mee bekend dat bij 'ouderavonden' in deze moskee alleen de vaders welkom zijn

en derhalve vrouwen effectief gediscrimineerd worden? Is het college er mee bekend dat in deze MICR-moskee regelmatig wahabitische of salafistische predikers over de vloer komen, zoals Shaykh drs. Said el Mokadmi, directeur van het onlangs gesloten beruchte Al Islah internaat in Lochem op 15 mei jl.?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Hoewel een aantal van mijn collega-fractievoorzitters me tegen proberen te houden, kan ik het toch niet laten na dit hele verhaal. Ik wil de heer Van Hattem vragen wat hij vindt van artikel 1 van de Grondwet.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is heel duidelijk. Deze moskee in Roosendaal handelt duidelijk in strijd met artikel 1 van de Grondwet, met een aparte ingang voor mannen en vrouwen, alleen ouderavonden te organiseren waar vaders welkom zijn en geen moeders, dus vrouwen discrimineert. Die moskee die handelt in strijd met artikel 1 van de Grondwet en blijkbaar vindt het college het nog steeds geen probleem dat door de provincie ondersteunde organisaties daarmee samenwerken.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dit is weer typisch zo'n reactie zoals u altijd geeft. U geeft geen antwoord, u komt met een voorbeeld, waarvan u heilig overtuigd bent, maar de echte discussie gaat u niet aan met ons. U wilt niet tot op de bodem echt uitleggen waarom u vindt ... Ik zit daar nu niet op te wachten, laat ik dat vooropstellen, maar u zet een hele groep in onze samenleving weg en volgens mij is dat in strijd met onze Grondwet.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dit is diep-hypocriet. U zet juist die vrouwen weg die gediscrimineerd worden in die moskeeën, die daar als tweederangsburgers behandeld worden. Dat is het feit; de moskeeën discrimineren, wij discrimineren niet, de islam is impliciet discriminatoir.

Voorzitter, een ander voorbeeld van zo'n prediker is de anti-Westerse prediker Kasim Tekin op 27 augustus jl., die Israël gelijkstelt met ISIS. Kijkt u zelf maar eens op de Facebookpagina's van deze moskee, u kunt ze allemaal tegenkomen. Is dát de toekomstwaarde van een sociaal inclusieve samenleving die dit college beoogt? Blijft zij Sportservice Noord-Brabant steunen om bij deze moskee sportdagen te organiseren? Of stopt u met deze waanzin?

Voorzitter. Een andere waanzin is de energietransitie. GS stelt deze te willen 'verankeren in gemeentelijke bestuursakkoorden' - hoe haalt GS het in zijn hoofd gemeentelijke autonomie aan te tasten voor deze duurzaamheidswaanzin? En dat dan ook nog sturend via de Agenda Wonen. Het is veelbetekenend dat de gedeputeerden Van den Hout en Spierings deze week een opiniestuk in de krant lieten plaatsen waarin zij samen met enkele wethouders hun klimaatapologie uit de doeken deden. Dat ook nog eens onder de kop 'Brabantse wethouder maakt 't verschil'. Het is tekenend voor het denken van de partijen in deze coalitie: niet de raad of de Staten is het hoogste orgaan, maar het moet vooral draaien om de bestuurders. In dit geval bestuurders die hun pseudo-religieuze klimaatpak willen doordrukken. Welk verschil gaan deze gedeputeerden en wethouders maken om de klimaatverandering zagezegd tegen te gaan? De indrukwekkende 0,0003 °C minder wereldwijde opwarming die volgens de staatssecretaris met het hele Nederlandse aandeel in het klimaatbeleid behaald zal worden? Is dit het significante verschil? Of is het de

schamele 3% van de geproduceerde energie die behaald zal worden uit wind en zon als heel het 'Uitvoeringsprogramma Energie' van dit college is afgerond en niet de genoemde 14%? Moet voor deze klimaat-wichelroedeloperij van dit college ons Brabants landschap duurzaam verziekt worden met windturbines? En dat terwijl er steeds meer alternatieven beschikbaar zijn, alternatieven waar de PVV voor kiest, zoals de ontwikkeling van schone en veilige thoriumenergie.

Voorzitter, ik citeer: "Windmolens tasten het unieke Brabantse landschap aan." Wederom een citaat uit het provinciale verkiezingsprogramma van de VVD. Dezelfde VVD die nu, eenmaal gezeten in het pluche van het college het hele Brabantse landschap omvormt tot één groot windindustriepark. In iedere uithoek van Brabant krijgen dankzij de VVD deze klimaatminaretten de ruimte, met het megawindpark langs de A16 voorop. Dorpen ingeklemd tussen een zwiepende muur van windturbines van 210 m hoog en een kolossale 380 kV-verbinding, die wordt aangelegd ten behoeve van een windpark op zee. Kortom, weer een verbroken verkiezingsbelofte van de VVD, die er later nog een holle kreet aan had toe gevoegd om als provincies te stoppen met wind op land. Hoe kijkt de VVD-fractie hier nu zelf tegen aan? Het is immers geen concessie aan de coalitiepartijen, nee, de VVD draagt deze windwaan vol overtuiging uit: kiezersbedrog in woord en in daad.

Andere groene gekte waar deze begroting voor staat is het doorgaan met het Groen Ontwikkelfonds, ondanks dat steeds blijkt dat investeringen uit het bedrijfsleven in nieuwe nepnatuur achterblijven. Dat was van het begin af aan te verwachten en de PVV heeft daar altijd voor gewaarschuwd. Laten we helemaal stoppen met het gesubsidieerd aanleggen van nepnatuur. Dit college doet er echter nog een schepje onzin bovenop door duurbetaalde promotiefilmpjes met de nietszeggende kreet 'Brabant de groenste' voor het Groen Ontwikkelfonds te laten opnemen door acteur Frank Lammers.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters. Interruptie.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ik wilde graag van de PVV weten wat zij verstaan onder nepnatuur. Zijn dat droogbloemen of plastic planten? Ik begrijp het niet.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat is heel duidelijk: dat is gewoon groene ruimte, agrarische grond die wordt omgezet in zogenaamde natuur, dus dan groeit er ook gras, alleen dan groeit het gras er net iets anders, of er groeit net een iets andere soort, maar het is allemaal aangelegde natuur, eigenlijk gewoon een soort van parkje dat wordt aangelegd, met een hoop subsidie erbij en dat heeft niks met echte natuur te maken. En daar willen ze dus 250 miljoen euro aan Essent-gelden voor verbranden om die nepnatuur hier in stand te houden. De hobby van de VVD.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Twee vlogjes van acteur Frank Lammers om een keer 'Brabant de groenste' te schreeuwen. Maar liefst 3750 euro betaalt deze provincie voor die twee vlogjes. Stop dat geld liever in de échte natuur, zoals de opvang van inheemse wilde dieren. De hardwerkende vrijwilligers kunnen iedere cent hiervoor goed gebruiken.

Voorzitter, dan de wegeninfrastructuur. Gisteren verschenen cijfers van het CBS dat Brabanders zich bij voorkeur met de auto vervoeren, bijna de helft van alle gemaakte ritten. En hoe graag dit college de burger ook uit de auto wil treiteren, relatief weinig Brabanders zien een alternatief in het OV of de fiets.

De **voorzitter**: Interruptie Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Sorry dat ik wat laat reageer, maar ik was echt een beetje geschrokken toen ik de heer Van Hattem hoorde zeggen: stop het dan in échte natuur, zoals de opvang van inheemse dieren. Meent u dit nu echt, mijnheer Van Hattem? Denkt u dat er op een natuurlijke manier opvang ontstaat? Dan hoeven wij er niks aan te doen als dat echte natuur is volgens u.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Maar die dieren zijn wel echte natuur, het zijn levende wezens, die anders ... Door de aanleg van uw nepnatuurgebieden vergroot u de gebieden waar deze dieren voorkomen, maar u vergroot ook de kans dat er meer dieren opgevangen moeten worden, en daarom moet er voor deze dieren, die echt als levende wezens deel uitmaken van de natuur, als echte fauna, een goede opvang zijn. Geef daar dan geld aan, in plaats van aan de zakken van Frank Lammers.

De **voorzitter**: Mijnheer Heijmans. Mag ik stilte in de zaal? De heer Heijmans heeft het woord.

De heer **Heijmans** (SP): Uw redenering is dus dat wij zorgen voor nepnatuur en dat er dan echte dieren in die nepnatuur komen. Maar zijn die echte dieren in die nepnatuur dan échte natuur ...? Trouwens, ik kan het helemaal niet meer volgen, dit soort waanzin.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, uw eigen beleid is zo waanzinnig dat u het niet meer kan volgen. Zoals ik zei: echte dieren zijn echte levende wezens, dat is echte natuur en niet die gebiedjes die u laat aanleggen met wat struikjes die daar dan groeien in plaats van gras, wat er al stond. Het is gewoon het grootste bedrog wat er van belastinggeld hier gecreëerd wordt. Dat geld geven we liever aan echte, levende dieren, die daar echt iets aan hebben en anders ...

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dus echte levende dieren, dat is echte natuur, en nepnatuur is ook levende natuur, levende planten, levende bloemetjes. Zo heb ik het van u goed begrepen?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Groene ruimte, grasland, waar nu een koe staat te grazen in de wei - zolang die er nog mag staan van dit college - dat is ook even goed groene ruimte en natuur. Op hetzelfde stukje grasland dat wordt aangekocht door de provincie voor een bak belastinggeld, komen vervolgens een paar Schotse Hooglanders, of van die gekke wisenten te staan van gedeputeerde Van den Hout, en dat moet dan de natuur zijn. Ik zie dan liever gewoon een koe die echt in de wei kan staan, in de groene ruimte, met echt gras. Dat is ook natuur en niet die nepnatuur die hier wordt aangelegd, met een hekje eromheen, waar een hoop belastinggeld aan verspild wordt.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dus een levende koe in een levende, groene wei. Het woordje 'nepnatuur' hoeft u dus eigenlijk niet meer in de mond te nemen.

De **voorzitter**: Van der Wel. Mag ik stilte in de zaal? Van der Wel heeft het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De Faunaopvang van Brabant heeft ons ook een brandbrief gestuurd aangaande deze problematiek, maar ik moet de heer Van Hattem toch wel ondersteunen dat, als er heel veel windmolens bijkomen in West-Brabant, dat daar ook meer dieren last van zullen hebben en er tegenaan zullen vliegen. Het aantal dieren dat zal worden opgevangen, zal de komende jaren alleen maar toenemen. Misschien dat de heer Heijmans met dat antwoord dan wel iets kan.

De **voorzitter**: Oké. Van Hattem vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Dan de wegeninfrastructuur, daar was ik al mee bezig. Ik zei al: de Brabander kiest voor de auto. Respecteer dat gegeven en laat dat dan ook het uitgangspunt zijn van de 'toekomst van mobiliteit'.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ik heb toch net nog even teruggekeken naar dat filmpje over duurzame energie, want u hield een heel betoog dat we er allemaal mee moeten stoppen en niets aan moeten doen, maar ik zie daarin de heer Wilders toch echt zeggen dat we toch met windenergie aan de gang moeten. Ik ben dus heel benieuwd hoe de PVV in Brabant, maar ook windridder Van den Berg ..., wat nu de view is van de PPV in Brabant?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Sowieso gaan we er geen subsidie aan uitgeven en wat ons betreft ook gewoon niet in Brabant. Wij willen wel inzetten op echte alternatieven, zoals thorium. Dat heeft de heer Wilders ook heel duidelijk gezegd: thorium, daar zit echt toekomst in, maar wat ons betreft geen windenergie in Brabant.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dat over thorium hoorde ik hem inderdaad ook zeggen, maar ik heb hem ook 'wind' horen zeggen. Vindt alleen de PVV in Brabant dat we niet meer aan wind moeten doen, of vindt de PVV in Den Haag dat we het wel moeten doen?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik spreek nu voor Brabant en wat ons betreft in Brabant geen windpark erbij, geen enkele windturbine bij. Kappen met ...

De **voorzitter**: Interruptie Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Inderdaad, CBS-cijfers zijn bekendgemaakt, mijnheer Van Hattem, en bij die CBS-cijfers staat ook dat in Brabant 23% van de mensen kiest voor de fiets. Hoe kijkt u daartegen aan?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Zoals ik al zei: de overgrote meerderheid kiest voor de auto en dan moet je ook niet willen proberen om die automobilist de auto uit te treiteren, wat al te vaak wordt gedaan. Het is een grote minderheid die kiest voor de fiets, maar zo gauw het een keer een dag regent, een dag sneeuwt, dan zit iedereen toch veilig en warm in de auto, in plaats van op die fiets. Dus het is nooit een volwaardig alternatief.

De **voorzitter**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): De kwaliteit van het openbaar vervoer is prima en kan worden uitgebreid, maar wat u ook ziet, is dat er een project B-Riders is om de automobilisten te verleiden om de fiets te pakken en er zijn vierduizend gebruikers van. Hoe verklaart u dat?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Gefeliciteerd met die gebruikers, maar dat is nog altijd een hele kleine minderheid van al het verkeer in Brabant. Het is echt duidelijk dat de burger kiest voor de auto als primair vervoermiddel en dat er in de marge met een hoop subsidiegeld zo'n projectje tot stand komt, wat alleen werkt als het een keer een dag mooi weer is, dat is toch maar veel en veel te beperkt.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Goed, in plaats daarvan staart dit college zich blind op Smart Mobility-oplossingen, zoals het ontwikkelen van appjes. Maar wat heb je aan zo'n appje als je iedere ochtend muurvast in de file staat op bijvoorbeeld de A58, de A67 of de N270 zonder dat er een volwaardig alternatief mogelijk is? Hier ontbreekt het simpelweg aan het benodigde extra asfalt.

De doorstroom in Brabant verbeteren, door het 'afmaken van de 'Ruit' rond Eindhoven'. Dat is en blijft een wens van de PVV, maar deze belofte was óók letterlijk in het VVD-verkiezingsprogramma te lezen. De coalitiepartijen in deze Staten, met de VVD voorop en met hun gedeputeerde aan het infra-roer, hebben aan het begin van deze bestuursperiode de Ruit om Eindhoven geschrapt en er zou worden ingezet op alternatieven voor de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Bent u op de hoogte van het programma SmartwayZ en weet u ook dat op dit moment 21 regiegemeenten van de Metropool Eindhoven en Veghel samen bezig zijn met het Bereikbaarheidsakkoord van Zuid-Nederland?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar ik heb tot nog toe geen centimeter extra asfalt gezien waardoor het verkeer weer een beetje fatsoenlijk door kan rijden. Dat heeft u kapot gemaakt als VVD zijnde.

De **voorzitter**: Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Jammer dat u dan niet de inhoud van die plannen kent, want het is eigenlijk nu weliswaar een driehoek geworden, daarmee wordt de ruit eigenlijk vervangen en liggen er hele mooie plannen. Het klopt, u staat weliswaar nu in de file, maar over een paar jaar niet meer.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dat is echt koffiedikkijken waar u mee bezig bent met SmartwayZ en appjes en over een paar jaar niet meer. We hadden al lang de schop de grond in moeten steken. Dit zijn gewoon loze beloften van de VVD. En dan kunt u aankomen met een driehoek, maar zolang het verkeer dat van Eindhoven naar Helmond moet rijden nog altijd daar vaststaat voor de Kennedylaan, sta je nog altijd in de stad in de problemen en het schiet niet op. Er is gewoon op dit moment geen waardevol, gedegen alternatief voor de Ruit. Dat is wat eraan ontbreekt.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat was ook het punt dat ik net wilde maken. Met de laatste begroting voor een volledig jaar in deze bestuursperiode hebben we nog steeds geen concrete verbeteringen gezien voor dit gebied: de A270/N270 blijft een knelpunt, zowel tussen Helmond en Eindhoven als bij Deurne. Het middengebied rond Nuenen blijft vastlopen. De vraag is dan ook wat dit college deze periode nog wél concreet gaat doen.

Ondanks dat de Brabantse automobilist via de motorrijtuigenbelasting de grote melkkoe is voor dit college ...

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Bent u ervan op de hoogte dat bijvoorbeeld de gemeente Nuenen in december een mobiliteitsvisie gaat aannemen, waarschijnlijk met tien andere gemeenteraden in de regio? Is de PVV daarin vertegenwoordigd en kunt u op die manier ook uw steentje daaraan bijdragen?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, een mobiliteitsvisie klinkt leuk en aardig, maar we hadden liever gezien dat er eindelijk eens een keer iets concreets ging gebeuren in plaats van een visie, een stuk papier, dat waarschijnlijk nog jaren in procedure moet, áls er al iets uitkomt, en dan ook nog eens een keer in een bureaula verdwijnt. Is dat het enige wat de VVD nu op tafel kan leggen: een visie van de gemeente Nuenen, een gemeente die zelfs al ter discussie staat in haar voortbestaan, en dan moet er ook nog een visie liggen? Dat is alles wat de Brabantse VVD voor de automobilist in Zuidoost-Brabant betekent: een visie van de gemeente Nuenen. Nou, gefeliciteerd.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): En een visie van onze Staten allemaal, want we hebben met de Staten allemaal ingestemd met dit programma Bereikbaarheid Zuid-Nederland, en daar zit dit in.

De **voorzitter**: Ja, gaat uw gang, mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Is de VVD werkelijk van mening dat SmartwayZ het volledige Ruitplan omvat en dat daardoor alle problemen zijn opgelost?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): De volledige Ruit daar vraagt u naar? Nou, er liggen hele mooie plannen en er liggen allerlei co-modale vervoersmogelijkheden, dus er ligt veel meer dan de Ruit in eerste instantie was.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dit omvat niet de gehele regio. Bent u het wel met ons eens dat de aansluiting van de N264 een meerwaarde is en dus een extra aanvulling op de regio, wat nu niet meegenomen wordt?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): De N264 zit helemaal niet in het SmartwayZ-pakket, mevrouw.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dat is het probleem.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wil even reageren op wat de heer Van Hattem heeft gezegd over de motorrijtuigenbelasting, die hij onze melkkoe noemde. Voor de mensen thuis zou het misschien goed zijn als u duidelijk zou maken of wij in Brabant nou enorm veel motorrijtuigenbelasting heffen, of niet. Met andere woorden: weet u op welke plek de provincie Noord-Brabant staat als het gaat om de hoogte van de motorrijtuigenbelasting?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Eerst nog even op dat kleine interruptiedebatje net: het enige wat we nu van de VVD horen is een nep-Ruit als nepoplossing voor de verkeersproblematiek in Zuidoost-Brabant.

De vraag van de heer Heijmans. Waar het om gaat is, het geld wat wordt opgehaald via die motorrijtuigenbelasting, daar maakt het niet eens uit hoe de hoogte is van die belasting, maar wat er daadwerkelijk binnenkomt bij de provincie in totaal en wat er wordt uitgegeven aan wegeninfrastructuur. Die verhouding is totaal zoek en in die zin is de auto een melkkoe van deze provincie.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik constateer dus dat u niet weet op welke plek Brabant staat in vergelijking met andere provincies. Ik kan u vertellen dat we volgens mij vierde of vijfde van onderen staan, dus dat wij in ieder geval vergeleken met andere provincies een behoorlijk laag tarief hebben. Dat mag u ook wel vermelden.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het klopt inderdaad wat de heer Heijmans zegt: we hebben een relatief laag tarief. Daar was ik wel van op de hoogte, maar het gaat om de totale inkomsten die op basis van dat tarief binnenkomen. De totale inkomsten die zijn wel groot in Brabant en als je dat afzet tegen de uitgaven van wegeninfrastructuur – en dat is de maatstaf die ik neem voor het aanduiden van ‘melkkoe’ –, dan hebben we het echt over het feit dat er relatief gezien weinig wordt uitgegeven aan wegeninfrastructuur en dus de automobilist relatief een groot bedrag binnenbrengt, maar er weinig voor terugkrijgt, los van de hoogte van het tarief zelf.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, ik merk dat de koe een grote rol speelt in uw betoog vandaag, maar u moet het nu wel gaan afronden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, ik heb een hele hoop interrupties gehad, dus ik moet toch even ...

De **voorzitter**: Daar hebben we rekening mee gehouden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Een structureel gebrek aan wegeninfrastructuurprojecten of maatregelen die de doorstroming bevorderen, zoals wegverbredingen, spitsstroken of het ongelijkvloers maken van kruisingen. Nu men bijvoorbeeld toch van plan is om de N65 maandenlang af te sluiten voor de aanleg van een geldverslindende overbodige tunnelbak voor het spoor, zou er net zo goed van de gelegenheid gebruik kunnen worden gemaakt om héél de N65 ongelijkvloers aan te leggen. Wij dienen hierover een motie in. Een toekomstig knelpunt wordt de A59.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. U geeft terecht aan dat er veel betaald wordt aan onze wegenbelasting. Bent u dan ook van mening, net als het CDA, dat er dus meer geld voor onderhoud zou mogen komen voor de provinciale wegen?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, voor zover dat nodig is wel, ja. Het onderhoud, beheer en aanleg van wegen is een belangrijke provinciale kerntaak, absoluut.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel. En als u dan vindt dat er meer geïnvesteerd mag worden en meer tijd en dat wij onze efforts moeten geven, bent u dan ook van mening dat nu de BZW en de TLN ons oproepen en signalen geven, dat er problemen zijn rondom truckers hier in Brabant en de voorzieningen daarvoor, dat daar ook moeite en efforts voor gedaan moeten worden, waarbij de provincie de lead zou kunnen pakken?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik weet dat u er een motie over wilt indienen, of al heeft ingediend, maar die gaan we eventjes straks nog separaat bekijken, naar precies de doelstelling van die

motie. Daar wil ik nog even goed naar kijken hoe dat die is opgebouwd, maar dat zie ik even los van het wegenonderhoud. Dus dat vind ik een even iets andere discussie of wij als provincie aan de lat moeten staan voor zo'n truckersparkeerplaats.

Goed, voorzitter. De plannen voor de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat, het GOL, die zullen resulteren in het dichtslibben van lokale wegen. Er is nu geen ruimte gereserveerd voor het verbreden van de A59 naar twee keer drie rijstroken, wat in de toekomst mogelijk hard nodig zal zijn. Om te voorkomen dat het huidige GOL-plan uitdraait op verspilling van belastinggeld, wil de PVV graag eerst laten onderzoeken wat de consequenties zijn van het inpassingsplan GOL bij een eventuele toekomstige verbreding van de A59.

Voorzitter. Brabant vervoert zich vooral met de auto, maar wie nog wél kiest voor het reizen met het 'Brabant vervoert ons'-OV, zal niet meteen bravo roepen bij het instappen van een bus. Er bestaat inmiddels een wildgroei aan OV-appjes en daaraan gekoppelde kortingsregelingen en daluurtarieven die op bepaalde lijnen soms wel en soms niet geldig zijn, bijvoorbeeld buurtbussen die worden uitgezonderd voor studentenreisproducten. Daar moet wat de PVV betreft eenduidigheid in komen. Wie zich niet wil wagen aan deze digitale OV-jungle en een papieren kaartje wil kopen, kan steeds vaker ook niet meer met contant geld betalen. Vooral ouderen zullen hiervan de dupe zijn. Dat is de verkeerde richting voor sociale veiligheid: in plaats van ouderen hun cash betaald kaartje afpakken, moeten we de daders keihard aanpakken.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u moet nu echt afronden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan zal ik de rest van mijn tekst bewaren voor de tweede termijn.

Amendement A6 'Versnelling transitie veehouderij'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- bedrijven al jaren erop zijn ingesteld om in 2028 aan de strengere milieueisen te voldoen;
- door het voorgenomen besluit Versnelling transitie veehouderij één op de tien veehouders onder de armoedegrens komt of noodgedwongen het bedrijf moet sluiten;
- de innovatieve stalsystemen niet op tijd ontwikkeld zullen zijn;
- het niet duidelijk is dat de innovatieve stalsystemen daadwerkelijk zullen renderen;
- er een ernstige bezorgdheid is dat de huidige aanpak alleen niche-ontwikkelingen zal faciliteren en geen bijdrage levert aan een brede markttransitie;

overwegende dat:

- de voorgenomen transitie veehouderij het ondernemerschap van veehouders erg moeilijk maakt;
- de dure investeringen ten koste zullen gaan van dierenwelzijn;
- het meest contraproductieve effect van het voorgenomen beleid het feit is dat duurzame ketenconcepten, zoals 1-Ster Beter Leven, een substantieel volumeverlies zullen laten zien;
- met het voorliggende beleid veehouders in de praktijk gaan kiezen voor luchtwassers;
- luchtwasser niet bijdragen aan diervriendelijkheid en/of gezond stalklimaat;
- veehouderijen groter gaan worden om te overleven;
- dit beleid tot hoge schadeclaims gaat leiden;
- de transitie niet actief stuurt op diervriendelijkheid;
- de regeling niet juridisch waterdicht is;
- de versnelde maatregelen onuitvoerbaar zijn voor de gemeenten;

- de voornemens van het nieuwe kabinet sluiten helemaal aan bij de doelstellingen van het Actieplan Vitalisering Varkenshouderij om bedrijven zonder toekomstperspectief in overbelaste gebieden te matchen aan toekomstgerichte bedrijven;
- door de warme sanering van het Rijk in de varkenshouderij de Brabantse versnelling van de transitie in de veehouderij overbodig kan worden, waardoor het van wijsheid zou getuigen om de maatregelen van de ‘transitie veehouderij’ uit te stellen tot er vanuit het nieuwe kabinet duidelijkheid is over de warme saneringsregeling;

besluiten:

1. bij ontwerpbesluit 1 66/17 B

b. Versnelling transitie veehouderij;

- 45 miljoen euro te voteren als investeringskrediet ten behoeve van Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij, waarbij 7,5 miljoen euro als risicoafdekking ten laste van de vrije begrotingsruimte wordt gealloceerd;
- 11,5 miljoen euro (inclusief risicoafdekking) beschikbaar te stellen voor de uitvoering in 2018 ten laste van voorfinanciering Verplaatsing Intensieve Veehouderij (4 miljoen euro uit Burap 2017) en 7,5 miljoen euro ten laste van de vrije begrotingsruimte;
- voor de periode 2019-2020 15,6 miljoen euro te reserveren binnen de vrije begrotingsruimte (stelpost) ten behoeve van Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij te schrappen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant”

Motie M7 ‘Bescherm de roofvogel’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- uit onderzoek van Birdlife International blijkt dat Brabant in de top drie van Nederlandse provincies staat waar de roofvogel zijn leven het minst zeker is;
- roofvogels in Noord-Brabant een groot risico lopen om te worden geschoten of vergiftigd;
- roofvogels beschermde dieren zijn in Nederland;
- SSiB zelf aangeeft dat de mogelijkheden die ze hebben om stropers aan te pakken gering zijn;

overwegende dat:

- het schieten van de roofvogels vaak op een gruwelijke manier gebeurt, waarbij nest, vogel en eieren worden doorzeefd met hagel;

verzoeken GS:

- te onderzoeken met welke middelen en budget het afschieten en vergiften van roofvogels in Brabant bestreden kan worden en de uitkomsten van dit onderzoek te rapporteren aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren

René Kuijken, CDA”

Motie M8 ‘Brabants weidevogelpact’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- het aantal weidevogels gestaag daalt;
- sinds 1960 het aantal weidevogels met 60% tot 70% is teruggelopen;

- de kempfaan en grauwe gors praktisch zijn verdwenen;
overwegende dat:
 - de weidevogelstand in Midden-Delfland stabiel is mede door het Weidevogelpact;
 - de samenwerking tussen organisaties in het weidevogelpact is essentieel voor een goed weidevogelbeheer;
- verzoeken GS:
- de mogelijkheden te onderzoeken voor een Brabants weidevogelpact binnen de kaders van het voorbeeld uit Midden-Delfland en de resultaten te rapporteren aan PS;
- en gaan over tot de orde van de dag.
Maikel Boon, PVV Noord-Brabant
Paranka Surminski, Partij voor de Dieren
Arno Uijlenhoet, GroenLinks”

Motie M9 ‘Bewustheidstraining op dierenwelzijn’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- Brabant streeft naar een agrofoodsector die opereert met maximale aandacht voor dierenwelzijn;
- in Noord-Brabant de intensivering van het toezicht veehouderijen start per 1 januari 2018 en drie jaar duurt;
- de controle op dierenwelzijn een bevoegdheid is van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA);
- de provinciale toezichthouders niet zijn opgeleid om signalen te herkennen van dierenmishandeling en/of -verwaarlozing;
- uit een steekproef van de provincie is gebleken dat sommige veehouders tussen de zeven en dertien jaar geleden voor het laatst een controle hebben gehad;

overwegende dat:

- de NVWA niet genoeg mankracht heeft om alle Brabantse veehouders te controleren op dierenwelzijn;
- als de controleurs van de intensivering van het toezicht veehouderijen zijn getraind op het herkennen van dierenmishandeling en/of -verwaarlozing zij concrete tips kunnen doorgeven aan de NVWA;
- de NVWA na concrete tips wel controles uitvoert op dierenwelzijn;

verzoeken GS:

- om elke controleur van de intensivering van het toezicht veehouderijen te trainen op het herkennen van signalen van dierenmishandeling en/of -verwaarlozing door middel van een bewustheidstraining op dierenwelzijn;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant
Paranka Surminski, Partij voor de Dieren”

Motie M10 ‘Continueren subsidieregeling opvang inheemse dieren Noord-Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- de subsidieregeling opvang inheemse dieren Noord-Brabant is afgelopen;

overwegende dat:

- wanneer de provinciale dekking wegvalt er minder dieren opgevangen kunnen worden;

- het wenselijk is dat er een gestructureerde opvang in Noord-Brabant blijft;
- de financiële inzet klein is, maar een grote meerwaarde voor Noord-Brabant heeft;
- de provincie door het doorlopend creëren van nieuwe natuur in Brabant ook zorgt voor meer dieren die opvang behoeven;

verzoeken GS:

- de subsidieregeling opvang inheemse dieren Noord-Brabant voor 3 jaar te continueren en hiervoor dekking te zoeken binnen het budget voor Ecologie;
- de aangehouden evaluatie van de eerste periode van de subsidieregeling opvang inheemse dieren zo spoedig mogelijk uit te voeren;
- in deze evaluatie tevens te onderzoeken of en hoe de opvang ná de continuering financieel op eigen benen kan staan en de resultaten richting PS te sturen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren”

Motie M11: ‘Slim beleid, de GOL (Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat) op een A59 2 x 3 voorbereid’

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- recent de ontwerp provinciaal inpassingsplannen voor de GOL (Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat) zijn vrijgegeven voor inspraak;
- de A59, die als de belangrijkste verkeersader dwars door de plannen loopt, in hoog tempo dichtslibt door onder andere de belangrijke logistieke rol van de regio Tilburg/Waalwijk;
- de GOL dit niet of nauwelijks gaat oplossen;

overwegende dat:

- het vaststellen van de provinciale inpassingsplannen door PS gepland staat voor juni 2018;
- de impact van de plannen groot is voor de directe omgeving van de A59;
- met de GOL zo’n 100 miljoen euro gemoeid is;
- dit wellicht weggegooid geld is, als blijkt dat tijdens of na de uitvoering van de GOL door de rijksoverheid de urgentie ingezien wordt om de A59 te gaan verbreden van 2x2 naar 2x3 rijstroken;

roepen het college op:

- uitgebreid te onderzoeken wat een verbreding van de A59 tussen Waalwijk en ‘s-Hertogenbosch van 2x2 naar 2x3 rijstroken voor gevolgen en consequenties heeft voor de op 4 november jl. ter inzage aangeboden provinciale inpassingsplannen van de GOL, die volgens de planning in juni 2018 ter vaststelling aan PS aangeboden worden;
- hierover vóór 1 februari 2018 aan PS te rapporteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Willem Bakker, PVV Noord-Brabant”

Motie M12 ‘Reizigersvriendelijke uniformiteit Brabantse Bravo-bussen’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- er samen met vervoerders, gemeenten, en het Reizigersoverleg Brabant gewerkt wordt aan een vraaggericht, verbindend en verantwoord openbaar vervoer;

- er in 2018 door de provincie gefaciliteerd gaat worden met pilots en experimenten Vernieuwing OV om kennis en ervaring op te doen voor het openbaar vervoer van de toekomst;

overwegende dat:

- de introductie van de 'Flexbus' – een vernieuwend experimenteel concept voor stadvervoer in Helmond waar de provincie in participeert – gepaard gaat met het nodige onbegrip over de tariefstelling en de (oproep)voorwaarden (gebruik OV-studentenkaart);
- een wildgroei van voorwaarden, tarieven, betaalmogelijkheden, appjes en wel/niet kortings- en/of studentenkaart zorgt voor onduidelijkheid bij de openbaarvervoergebruikers;
- met de lancering van het eenduidige 'Bravo' in december 2016 het de bedoeling van de provincie en de concessiehouders was om OV-gebruik in Brabant gemakkelijker te maken voor de reizigers;

roepen het college op:

- bij de 'Bravo'-partners voor reizigersvriendelijke uniformiteit te gaan pleiten voor alle 'Bravo'-bussen, niet alleen qua naam, maar zeer zeker ook voor wat betreft gebruik kortings- en studentenkaarten, ritprijzen en tarieven.
- deze uniformiteit zoveel mogelijk een onderdeel te laten zijn bij verdere experimenten en pilots vernieuwing OV;
- met de 'Bravo'-partners te gaan onderzoeken in hoeverre het technisch haalbaar is of dat met één Brabantse OV-app, alle 'Bravo'-diensten (zoals de Flexbus) te zien, te betalen en te bestellen zijn en hierover aan PS te rapporteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Willem Bakker, PVV Noord-Brabant"

Motie M13 'A27'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- de brug bij Gorinchem anders uitgevoerd moet worden dan gepland en dat dit zorgt voor een vertraging van de verbreding van de A27 richting 2029;

overwegende dat:

- de verkeerssituatie op de A27 nu al bijna onhoudbaar is;

roepen het college op:

- de minister van Infrastructuur duidelijk te maken dat Provinciale Staten van Brabant een dergelijk uitstel onaanvaardbaar achten en de minister verzoeken de verbreding van de A27 en aanleg van de nieuwe brug maximaal te versnellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M14 'Hele N65 ongelijkvloers maken tijdens afsluiting voor aanleg spoorbak Vught'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- er al decennia breed draagvlak is om de N65 ongelijkvloers te maken;
- de N65 in toenemende mate met fileproblematiek te maken heeft door aanzienlijke toename van de verkeersintensiteit (Oisterwijk 2006: 46.000 voertuigen, 2016 54.400 voertuigen per etmaal);

overwegende dat:

- rond 2024/2025 de N65 bij Vught mogelijk ruim een half jaar dicht gaat voor de aanleg van de spoorbak en N65 bij Vught;

- deze afsluiting een goed moment is om ook de overige majeure kruisingen van de N65 ongelijkvloers te maken (overige maatregelen op deze weg zoals vangrails, blokkeren mogelijkheden oversteken op overige wegdelen en aanleg resterende secundaire wegen zijn nader te bespreken);
- de prachtige lanenstructuur hierbij nagenoeg geheel intact kan blijven;
- financiële en beheerconstructies zoals toegepast bij de A59 en N69 ook hier tot de mogelijkheden kunnen behoren;
- infrastructurele procedures lang kunnen duren;

roepen het college op:

- met het Rijk in overleg te treden om de ombouw van alle nu nog van verkeerslichten voorziene kruisingen op de N65 tot ongelijkvloerse kruisingen ten tijde van de afsluiting voor N65/PHS Vught mogelijk te maken en de mogelijkheden en daarmee gemoeide budgettaire consequenties aan PS voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M15 ‘N270 snel en beter aanpakken’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- de N270 tussen Helmond en de Limburgse grens gevaarlijk en druk is;
- de huidige plannen vooral voorzien in meer kruisingen met verkeerslichten;

overwegende dat

- hier snel kan en moet ingegrepen worden om de veiligheid en de doorstroming te vergroten;
- de weg ook zou moeten kunnen dienen als bypass in geval van calamiteiten op de A67;
- ongelijkvloerse kruisingen daartoe het geëigende middel zijn;

roepen het college op:

- de huidige plannen verbeterd uit te werken met een zoveel als mogelijk ongelijkvloerse en veilige uitvoering van de N270 tussen Helmond en de Limburgse grens;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M16 ‘Te duur spitsmijden Leenderheide – Nederweert’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- er dagelijks gemiddeld 62.500 (Weert-Nederweert) tot 83.900 (Leenderheide Valkenswaard) voertuigen rijden op het ‘spitsmijdentracé’;
- er met in totaal 1.300.000 euro subsidie slechts 732 spitsmijders op de A2 deelnemen, dus 1776 euro per spitsmijder;

overwegende dat:

- dit een buitenproportioneel bedrag is;

roepen het college op:

- in overleg met het Rijk het project spitsmijden A2 Nederweert-Eindhoven te schrappen en om de files effectief te bestrijden, zo snel mogelijk dit tracé van een extra rijstrook te voorzien;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M17 'Ruit aanleggen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- het één grote puinhoop is rond Helmond en Eindhoven bij incidenten op de Randweg A67/A2/N2;
- automobilisten moeten omrijden via Nijmegen (!) en Maasbracht (voorbij Roermond!);

overwegende dat:

- alleen een goed uitgebouwde rondweg om Helmond-Eindhoven hier soelaas biedt;

roepen het college op:

- de in 2014 aangenomen 'Structuurvisie Ruimtelijke Ordening Noord-Brabant, deel D Brainport Oost' onmiddellijk ter hand te nemen, zo snel mogelijk te starten met het vervolgproces van de voltooiing van het project 'Ruit Eindhoven' en bij de eerstvolgende begrotingswijziging met een dekkingsvoorstel te komen, bijvoorbeeld met middelen vanuit en te verrekenen met SmartwayZ en het SIF;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M18 'Biomassa is niet duurzaam'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- biomassa - niet uit reststromen - op alle fronten minimaal 800% vervuilender is dan gas en met uitzondering van SO₂ ook op alle fronten vervuilender is dan kolen (rapport PFPI);
- het meestoken van biomassa een negatief effect heeft op het rendement van kolen en deze daardoor meer dan nodig vervuilen;
- de biomassa-meestook in de Amercentrale voor het overgrote deel zal bestaan uit door de RWE-fabriek in Georgia (VS) verwerkt Amerikaans bos;

overwegende dat

- 'biomassa' in het aandeel 'duurzame energie' meegerekend wordt;

roepen het college op:

- 'biomassa', voor zover dit geen reststromen betreft, in de percentages 'duurzame energie' in de beleidsstukken, de communicatie naar de burgers en in het beleid van Noord-Brabant niet meer mee te tellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M19 'Houtstook door particulieren is niet duurzaam'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- houtstook door particulieren met pellets vervuilend en met open haarden zelfs extreem vervuilend is, vooral bij windstil weer en/of inversie;
- deze houtstook desondanks meegeteld wordt als 'duurzame energie';

overwegende dat:

- Nederland vrijwel onleefbaar wordt als iedereen zelf hout gaat stoken;

roepen het college op:

- houtstook door particulieren in de percentages 'duurzame energie' in de beleidsstukken, de communicatie naar de burgers en in het beleid van Noord-Brabant niet meer mee te tellen;

en gaan over tot de orde van de dag.
Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M20 ‘Geïmporteerd afval verbranden is niet duurzaam’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van
Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- in Nederland de hoeveelheid restafval afneemt;
- afval vanuit Engeland en Italië wordt ingevoerd om hier te verbranden (Moerdijk);

overwegende dat:

- het verbranden van afval erg vervuilend is;
- het te gek voor woorden is om zo aan je procenten duurzame energie te komen;

roepen het college op:

- afvalverbranding (hernieuwbaar deel) uit geïmporteerd afval in de percentage ‘duurzame energie’ in de beleidsstukken, de communicatie naar de burgers en in het beleid van Noord-Brabant niet meer mee te tellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M21 ‘Onevenredig grote schade door windenergie’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van
Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- zelfs na implementatie van het Energieakkoord het aandeel van 470,5 MW windenergie in het energieverbruik op een verwaarloosbare 1,3% blijft steken;

overwegende dat:

- voor deze 1,3% een onevenredig grote aanslag op het Brabantse landschap wordt gepleegd;
- voor deze 1,3% een onevenredig grote aanslag op de leefbaarheid, gezondheid, woningwaarde en woongenot voor duizenden omwonenden wordt gepleegd;

roepen het college op:

- per direct te stoppen met vergunningverlening en beleid voor plaatsing van windturbines in Noord-Brabant en provinciebreed een verbod uit te vaardigen voor plaatsing en vervanging van windturbines;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M22 ‘Stoppen na behalen doel windenergie’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van
Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- windmolens het unieke Brabantse landschap aantasten;

overwegende dat:

- de provincie voor andere energievormen kan kiezen en terughoudend zou moeten zijn met het stimuleren van windenergie gezien de constatering;

roepen het college op:

- na het voltooiën van de 470,5 MW windenergie uit het Energieakkoord geen initiatieven ten aanzien van nieuwe windturbines meer te ondersteunen;

en gaan over tot de orde van de dag.
Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M23 ‘Stop klimaatargument, heroverweeg beleid’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende:

- dat het klimaatakkoord mogelijk honderd(en) miljarden euro’s gaat kosten en een niet-meetbare theoretische 0,0003 °C temperatuurdemping geeft;
- dat dit zelfs geëxtrapoleerd naar de hele wereld hooguit honderdsten van graden scheelt tegen ‘beyond astronomical costs’ (Bill Gates);
- dat alle toezeggingen bij het klimaatakkoord van Parijs vanuit de hele wereld, tegen een geschatte 120.000.000.000.000 dollar kosten, slechts maximaal 0,17 °C demping opleveren (Bjorn Lomborg);

overwegende:

- dat, gezien de constatering, het huidige energie- en klimaatbeleid niet alleen onvoorstelbaar duur is, maar ook geen enkel significant nut heeft;
- dat, gezien de constatering, het gebruik van het argument dat de huidige beleidsmaatregelen op energie- en klimaatgebied iets zouden doen tegen verdere opwarming van de aarde feitelijk onjuist en daarmee misleidend is;

verzoekt het college:

- het ‘klimaatargument’ (tegengaan van de opwarming van de aarde/klimaatverandering) niet meer te gebruiken bij het huidige beleid, beleidsstukken en communicatie omtrent energie(transitie), duurzaamheid en klimaat;
- het huidige klimaat- en energiebeleid te heroverwegen en daarbij nadrukkelijk te kijken naar oplossingen die wél perspectief bieden voor een goedkope, schone, veilige en betrouwbare energievoorziening tot in de verre toekomst;

en gaat over tot de orde van de dag

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M24

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17, de Begroting 2018;

constaterende dat:

- de inkomsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) voor Noord-Brabant jaarlijks fors meer bedragen dan de uitgaven voor provinciale wegen en fietspaden inclusief uitgaven voor verkeersveiligheid
- de automobilist door de overheid met haar regels, wetten en belastingen van alle kanten kaalgeplukt wordt (denk de laatste jaren alleen al aan de stapelingen van verhoging van brandstofaccijnzen, de verhoging van de assurantiebelasting, de verhogingen van de bijtellingen, etc.);

overwegende dat:

- de automobilist geen melkkoe mag zijn;
- het een provinciale beleidskeuze kan zijn om opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting enkel te besteden aan automobiliteit (inclusief fietspaden en verkeersveiligheid);
- het eveneens een provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren dat overschotten uit de opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting teruggaan naar de automobilist in de vorm van een tariefverlaging;

besluiten:

- de opbrengsten van de opcenten MRB enkel te besteden aan automobilititeit inclusief fietspaden en verkeersveiligheid (inclusief apparaatskosten voor deze doelen);
- het niet voor dit doel gebruikte deel van deze middelen te verrekenen door het opcententarief van het daaropvolgende jaar te verlagen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M25 ‘Bindende volksraadpleging bij gemeentelijke herindeling’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17, de begroting 2018;

constaterende dat:

- diverse gemeentelijke herindelingen in voorbereiding zijn;
- de casuïstiek zeer divers van aard is;
- inmiddels zelfs bij een casus een ARHI-procedure is gestart;

overwegende dat:

- gemeentelijke herindelingen een ingrijpende verandering vormen voor de burgers van Brabant en niet van bovenaf opgelegd dienen te worden maar juist van onderaf moeten worden gedragen;
- bindende volksraadpleging de meest zuivere vorm is voor besluiten over herindelingen;

dragen GS op om:

- er zorg voor te dragen dat er altijd bindende volksraadplegingen worden gehouden voorafgaand aan de besluitvorming over gemeentelijke herindelingen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant”

Motie M26 ‘Meetbare kpi's sociale veerkracht’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- in de Begroting geen helderheid wordt verschaft over wat het college binnen sociale veerkracht concreet gaat doen en wat sociale veerkracht concreet op moet leveren;

overwegende dat:

- het bittere noodzaak is dat het voor zowel PS als de burgers in Brabant helder is wat het college op het gebied van sociale veerkracht concreet wil gaan doen;
- het tevens ook helder moet worden wat sociale veerkracht volgens het college concreet op gaat leveren;
- er dan ook meetbare kpi's met betrekking tot sociale veerkracht geformuleerd dienen te worden en duidelijk dient te zijn wat de provincie concreet gaat doen voor het budget dat men wil besteden;

dragen GS op:

- meetbare, heldere kpi's te formuleren binnen sociale veerkracht alvorens er middelen worden begroot;
- tevens bij deze kpi's aan te geven wat er concreet gedaan wordt en wat daarmee concreet dient te worden bereikt, door middel van het formuleren van heldere doelen en een duidelijk actiekader;
- bovengenoemde zaken vóór het einde van het jaar naar PS te sturen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Louis Roks, PVV Noord-Brabant

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Patricia Brunklaus, GroenLinks”

De **voorzitter**: U hebt echt uw volledige spreektijd net al gebruikt; dat is dubbel gemeten. Het woord is nu aan de fractie van D66, de heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Ik zou kunnen volstaan met een ultrakorte versie van de bijdrage van D66: wij kunnen instemmen met de voorliggende begroting. Maar, ambitieuze plannen kunnen altijd nóg beter worden in opzet of uitvoering en daar draagt D66 graag haar steentje aan bij. Want samen bereiken we meer.

Allereerst willen wij een compliment uitdelen: het werken met bestuursopdrachten bewijst zich als een goede en flexibele aanvulling op de beleidscyclus. Het versterkt de focus op wat we samen willen bereiken. Maar dan wil D66 wél meteen meegeven dat beleidsmatige discussies zoveel mogelijk vóór de begrotingsbehandeling moeten zijn afgerond. Dat versimpelt voor PS de bewaking van de afspraken uit de perspectiefnota.

Voordat D66 ingaat op enkele specifieke thema's, willen wij nog wat algemene opmerkingen plaatsen, zeg maar wat algemene beschouwingen. Zoals D66 al bij de perspectiefnota aangaf: wij gaan graag uit van het Brabant zoals het er in 2030 zou moeten uitzien en we kijken van dat moment terug naar wat we nu zouden moeten doen. Op dit moment ziet D66 dat er betekenisvolle stappen zijn gezet in de transitie van de veehouderij naar meer maatschappelijke acceptatie, dat er vermindering is van de overlast en vergroting van de duurzaamheid. De provinciale opcenten zijn niet gestegen, er is meer werk in Brabant gekomen en cultuur wordt op een goede manier ondersteund. Er is beweging in Brabant. Er zijn veel redenen om te verwachten dat dit een succesvolle bestuursperiode zal zijn. D66 is blij dat we dit samen mogelijk maken.

Tegelijkertijd blijven we denken: benutten we wel alle kansen om te komen tot een circulaire economie, hebben we wel voldoende ruimte gemaakt voor initiatieven van buiten het provinciehuis, hebben wij voldoende gewerkt aan een groter vertrouwen in de overheid en de politiek? D66 denkt dat dit nog beter kan. Kunnen we samen misschien nog meer bereiken? Ja, D66 denkt van wel.

Het opnemen in de begroting van projecten die programma-overstijgend zijn, voegt echt iets toe, vinden wij. Het maakt duidelijk dat de beweging in Brabant zich niet laat persen in de hokjes die in een interne organisatie vaak automatisch ontstaan. Maatschappelijke opgaven zijn voor ons allemaal samen. Zij verdienen dus ook zo'n brede multidisciplinaire aanpak. Voor D66 is die aanpak een van de sleutels van Brabants succes: het samen doen. Politiek met Brabanders en organisaties, maar ook binnen het college van Gedeputeerde Staten. Daarover heeft D66 nog enkele suggesties die we dadelijk zullen toelichten.

Over energie is al het nodige gezegd. Voor D66 is belangrijk dat het gebruik van fossiele energie afneemt. Daarvoor zijn twee sporen te bewandelen: het verminderen van de energieconsumptie en het vinden van duurzame alternatieven voor energieopwekking.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, dank. Ik was zeer geïnteresseerd in wat de heer Hageman zei over samenwerking/houding met de partners. Zijn er dan bijvoorbeeld dossiers waarvan u vindt dat dat op dit moment minder optimaal gebeurt en wilt u het college aansporen daarop een betere samenwerking te zoeken?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): We hebben het al gehad over een burgerbegroting. Het gaat over het betrekken van een hele hoop mensen uit de samenleving, het ruimte maken in het provinciaal repertoire

voor initiatieven van buiten, het liefst vanuit een hele hoop burgers, maar ook van allerlei organisaties, nieuwe verbanden en dat soort zaken.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dat lijkt net co-creatie. Heel mooi, maar wat ik daarmee bedoel te zeggen, mijnheer Hageman: in mijn inbreng heb ik heel veel tijd besteed aan de samenwerking en de houding van het college en hoe dat gebeurt. Eigenlijk hoor ik de heer Heijmans daarover ook iets zeggen en ik hoor u nu ook iets zeggen, zij het op een iets andere manier, maar dan ben ik zo benieuwd of het dual genoeg is. Kunt ook echt een aantal onderwerpen noemen waarop die samenwerking vanuit het college met de Brabanders, of Brabantse organisaties, beter kan?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Als je het hebt over de energietransitie, dan is er een aantal onderwerpen waarvan we zeggen: het moet sneller. We weten in ieder geval dat het niet allemaal opgelegd zal worden vanuit dit provinciehuis, dus dat zijn onderwerpen waarop we nog nadrukkelijker het contact met de Brabantse samenleving moeten gaan zoeken.

De **voorzitter**: De heer Hageman vervolgt zijn betoog.

De heer **Hageman** (D66): Ik had het over duurzame alternatieven voor energieopwekking. Dat dit een forse uitdaging oplevert blijkt ook uit de landelijke discussie rondom het tijdig halen van de doelen van het groenste coalitieakkoord ooit. D66 wil zich nu graag beperken tot onze provinciale energie-opgave. Op meerdere momenten en door meerdere partijen is aangedrongen op meer actie en D66 is het hiermee eens. En dan denken wij, naast de lopende projecten, ook vooral aan goed voorbeeldgedrag van de provincie. Dat voorbeeldgedrag vragen wij van het gehele college. Dus gedeputeerde Pauli: waar zijn de concrete uitrolprojecten die bijvoorbeeld uit onze Solliance-investeringen komen en hoeveel joules besparen we of wekken we duurzaam op? Welke projecten uit het programma Sociale Veerkracht heeft gedeputeerde Swinkels ingezet op energieopwekking? Waar is de energieparagraaf bij de agenda Wonen, gedeputeerde Van Merrienboer? Hoeveel besparing gaat de provincie realiseren op de provinciale wegen? We begrijpen dat bij het vervangen van verlichting langs de provinciale wegen standaard gekozen wordt voor ledverlichting. Wat levert dit aan besparing op en ziet gedeputeerde Van der Maat mogelijkheden om hier versnelling in aan te brengen? En wat zou in potentie aan stroom opgewekt kunnen worden met solar roads? U begrijpt, voorzitter: D66 ziet de energietransitie als een maatschappelijke opgave voor alle gedeputeerden samen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Dank u. Ik begrijp dat D66 aan de gedeputeerde vraagt wat hij bij Sociale Veerkracht heeft ingezet op energieopwekking. U weet net zo goed als ik dat in een van de elf projecten de dorpsmolen zit. Maar vindt u dan eigenlijk dat de gedeputeerde nog veel meer moet focussen op dat soort energie-opwekkende projecten, of is het een schot voor open doel?

De **voorzitter**: De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Of het een open doel is weet ik niet. Wat ik met mijn statement probeer te duiden, is dat een maatschappelijke opgave een opgave is voor iedereen en dat het niet voorbehouden en opgesloten moet worden in hokjes van gedeputeerden. De uitdaging die ik uiteindelijk leg, is bij wijze van spreken aan iedere gedeputeerde, om ook zijn of haar verantwoordelijkheid te nemen om op zijn/haar beleidsterreinen te zoeken naar hoe we dat soort maatschappelijke opgaven kunnen stimuleren, faciliteren, versnellen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik begrijp wat u zegt. Dank u wel. Ik hoor u bij Sociale Veerkracht vragen wat daar gecross-overd kan worden, terwijl in de bijeenkomst over Sociale Veerkracht juist door de gedeputeerde is aangegeven dat er veel meer gecross-overd werd dan op het terrein Samenleving werd gedaan. Hoeveel vindt u dat er gecross-overd mag worden en hoeveel vindt u dat men zich ook echt moet bezighouden met zijn eigen terrein, om dat goed uit te bouwen?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Het gaat mij om de mentaliteit die je moet hebben en dat je de kansen die je ziet om te werken aan de maatschappelijke opgaven probeert te integreren in het repertoire, de portefeuilles, waarin je zit. Dat is volgens mij wat ik bedoel en niet meer dan dat.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Mijn vraag aan de VDD is, of aan D66, eigenlijk ook: wat is voor u de bovengrens wat een kilowattuur mag kosten om op te wekken?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik heb daar geen grens op. Ik heb opgeroepen om nu te gaan onderzoeken hoe je op je eigen terreinen een aantal verbeteringen en versnellingen kunt bewerkstelligen, en daarvoor is de kilowattuurprijs op dit moment volgens mij niet opportuun.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Via u, voorzitter. Laat ik de heer Hageman en D66 dan het advies geven over de afgelopen projecten met die zogenaamde solar roads, eens kijken wat dat gekost heeft en wat dat oplevert. Het is bijna nog erger dan die potsierlijke klimaatkolder die ik gisteren van de gedeputeerde in de krant las, of eergisteren. Doe dat eens, misschien dat het genezend werkt.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. De oproep van de heer Hageman aan de andere gedeputeerden verbaast mij een beetje, want ik leefde in de veronderstelling dat dat al lang gebeurde. Ik meen uit uw woorden te mogen opmaken dat u vindt dat de andere gedeputeerden nogal achterblijven om op het gebied van duurzaamheid in hun portefeuille het een en ander te doen. Klopt dat?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Er gebeurt op dit moment al veel, maar wat in dit huis ook duidelijk wordt, is dat meerdere partijen vinden dat een versnelling aangebracht moet worden. De opdracht tot versnelling wil ik bij dezen bij het college als geheel leggen, om te komen met goede voorbeelden om die versnelling aan te brengen.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Maar maak het eens concreet, noem eens wat beleidsvelden waarop u nog kansen ziet bij de andere gedeputeerden.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik leefde in de veronderstelling dat ik net vier, vijf voorbeelden had gegeven.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Maar noem dan eens een belangrijk voorbeeld: waar buiten het programma energie, kijkend naar de andere gedeputeerden, zouden dan echt nog stappen gezet moeten worden wat u betreft?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Een van de zaken die hier zou kunnen spelen, is een versnelde vervanging van de provinciale verlichting met ledlampen. Dat zou een substantiële besparing kunnen opleveren in het energiegebruik langs de wegen.

De **voorzitter**: Dit voorbeeld is net ook al genoemd. De heer Hageman vervolgt zijn betoog.

De heer **Hageman** (D66): Een andere vorm van voorbeeldgedrag betreft het provinciehuis. D66 zou graag zien dat dit provinciehuis een e-catcher wordt van innovatie in energiebesparing en -opwekking. Daar dienen wij dan ook samen met andere partijen een motie over in.

Een wens die wij op korte termijn onderzocht willen hebben, is het gebruik van elektriciteitsopwekkende folies op de ramen van het provinciehuis. Wil gedeputeerde Spierings dit toezeggen? Verder is D66 ook benieuwd naar mogelijkheden van zonnepanelen bij de parkeerplaatsen. En verder dromend zien wij bijvoorbeeld ook zonnebomen op het voorterrein of in de vijver achter het provinciehuis.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik ben wel blij met dit deel van het betoog van D66: allemaal voorstellen over hoe wij het provinciehuis duurzamer kunnen maken. Ik hoop dat u nog gaat zeggen dat we ook naar ons voedselpatroon gaan kijken. Wij komen met een amendement om ervoor te zorgen dat ook degenen die vegetarisch zijn, veganist zijn, of biologisch willen eten, een keuze krijgen. Bent u daar ook voor?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Wij zijn altijd voor keuzes.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): En innovatie. Dus ik hoop van harte dat u daar ook aan wilt denken en niet alleen aan de glazen, de ramen, de fietsenstalling enzovoort, maar ook aan het eten, het belangrijkste wat er is.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Het is heel mooi om aan het provinciehuis te gaan werken, dat steunen we ook, maar we staan voor een enorme opgave en daar moeten we versnelling in aanbrengen. We moeten daar iedereen in mee gaan nemen. Daar hoor ik u zo weinig over. Hoe gaan we nu in Brabant de mensen, de bedrijven, echt meters laten maken op het punt van energietransitie?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dat zit volgens mij voor een gedeelte in het uitvoeringsprogramma voor energie, maar hierin zou je ook mijn opmerking in de richting van gedeputeerde Swinkels kunnen meenemen om, op basis van Sociale Veerkracht, diep verankerd in de Brabantse samenleving, daar energiebesparende of energie-opwekkende initiatieven te ondersteunen en die kennis te gaan delen. In die zin zou Sociale Veerkracht naar ons idee kunnen werken naar een verbreding van het idee van energiebesparing.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ik ben heel benieuwd. Wij gaan op dat punt een aantal moties indienen, misschien kunt u daar steun aan betuigen.

De **voorzitter**: De heer Hageman vervolgt zijn betoog.

De heer **Hageman** (D66): Voorbeeldgedrag hoeft zich niet te beperken tot het gebouw. Dat kan ook gaan over het werkgeverschap van de provincie. Is het college bereid om, naar analogie van de oude pc-privéregelingen of de fiets-van-de-zaak-projecten, een zonnepanelenproject voor haar medewerkers te organiseren? Door collectieve inkoop en ontzorgen rondom aankoop en plaatsing van panelen kan zo meer duurzame energie opgewekt worden. Graag een toezegging hierop. Verder valt op dat in de begroting geen structureel geld voor de energietransitie is opgenomen. Dat is op zich verklaarbaar omdat de huidige Energieagenda loopt tot 2020. Toch wil D66 nu al aandringen op het benutten van een deel van de vrije ruimte in de begroting voor de financiële ondersteuning van de volgend jaar nieuw te maken Energie Agenda Brabant 2030.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter, dan toch een vraag aan D66. Wilt u dan serieus geld vrijmaken voor bijvoorbeeld een solarfietspad? In Krommenie ligt er eentje, die heeft 3 miljoen euro gekost en die levert voor drie huishoudens elektriciteit. Is dat wat D66 innovatie en vooruitgang wil noemen? Ziet ze dat als kansrijk beleid? Dat is wel even mijn vraag nu.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Een deel van de discussie gaat ook over het uitrollen van nieuwe technieken, om op die manier alles goedkoper te maken. Dat is in ieder geval een lijn waarop je zou kunnen investeren. Maar u hebt helemaal gelijk als u zegt dat het uiteindelijk wel kosteneffectief moet blijven. Dat is een element dat meegenomen moet worden in de totale afweging, los van het feit dat je als provincie graag nieuwe initiatieven zou willen ondersteunen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dan de vraag: hoeveel mag dat kosten zo'n fietspad? Want 1 miljoen per huishouden, dat is alleen voor de elektriciteit, dan hebben we het niet eens over de energie, hoe goedkoop moet dat worden? Dat is toch kansloos, daar ga je toch geen geld in steken? Dus de vraag of u voor u wat roept u eens verdiept in wat het eigenlijk kost.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dat het kansloos is, ben ik niet met u eens. Als het gaat over de kostprijs ... Ik kan nu geen prijs noemen, laat dat gewoon ontstaan in de discussie die over dit soort toepassingen moet worden gevoerd.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): De heer Hageman noemt nu wat kruimelvoorbeelden op het gebied van duurzame energie. Ik ben het eens met collega Uijlenhoet, die zich afvroeg hoe we nu de brede massa gaan bereiken. U verwijst nu naar het uitvoeringsprogramma energie dat er aankomt, maar ik constateer dat wij bijna aan het einde van deze bestuurlijke periode zitten en welke meters zijn naar uw mening op energiegebied echt gemaakt in de afgelopen drie jaar? U bent nu drie jaar bezig en u verwijst telkens naar voren, maar op een gegeven moment is deze coalitieperiode voorbij en wat is dan uw oordeel over de meters die wij op energiegebied gemaakt hebben?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik denk dat D66 heel tevreden kan zijn met het feit dat we niet de doelstelling van 14% gaan halen, maar zelfs 16%. Een aantal acties die we met zijn allen inzetten leidt er in ieder geval toe dat we onze doelen gaan halen, met zelfs nog een extra plusje.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Een deel van het getal gaat u halen dankzij bijvoorbeeld het feit dat Essent op biomassa stookt. Als we dat niet meetellen, is het beduidend minder. Ik deel daarom nog niet de hosannastemming die u nu hier poneert. En mijn vraag is hoe u daar tegen aankijkt. Vindt u nu echt dat we hier forse meters maken?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): We maken zelfs forse joules. Ik denk zeker dat we goed op weg zijn, maar dat we niet helemaal tevreden zijn, moge duidelijk zijn en blijken uit het feit dat wij als D66 dit onderwerp agenderen. Wij vinden dat er nog een stapje extra gezet kan worden.

De **voorzitter**: Goed. Vervolgt u uw betoog, anders blijven we hierin hangen.

De heer **Hageman** (D66): Het ging over de Energieagenda 2030. Daarin is wat D66 betreft ook aandacht nodig voor vehicle to grid, het gebruik van slimme laadpalen voor auto's. Door het laden maar ook eventueel ontladen van auto-accu's is een tijdelijke energieopslag mogelijk. D66 ziet graag een onderzoek naar de mogelijkheden van dit systeem. Kan de gedeputeerde dit onderzoek toezeggen?

Dan het thema Gezondheid. Gezondheid is al een aantal jaren, na een aangenomen motie van D66, een aspectbeleid bij de andere opgaven. Dat is een prima uitgangspunt, maar het ontslaat het college volgens D66 niet van de morele plicht om ook actief te sturen op gezondheid. Voor D66 is het thema gezondheid heel belangrijk. Daarom hebben wij laatst vragen gesteld over Gezonde Lucht. En daarom waren wij blij met het initiatief dat vorig jaar is opgestart van de Brabantse Health Deal: vijftien organisaties uit Brabant, waaronder de B5, GGD's, waterschappen, provincies, RIVM en universiteiten, sloten in juli 2016 samen de Brabantse Health Deal: een impuls voor gezondheid en welzijn. We zijn nu ruim een jaar verder, voorzitter, maar we horen vanuit dit huis bar weinig over die Brabantse Health Deal. Terwijl de provincie hier toch een faciliterende en stimulerende rol in heeft. Wellicht is er een actieplan Gezondheid nodig? Kunt u een themavergadering Gezondheid toezeggen om hier eens verder met elkaar over te praten? Ook zijn wij benieuwd wat gedeputeerde Swinkels ervan weerhouden heeft om in het kader van de 'We are food'-beweging een project in te brengen om streekproducten met sociale structuurversterkende projecten op het gebied van gezond gewicht te koppelen, in navolging van het gemeentelijke gewichtsreductieproject in Heeze-Leende. Het 'We are food'-momentum gebruiken om de kennis te verbinden met andere gemeenten. Is de gedeputeerde bereid dit alsnog te doen?

In het kader van gezonde lucht hebben wij ook bijzondere aandacht voor de luchtkwaliteit rondom Eindhoven Airport, niet alleen als gevolg van het vliegverkeer, maar ook door al het stagnerende autoverkeer op de wegen rondom de industrieterreinen. Misschien dat een betere aansluiting op het openbaar vervoer de situatie verbetert. D66 is een groot voorstander van het gebruik van het spoor in de omgeving van het vliegveld, maar vraagt zich wel af of het qua kosten en tijd technisch zo logisch is om een nieuw (dus duur) station te bouwen waar je nog steeds met een buslijn vanaf het vliegveld naartoe moet ...

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Het verheugt ons dat D66 rond die health-deal meer informatie wil uitwisselen. Om te voorkomen dat u straks het vanzelfsprekende antwoord krijgt van het college dat u hier over uw eigen agenda gaat, zou ik graag van u willen weten waarover u het met ons als Statenleden precies zou willen hebben tijdens zo'n bijeenkomst. Wat voor gezondheidsbeleid wilt u met ons bespreken?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik denk dat het uiteindelijk gaat over een vrij breed palet van alle zaken waar de provincie over gaat. Je kunt dan praten over dingen als gezonde lucht, maar ook de beweging, de sociale structuurversterkende projecten. Je moet niet zo ver gaan dat we de gezondheid in de hele wereld willen gaan bespreken, maar wel toegespitst op de Brabantse opgave.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): En gaat het dan alleen over gedeputeerde Swinkels, of wilt u meerdere leden van het college bij zo'n bijeenkomst betrekken?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik denk dat we even moeten kijken hoe de opzet van de bijeenkomst zal zijn. Op basis van de opzet wordt mijns inziens ook duidelijk wie we daarbij als gast uitnodigen.

De **voorzitter**: Ja, daar hebben we een mooie procedure voor in de procedurevergadering. De heer Hageman vervolgt zijn betoog.

De heer **Hageman** (D66): We hadden het over het spoor en de stations. Wij vroegen ons af of je een nieuw station zou moeten bouwen op het moment dat de bestaande stations geschikt zijn voor een snelle busverbinding tussen vliegveld en spoor. Is de gedeputeerde het met D66 eens dat wij hier mogelijk veel geld mee kunnen besparen?

Als je denkt aan schonere lucht in relatie tot transport, dan brengen we buisleidingen ook maar weer als mogelijkheid naar voren. Buisleidingen ontlasten de wegen, stoten geen fijnstof uit én ze zijn stil. Bijna net zo stil als het college op dit onderwerp. Gedeputeerde Van der Maat had toegezegd hier beleid op te ontwikkelen en D66 is erg benieuwd naar de resultaten hiervan. Kan de gedeputeerde hier een stand van zaken op geven?

Voorzitter. In de stukken lezen wij twee acties die vanuit de provincie samen met Brabantstad worden ontwikkeld, namelijk een nieuwe cultuurvisie en een stedelijke agenda Brabantstad. Het is goed te zien dat er samengewerkt wordt, maar wij lezen ook dat de Staten van de resultaten via een Statenmededeling op de hoogte worden gebracht. Dit vindt D66 een mooie casus over democratische legitimiteit. Worden visie en doel bepaald in bestuurlijke overleggen of gaan volksvertegenwoordigers over de 'wat'-vraag? Hoe zijn de twee gedeputeerden Swinkels en Van der Maat van plan de Staten te betrekken en op welke momenten? Hebben zij in de overleggen mandaat nodig en hoe denken zij dat mandaat te krijgen?

Een onderwerp als de stedelijke agenda is een zeer relevant onderwerp waar de Staten ongetwijfeld ook een mening over hebben. Door demografische en economische ontwikkelingen zullen stedelijke gebieden aan belang winnen. En daar hoort volgens D66 ook het voelen en nemen van verantwoordelijkheid voor de regio bij. Dat kan om hele concrete zaken gaan zoals de arbeidsmarkt in de regio. Flexicurity is door gedeputeerde Pauli als belangrijk onderwerp aangemerkt, maar verder dan een voorzichtige pilot in een sectorplan Midden-Brabant lijkt het niet te gaan. Is de gedeputeerde bereid om vóór de perspectiefnota een expertmeeting te organiseren met onder andere organisaties van werkgevers en werknemers en met onderwijsinstellingen, om de knelpunten in de huidige arbeidsmobiliteit te verkennen en bouwstenen voor oplossingen te ontdekken? Deze opbrengsten moeten dan geconcretiseerd worden in een Statenvoorstel of bestuursopdracht. Realisatie kan dus bijvoorbeeld best via Brabantstad georganiseerd worden.

Terug naar de stedelijke agenda. Net als de VVD onderscheiden wij vier regio's met een grote stad die als trekker fungeert. Wat verwacht de provincie van die vier steden en waar voegt de provincie nog waarde toe? Wat is de visie van dit college op het orgaan Brabantstad? D66 ziet graag uitwerkingen op de 'harde' en de 'zachte' kant, dus bijvoorbeeld zowel hoe de fysieke verbindingen tussen de steden zich ontwikkelen, als ook een visie op wat de steden onderling bindt, wat ze gezamenlijk willen bereiken en wat ze elkaar gunnen als specifieke profilering. Wat is de rol van de provincie in dit overleg en hoe zit het met de democratische legitimiteit? D66 zou graag de visie van de provincie in een themabijeenkomst willen

bediscussiëren, om het college een richting of mandaat te geven voor de gesprekken met de Brabantstadpartners. Kan de gedeputeerde dit toezeggen?

D66 vindt het belangrijk dat er buiten de grenzen gedacht en gehandeld wordt. Daar waar wij van de gemeenten vragen dat ze een visie ontwikkelen over hoe ze de maatschappelijke opgaven in relatie tot de regio zien, wil D66 dat Brabant dat als provincie ook doet. Wij dienen een motie in waarin we oproepen te kijken naar onze eigen regionale positie. Er moet zicht komen op terreinen waarop we met onze buurprovincies kunnen samenwerken om elkaar te versterken in plaats van te beconcurreren. D66 is zich bewust dat er op projectbasis al regelmatig samengewerkt wordt, maar werken vanuit een gedeelde visie en overeengekomen belang zal meer synergie kunnen geven. En de aan- of afwezigheid van synergie zou de basis moeten vormen voor een mooie discussie over bestuurlijke samenwerking of zelfs een landsdeeldiscussie. D66 is van mening dat in tijden van bestuurlijke veranderingen en opschalingen, elke overheidslaag moet reflecteren op haar eigen rol in een effectief en efficiënt bestuur.

Samen kom je verder. Overheden die samenwerken, organisaties en inwoners die een plek hebben in de beleidsontwikkeling. Niet alleen voor Brabant in 2030 maar ook voor het Brabant van morgenvroeg, 11 november 11 minuten over 11. Niet alleen op basis van een mooi project, maar ook op basis van gedeelde verantwoordelijkheden. Verantwoordelijkheden waar je elkaar ook op mag aanspreken. In dat licht wil D66 graag nog een element toevoegen aan de discussie over de afvaldumpingen in de natuur. Die discussie verengt zich snel tot drugscriminaliteit en handhaving, maar D66 heeft al eerder aandacht gevraagd voor het achterlaten van asbest en andere troep in de Brabantse natuur. Op vragen van ons over het opzetten van een Brabantse variant op de campagne 'Een dumper is een stumper' werd schriftelijk positief gereageerd. Omdat het tot nu toe niet tot concrete acties heeft mogen leiden, dient D66, samen met de VVD, nu een motie op dit onderwerp in. De actie werkt mee aan het vergroten van de bewustwording van de effecten van afvaldumpingen en gaat in op de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers en daarna de heer Boon.

Mevrouw **Roijackers** (GL): U spreekt zulke goede woorden over het beschermen van je omgeving en het tegengaan van dumping, maar hoe vindt u dat deze woorden zich verhouden ten opzichte van het tégen het structureel maken van middelen voor toezicht en handhaving? Ik krijg het niet met elkaar gerijmd.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): We hebben met elkaar afgesproken dat we eerst inhoudelijk bezig gaan en op basis van de inhoud gaan bepalen wat daarbij het passende budget is. Stel dat wij hele grote ambities hebben waar meer geld voor nodig is, dan zou dat als dan nog besproken kunnen worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Volgens mij hebben we het college in de vorige vergadering horen zeggen dat van de middelen voor toezicht en handhaving 90% gewoon standaard is, structureel, staand beleid, waar niemand van ons op tegen kan zijn. Hoe kan het dan toch zijn dat u zegt het zo belangrijk te vinden en tegelijkertijd niet wilt dat die gelden de komende jaren staan?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Volgens mij hebben we toegezegd dat we over dit onderwerp nog komen te discussiëren. Dus de stelligheid waarmee u zegt dat we dat niet gaan doen, verbaast me enigszins.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Natuurlijk is een dumper een stumper, maar dit is echt weer de D66-maakbaarheid van de samenleving. Denkt u nou echt dat de dumpers denken nu al dat ze met iets goeds bezig zijn? Er moet toch gewoon inderdaad, zoals GroenLinks ook zegt, veel meer geld naar toezicht toe? Kom op, neem eens een keer verantwoordelijkheid in plaats van dit soort acties te doen. Bent u dat met me eens of niet?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Wat volgens mij D66 doet, is een extra lijn aan de hele discussie toevoegen, namelijk de lijn: maak mensen bewust van wat het teweegbrengt als je afval dumpst, als je weet wat er gebeurt, dat je het ook meldt bij de politie of de bevoegde instanties. Een extra lijn ten opzichte van de lijn die al is ingezet voor afvaldumpingen, drugsdumpingen en criminaliteit. Dat is volgens mij wat wij doen.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dus u wilt mensen bewust maken als ze het zien dat ze het melden. Maar kunnen we niet veel beter die dumpers aanpakken? Is dat niet een beter voorbeeld dat een dumper een zware straf krijgt? Kunnen we daar niet veel beter op inzetten dat die pakkans van die dumpers nu eens een keer eindelijk verhoogd gaat worden in Brabant?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Misschien kunnen een aantal zaken en-en, maar wij gaan in principe voor een mentaliteitsverandering.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): U zegt dat het een probleem is, dus ik neem aan dat u signalen krijgt, of dat u op een of andere manier die kennis hebt verzameld. Kunt u aangeven hoe groot het probleem is van die dumpingen, niet alleen van drugs, maar ook gewoon van andere dingen?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): U bedoelt asbest en al dat soort zaken? Nou, er zijn diverse media-uitingen geweest, je kunt met een aantal terreinbeheerders en boswachters praten over wat ze allemaal tegenkomen, dan zult u zien dat het probleem vrij omvangrijk is.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Vrij omvangrijk, nou dan delen wij die mening in ieder geval. U wilt dus nu een opdracht aan het college geven om uit te zoeken hoe groot het probleem daadwerkelijk is en met

een voorstel te komen om stappen te zetten. Als daaruit komt dat meer handhaving nodig is en meer geld naar het buitengebied moet, gaat u daar dan achter staan?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dat is een als-dan-discussie. Uiteindelijk gaat het erom dat je het probleem adresseert, met zijn allen verantwoordelijkheid voelt en dan kijken hoe je het probleem kunt oplossen.

De **voorzitter**: Oké. Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Geen onsympathieke motie, maar ik wil de zaken graag echt duidelijk hebben, vandaar twee concrete vragen. Lopen we hiermee niet vooruit op de discussie over handhaving die we binnenkort gaan voeren en waarbij we een integrale afweging zouden maken? Als u zegt de benodigde organisatorische maatregelen te treffen en financiële middelen vrij te maken, waar gaat u dat geld dan vandaan halen? Zou u dan niet een amendement moeten indienen en het benodigde bedrag kenbaar moeten maken? Verder vind ik dat u een beetje zondigt tegen het principe 'eerst beleid, dan geld'.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Wij roepen op om een initiatief te nemen. Dat houdt in dat helemaal verkend wordt hoe een project als 'Een dumper is een stumper' er exact voor de Brabantse situatie uit gaan zien en waar je ergens je speerpunten maakt. Op basis van die inhoudelijke initiatiefneming en het ontwerp van die campagne zal uiteindelijk duidelijk worden wat de kosten zijn.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, maar u zegt in deze motie veel meer dan het nemen van initiatief. U zegt ook dat ze de benodigde organisatorische maatregelen moeten treffen en financiële middelen vrijmaken. Volgens mij doelt u dan op nú. Zou u dat dan ook niet gewoon moeten benoemen en een amendement moeten indienen op de begroting?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dat had gekund, mogelijkerwijs, maar ik denk dat er op dit moment te weinig kennis is van de exacte omvang van het project in de Brabantse situatie, waar we wel ervaring hebben in andere provincies. Ik denk dat er een Statenvoorstel zal gaan komen waarin uiteindelijk ook budget gevraagd wordt en dan kunnen we er alsnog over besluiten.

De **voorzitter**: Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Als de oppositie met dit soort moties komt, wordt er te pas en te onpas gezegd dat een financiële onderbouwing wordt gemist, of dat er eerst beleid moet komen en dan geld. Nu zien we hier een voorstel tot het nemen van een initiatief en ook al over te gaan tot het reserveren van middelen. Dit argument wordt vrij inconsequent gebruikt, dus ik zou u toch willen vragen: als wij dit steunen, staat u dan in de toekomst open als de oppositie met een voorstel komt dat nog niet tot drie cijfers achter de komma is uitgewerkt?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Deze koehandel ga ik eventjes niet met u aan.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik zei al, ik vind het eigenlijk best een sympathieke motie, maar zouden we dan niet, om het juist te doen, het college moeten vragen het te verkennen en bij de perspectiefnota met een voorstel te komen, in plaats van nu tegen het college te zeggen dat er financiën gereserveerd moeten worden? Want dan vind ik dat de heer Kuijken toch eigenlijk wel een beetje gelijk heeft.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Mede gezien de tijd die hiervoor nodig is, denk ik dat wij prima kunnen leven met die uitleg van wat hier staat.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Hageman. Hij was bezig met zijn afronding.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. D66 is tevreden met hoe het bestuursakkoord is en wordt omgezet in concrete acties. Tegelijkertijd zijn wij ervan overtuigd dat door integraler aan de maatschappelijke opgaven te werken, we samen meer resultaat kunnen bereiken. Op de gebieden energie en gezondheid heeft D66 daar voorbeelden van gegeven, maar wij denken dat dit voor veel terreinen zal gelden. D66 gaat in de komende periode nog graag de discussie hierover aan vanuit het motto: Samen kom je verder. Tot zover.

Motie M17 'E-motie'

'Provinciehuis als innovatieve e-catcher in een energieneutraal provinciehuis komen we samen verder
"Provinciale Staten van Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 inzake de begroting 2018;
constaterende dat:

- het provinciehuis een echte eye-catcher langs de A2 is;
- we als provincie doelstellingen hebben op het gebied van een energiezuiniger toekomst voor de bebouwde omgeving;
- het provinciehuis ruim 100 meter hoog is en daarmee ook een echte E-catcher kan worden;
- de tijd tot aan 2020 om de verduurzaming van het vastgoed te hebben voltooid kort is;

overwegende dat:

- de urgentie van de energietransitie zichtbaarder wordt als provinciale huis van de democratie transformeert tot een icoon van innovatie en energie;
- diverse aanpassingen aan en rondom het provinciehuis denkbaar zijn, zoals met zonnepanelen overkapte parkeerplaatsen voor fietsen, ramen met een stroomopwekkende coating, lightyear-dienstauto's en/of zonnebomen;
- de overheid een voorbeeldfunctie heeft;
- we als provincie zelf het goede voorbeeld dienen te geven ten aanzien van aandacht voor isolatie, duurzaamheid, beperking van het gebruik van energie, vermindering van CO₂-uitstoot en we dus ook met onze eigen gebouwen de doelstellingen moeten uitdragen en waarmaken;
- investeren in hernieuwbare energie loont;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- om een concreet plan te maken om (innovatieve) technieken voor energiebesparing en -opwekking toe te passen in, op en om het provinciehuis, zodat het provinciehuis een herkenbare E(ye)-catcher van de energietransitie wordt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ine Meeuwis-van Langen, D66

Joep van Meel, SP

Roland van Vugt, CDA

Martijn de Kort, PvdA

Peter Portheine, VVD

Arno Uijlenhoet, GroenLinks"

Motie M28 'Start de campagne Een dumper is een stumper'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/ 17 inzake de Begroting 2018;

constaterende dat:

- er dagelijks sprake is van dumpen, lozen, verbranden en vernielen van huis- en bedrijfsafval, asbest en drugsresten in de Brabantse natuur;
- de provincies Friesland en Zeeland het initiatief hebben genomen om - in samenwerking met de omgevingsdiensten, gemeenten, terreinbeheerders en politie - de campagne 'Een dumper is een stumper' te starten om zo het publiek tegen afvaldumpingen te mobiliseren;
- de campagne in Zeeland wegens groot succes in 2015 is verlengd;

overwegende dat:

- het schoonhouden van onze natuur een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van alle Brabanders, waarbij iedereen (terreinbeheerders, politie, overheden en inwoners) een eigen rol heeft;
- inwoners die zich in het buitengebied begeven van grote toegevoegde waarde kunnen zijn als zij actief melding doen van misstanden;
- afvaldumpers zich mogelijk niet bewust zijn van de schadelijke gevolgen daarvan voor de natuur;

roepen Gedeputeerde Staten op;

om het initiatief te nemen om de campagne 'Een dumper is een stumper' in Noord-Brabant voor de zomer van 2018 op te starten en hiervoor de benodigde organisatorische maatregelen te treffen en financiële middelen vrij te maken (inclusief uitvoering van een nulmeting);

en gaan over tot de orde van de dag.

Femke Dingemans, D66

Suzanne Otters-Bruijnen, VVD"

Motie 28A 'Start de campagne Een dumper is een stumper'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake de Begroting 2018;

constaterende dat:

- er dagelijks sprake is van dumpen, lozen, verbranden en vernielen van huis- en bedrijfsafval, asbest en drugsresten in de Brabantse natuur;
- de provincies Friesland en Zeeland het initiatief hebben genomen om - in samenwerking met de omgevingsdiensten, gemeenten, terreinbeheerders en politie - de campagne 'Een dumper is een stumper' te starten om zo het publiek tegen afvaldumpingen te mobiliseren;
- de campagne in Zeeland wegens groot succes in 2015 is verlengd;

overwegende dat:

- het schoonhouden van onze natuur een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van alle Brabanders, waarbij iedereen (terreinbeheerders, politie, overheden en inwoners) een eigen rol heeft;
- inwoners die zich in het buitengebied begeven van grote toegevoegde waarde kunnen zijn als zij actief melding doen van misstanden;
- afvaldumpers zich mogelijk niet bewust zijn van de schadelijke gevolgen daarvan voor de natuur;

roept Gedeputeerde Staten op:

om het initiatief te nemen om de campagne 'Een dumper is een stumper' in Noord-Brabant voor de zomer van 2018 op te starten, door een verkenning uit te voeren en uiterlijk bij de Perspectiefnota 2018 te komen met een voorstel voor de uitvoering (incl. de financiering, met aandacht voor een nulmeting en evaluatie); en gaan over tot de orde van de dag.

Femke Dingemans, D66

Suzanne Otters-Bruijnen, VVD"

Motie M29 'Visie op landsdeelachtige samenwerking'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 inzake de Begroting 2018;

constaterende dat:

- de huidige bestuurlijke inrichting van Nederland met twaalf provincies stamt uit 1986;
- het Rijk sindsdien veel bestuurlijke verantwoordelijkheden heeft overgedragen aan gemeenten en provincies;

overwegende dat:

- het Rijk steeds meer belang hecht aan de stad als katalysator van de regionale ontwikkeling;
- een versterkte positie van steden gevolgen heeft voor de positie van de provincie;
- de provincie Noord-Brabant geen visie heeft vastgelegd op haar aanpak van de grotere maatschappelijke opgaven in relatie tot haar omgeving en dat Provinciale Staten hier dus ook niet over hebben kunnen spreken of besluiten;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- een inventarisatie te maken van beleidsterreinen waarop 1) wordt geconcurrereerd en 2) wordt samengewerkt met omliggende provincies;
- op basis van die inventarisatie visie te ontwikkelen hoe met verdergaande samenwerking Brabant en de andere provincies elkaar kunnen versterken;
- deze visie op regionale en/of landsdeelachtige samenwerking te agenderen voor bespreking en eventuele besluitvorming in Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.

J. Hageman, D66"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Hageman voor zijn bijdrage. Ik schors de vergadering voor twee minuten voor een gevraagd benenstremoment. Over twee minuten krijgt dan de heer Smeulders het woord.

Schorsing.

De **voorzitter**: Goed. Ik heropen de vergadering. Mag ik u vragen uw plaatsen weer in te nemen? Het woord is aan de fractie van de PvdA. De heer Smeulders heeft het woord. Graag aandacht voor zijn bijdrage in eerste termijn. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Al sinds het begin van deze bestuursperiode is de gedeputeerde voor financiën constructief in overleg met het Platform P&C. De PVV-fractie wil ik nogmaals uitnodigen en

aanmoedigen om daarvan ook onderdeel uit te maken. Het is hartstikke zinvol in onze ogen, want in dat Platform P&C dragen wij ook bij aan de verbetering van de P&C-cyclus. Ook nu zien we weer nieuwe stappen om de begroting te verbeteren. De twee die ik even aan wil stippen, zijn de onlinebegroting, die deze week is gepubliceerd, laagdrempelig en eigentijds, waarbij ik GS verzoek die in de toekomst wat eerder te publiceren, zodat wij er als Provinciale Staten ook iets aan hebben in onze voorbereiding op de begrotingsbehandeling. Het tweede punt is het realistische ramen. Wij vinden het goed dat we kritischer zijn op wat we begroten en we zijn ook benieuwd wat de score over 2018 zal zijn, of we onder die 10% onderbesteding blijven ten opzichte van de begroting die we vandaag gaan vaststellen. Voorzitter. Wij willen u iets beloven als PvdA-fractie: wij zullen onze uiterste best doen om ervoor te zorgen dat deze gedeputeerde na de verkiezingen zich daarover ook kan verantwoorden. Dus die toezegging hebt u van ons. De gedeputeerde is er niet, dan gaan de complimenten volledig naar de organisatie. In ieder geval dank voor het opstellen van de begroting. Ik werk zelf ook bij een gemeente, ben er ook bij betrokken, en het is een enorme opgave. Dus in ieder geval complimenten voor iedereen die erbij betrokken was. Beweging in Brabant. Tweeënhalf jaar geleden is het alweer dat de fracties van VVD, SP, D66 en PvdA dit bestuursakkoord sloten. Eén ding is zeker: hoe je er inhoudelijk ook tegenaan kijkt, beweging in Brabant, die is er zeker en dat maakt de PvdA-fractie trots. Op een aantal dingen. We zien in deze begroting de uitwerking van de Woonagenda en van de sleutelprojecten. Het waren twee initiatieven van de PvdA-fractie en we zijn buitengewoon tevreden met de uitwerking daarvan. Die sleutelprojecten bijvoorbeeld gaan ervoor zorgen dat we met de buitenwereld integraler gaan werken, en dat is een opgave voor de provincie. We zijn ook trots op een aantal stappen die de afgelopen tijd zijn gezet. We zijn erg tevreden met hoe GS voortvarend bezig zijn met een aantal inpassingsplannen om onze beleidsdoelen te realiseren. Gedeputeerde Van der Maat doet dat onder andere met de N279, dat gaat als een razende ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Hoor ik de heer Smeulders nu zeggen dat er twee sleutelprojecten zijn uitgewerkt door inzet van de PvdA? Begrijp ik dat nu goed, of zei u iets anders?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): U begreep goed dat ik iets anders bedoelde, en ook zei, ja. Ik heb gezegd dat er twee moties zijn van de PvdA, Woonagenda en de motie sleutelprojecten, twee verschillende moties, die zijn uitgewerkt. En toen ging ik voort op de sleutelprojecten, want daarbij zijn we tevreden met de uitwerking, en dat zijn er dan niet twee, het is een hele lijst, en die hebben wij niet allemaal bedacht als PvdA-fractie, die komen ook van GS en uit de buitenwereld, en daardoor gaan we integraler werken. Dat was het verhaal en door u heb ik het nu twee keer kunnen vertellen.

We waren trots op gedeputeerde Van der Maat omtrent hoe hij bezig is rondom de N279 ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Het is toch een beetje opmerkelijk dat dit college al projecten uitwerkt, terwijl we eigenlijk de kaders hier nog niet eens hebben vastgesteld. Vindt u dat niet een vreemde gang van zaken? Dat we eerst gewoon de beleidskaders neerzetten en dan pas met projecten moeten komen?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, helemaal niet, want dan had ik de zes jaar dat ik in Provinciale Staten zit elk jaar tegen de begroting en ook de andere P&C-documenten moeten stemmen, want het is natuurlijk sowieso het geval dat GS continu voorstellen doen aan PS. Die verkenningen die nu al uitgewerkt worden, beschouw ik ook in dat kader, dus totaal niks nieuws.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dat zijn voorstellen waarvoor al kaders liggen, maar hier lagen nog geen kaders voor en nu wordt tegelijkertijd een concept gegeven van: nou, dit kunnen de kaders zijn. Tegelijkertijd worden er al projecten neergezet, van: die projecten zullen het worden, en ja, daar wordt toch al een concrete invulling aan gegeven. Dus eigenlijk wordt het hele principe van 'eerst beleid en dan geld' toch wel heel makkelijk aan de kant geschoven. Is dat de uitwerking die we vaker moeten gaan zien vanuit dit college, met steun van u als coalitiepartij?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, voorzitter. Om het eigen taalgebruik van de heer Van Hattem te gebruiken: dat is echt totale onzin, want er is nog geen enkel project dat uiteindelijk uitgevoerd zal worden dat in die aanpak van sleutelprojecten zit. Dit zijn alleen verkenningen die gedaan zullen worden, dus in die zin totale onzin.

Ik vervolg mijn betoog, want ik was aan het vertellen op wie we allemaal trots waren: Wind op land, A16 onder andere, ook omtrent de GOL, we zijn echt voortvarend bezig om onze provinciale doelen te realiseren.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik hoor dat de Partij van de Arbeid heel trots is op de Wind op land-projecten bij de A16. Bent u ook trots op de omwonenden daar hoe die eronder gaan lijden, onder de weerstand die er bij de gemeentebesturen is? Dat vindt u allemaal prachtig verlopen?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou ja, weet je wat het is, mijnheer Van den Berg: veel van wat we doen heeft impact op mensen en, nou ja, dat geldt ook voor die windmolens. Wat GS proberen te doen, is, door dat op een ontzettend zorgvuldige manier te doen, met een goede MER-procedure en inspraakprocedures, gemeenten te betrekken en te zorgen dat we tot het beste resultaat komen. Uiteindelijk gaat niet iedereen daar tevreden mee zijn, en niet iedereen daar happy mee zijn, en mensen krijgen er last van, het liefst zo min mogelijk, maar ze krijgen er last van. Alleen, dat is wel wat we hier doen en wat we moeten doen om onze doelen te bereiken. Om een vergelijking te trekken: al het asfalt dat u overal wilt smeren, daar hebben mensen ook last van en daar hoor ik u ook nooit over. Ik vind het dus een beetje hypocriet, om het zo maar eens te zeggen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat is fijn dat u dat hypocriet vindt, alleen asfalt kost geen 178 miljard, zo is vandaag berekend voor 3/10.000ste van een graad. Maar dan nogmaals: u vindt het de moeite waard om heel Brabant aan die grote windturbines van u te hangen, eigenlijk het landschap te verpesten voor –

we zagen het uit de antwoorden op onze vragen – 1,3% van de Brabantse energie? 1,3% en dat is dus ongeveer vijf keer het A16-project, hebben we het dan over. Dat vindt u echt de moeite waard, dat wilt u dit landschap aandoen?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Jazeker.

De **voorzitter**: Portheine, interruptie.

De heer **Portheine** (VVD): Even een reactie op de heer Van den Berg. Ik ben heel blij met uw steun, want in de motie M22 die u vandaag voorlegt verklaart u zich in ieder geval akkoord met de 470 megawatt en volgens mij maken de windmolens langs de A16 nadrukkelijk deel uit van dat programma. We zijn dus in ieder geval blij dat u die handreiking doet naar het windbeleid van deze provincie.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, mijnheer Portheine, als u motie 21 leest, dan snapt u ook waarom motie 22 er is.

De **voorzitter**: Goed. Dat gaan we dan doen. De heer Smeulders gaat nu verder met zijn betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Zo is het, voorzitter.

Waar we ook trots op zijn: Meer banen voor Brabant. Het was onze belangrijkste campagneslogan. Toen zaten we in een crisis, nu absoluut niet meer. We zien dat die MKB-plusfaciliteit dit jaar tot stand is gekomen, en daar zijn we zelfs zo trots op, op ons economisch beleid, dat we de suggestie doen aan de gedeputeerde, aan GS, om ervoor te zorgen dat al onze regelingen voor MKB'ers ook meer bekend worden bij die MKB'ers. We vragen GS die toezegging te doen.

En ten slotte zijn we ook trots op de onomkeerbare veranderingen in de veehouderijsector die we tot stand aan het brengen zijn met deze coalitie en deze Staten. In dat kader dienen we ook nog een motie in, educatie op de boerderij, om te zorgen dat de samenleving meer in contact komt met de landbouwsector, en ook ervoor te zorgen dat de landbouwsector daarmee misschien iets kan verdienen.

Tweeënhalf jaar geleden is het dat we dit bestuursakkoord sloten en in tweeënhalf jaar tijd is er toch best veel gebeurd in de samenleving. We zien veel nieuwe ontwikkelingen. We willen Brabant Kennis danken dat zij met verkenningen ons ook nieuwe inzichten geven, nieuwe relevanties aangeven. En we zijn het PON dankbaar dat ze ons ook dit jaar voor het eerst geïnformeerd hebben over wat de Brabander nu eigenlijk echt belangrijk vindt. Wat we daar zagen, was onder andere dat zorg en duurzaamheid voor onze inwoners van Brabant belangrijk zijn. En wat we ook een goede ontwikkeling vinden, is de Brede Welvaartsindicator, die laatst is aangeboden aan Statenlid Uijlenhoet. Dat is een goede ontwikkeling, want, zoals de PvdA wel vaker zegt: welvaart is meer dan alleen geld. Welvaart en welzijn zijn voor de PvdA minstens even belangrijk. Dus een Bredere Welvaartsindicator is een goede zaak, om te zien hoe Brabant ervoor staat.

En, voorzitter, de meest recente ontwikkeling is het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst'. Eerst dacht ik dat er een oude campagneslogan van GroenLinks gejat was, maar dat bleek toch niet zo te zijn. GroenLinks had *zin* in de toekomst, geloof ik. Nog steeds, hoor ik, maar het is wel jammer dat uw partij niet zo'n zin had om mee te regeren, want nu hebben we een coalitie, en ja, wat vinden we daar als PvdA van? Nou, voorzitter, we hebben erover na zitten denken. Wij denken dat dit feestje met twee christelijke

partijen sowieso niet erg wild zal worden en ook niet heel lang zal duren, zeker niet tot vroeg in de zondagochtend.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Nog even over de aankondiging van een motie over kennismaken met de boerderij. Mijn ervaring is dat boerderijen die openstaan voor bezoek meestal wel een soort voorbeeldbedrijven zijn, in die zin ook voor ons, dat wij zien dat het geen megastal is van 2,5 ha. Bent u niet bang dat we met zo'n programma weer een heel vrolijk beeld van de veehouderij gaan schetsen? Wat mensen juist niet zien, is die megastal.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Greenwashing noemen ze dat in uw kringen, geloof ik. Het is op zich wel een goed punt. Misschien moeten we de gedeputeerde maar vragen daarmee een beetje rekening te houden bij de uitwerking van deze motie.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat lijkt me ook, want de kern van het probleem is niet dat kleine boerenfamiliebedrijf waar mensen welkom zijn. Toegang tot zo'n intensieve veehouderij is om hygiënische redenen niet eens mogelijk. Ik wil in ieder geval graag met u voorkomen dat we een blijde koe op een pak melk zien en dat tegelijkertijd die koeien nooit meer buiten komen. Ik zie graag welke oplossing voor die spagaat wordt gevonden, anders gaan we niet voorstemmen.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Mag ik stilte in de zaal? Mevrouw Brunklaus heeft het woord.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik begrijp dat de heer Smeulders een spoedige val van het kabinet voorziet. Gaat u nu ook smeden aan een linkse coalitie, een progressieve coalitie? De lijntjes naar Den Haag zijn nu wat korter, hebt u plannen?

De **voorzitter**: Buitengewoon interessante vragen allemaal, maar ik wil toch echt de begroting die vandaag voorligt wat centraal stellen. Ik geef de heer Smeulders graag de kans een korte reactie te geven, maar dan verzoek ik hem daarna echt zijn betoog te vervolgen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, mevrouw Brunklaus, u kent mij. Op lokaal niveau probeer ik die progressieve coalitie tot stand te brengen, hier doen we hetzelfde. Binnenkort gaan we weer gezellig eten met onze twee fracties. En in Den Haag, ja, ik zie het gebeuren: de liefde is groot tussen de drie grote bazen, dus volgens mij gaat het er van komen!

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Mijn betoog. Ja, voorzitter, de provincie is er voor de Brabantse samenleving en dient maatschappelijke ontwikkelingen op te pakken, ook als het nog niet per se een kerntaak van de provincie betreft, zoals veiligheid en ondermijning en bijvoorbeeld ons zorgen maken over de rechtbanken in Brabant. Als dat belangrijk is voor de samenleving, moeten we het gewoon doen. En de provincie dient op sommige maatschappelijke opgaven echt nadrukkelijker te acteren. Dat is de

terugkerende provincie waar Brabant Advies ook om gevraagd heeft. De PvdA-fractie staat daar volledig achter en we doen ook een aantal voorstellen die die kant op gaan.

Er zijn drie maatschappelijke opgaven die ik nu even met u wil bespreken, te beginnen met de energietransitie. GS zijn voortvarend bezig op een aantal fronten. Wind op land is al genoemd, innovatie geothermie, gaat allemaal gezwind, maar toch is er reden voor zorgzaamheid, en dat zal de heer Van den Berg wel met me eens zijn. We liggen weliswaar op koers om de doelen te halen voor het opwekken van duurzame energie, maar er is natuurlijk wel een puntje, namelijk de grote afhankelijkheid van de biomassa-bijstook in de Amercentrale. Hier heb ik even niet zo'n vertrouwen in de toekomst, want in het regeerakkoord staat dat na 2024 geen subsidie voor biomassa-bijstook meer zal worden verleend en in het Energieakkoord is eerder afgesproken dat dat tot 2028 mogelijk zou moeten zijn. Dus wij vragen ons af hoe dat nu precies zit. Het is wel degelijk erg relevant voor onze provincie, omdat onze energie-opwekkingsdoelen daarmee nogal samenhangen. Wij vragen de gedeputeerde een toezegging te doen, en dat hoeft niet per se vandaag, want ik kan me voorstellen dat zelfs deze gedeputeerde geen hotline met Den Haag heeft, om een memo te schrijven, om een interpretatie van het regeerakkoord op te schrijven als het om energie gaat.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Even voor mijn beeldvorming, wat vindt de PvdA nu belangrijk: dat die theoretische 14% bereikt wordt, waarvan 3% zon en wind overigens, of dat die biomassa-meestook, met name de Amerikaanse bossen die opgestookt worden, gestopt wordt? En zouden we dan meer windmolens moeten plaatsen om aan die heilige 14% te komen? Want het is natuurlijk zo krom en scheef als het maar zijn kan, ik heb er ook een paar moties over. Hoe moet ik dat zien?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Wij geloven niet zo in heilige dingen bij de PvdA, maar die 14% is wel redelijk het uitgangspunt. Als die Amercentrale echt dichtgaat, hebben we hier een heel stevig gesprek te voeren over hoe we onze doelen dan gaan halen. Het zou zomaar kunnen betekenen dat we nog meer windmolens moeten gaan plaatsen, mijnheer Van den Berg.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dus de PvdA zegt: nou, het mag gerust heel vieze energie zijn. U weet die biomassa stoot meer CO₂ uit dan kolen, u weet ook dat houtstook particulieren meetelt, wat extreem vervuילend is, u weet ook dat afvalverbranding voor een deel meetelt, wat extreem vervuילend is. Dat maakt u allemaal niks uit. Stoot ook meer CO₂ uit, als u maar aan die 14% theoretisch komt, dan is het goed. Heb ik het zo juist gezien? U begrijpt dat ik dit volksverlakkerij vind van u, met een hele grote V.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Iemand van de PVV-fractie die het standpunt van de PvdA probeert te duiden, is toch altijd een beetje link. De biomassa-bijstook kan natuurlijk maar een tijdelijke oplossing zijn, want het is echt niet ideaal, dat zien wij ook. Het is heel goed dat het kabinet daar op een gegeven ogenblik paal en perk aan gaat stellen, alleen in de energietransitie, waar we de komende decennia nog wel mee zitten, is het iets wat we voorlopig nog wel even nodig hebben, om te zorgen dat we geen natte voeten krijgen, mijnheer Van den Berg.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Ik was nog even benieuwd. De heer Hageman, uw collega in de coalitie, gaf aan dat we de energietransitie eigenlijk ook zouden moeten zien vanuit de andere beleidsterreinen. Er moet meer werk van worden gemaakt, was een beetje zijn boodschap. Deelt u die analyse?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Mijnheer Uijlenhoet, als ik verder mag gaan met mijn verhaal krijgt u zo antwoord. Dat garandeer ik.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel.

De doelen voor besparing halen we vooralsnog niet, dus er is echt werk aan de winkel. Als dat betekent dat ook op andere beleidsterreinen doorgeschakeld moet worden, ja, zeker weten.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Eigenlijk een heel goed punt, die energiebesparing, want daarvan hebben we in de afgelopen discussie in de Staten geconstateerd dat die besparing heel erg achterblijft. Mijn vraag aan u is: wat gaan we daar aan doen?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Als ik verder mag gaan met mijn betoog, krijgt ook de heer Van der Wel antwoord.

De **voorzitter**: Dan gaan we dat doen, maar de heer Van der Wel neemt daar geen genoegen mee, zie ik?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Meteen een linkje naar wat u daarnet zei over die bijstook. De heer Van den Berg heeft eerder uitgerekend dat er miljarden euro's aan subsidie worden gegeven voor bijstook van hout. U zegt dat dat een tijdelijke oplossing is tot 2028, of 2024, wat u wilt, maar ondertussen gaan de miljarden die u tekortkomt voor andere initiatieven daar naartoe. Zou het niet beter zijn dat wij als Brabant de regering oproepen om daarmee gewoon te stoppen en dan wel richting zonnepanelen en andere duurzame vormen te gaan?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Weet je wat een beetje het punt is bij de energietransitie de komende jaren: het is en-en-en-en-en en we kunnen het ons niet permitteren om te kiezen. Dat is een beetje het punt. Anders zouden we dat wel doen, maar dat gaat nu eenmaal niet meer, mijnheer Van der Wel. U bent ook gecommitteerd aan energietransitie, dus laten we nu zo snel mogelijk gaan. Dat is mijn antwoord.

En wat gaan we eraan doen? We vinden echt dat GS daarin meer meters moeten maken en niet alleen verbinden en innoveren. Het laatste is ook belangrijk, maar er moet ook gewoon voor worden gezorgd dat er energie bespaard wordt. Omdat wij daarin het initiatief willen nemen, hebben we twee moties daaromtrent ingediend: één om ervoor te zorgen dat elke Brabantse sportclub kampioen met duurzaamheid wordt ...

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Even de vraag wanneer de heer Smeulders nou het licht heeft gezien. Hij zegt dat we niet alleen naar de gedeputeerde voor energie moeten kijken, maar naar alle gedeputeerden. Ik leefde altijd in de veronderstelling dat dit college ook integraal werkt en werk maakt, maar eigenlijk hoor ik u zeggen dat dat niet het geval is. Ik heb u horen zeggen dat er meters moeten worden gemaakt. Hoe kijkt u daar nou tegen aan en op welke terreinen ziet u dan met name de kansen liggen, buiten de gedeputeerde voor energie?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, er moeten meters gemaakt worden in de uitvoering en daar zijn we als PvdA-fractie al een aantal jaren op aan het duwen. Wij zeggen elke keer: laten we nou ons kapitaal gebruiken om de energietransitie te faciliteren door dingen te financieren. We hebben een aantal keren van de gedeputeerde voor financiën de toezegging gehad dat dat kan. Nou, wij vinden dat dat nu ook eens moet gaan gebeuren. Er loopt een mooi initiatief in Zuidoost-Brabant, waar tien gemeenten hun inwoners gaan aanbieden zonnepanelen op hun daken te leggen. Dat kunnen wij financieren. Dat is nu echt zo'n voorbeeld waarvan ik denk: moeten we gewoon doen. Dat heeft niks te maken met het licht zien, want we roepen dit al jaren.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): En vinden uw coalitiepartners dat ook?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dat vind ik wel een moeilijke vraag. Ik kan niet helemaal antwoorden voor de fractie van de VVD, sterker nog: ik zou het ook niet willen. Misschien moet u dat dadelijk aan de VVD-fractie vragen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik moet even wat rechtzetten. Ik zei vanmorgen dat een kilowattuur zonne-energie via de SDE-regeling 10 cent kost, maar die zonne-energie wordt razendsnel goedkoper, het is al bijna gratis, en kost 9 cent per kilowattuur. Wie gaat dat betalen, al uw zonnepanelen? Wie gaat op die opbrengst die 9 cent opslag betalen? Waar komt dat geld vandaan? Het gaat over 1950 euro per gezin per jaar tot 2030 hebben we het nu over, elk jaar weer.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. De heer Van den Berg weet het antwoord ook. In Nederland is dat gewoon subsidie, dus het komt gewoon uit de overheidskas waar we allemaal, zoals in deze zaal aanwezig, aan bijdragen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, en het gemiddelde bedrag per huishouden per jaar, vanmorgen door VVD-coryfee Theo Wolters berekend, is 1950 euro tot 2030, elk jaar minder koopkracht. U vindt dat normaal? U vindt dat een goed idee voor 0,0003 °C?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Wij verschillen van mening over de effecten van dat beleid. Wij denken dat het wel degelijk iets zal opleveren, anders zouden we het niet doen. Het is niet leuk, maar het is wel noodzakelijk. Dat is het verschil tussen de fractie van de PVV en die van ons. Wij willen de klimaatverandering echt voorkomen en de PVV-fractie staat hier een beetje te stuiteren en vervelend te doen. Maar voor mijn toekomstige kleinkinderen, misschien, zou ik het wel willen regelen.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Ik proef toch binnen de coalitie een beetje een politiek issue hangen rondom de energietransitie. Bij twee partijen proef ik dat die eigenlijk meer meters willen maken ...

De heer **Smeulders** (PvdA): Welke twee?

De heer **Uijlenhoet** (GL): Uw partij en ik hoor het ook bij D66. U zegt heel expliciet, en dat heeft u vaker gezegd, inzetten op de immunisatieportefeuille. Ik ben heel benieuwd hoe de heer Van Gruijthuijsen vanuit de VVD en de heer Heijmans vanuit de SP hier nou tegen aankijken. Kunnen we nou met elkaar meer meters maken? Ik vraag toch ook van hun kant een reactie op dit punt.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Eén, ik zie geen vraag aan mij, en de heer Uijlenhoet lijkt meer een issue te zoeken binnen de coalitiefracties, want dit is niks nieuws. GS hebben het al drie keer toegezegd, dus ik weet niet waar u het over hebt.

De **voorzitter**: Goed. Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Maar, voorzitter, waarom is het dan toch best wel lastig, ook om vanuit de oppositie met interessante voorbeelden en moties te komen, die dan toch eigenlijk maar heel mondjesmaat en moeizaam van de grond komen? Achter de schermen moet er dan heel veel getrokken en geduwd worden en dan komt er misschien eens wat uit. Waarom loopt dat dan allemaal zo moeilijk, als er eigenlijk eenduidigheid is binnen dit college over de intensivering van de energietransitie?

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. U noemt dat moeilijk, wij noemen dat gewoon zorgvuldig.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik vraag me dan wel af – want u gelooft zo heilig in die klimaatverandering, in het aanpakken van 0,0003 °C minder opwarming wat we hiermee zouden kunnen bewerkstelligen, en daarvoor heeft de regering hier 4 miljard euro per jaar over. Hoe gaat u uw kinderen en kleinkinderen in de toekomst mogelijk uitleggen dat u er verantwoordelijk voor bent dat hier 4 miljard per jaar verbrand wordt aan onzinmaatregelen?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, voorzitter, dat vind ik een goede vraag. Het antwoord is ook heel simpel: gewoon door te zeggen dat anders ons klimaat was veranderd, met alle vervelende gevolgen van dien, en dat onze generatie dat toch maar mooi voorkomen heeft.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat die generatie dus verantwoordelijk is voor het opsouperen van ontzettend veel publieke middelen voor iets wat totaal geen effect heeft. Een te verwaarlozen effect wordt 4 miljard euro per jaar aan verbrast. Geld dat voor andere, veel nuttigere zaken, in de zorg, in het onderwijs, noem maar op, uitgegeven had kunnen worden, of voor lagere lasten. Dat geld wordt gewoon afgepakt van de kinderen, van de kleinkinderen, van de toekomst waar u nu zo'n heel pathetisch verhaal over houdt, maar die straks met een lege portemonnee zitten en een klimaat waaraan totaal niks veranderd is, ondanks uw zogenaamde beleid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Dat is precies de essentie: er moet niets veranderen aan het klimaat, en dat proberen we te regelen.

De **voorzitter**: Ik ben even de volgorde kwijt, eerlijk gezegd. Volgens mij heeft de heer Van Vugt als eerste het woord gevraagd.

De heer **Van Vugt** (CDA): Dank u, voorzitter. Na het betoog van de heer Smeulders ben ik toch wel weer optimistisch geworden vanmiddag. Er liggen vanuit onze fractie in ieder geval twee concrete amendementen, die inderdaad beogen meters te maken onder de grote massa in Brabant. Mijn vraag aan u is, mijnheer Smeulders: u kunt, denk ik, niet anders dan daar volmondig ja op zeggen.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou ja, weet u, voorzitter, we hebben die amendementen gezien en het verbaasde ons eigenlijk dat uw eigen woordvoerder, of fractievoorzitter – ik weet niet wat hij momenteel is – dit heeft laten gebeuren. Hoe kan het nu zo zijn dat de CDA-fractie een amendement indient dat geld vraagt zonder beleid? Terwijl de heer Steenbakkers degene is die elke keer zegt: college, u moet eerst beleid maken en daarna pas geld toekennen. Nu doet u het omgekeerde.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Dit is inderdaad een mooi punt. Gedeputeerde Spierings heeft volgens mij de afgelopen tijd – ik heb het althans gisteren zelf geconstateerd in het lokale sufferdje – een oproep gedaan aan alle Brabantse sportorganisaties om te verduurzamen, met ideeën te komen, en dat schept dus een enorme verwachting, want wij hebben in Brabant enorm veel sportclubs, met meer dan 1 miljoen Brabantse leden. Wij zeggen: als u dat doet, als u verwachtingen wekt, dan boter bij de vis. Wij hebben nu een concreet voorstel gedaan om dat te financieren, revolverend, ook in uw straatje passend, en met de middelen erbij. Wat is er nou mooier? U wilt meters maken en u wilt ook onder de brede massa komen, wat is er dan mooier dan om dat initiatief voluit te ondersteunen?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het initiatief dat wij nastreven is precies hetzelfde, u hebt onze motie ook mede ingediend. Wij zeggen tegen GS: doe ons een voorstel hoe we dit kunnen gaan regelen, en vervolgens gaan we daarover in de Staten gewoon besluiten. Dat is de ordentelijke weg. Dus u gaat snel, maar uiteindelijk willen we hetzelfde.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Toch even reageren op de uitdaging van de heer Uijlenhoet, die toch probeert een beetje een wig te drijven tussen D66, PvdA, VVD en SP, met de suggestie alsof deze laatste twee partijen minder zouden willen inzetten op de energietransitie. Ik citeer even letterlijk uit mijn eerste termijn: “Als een gebrek aan financiële middelen voor de Energieagenda de transitie belemmert, zijn wij uiteraard bereid om mee te denken over aanvullende financiële ruimte.” Ik denk dat daaruit duidelijk mag blijken wat het ons waard is.

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Voorzitter. Ik heb nu tweeënhalf jaar het genoegen om hier rond energietransities in de verschillende themavergaderingen de PVV aan te horen en het enige woord dat mij tot op heden heeft bereikt, is het woord ‘thorium’, zonder een voorstel om daar verder invulling aan te geven. Ik vraag me eigenlijk af of de PVV alle kinderen en kleinkinderen waarover ze altijd zo bezorgd is, wel eens heeft gevraagd hoe ze staan tegenover kernenergie als het enige adagium voor onze hele verduurzaming in Brabant. Uw achterban – 45%, recente enquête – heeft wel degelijk een beeld bij het klimaatprobleem, dus ik weet ook niet namens wie u precies spreekt.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Mijnheer Portheine, de rest hier doet net alsof wij iets aan het klimaatprobleem doen met die hele energietransitie van u. U doet net alsof wij iets aan het energieprobleem doen, als dat al aanwezig is. We zijn hier dagen, weken, jarenlang aan het vergaderen over uiteindelijk 3% wind. De rest van die hele duurzame mikmak is viezer dan gas en veelal ook viezer dan kolen. Waar heeft u het over? En als we het over het klimaat hebben: wij noemen 0,0003 °C, maar volgens Rob van Dorland, de chef klimaat van het KNMI, is dat overdreven en volgens Theo Wolters gaat dat geintje tot 2030 178 miljard kosten. En dan mag u van mij weten dat ik dat ronduit misdadig durf te noemen, echt misdadig. U doet alsof u wat oplost, maar u lost helemaal niks op. Belastinggeld, dát lost u op en voor de rest helemaal niets.

De **voorzitter**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Mijnheer Van den Berg, cijfers zijn zeker uw sterke kant en alle onderzoeken die wij allemaal niet tot ons nemen, maar mijn vraag is niet beantwoord. Hebt u wel eens aan de Brabanders gevraagd of zij kernenergie als enige oplossing zien voor het milieuprobleem, want dan zal ik het even buiten het klimaat houden?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): De heer Portheine, ik ken zijn kennis over kernenergie en hij zou donders goed moeten weten wat het verschil is tussen een thorium gesmolten zoutreactor en de risico's daarbij en de oplossingen die het biedt en de huidige generatie kernenergie, die overigens ook een heel veilige vorm is, maar inderdaad wel wat nadelen heeft, wat een thoriumcentrale niet heeft, maar daar kunnen we in een ander adagium wel weer eens over kletsen.

De **voorzitter**: Goed. Dat lijkt me een goed voorstel, ook om de discussie over de begroting weer te gaan hervatten. Ik geef nog even het woord aan de heer Van Vugt en de heer Uijlenhoet en daarna ga ik de heer Smeulders vragen om het betoog echt verder te zetten.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Een gewetensvraag aan de heer Smeulders. We zijn nu driekwart op de periode en u gaf net aan: laten we weer eens een beleidsstuk maken en dan kijken of er geld bij past. Mijn vraag aan u is: wilt u nu echt meters maken, of wilt u uw tijd vermorsen? Want dat zou echt jammer zijn. De Brabantse sportclubs staan in de startblokken, leg er geld bij en maak meters. Maar ik vraag me af ...

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik vind dat u een beetje ... dramt, zegt de heer Heijmans nu, en dat klopt, maar het is niet wat ik wilde zeggen. Feitelijk maakt het geen verschil wat wij hier voorstellen. U komt met een amendement en u zegt: GS, hier hebt u geld, ga het regelen. Maar als GS iets moeten regelen, zullen ze eerst een plan moeten gaan maken. Wat wij zeggen, is: GS, ga een plan maken en dan gaan we het geld accorderen. Daar zit echt niet zoveel tijdverschil in. Dus het klopt gewoon niet wat u zegt.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Er liggen onderzoeken, er liggen plannen, het is klaar voor uitvoering en bovendien communiceert uw eigen gedeputeerde er inmiddels al over richting de sportclubs. Wat is er nu nog meer nodig dan boter bij de vis?

De **voorzitter**: Oké. Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Ik was blij dat de SP nogmaals duidelijkheid gaf over haar standpunt inzake de energietransitie, maar van de VVD heb ik nog niets gehoord. Ik wil ook graag van de VVD horen hoe zij staat ten opzichte van het versnellen van de energietransitie met eventueel middelen uit de immunisatieportefeuille. Hoe zit de VVD hier nou in? Ik heb het gevoel dat het ergens blijft haken en ik denk

dat de Brabanders er recht op hebben te weten of we nu gaan versnellen met elkaar, die uitvoering oppakken en de beweging maken ... of blijven we staan waar we staan?

De **voorzitter**: De vraag is helder. Porthene.

De heer **Porthene** (VVD): Mijnheer Uijlenhoet, de motie waar de heer Smeulders het over heeft dient hij niet alleen in maar is coalitiebreed. Dat zegt in ieder geval iets over de eenheid in de coalitie. Misschien heeft ze niet het dictum dat u in uw hoofd had, of het dictum van het amendement van het CDA, maar volgens mij hebben wij hier, niet alleen vandaag, maar ook in de behandelingen van de energieprogramma's, met elkaar dezelfde lijn, delen wij ook de zorgen, hebben wij hetzelfde CE-rapport gelezen, hebben wij dezelfde accenten geplaatst in de Energieagenda en zijn wij met elkaar met een aantal moties nu bezig om daarin een aanscherping aan te brengen. De wig die u zoekt hebt u dus niet gevonden.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Het gaat me er helemaal niet om om een wig te zien of überhaupt een wig te drijven, maar waar het mij wel om gaat is of wij met elkaar in beeld hebben dat we samen stappen moeten gaan maken. Ik proef uit uw woorden dat de VVD daartoe ook bereid is en dan ben ik gewoon heel positief gestemd over het behandelen van een aantal moties en amendementen straks, dat we die breed gedragen zien krijgen vanmiddag. Ik kijk uit naar het vervolg, dank u wel.

De **voorzitter**: Porthene nog behoefte aan een reactie?

De heer **Porthene** (VVD): Ja. Nou, dat enthousiasme delen we, maar we geloven er niet in om dan lukraak een aantal instrumenten in deze arena te slingeren, omdat we inmiddels zien dat we al bijna overlopen worden door de instrumenten op energiegebied. Wij laten het aan GS over wat daarin de meest effectieve uitvoering is. Via een tweede motie vandaag, inmiddels al door Martijn ingediend, roepen wij wel op om daarin vooral niet als provincie alleen op te trekken, maar met de gemeenten die dicht bij al die partijen zitten die ons met name in deze beweging moeten helpen.

De **voorzitter**: Oké. U bedoelde de heer Van Gruijthuijsen neem ik aan. De heer Smeulders vervolgt zijn betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel voorzitter. Als er elke keer op deze wijze naar problemen in de coalitie wordt gezocht, zijn we nog wel een tijd bezig in deze zaal. We dienen vandaag met de coalitie en oppositiepartijen drie moties over energie in, daar staan alle logo's van de coalitiepartijen boven, dus ik zou werkelijk niet weten wat we nog meer zouden moeten doen om te laten zien dat we het eens zijn als het om het energiebeleid gaat.

De derde motie gaat over energiebesparing bij grootverbruikers. Die ligt ook al op uw bureau.

Voorzitter. De tweede maatschappelijke opgave waarover ik het wil hebben, gaat over het verkleinen van de tweedeling in de samenleving. Brabant Kennis heeft daar dit jaar, of het vorig jaar, een enorm mooie verkenning over opgesteld, Mind the gap, en die geeft wel te denken. Wat de PvdA-fractie betreft is het echt noodzaak dat het voorkomen van die sociale tweedeling, net als bijvoorbeeld duurzaamheid, een rode draad in het provinciale beleid wordt. Daar moeten we dus bij alle dossiers die we in handen hebben rekening mee houden, bijvoorbeeld bij de Omgevingswet, waarvoor we een omgevingsvisie aan het

voorbereiden zijn, bijvoorbeeld bij ons nieuwe OV-beleid dat binnenkort in de Staten komt, want we moeten echt gaan zorgen dat iedereen in Brabant weer het gevoel heeft dat hij erbij hoort.

En voorzitter, perspectief voor mensen in de samenleving begint vaak toch bij werk. Zoals gezegd, zijn we zeer tevreden met de inspanningen van GS op het gebied van werkgelegenheid, maar we hebben nog wel een drietal aandachtspunten. Allereerst flexicurity, dat is een grootse ambitie in het bestuursakkoord, maar we hebben er de afgelopen tijd weinig meer over vernomen. Wij willen de toezegging van de gedeputeerde vragen eens te reflecteren op de kansen die het regeerakkoord biedt, om toch iets te doen met flexicurity, en zekerheid op de arbeidsmarkt – erg belangrijk in het kader van zorgen dat iedereen zich prettig voelt in de samenleving.

Dan van werkloosheid naar werk, natuurlijk ook essentieel. We zijn benieuwd of die mooie voorbeelden die we in Brabant zien, onder andere Primark in Roosendaal en statushouders die in Heusden aan het werk geholpen worden, echt worden gedeeld tussen andere Brabantse gemeenten. Weten die gemeenten in Brabant elkaar echt te vinden daaromtrent?

En het derde punt is taalvaardigheid. Het is natuurlijk essentieel dat je in Brabant mee kunt doen, en om mee te kunnen doen, moet je toch vaak kunnen lezen en schrijven en taalvaardig zijn. Ook digitaalvaardig, maar taalvaardig is ook een probleem. Wij lazen afgelopen zaterdag een heel treffend artikel in het Brabants Dagblad, waarin Cubus stelde dat het nog niet heel hard lukt om het Brabantse bedrijfsleven mee te krijgen in het scholen van hun eigen werknemers op het gebied van taalvaardigheid. We willen eigenlijk GS de toezegging vragen dit eens te bespreken met het Brabantse bedrijfsleven.

En, voorzitter, we maken ons zorgen omtrent jeugdzorg. We lezen er heel veel over in de media. We zien gemeenten in de problemen komen. Nu is het daar nog niet per definitie een probleem voor de kinderen in de jeugdzorg, maar wachtlijsten zijn dat wel en slechte zorg is dat ook. Wij willen daarom de lobby die Brabantse gemeenten starten richting Den Haag, om te zorgen dat er voldoende budget is voor de jeugdzorg, graag ondersteunen als provincie en daaromtrent dienen wij ook een motie in.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): U begon, inmiddels een tijdje geleden, over kerntaken, waarbij u de VVD helemaal aan uw zijde heeft, en dat we zaken rondom veiligheid doen. Een: we dragen bij aan de taskforce in verband met de kwaliteit van het lokaal openbaar bestuur, kerntaak. Twee: we hebben vandaag een motie ingediend, niet om er geld aan uit te geven, maar om in ieder geval samen met onze belangenbehartigers, stakeholders, te lobbyen. Deelt u dan ook met deze motie de mening dat de provincie financieel niet meer hoeft en zal bijdragen in de toekomst aan jeugdzorg?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, mijnheer Van Gruijthuijsen, het is inderdaad een hele mooie parallel die u trekt. U vindt het belangrijk dat er een bewapende rechtbank in Brabant komt, wij vinden het belangrijk dat het Rijk ervoor gaat zorgen dat de jeugdzorg in Brabant op orde is, dus dat zijn eigenlijk vrij vergelijkbare moties. In die zin hebt u gelijk. De vraag of wij in de toekomst moeten bijdragen aan jeugdzorg in Brabant, nou ja: niet aan de exploitatie. Kijk, wij gaan de gemeente Eindhoven geen 10 miljoen geven omdat ze toevallig een tekort op de begroting heeft voor de jeugdzorg, dat zeker niet. Als het echter gaat om het versterken van die zorg, bijvoorbeeld door raakvlakken te zoeken met ons eigen beleid in Brabant, kan ik me voorstellen dat we daar een rol in spelen, maar dat is niet wat wij hier voorstellen. Wij stellen voor een lobby van de gemeenten te ondersteunen richting Den Haag. Uw fractie zit in het kabinet, de onze niet meer, dus we zouden graag zien dat uw fractie die oproep ondersteunt.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Vanochtend heb ik op een vraag van de heer Heijmans of ik uitsluit dat er geld voor die extra beveiligde rechtbank vanuit de provincie moet komen, gezegd: natuurlijk, dat is geen kerntaak, maar het is wel een versterking. Kan ik uit uw woorden nu opmaken dat u dat ook uitsluit, los van allerlei lobbyrichtingen richting Den Haag en los van het feit dat wij gaten moeten vullen van het geweldige gemeentebestuur in Eindhoven?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Goh, ik had niet verwacht dat u het gemeentebestuur van Eindhoven zo geweldig vond, mijnheer Van Gruijthuijsen. Nou ja, ik heb het antwoord volgens mij zonet al gegeven. Als het aan de PvdA-fractie ligt, gaat de provincie niet bijdragen in de exploitatie van de jeugdzorg, maar als ergens bij kan worden gedragen op onderdelen die tegen onze provinciale kerntaken aan liggen, dan sluiten wij dat niet uit. Overigens hebt u mij eerder verkeerd beluisterd, want ik zei juist dat het wat de PvdA betreft zo is dat de provincie maatschappelijke opgaven aanpakt, ook als ze geen kerntaak zijn. Daarover denken wij dus wel degelijk heel anders.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik hoor de discussie aan over jeugdzorg, ik heb mede de motie ingediend, en dit debatje aanhorend, dacht ik: zou de provincie misschien via Sociale Veerkracht een oproep kunnen doen om meer pleeggezinnen te krijgen in Brabant? Dat zou natuurlijk een mooie steun zijn voor de jeugdzorg. Wat zou u daarvan vinden?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Mevrouw Brunklaus, ik heb werkelijk geen verstand van pleeggezinnen, echt niet, dus ik kan er geen zinnig antwoord op geven. Ik zou de vraag eigenlijk willen doorpassen naar de gedeputeerde, die er misschien wel verstand van heeft.

De **voorzitter**: Goed, dat wachten we dan even af.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik kan het u aanraden, mijnheer Smeulders.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Even op het antwoord van de heer Smeulders: ik hoor hem net zeggen dat hij niet uitsluit dat de provincie toch op een of andere manier kan bijdragen. Bedoelt hij dat dan ook geldelijk, dus met financiële middelen, of sluit u dat uit?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, dat sluit ik zeker niet uit. Wij ondersteunen bijvoorbeeld Brabant Kennis, die krijgen gewoon jaarlijks een provinciale subsidie. Als Brabant Kennis nou een verkenning wil doen naar hoe wij in Brabant de jeugdzorg kunnen versterken, dan zou ik dat een goed idee vinden. In die zin sluit ik het dus helemaal niet uit.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): En als gemeenten bijvoorbeeld problemen hebben met de jeugdzorg, of nog niet genoeg kennis in huis hebben, kunnen wij daar kennis aan bijdragen, of een kleine financiële bijdrage leveren. Sluit u dat ook niet uit?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik sluit helemaal niets uit, maar ik zeg ook niet dat we het nu moeten gaan doen, want ik heb begrepen dat tot nu toe de Vereniging van Brabantse Gemeenten betrokkenheid van de provincie min of meer afhoudt, omdat zij van mening is dat de gemeenten dat zelf wel kunnen oplossen. Bovendien moeten we die kennis ook wel hebben als provincie, en daar zijn wij niet meer van, dus wie zegt dat wij het beter weten dan gemeenten? Het zou een beetje getuigen van een aanmatigende houding en daar zijn we ook niet van.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Het kan dus niet zo zijn dat wij als provincie kindplaatsen gaan bekostigen. Wat wel kan, is dat wij organisatorisch mensen bij elkaar brengen, onderzoeksmatig, en eventueel kunnen daar financiële consequenties aan zitten, maar niet direct aan de jeugdzorg. Dat is in ieder geval ook absoluut niet de intentie van de SP-fractie, die deze motie mede heeft ingediend.

De **voorzitter**: Smeulders. Ik wil u nu vragen uw betoog af te ronden. U hebt nog ongeveer driekwart minuut netto spreektijd.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dat is niet zoveel, voorzitter. Laten we dan maar een deel reserveren voor de tweede termijn. Maar ik wil nog wel even aandacht vragen voor het feit dat mensen langer thuis willen wonen in Brabant, en dat gebeurt maatschappelijk gezien ook, maar dat moet dan wel kunnen. We zien veel nieuwe ontwikkelingen in technologie en zorg, waaraan door de provincie ook wordt bijgedragen. Iedereen kent inmiddels het robotje wel waar je tegen kunt praten als je eenzaam bent, maar er is wel meer nodig, zoals een goede en veilige woning, menselijke aandacht, en dat hangt weer samen met arbeidsmarktbeleid. Wij menen dat op het snijvlak van wonen, zorg, arbeidsmarkt en zorginnovatie nog veel te winnen valt. We hebben er ook voorbeelden van gezien, onder andere tijdens ons werkbezoek met een deel van de Staten aan Oss, aan Slow Care, hoe je echt waarde kunt creëren in de samenleving, plusvoorzienmodellen voor de toekomst, als je durft te innoveren, ook op dit gebied, met sociale innovatie, gekoppeld aan de andere beleidsterreinen. Daarom dient men een motie in, om juist die verbinding te versnellen.

Motie M30 'Alle Brabantse sportclubs kampioen energiebesparing'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/ 17 betreffende Begroting 2018;
constaterende dat:

- de energiebesparingsdoelen die de provincie gesteld heeft allemaal nog niet gehaald worden;
- onderzoek aantoonde dat de Brabantse sportclubs jaarlijks 70 megawattuur aan elektriciteit kunnen besparen (vergelijkbaar met het verbruik van 20.000 huishoudens);

- om alle 2500 sportcomplexen in Brabant energiezuinig te maken een investering van 125 miljoen euro nodig is; geld dat in 12,5 jaar terugverdiend kan worden;
- de provincie (via Sportservice Brabant) een succesvolle pilot heeft uitgevoerd omtrent het ondersteunen van energiebesparingsmaatregelen bij sportclubs;
- niet alle sportclubs de middelen hebben om deze maatregelen te financieren en niet alle gemeenten in staat zijn hen hierbij te helpen;

overwegende dat:

- er veel energie bespaard kan worden door deze besparingsmaatregelen te nemen waardoor het behalen van de energiedoelen van de provincie dichterbij komt;
- de provincie de mogelijkheid heeft om het vermogen in te zetten om revolverend financiering voor energie-investeringen te verschaffen;
- energiebesparing bij sportclubs tevens een bijdrage levert aan de bewustwording van alle Brabanders omtrent energiebesparing;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- actief aan te moedigen dat alle Brabantse sportclubs energiebesparingsmaatregelen nemen;
- te onderzoeken of de financiering van deze energiebesparingsmaatregelen een versnelling kan opleveren, hoe deze zo effectief mogelijk, bijvoorbeeld via het energiefonds of door hen op te zetten partnerships, uitgevoerd kan worden en daartoe PS uiterlijk bij de volgende perspectiefnota een voorstel te doen;
- de Brabantse gemeenten te verzoeken om deze regeling actief onder de aandacht van sportverenigingen te brengen en te betrekken bij hun eigen beleid omtrent sportaccommodaties;

en gaat over tot de orde van de dag.

Martijn de Kort, PvdA

Peter Portheine, VVD

Joep van Meel, SP

Ine Meeuwis, D66

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Roland van Vugt, CDA

Wim van Overveld, 50PLUS

Paranka Surminski, PvdD

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie 31 'Versnellen energiebesparing grootverbruikers'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/ 17 betreffende Begroting 2018;

constaterende dat:

- bedrijven op grond van geldende wetgeving energiebesparende maatregelen dienen te nemen die een terugverdientijd hebben van minder dan vijf jaar;
- in het Energieakkoord (2013) is vastgelegd dat gemeenten en provincies prioriteit moeten geven aan de handhaving van de energiebesparingsverplichtingen in de Wet milieubeheer;
- in het evaluatierapport over de Brabantse energieagenda van CE Delft wordt gesteld dat de specialistische advies- en handavingskennis nog tekortschiet bij de omgevingsdiensten;
- de gemeenten in veel gevallen bevoegd gezag zijn voor handhaving op het activiteitbesluit Wet milieubeheer;

overwegende dat:

- bedrijven grootverbruikers zijn en er daardoor in het bedrijfsleven veel winst te boeken is bij het behalen van de energiebesparingsdoelen;
- naast handhaving op naleving van het activiteitsbesluit Wet milieubeheer ook advisering van bedrijven omtrent energiebesparing een kansrijke aanpak is;
- de Brabantse omgevingsdiensten de specialistische kwaliteit en capaciteit dienen te hebben;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- met gemeenten in gesprek gaan over het onderzoeksrapport van CE Delft;
- met gemeenten het gesprek aan te gaan omtrent een aanpak waarin advisering en handhaving hand in hand gaan;
- in de besturen van de Brabantse omgevingsdiensten het gesprek te starten over de kennis en capaciteit omtrent advisering en naleving op de regelgeving omtrent energiebesparing;
- de bevindingen terug te koppelen aan Provinciale Staten bij de bespreking van de visie op handhavingsbeleid;

en gaat over tot de orde van de dag.

Martijn de Kort en Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Wilma Dirken, VVD

Joep van Meel, SP

Femke Dingemans en Ine Meeuwis, D66

Roland van Vugt, CDA

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie/SGP

Wim van Overveld, 50PLUS

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M32 'Jeugdzorg'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 betreffende Begroting 2018;

overwegende dat:

1. de kwaliteit van jeugdzorg na de overdracht aan gemeenten op diverse plaatsen onder druk lijkt te komen staan, zoals blijkt uit onder andere:
 - onderzoek NOS september 2017 waar 75% van de gemeenten aangeeft het budget van 2017 al te hebben verbruikt en 90% van de gemeenten verwacht dat het toegekende budget ook in 2018 ontoereikend zal zijn;
 - brief van Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland en Vereniging Orthopedagogische Behandelcentra aan de Tweede Kamer d.d. 20 februari 2017 waarin ze in het bijzonder hun zorg uitspreken over de regionale samenwerking en het daarmee gepaard gaande verlies aan kennis en inzet van specialistische jeugdzorg;
 - berichten (oktober 2017) dat in sommige regio's (Dordrecht, Alkmaar) door zorgaanbieders overwogen wordt niet meer in te schrijven of zoals in Tilburg een kort geding wordt aangevraagd, omdat de gemeenten tarieven opnemen onder het advies van de Verenigingen Nederlandse Gemeenten VNG en daarmee onder de kostprijs;

met name het grote financiële tekort bij diverse – ook Brabantse – gemeenten baart zorgen, omdat dit de noodzakelijke transitie naar anders en beheersbaar werken verstoort en bovendien leidt tot wachtlijsten.

2. op korte termijn dringend maatregelen noodzakelijk zijn ten behoeve van behoud van (bovenregionale) specialistische jeugdhulp. Voorkomen dient te worden dat basiszorg door geldtekort in gemeenten niet aanwezig is en/of specialistische jeugdhulp in de nabijheid van mensen in Brabant verdwijnt;

3. adequate jeugdhulpverlening van belang is voor jongeren en de samenleving en daarmee de kwaliteit van de leefomgeving van Brabanders direct of indirect raakt. Zo is meer dan voldoende aangetoond dat een combinatie van adequate preventieve jeugdzorg én jeugdhulpverlening kan voorkomen dat jongeren naar criminaliteit afglijden;

constaterende dat:

- in het verslag van de coalitieonderhandelingen d.d. 2 mei 2015 de volgende passage is opgenomen: 'De taken rond Jeugdzorg zijn overgedragen aan de gemeenten. In de gedachte van een zorgvuldige overdracht, zijn de onderhandelaars van mening dat er bereidheid moet zijn om in geval van calamiteiten een rol te willen spelen in de oplossing.' (citaat);
- diverse gemeenten in o.a. Zuidoost-Brabant zich sterk maken bij de regering voor een regelgeving die meer recht doet aan de praktijk een waarvoor een substantieel hogere rijksbijdrage noodzakelijk is dan nu in het regeringsakkoord is voorzien;

vragen Gedeputeerde Staten:

het initiatief van de gemeenten in Zuidoost-Brabant te ondersteunen en kracht bij te zetten en daar tevens de andere gemeenten van Noord-Brabant, die dat wensen, bij te gaan betrekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Maurice Spapens, SP

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M33 'Gezond en veilig langer thuis wonen in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 betreffende Begroting 2018;

constaterende dat:

- kwetsbare doelgroepen (ouderen, gehandicapten, etc.) ook in Brabant steeds langer thuis willen wonen en daarbij een passende woning en zorg vragen;
- in de Brabantse agenda wonen is opgenomen dat het levensloopbestendig maken van het Brabantse woningaanbod een ontwikkelopgave is;
- technologische zorginnovaties de thuiszorg efficiënter kunnen maken;
- al veel technologie op zorggebied is ontwikkeld, maar dat sociale innovatie waarbij deze kennis verbonden wordt aan woon- en zorgconcepten en andere vraagstukken zoals de arbeidsmarkt en de woningmarkt in de samenleving juist nog achterblijft;
- op meerdere plekken in Brabant initiatieven zijn om wonen, thuiszorg, opleidingsplekken en technologie te combineren o.a. Lokaal+ (Eindhoven), CIC (Roosendaal) en Zorg voor Elkaar Breda (Breda);
- Brabant Advies een onderzoek laat uitvoeren naar de achtergronden van deze initiatieven, de verdienmodellen van de toekomst en de mogelijkheden van een versnelde invoering in Brabant en verwacht dat in 2018 met diverse partners zorginnovatie en nieuwe implementatietrajecten haalbaar zijn;

overwegende dat:

- het vraagstuk van gezond en veilig langer thuis wonen een opgave is die aansluit op de doelen van de provincie om de sociale veerkracht in Brabant te verbeteren, de Brabantse woningvoorraad toekomstbestendig te maken en economische verdienmodellen te ontwikkelen op het gebied van innovatie;
- het een uitdaging betreft waarvoor integrale, slimme domeinoverstijgende oplossingen voor dienen te worden ontwikkeld;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- versnelling aan te brengen in de sociale woon-zorginnovatie en -implementatie in Brabant, in bijzonder het ontwikkelen en implementeren van duurzame verdienmodellen gericht op het langer thuis blijven wonen;
- een verkenning uit te voeren (met BrabantAdvies, woningcorporaties, gemeente, SPARK en andere relevante partners) en aan Provinciale Staten voor te leggen in de Perspectiefnota 2018;

en gaan over tot de orde van de dag.

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Maurice Spapens, SP

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Motie M34 'Fietsen in de hoogste versnelling'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 betreffende Begroting 2018;

constaterende dat:

- de eerste tranche van de middelen voor snelfietspaden is belegd;
- er in de Regionale Ontwikkelagenda's Mobiliteit (ROA-M) verschillende verkenningen naar nieuwe snelfietsroutes zijn opgenomen (o.a. Tilburg - Oisterwijk, Eindhoven - Den Bosch, Veldhoven - Eindhoven - Geldrop) en er nog een aantal gemeenten in Brabant plannen maken voor snelfietsroutes;

zie realisatie 2020-2025 en overige initiatieven op bladzijde 18 figuur 3;

Snelfietsroutenetwerk Brabant van 'Uitvoeringsprogramma fiets in de versnelling'

- er in de begrotingswijziging Fiets in de versnelling 2016-2020 is opgenomen dat er na 2020 nog een tweede tranche snelfietsroutes zal worden gerealiseerd en hiervoor middelen zijn gereserveerd in het Spaar- en Infrafonds (SIF) van dit fonds is nog 30,7 miljoen euro beschikbaar;

overwegende dat:

- het niet wenselijk is tot na 2020 te wachten met het realiseren van een tweede tranche snelfietsroutes;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- al voor 2020 nieuwe voorstellen voor snelfietsroutes te ontwikkelen en te ondersteunen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ben Maas, PvdA

Willemieke Arts en Nurettin Altundal, SP

Arend Meijer, D66

Sjo Smeets, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Ankie de Hoon, CDA

Karel Burger Dirven, VVD

Motie M35 'Educatie op de boerderij'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 betreffende Begroting 2018;

overwegende dat:

- goede, verantwoorde voeding onderdeel is van gezond leven;
- kennis van productie van voedsel positief bijdraagt aan bewust eetgedrag;
- veel jeugd in Brabant niet als vanzelfsprekend kennismakt met het produceren van voedsel en het leven en werken op een boerderij;

- kennis van het werken op een boerderij tevens bijdraagt aan een goede relatie tussen boer en burger en daarmee de sociale samenhang versterkt;

constaterende dat:

- veel boeren in Brabant hun bedrijf openstellen voor scholenbezoek en daarvoor speciale programma's en ruimtes hebben ingericht;
- basisscholen naast de kosten die het reizen met zich meebrengt geen financiële ruimte hebben om boeren te betalen voor deze schoolbezoeken;
- mogelijk andere partijen belang hebben bij educatie op de boerderij en bereid zijn te betalen, zoals zorgverzekeringen, producenten van specifieke voedingsproducten of retailers;
- de provincie Noord-Brabant boeren stimuleert andere verdienmodellen te onderzoeken en de dialoog met de burger te zoeken;

vragen Gedeputeerde Staten:

- actief met potentiële belanghebbenden in gesprek te gaan over de wijze waarop educatie op de boerderij betaald kan worden c.q. financieel ondersteund zou kunnen gaan worden door hen. Daarnaast ook onderzoek te (laten) doen naar en te wijzen op mogelijkheden voor educatie binnen diverse (Europese) projecten voor plattelandontwikkeling of fondsen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Hagar Roijackers, GroenLinks

Maarten Everling, SP

Ton Braspenning, CDA

Wim van Overveld, 50PLUS

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer Smeulders voor zijn bijdrage. Het woord is aan mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u wel, voorzitter. Het gaat goed in Brabant. We werken gezamenlijk hard om ons klaar te maken voor de toekomst. Dit staat in de introductie op de begroting 2018. Heldere en klare taal, voorzitter, dat doet onze fractie deugd. Met als motto Brabant in Beweging stuurt en participeert de provincie op een aantal belangrijke maatschappelijke thema's.

GroenLinks ziet dat op een aantal fronten de koers verlegd wordt. Onze fractie is zeer te spreken over de voortvarende en gedegen aanpak van de verduurzaming in de veehouderij. Uit dit uiterst moeilijke proces zullen niet zomaar winnaars naar voren komen en wij zien dat GS samen met PS zich enorm inspannen om integer en weloverwogen een nieuwe koers uit te zetten, die minder schadelijk is voor mens en milieu. Ook de manier waarop de verhaallijn is uitgezet bij de Erfgoedcomplexen geeft houvast en de snelfietspaden beginnen eindelijk werkelijkheid te worden. De woonvisie geeft richting en met de aanpak voor een weerbaarder buitengebied is een begin gemaakt. Successen zijn er met de aanpak van de criminaliteit en het nieuwe kabinet is er redelijk van overtuigd om in te zetten op de bestrijding daarvan. De minister was gisteren meen ik ook al in Eindhoven. De signalen uit Brabant lijken aangekomen te zijn. En het college is op stoom gekomen. Mooi.

Bij de bespreking van de begroting 2016 en 2017 hebben wij gezegd dat het gevoel van urgentie op de echte grote maatschappelijke thema's voor de toekomst ontbreekt. En dat vinden wij nog steeds. De urgentie zoals die door alle partijen wordt gevoeld bij de transitie van de landbouw zien wij veel minder bij de energietransitie, al veelvuldig aan de orde geweest in dit debat. Het onderwerp komt niet zo vaak aan bod, er zijn wel verschillende programmaliijnen, maar het is niet zo dat er met man en macht wordt gewerkt aan deze enorme toekomstopgave. Het lijkt erop dat dit vooruit wordt geschoven totdat we er écht tijd voor hebben.

Voorzitter, als er één zaak is die op nummer 1 van de agenda dient te staan, dan is dat wel deze. Het IPO heeft de energietransitie omarmd en het Rijk heeft een klimaatminister benoemd. Maar als we kijken wat we nu in Brabant investeren, dan staat dat niet in verhouding tot wat er in de economische programma's wordt gestoken. Niet verstandig vinden wij. Hoogleraar Jan Rotmans heeft onze fractie voorgerekend dat deze transitie Brabant minstens 100 miljard euro zal gaan kosten tot 2050, waarvan voor eenderde de provincie samen met de gemeentes aan de lat moet gaan staan. 100 miljard euro, voorzitter.

Voorzitter, wij denken dat het verschil in de visie van het college op de urgentie van de energietransitie, maar ook op mobiliteit en het oplossen van de sociaal-maatschappelijke kloof tussen de burgers, nogal eens verschilt van die van onze fractie. Ons bevreemdt dit, want dit zou toch ook moeten spelen in deze coalitie, gevormd door rechts-liberale en links-sociale partijen. De eerste hanteren het uitgangspunt om de economie aan te jagen waarmee de rest vanzelf volgt, de laatsten willen meer sociaal-maatschappelijke effecten creëren waarbij de economische groei niet leidend is. Twee verschillende visies om de toekomst in te richten.

Het rapport over de Brede Welvaartsindicator 2017 laat zien dat de welvaart in Nederland de afgelopen jaren niet is aangejaagd. Brabant scoort bovendien middelmatig. En dan mist deze indicator zelfs een aantal punten, die belangrijk zijn voor geluk en gezondheid van mensen: verlies aan biodiversiteit en natuurwaarden, ultrafijnstof, verzuring en vermist van water en bodem. Ook blijft de CO₂-uitstoot groeien. In het rapport is dit slim verzwegen door de Rabobank, die blijkbaar niet echt naar de klimateffecten wil kijken. Ook de groeiende maatschappelijke tweedeling op de woning- en arbeidsmarkt en de toenemende ondermijnende criminaliteit zijn er niet in genoemd. Gelukkig hebben het college en deze Staten een aantal van deze zaken wel hoog op de agenda staan.

Voorzitter, het is tijd voor een beeld van de werkelijke Brede Welvaart in Brabant. Een model dat iedereen snapt en dat tot de verbeelding spreekt. Hiervoor hebben wij de Brabantse Bagel. Deze Bagel – u ziet hem op het scherm – is een door GroenLinks Brabant gemaakte vertaling van de Donuttheorie van econome Kate Raworth. Dit nieuwe economische denken is volgens onze fractie nodig om oplossingen te vinden voor de grote vraagstukken van de nabije toekomst. In plaats van lineair circulair, in plaats van eeuwige groei brede welvaart. Niet planet en people in dienst van profit, maar profit binnen de grenzen van planet en ten dienste van people. Dat is de kern.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik kan het niet goed lezen, maar ik draag deze Bagel een warm hart toe. Betekent het ook dat we kiezen voor ecocentrisch in plaats van egocentrisch?

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): De Bagel zit ook bij de eerste motie. Dit is natuurlijk een psychologische waarde, maar als u goed naar het plaatje kijkt, betekent het dat we inderdaad ons gewoon moeten richten op wat mensen nodig hebben en dat dat niet ten koste mag gaan van de buitenring van alle waarden die we op aarde hebben, alle grondstoffen etc.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dan constateer ik toch dat er wel een groot verschil is met de Partij voor de Dieren en GroenLinks, want wij kiezen echt voor ecocentrisch – de mens is onderdeel van de aarde en alles eromheen – en wij stellen niet dat de natuur in dienst staat van ons, zeg maar. Maar misschien komt dat nog in de volgende periode; dat vind ik prima.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): GroenLinks stelt niet dat de natuur ten dienste staat van de mensen, maar ik denk inderdaad dat er verschil van visie is met de Partij voor de Dieren op een aantal vraagstukken.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter, dit Bagel-model kan GS en PS helpen bij hun beleid en activiteiten. GS en PS zijn immers nog steeds zoekend naar manieren om goed op de maatschappelijke effecten te sturen. En bovendien hebben we de geijkte instrumenten om daar op in te zetten, namelijk de fondsen en het ontwikkelbedrijf. GroenLinks vindt dat de overheid zich alleen op die terreinen in de binnenring, waar een tekort is – en dat is eigenlijk ook een antwoord op de vraag van de Partij voor de Dieren – moet richten, en dan zonder negatieve gevolgen voor de buitenrand. Dus, mijnheer Van Gruijthuijsen: een mestfabriek past niet in dit model, want dat is schadelijk voor de buitenste ring. Dat is precies het verschil van visie, denk ik.

Om dit gedachtengoed te vertalen naar het beleid van de provincie dienen we een motie in en twee moties die direct verbonden kunnen worden aan de Bagel, namelijk de motie Socialer Ondernemen met Subsidies, die wij eerder indienden bij de behandeling van de Brabantse Subsidie Regeling, maar die wij op aanraden van GS nu indienen bij de begroting. En als tweede de motie Noord-Brabant Regenboog Provincie, over de mensenrechten. Voor deze laatste motie wil ik nu alvast een hoofdelijke stemming aanvragen.

Mooi om te constateren dat de sleutelprojecten al een aantal van de uitgangspunten van de Bagel in zich hebben. Er is gezocht naar een manier om de maatschappelijke waarde te definiëren ...

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus. Er zijn twee interrupties. Ik meen me te herinneren dat de heer Meijer de eerste was.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Via u zou ik de fractie van GroenLinks willen vragen om welke reden zij om hoofdelijke stemming vraagt. Ze kondigt het nu in haar betoog alvast aan en dat geeft ons ook de kans om te vragen waarom de fractie van GroenLinks daarvoor kiest.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Fijn dat u dat vraagt. Wij vinden dit onderwerp heel belangrijk, we zien namelijk dat het nog steeds zo verschrikkelijk hard nodig is om ons teweer te stellen tegen de haat tegen deze groep mensen, daarom vinden wij het belangrijk dat iedereen in deze Staten zich hierover uitspreekt.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dat probeer ik te snappen en ik denk dat wij elkaar wel vinden in het feit dat het belangrijk is dat er een signaal gegeven wordt aan doelgroepen die zich achtergesteld voelen en dat wij als Staten laten zien dat we deze groep steunen, maar ik vraag me gewoon af of u eraan twijfelt dat Statenleden dit niet hoog in het vaandel hebben staan.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik vraag hoofdelijke stemming aan, omdat ik graag van iedereen wil horen wat ze ervan vinden, of ze voor of tegen zijn.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dank u wel. Voor alle duidelijkheid: u heeft het over een doelgroep. Uw motie richt zich heel specifiek op acceptatie van homoseksualiteit en transgenders. Daarmee haalt u een terecht punt aan, want die doelgroep die maakt zich terecht zorgen over onveiligheid, zoals u aangeeft, en dat is ook de reden geweest dat wij als PVV-fractie al in 2012 Statenvragen hebben gesteld naar aanleiding van het onderzoek 'Gay en veilig in Brabant', waaruit bleek dat de helft van de homoseksuelen in Brabant zich onveilig voelt. En één van de redenen die daarbij werd genoemd, was de oververtegenwoordiging van Marokkanen richting homoseksuelen in die gevoelens van onveiligheid die daardoor veroorzaakt werden, in de vorm van bedreigingen etc.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik zou GroenLinks toch ook wel een spiegel willen voorhouden. Het beleid dat uw partij voorstaat met het massaal binnenhalen van personen uit islamitische landen die er een cultuur op nahouden, die een fanatieke haat koesteren jegens homoseksuelen, dat u dat ook importeert in de samenleving. En de beste manier om haat tegen homo's in onze provincie stop te zetten, is te stoppen met die massa-immigratie.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Daarover verschillen wij natuurlijk fundamenteel van mening. Ik ben blij dat u zo meteen de motie gaat steunen, want dat begrijp ik uit uw woorden, maar wij willen die twee zaken absoluut niet met elkaar verbonden zien. Maar wij denken wel, en dat zegt u ook, dat het enorm hard nodig is, want veel mensen van een andere geaardheid voelen zich enorm gediscrimineerd, maar niet alleen dat: we zien dat mensen op straat in elkaar geslagen worden, we zien op scholen dat jongeren er niet meer over durven te praten. Ik was dan ook blij verrast met het project van koningin Máxima, die afgelopen week een school heeft aangedaan om te laten zien dat zij ook vindt dat op scholen dit onderwerp veel beter besproken moet worden.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): U legt mij al de woorden in de mond dat ik de motie zal steunen. Daar moeten wij het als fractie nog over hebben, want het punt, er zitten een hoop elementen in waar de nodige discussie over kan worden gevoerd, van: hoe kun je als provincie hiermee omgaan en móét je hier als provincie wel beleid op voeren, zoals in de motie wordt voorgesteld, en dan ook het beleid dat u voordraagt? Maar het meest stuitende vind ik nog wel dat u zegt: ik wil het verband niet leggen tussen die islamisering en massa-immigratie en geweld tegen homo's. Dat verband is er zeer duidelijk. Als er ergens veel geweld is jegens homo's, komt dat vanuit de islamitische hoek. Dat is het grootste probleem en als u dat probleem niet onderkent, ja, dan is deze motie alleen maar een show voor de Bühne. Dan moet u ook echt de problemen aanpakken en niet alleen maar met dergelijke symboolpolitiek komen, want dan is het net zo waardeloos als het verhaal van de VVD over de rechtbank.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Er is geen onderscheid tussen mensen wat dit betreft. Deze doelgroep voelt zich enorm ..., als ik al over een doelgroep kan spreken. Wij dienen de motie in in het kader van mensenrechten, wij vinden gewoon dat iedereen gelijk en gelijkwaardig behandeld moet worden, maar we zien dat hier echt de samenleving een aantal steken laat vallen.

De **voorzitter**: De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. We vinden het een hele sympathieke motie. D66 staat meestal redelijk vooraan als het gaat om de rechten, ook van LHBTI, maar ik ben onaangenaam getroffen door min of meer uw dreigement en chantage van een hoofdelijke stemming. Volgens mij gaat het om een discussie en volgens mij is de eerste vraag die ik aan u heb: wat is nou de toegevoegde waarde van de Brabantse overheid, gezien haar taken, ten opzichte van de landelijke en de gemeentelijke overheden?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Zoals altijd kan de provincie binden en verbinden. Er zijn een aantal gemeenten in Brabant die al Regenbooggemeente zijn, er zijn een heleboel gemeenten die dat nog niet zijn, dat zijn vooral ook kleinere gemeenten en samen met de gemeenten kan de provincie het meenemen in het beleid, in de regionale overleggen, in de gesprekken met de gemeenten, om dit beleid verder uit te rollen in Brabant. Dit, zoals u ook kunt lezen, is al gebeurd in andere provincies. Drenthe is ons voorgegaan, Gelderland is ons voorgegaan, Limburg en nog twee andere provincies, in Utrecht speelt het op dit moment en is het ook ingediend en waarschijnlijk ook in Noord-Holland. Wij denken dat we zo een hele mooie verbindende rol kunnen spelen in Brabant.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Maar in het dictum hebt u het over impulsen, over inzetten op veiligheid, over het stimuleren van dingen, het gaat allemaal wat ver en het is vrij ongedifferentieerd. Voordat u gaat dreigen met allerlei hoofdelijke stemmingen, wil ik wel graag dat u daar gewoon een concreet antwoord op geeft.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik snap dat u dat zegt, maar wij handhaven de hoofdelijke stemming. Wij vragen aan GS om hierover nader in overleg te gaan, om dit verder uitgewerkt te krijgen.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Op zich warme ondersteuning vanuit het CDA. Het is een sympathieke motie, belangrijk ook. Wij hebben ook geen probleem met de hoofdelijke stemming, alleen zoeken wij nog even naar de argumentatie, want het is wel bijzonder dat u dat aangeeft in uw termijn. Dat is vraag 1.

De **voorzitter**: En daar wou u het bij laten. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Het is zo'n belangrijke mensenrechtenkwestie, dat wij het heel belangrijk vinden dat iedereen zich persoonlijk over deze kwestie kan uitspreken.

De **voorzitter**: Dat hebt u al gezegd. Vraag 2 dan.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Als het ook maar niet als een soort dreigement overkomt voor sommigen die er eventueel bezwaar tegen zouden hebben. Mijn tweede vraag is eigenlijk hoe de motie zich verhoudt tot een volgens mij ook hele mooie motie die de heer Hageman ooit heeft ingediend en of we nu niet een dubbel ding aan het doen zijn.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nee hoor, dat is niet zo. Dit gaat veel verder, het is echt heel actief ook inzetten.

De **voorzitter**: Oké. Vervolgt u uw betoog dan nu.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Ik was gebleven bij sleutelprojecten. Mooi om te constateren dat de sleutelprojecten al een aantal uitgangspunten van de Bagel in zich hebben. Er is gezocht naar een manier om de maatschappelijke waarde te definiëren, echter, in onze visie mag zo'n project niet ten koste gaan van de ecologische begrenzing. Dus het project om 250 groene schoolpleinen te maken en de Biomakerij in Eindhoven passen prima. Maar Metalot niet, hoewel dit er op het eerste oog heel groen en maatschappelijk uitzielt. Maar het is gelinkt aan een bedrijf dat de bodem heeft verontreinigd en met haar activiteiten net zo veel energie als de hele stad Eindhoven gebruikt. Waarom zou de overheid met dit soort bedrijven de samenwerking opzoeken? Waarom willen GS dit?

Hetzelfde geldt voor de gebiedsopgave N261, die leidt tot de groei van de toeristenindustrie, de Efteling en de aanleg van een Leisurpark. De mobiliteitsdruk neemt toe en de natuur wordt zwaarder belast. Liever een sleutelproject dat de burger kan helpen bij het vinden van dicht-bij-huis-energieoplossingen met een Energiehuis in alle Brabantse gemeenten. Een concrete plek waar burgers onafhankelijk advies kunnen vragen over wat zij kunnen doen om energie te besparen en/of duurzame energie op te wekken.

Natuur en landbouw, dat zijn begrippen die voor GroenLinks onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. We willen meer mogelijkheden om natuurgebieden open te stellen voor extensieve landbouw en zo meer verbindingen leggen tussen onze natuur en onze cultuurgebieden, met voordelen voor ons landschap. En andersom voorzien we een werkelijke omslag in onze landbouw, waarbij de voedselproductie niet ten koste gaat van de omgeving en deze uitput, maar waarbij agrariërs de delicate, uitgekiende processen van de natuur tot onderdeel maken van hun bedrijfsvoering. We steunen GS in de transitie naar een natuurinclusieve landbouw en de moties van diverse fracties die deze beweging verder ondersteunen.

Omdat een gezonde bodem een voorwaarde is voor gezonde landbouw, willen we nog een verdiepingsslag aanbrengen. We zijn positief over de versnelling van de bestuursopdracht voor een vitale bodem. We waarderen de initiatieven, waaronder Carbon Valley en het onderzoek naar de kwaliteit van de bodem in Brabant.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. U noemde zojuist natuurinclusieve landbouw. Kijk, bij biologische landbouw weet ik welke criteria er gelden, maar u hebt het over het toestaan van natuurinclusieve landbouw op gronden van de provincie. Wat voor waarde hecht u daar aan en hoe gaan we dat dan controleren?

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nou, dan ga ik net doen als de heer Heijmans: dit laat ik zo meteen over aan de woordvoerder, die eventueel kan bijspringen. Maar waarover wij het hebben is natuurlijk landbouw die de natuur respecteert, geen schade toebrengt aan de natuur. Wij hebben eerder ook eens voorgesteld om biologische landbouw aan de randen van de EHS te hebben, zodat in ieder geval de meststoffen etc. niet in de natuur terechtkomen. Dat is wat wij daaronder verstaan: een landbouw die geen schade aandoet aan de natuur.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat begrijp ik. U zegt dat biologische landbouw naast natuurgebieden ervoor zorgt dat die meststoffen niet in de natuur komen. Dat vind ik prima, maar nu zegt u dat natuurinclusieve landbouw ook een functie krijgt. Ik wil alleen vragen: als u dan die motie indient en u hebt het erover, laten we dan even kijken hoe we dat vormgeven, want ik kan niet zeggen of ik voor of tegen ben, als ik dat niet weet.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Dat zullen we doen.

Ik ga verder met mijn betoog, voorzitter. Daarbij willen we GS vragen om een toezegging tot aanscherping van de bestuursopdracht op twee punten, die ons ook door Telos zijn geadviseerd. Eén: onderzoek de uitbreiding van de Regeling Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer voor duurzaam bodemgebruik. En twee: maak aantoonbaar in welke delen van Brabant de bodem in een slechte staat verkeert en waar dat niet zo is. We willen daarbij ook de ontwikkeling van de bodemkwaliteit door de jaren heen zien, als controle-instrument voor beleid.

Voorzitter, het antwoord op onze technische vraag over de besparing bij het onderdeel gezondheid maakte niet echt veel helder namelijk: "Het afbouwen van lasten voor regionaal sociaal beleid." Graag verduidelijking.

GroenLinks maakt zich veel zorgen over de ongezondheid van de inwoners van Brabant. Neem nu de luchtkwaliteit. Die is in Brabant niet best en dus zouden we daar meer beleid op moeten maken. Bijzonder genoeg wordt er in onze provincie voornamelijk berekend en maar op zes plekken echt gemeten door het RIVM. In heel Brabant staan evenveel meetpalen als in de regio Amsterdam. In De Langstraat, Oss, Den Bosch, maar ook in delen van de Peel en de Kempen en het gebied rond Alphen-Chaam – gebieden waar ruim 1,5 miljoen Brabanders wonen – staan geen meetpalen. Daarom dienen we de motie Gezonde Lucht in.

Over de inzet van dit college bij Sociale Veerkracht is GroenLinks niet erg tevreden. Er zijn geen prestatie-indicatoren en projecten komen maar langzaam op gang. GS streven naar invulling van dertig projecten eind 2018. Tot nu toe zijn dat er elf. Wij reiken het college twee projecten aan die prachtig in deze serie zouden passen. Als eerste Brabants Wensvervoer, een project voor aanvullend openbaar vervoer in de kleine kernen, dorpen en ook sommige stadswijken. Een soortgelijk project loopt sinds 2014 zeer succesvol in de provincie Limburg.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Ik hoorde mevrouw Brunklaus zeggen dat er een motie Gezonde Lucht aankomt, en die hebben wij al gekregen. Is mevrouw Brunklaus bekend met het feit dat wij daarover een week of twee geleden een vraag hebben gesteld aan het college en wij nog op een antwoord zitten te wachten?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Mij is dat niet bekend, nee, maar misschien onze woordvoerder wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Het dictum van de motie is namelijk ongeveer gelijk aan wat wij gevraagd hebben in onze schriftelijke vragen

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): We kunnen er straks in een schorsing even overleg over hebben.

Ik had het over het Brabantse Wensvervoer. Dat project loopt ook in de provincie Limburg en is een mooie vorm van Sociale Veerkracht, om samen met maatschappelijke organisaties een pilot aanvullend openbaar vervoer mogelijk te maken.

Het tweede project in het kader van Sociale Veerkracht zijn de Energie Doe-budgetten, om lokale energie-initiatieven in hun kracht te zetten. GroenLinks ondersteunt het beleid van vraaggericht openbaar vervoer. Wel maken we ons zorgen over de betaalbaarheid daarvan voor de Brabanders met een smalle beurs; een OV-kaart kost nu bijna 400 euro per maand. Om met carnaval in verband met de veiligheid het OV aantrekkelijk te maken, hebben wij een amendement ingediend.

Van de inzet op Kunst en Cultuur maakte GroenLinks bij de vorige begroting uitgebreid een punt. Na een jaar is er eigenlijk weinig ontwikkeling ten aanzien van de Dans, waarover een motie werd aangenomen. Het Brabant C-fonds stond onlangs op de agenda. Het fonds moet meer revolveren en kpi's invoeren. Wat zal dit gaan betekenen voor de cultuurpartners die het fonds nu al onbereikbaar vinden, zoals wij gisteren in het Brabants Dagblad lazen?

Voorzitter, we zijn verheugd dat het openbaar vervoer goed scoort qua klanttevredenheid. Een dikke 7,5. In de nieuwe concessie staan elektrische bussen en experimenten met waterstofbussen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, wilt u gaan afronden?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, daar ga ik naartoe, voorzitter.

De **voorzitter**: Nee, u hebt nog één minuut, een kleine minuut.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dat gaat lukken.

Om een nieuwe impuls te geven aan het OV en op korte termijn de files in de spits te lijf te gaan op de A27 en A59 dienen we een motie in: een Interliner met transferium langs de A27 en A59.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik zit met twee moties van u en daar had ik u nog niet op gehoord en uw spreektijd is bijna voorbij. U heeft een motie, 49, over de inkomenseffecten van de energietransitie. Het klopt dat arme gezinnen zich bont en blauw betalen, relatief, en de rijke gezinnen heel weinig. U komt vervolgens in motie 45 met het idee om de opcenten in de motorrijtuigenbelasting weer te vergroenen. Vindt u het dan een goed idee, wat nu gebeurt, dat een Tesla-rijder, een fabrieksdirecteur die een Tesla rijdt, ongeveer 95.000 euro maximaal belastingvoordeel kan krijgen? Wilt

u daar nog een schep bovenop doen, terwijl iemand die een kleine benzineauto rijdt en veel minder CO₂ uitstoot dan waarschijnlijk meer zal moeten betalen? Is dat wat u voorstaat? Want daar komt het eigenlijk op neer. Dat spreekt elkaar tegen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Volgens mij voeren we geen inkomenspolitiek via de motorrijtuigenbelasting. Wat wij willen, en dat hebben we ook altijd gezegd, is dat we vergroeners, mensen die niet vervuilen, willen belonen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dan zou dus het beter zijn om die mensen met een kleine benzineauto te belonen met minder opcenten dan de Tesla-rijder vrij te stellen van de opcenten, want die is veel vervuilerder.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Wij vinden dat er een nuancering moet zijn in de tarieven en dat mensen die groen rijden daarvoor beloond mogen worden.

De **voorzitter**: Komt u tot een afronding.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik ga afronden, voorzitter. Ik had nog iets willen zeggen over snelfietsroutes, maar dat ga ik overslaan helaas. Over digitalisering hebben we moties op ingediend. We sluiten af.

De **voorzitter**: Interruptie De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ik vind uw motie zeer sympathiek om te kijken naar de inkomenseffecten voor de lagere inkomens, maar u zegt net: we bedrijven geen inkomenspolitiek via de motorrijtuigenbelasting. Maar wij bedrijven als provincie toch überhaupt eigenlijk geen inkomenspolitiek? Dat is toch een Haagse kwestie? Vanwaar dan uw motie richting de provincie, dat is toch een oproep richting Den Haag, waarbij wij juist samen optrekken?

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik vraag even aan woordvoerder Arno Uijlenhoet of hij daarop kan reageren.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ik begrijp de vraag van de heer De Kort. Natuurlijk voeren wij als provincie geen rechtstreeks inkomensbeleid, maar indirect natuurlijk wel, doordat wij als provincie energieprojecten faciliteren en stimuleren. Ik kijk bijvoorbeeld even naar het windpark A16. Daar zetten we uitdrukkelijk in op 25% betrokkenheid van burgers, niet in de laatste plaats om ook daar de lusten en de lasten eerlijk te verdelen. Het gaat ons erom inzichtelijk te maken wat de inkomenseffecten zijn in Brabant, en dan is het ook goed om te laten zien, en daarvoor ook de lobby richting Den Haag te gebruiken, wat voor effecten die energietransitie nu eigenlijk heeft, alleen al in Brabant.

De **voorzitter**: Het punt is helder. De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Volgens mij zijn bijna alle redenen waarom die lage inkomens meer betalen landelijke dingen. U noemt één voorbeeld, meeprofiten van de windmolens, nou, dat is iets wat wij juist positief doen om het te verkleinen. Maar wat komt er anders uit zo'n onderzoek voor Brabanders dan voor andere Nederlanders? En waarom moeten wij dat dan voor Brabant specifiek uitzoeken, terwijl die gegevens volgens mij landelijk – u gebruikt ze zelf in uw motie – al bekend zijn?

De **voorzitter**: Uijlenhoet

De heer **Uijlenhoet** (GL): Waar het ons om gaat, is om nu ook eens in termen van financiële middelen inzichtelijk te maken om wat voor bedragen het eigenlijk gaat, want daar hebben we eigenlijk geen beeld bij. Als we met elkaar dat beeld wel hebben, denk ik dat we ons nog eens achter de oren krabben over hoe wij onze energietransitie vorm gaan geven, ook hier in Brabant, en dat we dan misschien wel inzetten op meer burgerbetrokkenheid dan we nu doen.

De **voorzitter**: De gedachte is gewisseld. Mevrouw Brunklaus. Laatste zin.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Van belang is dat we ons Brabantse financiële instrumentarium gaan inzetten om vergroeners te belonen.

Ik rond af, voorzitter. Mijn laatste zin. Burgers, bedrijven en instellingen die CO₂ reduceren, energie besparen en de economie werkelijk circulair maken, daarom komen wij met een aantal moties, om vergroeners te belonen en vergroening betaalbaar te houden. Zo brengen we de Brabantse Bagel een stukje dichterbij.

Amendement A7 'Bravo passe-partout € 3,33 carnaval 2018'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 67/17 over de Begroting 2018;

besluiten, dat de volgende tekst aan het herziene ontwerpbesluit 1 66/17 F wordt toegevoegd:

'Ten aanzien van het openbaar vervoer

9. Een pilot te starten voor de verbetering van de marketing van het openbaar vervoer tijdens de Carnaval 2018 en dit te bekostigen uit het budget voor pilots vernieuwing openbaar vervoer binnen productgroep 05.02 van de Begroting 2018.

Toelichting

Overweging voor de indiening van dit amendement is dat het trendrapport 'Bussen in Brabant' laat zien dat de marketing van het busvervoer ruimte overlaat voor verbetering. Daarnaast is er de constatering dat een pilot met gratis busvervoer in Tilburg (2007) leidde tot een verdubbeling van het aantal reizigers tijdens die periode. Verder draagt het vervoer per bus tijdens de Carnaval bij aan de verkeersveiligheid. Sjo Smeets, GroenLinks"

Motie M36 'Brabantse Bagel'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 - Begroting 2018;

overwegende dat:

- ons economisch handelen steeds grotere gevolgen heeft voor het leefklimaat en daarmee voor de leefbaarheid op uiteenlopende plaatsen op onze aarde;

- klimaatverandering, digitalisering en andere gevolgen van ons economisch handelen voor mens en milieu vragen om een ander perspectief op onze economie: van lineair naar circulair, van groei van het bruto binnenlands product naar brede welvaart, van planet en people in dienst van profit naar profit binnen de grenzen van planet en ten dienste van people;

constaterende dat:

- het 'donutmodel' van de Oxford-econome Kate Raworth aan dit perspectief een praktische invulling geeft;
- dit model voor onze provincie eenvoudig kan worden vertaald in een 'Brabantse Bagel' (zie plaatje) als concretisering van de door de provincie omarmde Brede Welvaartsindicator;
- Gedeputeerde Staten bezig zijn om te onderzoeken op welke wijze de Brede Welvaarts Indicator (BWI) geïntroduceerd kan worden in de Brabantse beleids- en P&C-cyclus;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- in het onderzoek naar de introductie van de BWI het model van de Brabantse Bagel te betrekken om zo per beleidsprogramma en voor ieder investeringsfonds scherper te krijgen wat de maatschappelijke en ecologische impact is van het gevoerde beleid;
- en hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, Hagar Roijackers, Sjo Smeets, Arno Uijlenhoet, GroenLinks Brabant"

Motie M37 'Socialer ondernemen met subsidies'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- de provincie Noord-Brabant publieke middelen inzet via subsidieregelingen om op allerlei beleidsterreinen ontwikkelingen in Brabant te stimuleren en werkzaamheden uit te voeren;
- allerlei organisaties en bedrijven gebruikmaken van subsidies om ontwikkelingen van de grond te tillen en werkzaamheden uit te voeren;
- de kaders voor de subsidies zijn vastgelegd in de Algemene Subsidieverordening Noord-Brabant;
- er nog geen algemene regel is opgenomen voor gebruikers van de subsidieregeling om socialer te ondernemen;

constaterende dat:

- Gedeputeerde en Provinciale Staten het van groot belang vinden dat alle Brabanders mee kunnen doen en publiek geld aan alle inwoners van Noord-Brabant ten goede moet komen;
- sociaal ondernemen bijdraagt aan het verkleinen van de sociale verschillen in Noord-Brabant, goed is voor de economie en bijdraagt aan de sociale veerkracht van de inwoners van Noord-Brabant;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te komen met een voorstel om de Certificering Prestatieladder Sociaal Ondernemen bij het verstrekken van subsidies in te voeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks Brabant

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

Motie 38 'Noord-Brabant Regenboogprovincie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- hoewel Nederland internationaal gezien vooroploopt als het gaat om de sociale acceptatie van homoseksualiteit en transgenders (LHBT) kan de acceptatie op lokaal niveau behoorlijk verschillen in aard en omvang;
- elke provincie in Nederland mede verantwoordelijk is en daarom zorg draagt voor onder meer gelijke behandeling, sociale samenhang, veiligheid, leefbaarheid en maatschappelijke ondersteuning van haar inwoners;
- Brabantse LHBT-inwoners daarmee ook recht hebben op veiligheid, op een eerlijke kans op participatie en een gelijkwaardige behandeling;
- er ook in Brabant in de afgelopen maanden sprake is geweest van intimidatie, geweldsincidenten en uitingen van vijandigheid;
- de daarmee gepaard gaande gevoelens van onveiligheid bij veel LHBT-inwoners zijn versterkt of toegenomen;
- het onacceptabel is dat LHBT-inwoners op school, op straat, op het werk, in de zorg, in de sport en in hun eigen sociale kring niet (meer) durven uitkomen voor hun identiteit;

overwegende dat:

- samen met gemeenten, en relevante maatschappelijke organisaties een impuls moet worden gegeven aan het stimuleren van LHBT-emancipatie- en acceptatiebeleid;
- er al vijf provincies zijn voorgegaan;

roepen Provinciale Staten op om:

- Noord-Brabant te laten zien dat Noord-Brabant een Regenboogprovincie is;

en roepen Gedeputeerde Staten op om:

- een impuls te geven aan sociale acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van LHBT's in Noord-Brabant;
- om zich in te zetten om de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBT-inwoners verder te bevorderen en dit te vertalen naar doelstellingen en een aanpak in samenspraak met het Meldpunt Discriminatie, COC en betrokken partners;
- om Brabantse gemeenten te stimuleren aan te sluiten bij het landelijk project Regenboogsteden;
- om met het Meldpunt Discriminatie te kijken naar de aard en omvang van discriminatie jegens de LHBT's in Brabant en om ontwikkelingen te kunnen volgen en de sociale acceptatie te monitoren en PS daarover regelmatig te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Marco van der Wel, PvdD

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M38A 'Noord-Brabant Regenboogprovincie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- hoewel Nederland internationaal gezien vooroploopt als het gaat om de sociale acceptatie van homoseksualiteit en transgenders (LHBT) kan de acceptatie op lokaal niveau behoorlijk verschillen in aard en omvang;
- elke provincie in Nederland mede verantwoordelijk is en daarom zorg draagt voor onder meer gelijke behandeling, sociale samenhang, veiligheid, leefbaarheid en maatschappelijke ondersteuning van haar inwoners;
- Brabantse LHBT-inwoners daarmee ook recht hebben op veiligheid, op een eerlijke kans op participatie en een gelijkwaardige behandeling;

- er ook in Brabant in de afgelopen maanden sprake is geweest van intimidatie, geweldsincidenten en uitingen van vijandigheid;
- de daarmee gepaard gaande gevoelens van onveiligheid bij veel LHBT-inwoners zijn versterkt of toegenomen;
- het onacceptabel is dat LHBT-inwoners op school, op straat, op het werk, in de zorg, in de sport en in hun eigen sociale kring niet (meer) durven uitkomen voor hun identiteit;

overwegende dat:

- samen met gemeenten, en relevante maatschappelijke organisaties een impuls moet worden gegeven aan het stimuleren van LHBT-emancipatie- en acceptatiebeleid;
- er al vijf provincies zijn voorgegaan;

roepen Provinciale Staten op om:

- Noord-Brabant te laten zien dat Noord-Brabant een Regenboogprovincie is;

en roepen Gedeputeerde staten op om:

- in haar staand beleid de oproep van PS in te weven;

En gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Marco van der Wel, PvdD

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M39 'Sleutelproject Energiehuis in Brabantse gemeenten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- het college een versnelling wil aanbrengen in de energietransitie in Noord-Brabant;
- het voor een versnelling van belang is om de Brabantse samenleving bij deze transitie te betrekken;

constaterende dat:

- de energietransitie in Noord-Brabant op onderdelen achterloopt bij de doelen en voor veel Brabanders nog weinig zichtbaar is;
- veel partijen, publiek en privaat, initiatieven nemen om de energietransitie te versnellen, maar burgers hierdoor steeds vaker door de bomen het bos niet meer zien en niet weten waar zij onafhankelijk advies over energiebesparing en duurzame energie kunnen inwinnen;
- het concept Energiehuis, zoals dat in de gemeente Helmond is vormgegeven, wel duidelijkheid biedt aan burgers en met succes voorziet in onafhankelijk gebaseerd op de inzet van vrijwilligers met een professionele achtergrond; advies, vanuit een fysieke locaties en grotendeels
- het Energiehuis daarmee een mooi concept is om ook in de andere gemeenten in onze provincie te introduceren;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- het concept Energiehuis op te nemen in de lijst met sleutelprojecten;
- te stimuleren dat het concept Energiehuis een plek krijgt in de beoogde regionale energie-akkoorden;
- voorstellen te doen om de totstandkoming van de Energiehuizen vanuit de provincie te faciliteren;
- hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M40 'Gezonde lucht in heel Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- we in Brabant streven naar gezonde milieumomstandigheden voor alle Brabanders;
- de provincie samenwerkt met gemeenten en Rijk om te voldoen aan de Europese normen voor luchtkwaliteit;
- het meten (niet alleen berekenen) van luchtkwaliteit daarbij belangrijk is;

constaterende dat;

- in grote delen van Noord-Brabant de luchtkwaliteit niet wordt gemeten vanuit de officiële RIVM-meetpunten die samen het Luchtmeetnet vormen (zie kaartje);

dragen Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken welke kosten er verbonden zijn aan het uitbreiden van het Landelijk Meetnetwerk Luchtkwaliteit met meetpunten in Brabant;
- hierover te rapporteren voor de Perspectiefnota 2018;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hagar Roijackers, GroenLinks

Paranka Surminski, Partij voor de Dieren

Horst Oosterveer, 50PLUS

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Maarten Everling, SP

René Kuijken, CDA"

Motie M41 'Brabants Wensvervoer (kleine bus of auto)'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- vraaggericht aanvullend en kleinschalig openbaar vervoer in een vraag voorziet in de kleine kernen, afgelegen wijken en dorpen in Brabant;
- mobiliteit belangrijk is voor deelname aan het maatschappelijk verkeer;

constaterende dat:

- aanvullend en betaalbaar openbaar vervoer voorziet in een behoefte;
- dit de sociale veerkracht bevordert in Brabant om van onderaf pilotprojecten op te zetten;
- Mobility as a Service een speerpunt is in het mobiliteitsbeleid;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- de haalbaarheid van een pilotproject in bijvoorbeeld West-Brabant te onderzoeken en voeren dan pilot projecten uit in Midden- en Oost-Brabant waar hieraan ook behoefte is;
- daarvoor kennis te halen en delen met de Provincie Limburg waar een soortgelijk project succesvol is sinds 2014;
- Provinciale Staten te informeren met een haalbaarheidsstudie uiterlijk 1 maart 2018;

en gaan over tot de orde van de dag.

Sjo Smeets, GroenLinks

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M42 'Energie doe-budgetten voor lokale initiatieven'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- het college een versnelling wil aanbrengen in de energietransitie in Noord-Brabant;
- het voor een versnelling van belang is om de Brabantse samenleving bij deze transitie te betrekken;

constaterende dat:

- de energietransitie in Noord-Brabant op onderdelen achterloopt bij de doelen en voor veel Brabanders nog weinig zichtbaar is;
- de betrokkenheid van burgers van groot belang is om de energietransitie te versnellen;
- lokale energie-initiatieven een belangrijke kracht zijn om die betrokkenheid te organiseren, maar door gebrek aan capaciteit en middelen vaak moeizaam tot wasdom komen;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- vergelijkbaar met de regeling voor doe-budgetten, een eenvoudige regeling voor Energie doe-budgetten te ontwikkelen en deze aan Provinciale Staten voor te leggen en daarbij de volgende uitgangspunten te hanteren:
- de regeling is bestemd voor lokale burgerinitiatieven en andere georganiseerde bewonersverbanden in buurten en kernen van Brabant;
- de bijdrage slechts verstrekt wordt als cofinanciering voor voorstellen waarbij de gemeente en/of andere partijen mede financieren;
- de regeling voor energie doe-budgetten wordt ingevoerd voor een periode van 4 jaar en in 2018 ingaat;
- voor de dekking van dit voorstel ruimte te gebruiken die nog beschikbaar is in het Energieprogramma en/of de vrije begrotingsruimte;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M43 'Sleutelproject openbare vervoerverbinding interliner Breda-Knooppunt Hooipolder-Waalwijk-Den Bosch vv in de spits'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- in de file top tien van de ANWB de A27 de eerste plek tussen Breda en Utrecht inneemt (juli 2017);
- de A59 tussen knooppunt Hooipolder en Den Bosch in toenemende mate gevoelig is voor files in de spits met grote vertragingen voor de weggebruikers;
- op korte termijn verbeteringen nodig zijn vanwege zowel de negatieve economische aspecten als de milieuschade;

constaterende dat:

- een hoog frequente openbaar vervoer verbinding op het traject Breda-Knooppunt Hooipolder-Waalwijk-Den Bosch in de spits ontbreekt;
- er bestuurlijk overleg is om Knooppunt Hooipolder en het traject Breda-Utrecht eerder aan te pakken;
- duurzaam openbaar vervoer op het genoemde traject ontbreekt en beter is voor het milieu;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- om de mogelijkheid van een hoog frequente duurzame openbaar vervoerverbinding in de spits op dit traject te onderzoeken met een transferium in bijvoorbeeld Raamsdonksveer of Waalwijk;

- daarover voor 15 december 2017 te rapporteren aan Provinciale Staten in de vorm van een haalbaarheidsstudie;

en gaat over tot de orde van de dag.

Sjo Smeets, GroenLinks

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Ankie de Hoon, CDA"

Motie M44 'Vorbereiding programma Fiets in de versnelling 4.0 2020- 2025'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, handelend Statenvoorstel 6/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- de Provincie Noord-Brabant succesvol is in het stimuleren van het gebruik van de fiets onder andere door het project B-riders en ook door de geplande 5 bestuursovereenkomsten in 2018 voor nieuwe snelfietsroutes;
- de samenwerkingssagenda Brabantstad Fiets in 2018 eindigt;
- de dialogen en gesprekken over de toekomst van de Mobiliteit nu plaatsvinden;

constaterende dat:

- het realiseren van bijvoorbeeld snelfietsroutes veel bestuurlijk overleg en tijd vergen;
- in 2018 gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden en dit kan leiden tot benoeming van nieuwe portefeuillehouders mobiliteit;

verzoeken Gedeputeerde Staten om;

- om na de gemeenteraadsverkiezingen 2018 te starten met de voorbereidingen van het programma Fiets in de versnelling 4.0;
- daarbij onder meer Brabantstad te betrekken, de Vereniging van Brabantse gemeenten, Rijkswaterstaat, de ENFB en andere belanghebbenden;
- Provinciale Staten te informeren met een startnotitie over de voorbereiding van een nieuw uitvoeringsprogramma bij de Perspectiefnota 2018;

en gaat over tot de orde van de dag.

Sjo Smeets, GroenLinks

Ankie de Hoon, CDA"

Motie M45 'Vergroening opcenten motorrijtuigenbelasting'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2018, handelend de Begroting 2018;

overwegende dat:

- Provinciale Staten jaarlijks, als onderdeel van de vaststelling van de begroting voor het komende jaar, een besluit nemen tot vaststelling van het tarief voor de provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, bedoeld in artikel 222 van de Provinciewet;
- uit het dieselschandaal is gebleken dat veel personenauto's vervuilerend zijn dan gedacht;

constaterende dat:

- het college inzet op slimme mobiliteit, waaronder elektrisch rijden en slimme verkeerssystemen om autowegen effectiever en efficiënter te gebruiken en zo de bereikbaarheid van onze provincie te verbeteren;
- deze slimme mobiliteit ook kan worden gestimuleerd via de opcenten op de motorrijtuigenbelasting;
- de provincie een onbenutte belastingcapaciteit heeft van 117,1 miljoen euro;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- de opcenten voor de motorrijtuigenbelasting voor elektrische voertuigen tijdelijk geheel of gedeeltelijk af te schaffen of te compenseren;
- mogelijke varianten aan Provinciale Staten ter besluitvorming voor te leggen;
- het besluit van PS te vertalen in de nieuwe verordening voor de opcenten voor het jaar 2018 en verder;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia Brunklaus, Hagar Roijackers, Sjo Smeets en Arno Uijlenhoet, GroenLinks Brabant”

Motie M46 ‘Vergroening financiering Brabantse economie’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017,

behandelend Statenvoorstel 66/17 - Begroting 2018;

overwegende dat:

- het college honderden miljoenen euro’s aan publieke middelen investeert in de algemene economische infrastructuur, regionale en internationale samenwerking, ondersteuning van de Brabantse economie en versterking van de economische clusters en topsectoren;
- het college tegelijkertijd inzet op de reductie van CO₂-uitstoot door de industrie en de transitie naar een circulaire economie wil versnellen;

constaterende dat:

- energiebesparing en de reductie van CO₂-uitstoot door het Brabantse bedrijfsleven achterloopt bij de doelstellingen;
- bedrijven voor het realiseren van deze doelen behoefte hebben aan consistent beleid over een langere periode;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- met voorstellen te komen om bedrijven die werk maken van energiebesparing en de reductie van CO₂, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de CO₂-prestatieladder, gunstiger voorwaarden mee te geven en/of voorrang te verlenen wanneer zij gebruik wensen te maken van Brabantse financieringsmogelijkheden of subsidies;
- hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Stijn Steenbakkers, CDA”

Motie M47 ‘Onderzoek risico’s digitalisering’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandeld Statenvoorstel 66/17 - Begroting 2018;

overwegende dat:

- het college de digitalisering van de samenleving als een belangwekkende ontwikkeling ziet waartoe Brabant zich heeft te verhouden;

constaterende dat:

- digitalisering een kwantitatieve schaa sprong in onze samenleving en economie aan het maken is in de vorm van ‘the internet of things’;
- digitalisering ook kwalitatieve implicaties heeft doordat computersystemen en robots in toenemende mate in staat zijn om zelf te leren;
- deze ontwikkelingen naast kansen en mogelijkheden ook ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor onze samenleving op het punt van veiligheid, privacy, inperking van het publieke domein en de ontwikkeling van de arbeidsmarkt;
- hierdoor bescherming van het private en publieke domein grotere aandacht vraagt;

verzoeken Gedeputeerde Staten om

- door Brabant Advies een verkennend onderzoek te laten uitvoeren naar de te verwachten maatschappelijke risico's van de voortgaande digitalisering;
- en hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M48 'Stimuleren aardgasvrije wijken'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017,

behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- het college inzet op de reductie van uitstoot van CO₂, onder andere in de gebouwde omgeving;
- deze reductie verkregen kan worden door nieuwe wijken niet op het aardgasnet aan te sluiten en bestaande wijken van dit net los te koppelen;

constaterende dat:

- steeds meer gemeenten, ook in Brabant, actief investeren in aardgasvrije wijken;
- het voor deze gemeenten een enorme inspanning is qua capaciteit en middelen om, samen met alle betrokken partners, wijken aardgasvrij te maken;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- na te gaan wat de provincie vanuit innovatief perspectief kan doen om de ontwikkeling van aardgasvrije wijken te stimuleren;
- en hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks"

Motie M49 'Onderzoek inkomenseffecten energietransitie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017,

behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- het college een versnelling wil aanbrengen in de energietransitie in Noord-Brabant;

constaterende dat:

- de laagste inkomens nu al relatief meer aan het klimaatbeleid betalen dan mensen met een hoger inkomen (de 10% armste huishoudens betalen 11% van hun inkomen aan gas en stroom, de rijkste 10% betalen 2% van het inkomen aan gas en stroom);
- uit onderzoek van CE Delft blijkt dat met de overschakeling op duurzame energie de groep mensen met de laagste inkomens de relatieve last naar 17% ziet stijgen;
- het bedrijfsleven volgens CE Delft grotendeels wordt ontzien bij het betalen van de energietransitie (bedrijven richten voor 3,3 miljard euro aan klimaatschade aan en betalen er 1,5 miljard euro aan mee, huishoudens veroorzaken 2,6 miljard euro aan schade en betalen 5,4 miljard euro.);

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te (laten) onderzoeken welk bedrag nodig is om de energietransitie in Brabant zodanig te laten verlopen dat het relatieve verschil in lasten aan gas en stroom tussen verschillende groepen burgers enerzijds en tussen huishoudens en bedrijven anderzijds, niet verder toeneemt;
- de resultaten van dit onderzoek te gebruiken om richting het Rijk te lobbyen voor compenserende maatregelen;
- en hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Roland van Vugt, CDA

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus. Dan is nu de fractie van 50PLUS bij monde van de heer Van Overveld aan het woord.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. Aan de orde is vandaag de jaarlijkse verzameling van goede voornemens, dit keer voor 2018 waar het de begroting betreft. Hoewel we ons als kleine oppositiepartij zeer bewust zijn van de geringe invloed die wij als 50PLUS op deze begroting kunnen uitoefenen, nemen we haar toch serieus en proberen we er met een kritische blik enkele kanttekeningen bij te plaatsen.

Ik weet niet of het college zich een grotere rol aanmeet dan ze feitelijk kan waarmaken of dat er sprake is van over-enthousiasme. Zo zegt u op pagina 4 dat Brabant er economisch goed voor staat en dat u in 2018 uw beleid en uitvoering ervan stevig voortzet. Daarmee wekt u de suggestie als zou het Brabant economisch goed gaan dankzij uw beleid.

Een ander voorbeeld waarin u mijns inziens overdrijft is dat waar u zegt dat u de agrarische ondernemers en partijen uit de agrofoodketen in 2018 bewust gaat maken van de urgentie van een vitale bodem. Zouden zij dit dan nog niet weten als boer?

Wat onduidelijk bent u ook waar u stelt: "Het intensiever samenwerken met andere overheden en andere helixpartners heeft gevolgen voor de rollen, de werkwijze en de verhouding van GS en PS. Daarvoor zoeken wij naar vernieuwing van het handelingsrepertoire van bestuur en organisatie." Wat zegt u daar nu eigenlijk? Ik krijg dergelijke taal niet uitgelegd op de markt in Den Bosch.

Op pagina 5 heeft u het over het versterken van sociale veerkracht. Ik zal u het complete citaat besparen, maar er zit kop noch staart aan.

Op pagina 9 vermeldt u ten aanzien van bestuur dat u in samenspraak met Provinciale Staten gaat experimenteren met nieuwe vormen van slagvaardig bestuur en burgerbetrokkenheid. Ik heb gezocht, maar heb in de rest van de begroting hier niets over gevonden. Wellicht kunt u mij nader duiden.

Voorzitter. Ik ga niet de hele begroting op deze manier doorspitten. Dan komen we waarschijnlijk dagen tekort. Ik zal het dus laten bij hier en daar een kritische noot waar wij vinden dat die zeker op zijn plaats is.

U besteedt nogal aandacht aan het aantrekken en vasthouden van talent. Op zich zijn wij het daar van harte mee eens. Alleen jammer dat u een en ander vooral koppelt aan jongeren, en ouderen buiten schot laat. Uw relatie tot oudere werknemers heeft van onze kant al vaker geleid tot opmerkingen, maar ik vrees dat het daar bij blijft. Wij kunnen in elk geval niet terugvinden dat uw agenda van Brabant doordeesemd is om het hele scala van leeftijdsgroeperingen gelijke kansen te geven. Overigens, Van Dale kent het werkwoord 'desemen', hetgeen betekent 'zuurdeeg in iets doen', maar van 'doordesemen' heeft men blijkbaar nog niet gehoord. Bij het nazoeken vond ik nogal wat discussie over het woord 'doordesemd'. Maar dat terzijde.

Wat zijn de verwachte effecten van het stoppen van de subsidie van DIFFER eind 2018 (pagina 65)?

Wij zijn benieuwd naar de midterm review VrijeTijdsEconomie die eind 2017 afgerond wordt. Wanneer worden we daarover ingelicht?

Het meerjarenprogramma Maintenance & Sciences biedt vanuit onze optiek mogelijkheden om langdurige ervaring van werknemers te koppelen aan nieuwe technieken, om voor een brede leeftijdsspanne voldoende werkgelegenheid te verschaffen.

Voorzitter. We kunnen niet nalaten toch ook wat opmerkingen te plaatsen bij Cultuur en samenleving. Alleen al de eerste zin: "Met het programma Cultuur en samenleving willen we de Brabantse samenleving laten groeien en bloeien." Is dat niet wat veel van het goede?

In het stukje daaronder, op pagina 94, heeft u het over 'nieuwe innovatieve oplossingen'. Onze vraag is dan: zijn er ook oude innovatieve oplossingen?

Wat wij vinden van de zogenaamde sociale veerkracht hebben we al eerder duidelijk gemaakt in een commissie: het is feitelijk gewoon wat we in het verleden opbouwwerk noemden. Een van de kenmerken van het opbouwwerk was vaak dat er sprake was van wollig taalgebruik. Voorbeeld: "Met deze input is in 2017 samen met partners geëxperimenteerd hoe we maatschappelijke initiatieven kunnen versterken en verder kunnen implementeren via de Mix&Match ondersteuningsstructuur en het Brabantbrede lerende netwerk." Zullen we de marktbezoeker in Den Bosch nog eens proberen? En inhoudelijk: over welke experimenten heeft u het dan?

Betreffende erfgoed: had daarbij niet moeten worden vermeld dat we door participatie in het monumentenfonds ook uiting geven aan onze ambitie de geschiedenis van Brabant door te geven aan toekomstige generaties?

Op pagina 96 staat een stuk over Sociale Veerkracht dat – en nu druk ik me voorzichtig uit – niet bepaald overloopt van duidelijkheid. Ik ken de term 'Bounce Backathon' niet, buiten een of andere bijeenkomst in het voorjaar. Misschien toch een duidelijkere omschrijving kiezen? Het taalgebruik staat onzes inziens wel ver af van dat van de gemiddelde aardbewoner.

Voorzitter. Er wordt vaak geklaagd over de onbekendheid van de provincie. Waarom toont de provincie niet vaker haar gezicht? Bijvoorbeeld door bij sportevenementen met reclame aanwezig te zijn, of carnavalsoptochten, of whatever. Zet bijvoorbeeld de sport in voor het promoten van de provincie.

Onder 'bedrijfsvoering' trof ik de titel: beweging in de organisatie. Mijn eerste gedachte was: ochtendgymnastiek. Maar het bleek om heel andere zaken te gaan. Wat me ook trof was de zin: "Zo start een leerlijn die teams ondersteunt in hun vernieuwende manier van samenwerken met partners van buiten: resultaatgericht, integraal en vernieuwend." Voorzitter, ik mag toch aannemen dat dat nu ook al gebeurt?

Voorzitter. Uit de aard van onze opmerkingen kunt u de conclusie hebben getrokken dat we het op hoofdlijnen in principe eens zijn met deze begroting. Ik hoop wel duidelijk te hebben gemaakt dat we niet zo'n voorstander zijn van het zaken mooier voorspiegelen dan ze zijn, dat we niet houden van her en der gebruikte ambtelijke volzinnen en wollig taalgebruik.

Wij wachten de reactie van uw college af en danken alvast iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van deze begroting.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld voor zijn exegetische bijdrage en geef dan nu het woord aan de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Een collega van mij die een 'x' aantal jaren geleden gepromoveerd was, had als stelling 'Zelfkritiek is een probaat middel tegen depressies'. Naar mate de jaren verstrijken blijkt die stelling aardig te kloppen. Een overheid die zelfkritisch is, kan veel problemen voorkomen, financieel en ecologisch, maar goed, dan is het ook logisch dat wij als fractie zelfkritisch zijn. Hebben we niet genoeg gewaarschuwd voor de gevaren van de intensieve veehouderij? Hebben we te weinig aandacht gehad voor de Brabantse natuur? Hebben wel we genoeg moties ingediend? Hebben we genoeg vragen gesteld? Klaarblijkelijk niet en waarschijnlijk wordt van onze fractie verwacht er nog een schepje bovenop te doen. En dan zeggen wij: ja, terechte kritiek vanuit de Staten.

Onze fractie heeft al veel over Brabant Uitnodigend Groen gezegd tijdens de behandeling van de burap. Toch horen we er hier in de Staten weinig over terug. Om realisatie van het Natuurnetwerk Brabant in 2027 af te ronden, moet het huidige tempo op zijn minst worden verviervoudigd. Samenwerking met

Manifest-partners, die in feite financieel niets toevoegen totdat de natuur gerealiseerd is, en met gemeenten levert bijna geen resultaat. Alle partijen zijn bang om financieel risico te lopen, en terecht. Ondernemers zien terecht geen verdienmodellen in de natuur en stellen daarom investeringen en projecten uit. Volgens onze partij is natuur ook geen verdienmodel. Natuur hoort in úw portefeuille, met de bijbehorende regisseursrol. Laten we de verantwoordelijkheid én onze zorgplicht voor de natuur weer terugnemen. Goede kwaliteit van natuur en landschap is randvoorwaardelijk voor economische ontwikkeling. Dat moet u toch aanspreken. En dat het niet goed gaat met de natuur, is onmiskenbaar. Het is dan ook onbegrijpelijk dat partijen hieraan bijna geen woord vuil maken in deze Staten.

Deze maand ontvangen PS een voorstel voor een aangepaste businesscase wat betreft verwerving en inrichting van het Natuurnetwerk Brabant, zoals ecologische verbindingzones. Businesscase is in dit geval typerend voor dit college: het verzilveren van natuur. Er staat dat de opdracht in kwantitatieve zin wordt aangepast. Daar schrikken wij toch wel van. Betekent dit dat u van plan bent de ambities en doelen naar beneden bij te stellen?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ook GroenLinks betreurt het dat de evaluatie van het Brabantse natuurbeleid naar een moment achter de begrotingsbehandeling wordt geschoven. Dat vinden wij echt buitengewoon vervelend, maar, mijnheer Van der Wel, u kunt hier toch niet met droge ogen beweren dat wij geen punt maken van het verdwijnen van natuur, het verminderen van natuurwaarden en biodiversiteit? Wij maken er wel degelijk een woord aan vuil.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik ben het helemaal met u eens. U bent medestrijder op dit gebied en het is ook niet een verwijt aan u, maar aan de Staten. Hadden wij een meerderheid samen, dan hadden wij op tijd bijgestuurd, zonder dat de kosten uit de hand liepen en zonder dat onze doelen niet gehaald worden. Als het enig ander dossier was geweest, economisch of wat dan ook, bij de heer Pauli, of een ander bij veehouderij, dan stonden de Staten hier op de achterste banken, maar nu laten we het gewoon keer op keer, jaar na jaar versloffen. Dat is de waarschuwing die ik uitspreek en trek het u vooral niet persoonlijk aan. Ik ken u, u zet zich heel hard in, complimenten daarvoor en ga daarmee door.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Het ecocentrisme waar u het over had is een vanzelfsprekend onderdeel van beleid en ik betreur het samen met u dat dat door de meesten hier niet wordt gevoeld.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Woorden naar mijn hart. Dank u wel.

Er staat dat de opdracht in kwantitatieve zin wordt aangepast, daar krijgen wij deze maand een voorstel voor en daar schrikken wij van. Bent u dan van plan, college, om ambities en doelen naar beneden bij te stellen? Als dat niet zo is, wat betekent dit dan precies? Kunt u ons toezeggen dat er geen hectare van onze Netwerknatuur-doelstelling af gaat en dus ook dat er niet wordt beknipt op natuurdoeltypen?

Voorzitter. Verder staat te lezen dat wij begin december een voorstel ontvangen over de noodzakelijke versnelling van de realisatie van de restantopgaven voor 2027. Betekent dit versnelling nadát de

doelstellingen naar beneden zijn bijgesteld, of niet? En wat is uw inschatting van wat momenteel het tekort is in geld voor het natuurbudget? Graag uw reactie.

Voorzitter. Voor de veehouderij is en blijft de Partij voor de Dieren tegen intensieve veehouderij, megastallen en mestvergisters. Daar valt niets aan uit te ruilen in coalitie- of oppositieverband. Het nieuwe beleid voor veehouderij steunen we daarom niét. Partijen die denken dat het huidige beleid werkt, krijgen van ons ook een winstwaarschuwing, en niet alleen van de Partij voor de Dieren, maar ook van bijvoorbeeld Brabant Advies en Livestock Research. Voor 2018 staat weer een actualisatie van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore gepland. Brabant Advies was in de vorige periode van mening dat de BZV het vigerende systeem in stand houdt en niet zorgt voor fundamentele systeemwijzigingen of werkelijke innovatie. De BZV stimuleert, kort gezegd, niet de ontwikkeling van het wezenlijk nieuwe en daar is de BZV toch voor bedoeld? Bent nu van mening dat dit wel nodig is en bewerkstelligd zou moeten worden in de volgende versies en hoe gaat u dat doen?

En dan Livestock Research. Die heeft in 2016 onderzoek gedaan naar endotoxine in de veehouderij. De belangrijkste bron van fijnstof in varkensstallen zijn mest en huidschilfers. De verspreidingsberekeningen van Livestock Research wezen uit dat er te veel endotoxinen zijn in een straal van 200 m rond varkensbedrijven en bij het pluimvee zelfs groter. Stel je nu eens voor dat je woont in een gebied waar aan één weg van 1500 m vijf megastallen staan en er komt binnenkort een zesde bij: wat voor risico's levert dat dan op in het licht van het bovenstaande voor de gezondheid van mensen? En dat hebben we hier aan de hand in Brabant, namelijk in Nijnsel. GroenLinks heeft daar ook al vragen over gesteld, complimenten daarvoor. Wij vragen het college met klem ervoor te zorgen dat die zesde megastal er niet bijkomt. Bent u bereid om op eigen initiatief, of met de gemeente Meierijstad kritisch te kijken naar die cumulatieve waarde van endotoxine in het gebied rond de Lieshoutseweg in Nijnsel?

Helaas is dit geen uitzondering in Brabant. Met het op 7 juli vastgestelde megastalbevorderende beleid zullen we dit nog veel vaker gaan zien. Wij hebben geen idee van wat een dergelijke grote cumulatieve opstapeling van endotoxine kan doen in een gebied en er zijn wettelijk gezien nog geen normen voor. Maar wij hebben in Brabant de mogelijkheid om regels te stellen die strekken ten behoeve van het bereiken van instandhouding van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. College, wij zouden graag zien dat u daar meer stappen gaat zetten. Bent u bereid om als eerste provincie van Nederland met ons een streep in het zand, of in de mest, te trekken en maatwerk te leveren bij vergunningaanvragen die cumulatieve endotoxine-uitstoot tot gevolg hebben?

Voorzitter. Wij gaan toe naar onze moties en amendementen. In het licht van wat ik net noemde in de duurzame veehouderij die u voorstaat, en duurzame veehouderij is een beetje paradoxaal, zoals het college ook zelf erkent, is de transitie naar een plantaardig eetpatroon iets dat het grootste verduurzamende effect heeft. Een duurzame veehouderij is dus een zo klein mogelijke veehouderij. Vooraanstaande ondernemers en wetenschappers weten het al: de toekomst is plantaardig. Bij de behandeling van de vorige begroting hebben wij ook de motie Plantaardig ingediend. Helaas heeft die motie het niet gehaald, maar de gedeputeerde zei toen wel dat het een interessante weg was. Gelderland is ons al voorgegaan en wij hopen toch dat Brabant ook weer stappen gaat zetten. Maar wij hebben als provincie ook een voorbeeldfunctie. Onze mes en vork zijn instrumenten voor innovatie. Als wij als provincie geloofwaardig willen zijn, moeten we keuzes maken die stroken met ons beleid van die transitie naar een duurzame, en wat ons betreft biologische, landbouw. Practice what you preach, college. Als de provincie haar voedselinkoop, onder andere voor het restaurant, structureel plantaardiger doet, oefenen we een positieve invloed uit op de markt. Met onze voorbeeldfunctie dragen we bij aan verduurzaming van consumentgedrag en kunnen we onze partners stimuleren hierin mee te gaan. En we laten onze medewerkers en gasten kennismaken met duurzame alternatieven op dierlijk voedsel. Daarom dienen wij een motie in waarin wij GS vragen een plantaardige slag te slaan bij de volgende aanbesteding van de

catering en bij de huidige catering indien mogelijk al een voorschot te nemen. Zo gek is dat niet, want – ik zei het al – de provincie Gelderland is ons al voorgedaan.

En dan de motie Biolandbouwgrond in de Verordening Ruimte, en dan heb ik het even niet over natuurinclusief, maar echt biologische landbouw, wat je gewoon kunt meten op waarden van criteria, en dat vinden we wel zo prettig. In het pakket van ondersteunende maatregelen transitie veehouderij is gelukkig een behoorlijk bedrag gereserveerd voor omschakeling naar wat uw college natuurinclusieve landbouw noemt, wat wij liever zouden zien als biologische landbouw, om de redenen die ik zojuist aangaf. Het aanbod van biologisch voedsel blijft in Brabant echter achter bij de vraag. Er zijn een aantal knelpunten voor die omschakeling naar biologisch, en één daarvan is beschikbaarheid van grond. De pachtregeling van het GOB lijkt op korte termijn dus wel aardig voor bio-boeren, maar onder de streep is het niet voldoende. Doordat de gronden door omschakeling naar biologisch sneller geschikt zijn voor het natuurdoeltype, is het wel interessant, maar bio-boeren moeten wel op zoek kunnen naar nieuwe grond. Als we onze landbouwsector echt willen verduurzamen, moeten we proberen die bio-boeren, en reguliere boeren die willen omschakelen, ook echt te helpen. We dienen daarom een motie in waarin we GS vragen te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om in de Verordening Ruimte een aparte structuur op te nemen voor biologische landbouw, een structuur exclusief bedoeld voor bio-boeren, waar langdurig geboerd kan worden en die bijvoorbeeld, omdat zij twee, drie jaar – de heer Heijmans zei het al – geïnvesteerd hebben in de opbouw van die gronden, ook die bescherming zouden kunnen krijgen, waarbij ze later kunnen zeggen: hé, dat is die waardevermeerdering, daar heb ik het voor gedaan. Het kost ons in principe geen cent.

Als laatste de opvang natuur. Er was al een flink debat aan de gang over wat dit nu betekent. Ik meen het echt serieus: als wij windmolens plaatsen, heeft dat ook gevolgen voor vogels die daar tegenaan vliegen. Er is echt een causaal verband. Daarom zie ik ook wel die link bij dit soort ontwikkelingen: de dieren in die opvangcentra komen in problemen door menselijk handelen. Dat is zo en vandaar die zorgplicht. Ik ga het nu toelichten.

In 2013 is de Subsidieregeling Opvang Inheemse Dieren Noord-Brabant van start gegaan en dat is een groot succes geweest. Met de middelen hiervoor beschikbaar zijn opvangcentra opgeknapt, waardoor vele, vele vrijwilligers op een dergelijke manier gewonde vogels en zoogdieren kunnen opvangen, verzorgen en in veel gevallen ook weer kunnen terugzetten. Voorzitter, ik raad u van harte aan daar een kijkje te gaan nemen, want het is echt heel goed om te zien hoeveel goed werk daar gedaan wordt. Alle burgers en overheden hebben een wettelijke zorgplicht om gewonde dieren te helpen, maar alleen door het Rijk erkende opvangcentra mogen deze dieren onder zich houden, en dat is maar goed ook. Burgers mogen dat niet, zij mogen dieren naar een dierenopvangcentrum brengen. De provincie is tegenwoordig het bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen aan deze opvangcentra. Het is in onze ogen dan ook niet meer dan logisch dat de provincie die zorgplicht faciliteert, door een steentje bij te dragen aan de lopende kosten. De provincie is tenslotte verantwoordelijk voor de natuur van Brabant, waarvan deze dieren ook deel uitmaken, en zoals ik al zei: wij doen ook ingrepen in dat landschap, waardoor die dieren in problemen komen: windmolens, wegen, etc. En de provincie heeft geld beschikbaar in het potje Natuur, dat hebben we vorige keer al laten zien. De laatste jaren wordt jaarlijks gemiddeld meer dan 250.000 euro teruggestort vanuit het Faunafonds, doordat wilde dieren minder landbouwschade veroorzaken dan begroot. Wat is er logischer dan dat geld te herbestemmen voor de opvang van inheemse dieren?

Als laatste heb ik nog een extra motie ingediend, omdat wij denken dat op het gebied van de jacht diervriendelijke, innovatieve manieren om schade te voorkomen aan landbouwgewassen best een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Daarom zouden we het college willen vragen om met partners in het veld te kijken naar die mogelijkheden, en ook om te kijken of er partners zijn die eventueel geld willen bijdragen aan die verbeteringen wat betreft, zeg maar, preventieve maatregelen ter voorkoming van schade aan

landbouwgewassen door dieren die in het wild leven. Een hele mooie zin om mee af te sluiten. Dank u wel.

Amendement A8 'Meevallers Faunafonds inzetten voor opvang inheemse dieren'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/ 17 (ontwerpbesluit 1) Begroting 2018; besluiten, dat de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd, na beslispunt 8:

'Jaarlijks de uit het Faunafonds terugvloeiende middelen te reserveren ten behoeve van de opvang van inheemse dieren in Noord-Brabant.'

Toelichting:

De eenmalige stimuleringssubsidie voor de opvangcentra, subsidieregeling opvang inheemse dieren Noord-Brabant, heeft geresulteerd in de benodigde infrastructuur zoals gebouwen en inrichting, waarmee de basis voor goede opvang er nu is. De opvangcentra hebben daarnaast te maken met de jaarlijkse kosten van de exploitatie en de dierenambulances hebben te maken met structurele vervoerskosten van het vervoer van dieren naar de opvangcentra.

De laatste vier jaar is de afrekening van de bijdrage aan het Faunafonds jaarlijks minstens 220.000 euro lager bijgesteld (355.561 euro in 2014, 270.871 euro in 2015, 222.255 euro in 2016, 233.550 euro in 2017).

Middels het amendement zetten we de resterende middelen uit het Faunafonds in voor continuering van de opvang van inheemse dieren Noord-Brabant.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Hagar Roijackers, GroenLinks"

Amendement A8a 'Meevallers Faunafonds inzetten voor opvang inheemse dieren'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/ 17 (ontwerpbesluit II Begroting 2018; besluiten, dat de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd, na beslispunt 8:

'Jaarlijks de uit het Faunafonds terugvloeiende middelen te reserveren ten behoeve van de opvang van inheemse dieren in Noord-Brabant.'

Toelichting:

De eenmalige stimuleringssubsidie voor de opvangcentra, subsidieregeling opvang inheemse dieren Noord-Brabant, heeft geresulteerd in de benodigde infrastructuur zoals gebouwen en inrichting, waarmee de basis voor goede opvang er nu is. De opvangcentra hebben daarnaast te maken met de jaarlijkse kosten van de exploitatie en de dierenambulances hebben te maken met structurele vervoerskosten van het vervoer van dieren naar de opvangcentra.

De laatste vier jaar is de afrekening van de bijdrage aan het Faunafonds jaarlijks minstens 220.000 euro lager bijgesteld (355.561 euro in 2014, 270.871 euro in 2015, 222.255 euro in 2016, 233.550 euro in 2017).

Middels het amendement zetten we de resterende middelen uit het Faunafonds in voor continuering van de opvang van inheemse dieren in Noord-Brabant.

Marco van der Wel, Partij voor de dieren

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Hagar Roijackers, GroenLinks

Horst Oosterveer, 50PLUS"

Motie M50 'Voorbeeldfunctie plantaardige provincie in transitie duurzame landbouw'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- de verschuiving naar een plantaardiger dieet een groot effect heeft op de verduurzaming van de landbouw en voedselketen, hetgeen door de provincie wordt erkend;
- de producerende kant van de voedselmarkt alleen rendabel kan verduurzamen in het tempo waarin de consumerende kant meegaat;
- de provincie met plantaardiger inkoop positieve invloed kan uitoefenen op verduurzaming van consumentgedrag, door een voorbeeldfunctie te vervullen en haar medewerkers en gasten kennis te laten maken met duurzame alternatieven op dierlijk voedsel (zoals provincie Gelderland al succesvol doet);

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- volwaardige, geheel plantaardige opties in het voedselaanbod als criterium voor de nieuwe aanbesteding van een cateraar voor het provinciehuis op te nemen;
- in overleg met de huidige cateraar te bezien welke mogelijkheden er zijn om in deze aanbestedingsperiode al meer volwaardige, geheel plantaardige opties op te nemen in het voedselaanbod in het provinciehuis;
- met een voorstel te komen om de keuze voor plantaardige opties naar buiten toe actief als duurzame keuze uit te dragen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Hagar Roijackers, GroenLinks"

Motie M51 'Ondersteuning diervriendelijke schadebestrijding'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- een diervriendelijke wijze van schadebestrijding de voorkeur heeft boven het doden van dieren (art. 3.3, vierde lid en art. 3.8, vijfde lid van de Wet natuurbescherming);
- de laatste 6 jaar gemiddeld 308.000 euro schadevergoeding is uitgekeerd voor schade aan landbouwgewassen, veroorzaakt door in het wild levende dieren;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- actief met potentiële belanghebbenden in gesprek te gaan over de wijze waarop diervriendelijke schadebestrijding door hen betaald of financieel ondersteund zou kunnen worden. Daarnaast ook onderzoek te (laten) doen naar en te wijzen op mogelijkheden voor educatie binnen diverse (Europese) projecten voor diervriendelijke schadebestrijding;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel en Paranka Surminski, Partij voor de Dieren"

Motie M52 'Biologische landbouwgrond als structuur in de Verordening ruimte'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- het aangescherpte landbouwbeleid tot gevolg heeft dat meer veehouders genoodzaakt zijn te stoppen met hun huidige bedrijf;
- veel veehouders het boeren in hun hart hebben en het liefst als agrariër werkzaam blijven; het aanbod van biologische producten in Brabant achterblijft op de vraag;
- de toename van biologische landbouw een goede bijdrage levert aan de transitie naar een duurzame Brabantse landbouw;
- de omschakeling naar biologische landbouw een serieuze omschakeloptie zou moeten zijn voor stoppende veehouders;
- biologische omschakelaars vaak aan lopen tegen de grote tijdsinvestering die de omschakeling naar biologische grond vergt (minstens twee jaar);
- de voorsprong die biologische boeren krijgen bij de jaarlijkse grondverpachting door het GOB afsteekt tegen de meerjarige omschakelperiode;
- biologische landbouw veel baat heeft bij afstand tot intensieve landbouwgronden, onder andere vanwege het gebruik van pesticiden in de intensieve landbouw;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om in de Verordening Ruimte een structuur voor biologische landbouw op te nemen, waarmee gronden exclusief en langdurig beschikbaar worden voor biologische landbouw;
 - de mogelijkheden om deze structuur in de Verordening Ruimte te verankeren aan PS voor te leggen;
- en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren”

Motie M52A 'Biologische landbouwgrond als structuur in de Verordening ruimte'

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- het aangescherpte landbouwbeleid tot gevolg heeft dat meer veehouders genoodzaakt zijn te stoppen met hun huidige bedrijf;
- veel veehouders het boeren in hun hart hebben en het liefst als agrariër werkzaam blijven;
- het aanbod van biologische producten in Brabant achterblijft op de vraag;
- de toename van biologische landbouw een goede bijdrage levert aan de transitie naar een duurzame Brabantse landbouw;
- de omschakeling naar biologische landbouw een serieuze omschakeloptie zou moeten zijn voor stoppende veehouders; biologische omschakelaars vaak aan lopen tegen de grote tijdsinvestering die de omschakeling naar biologische grond vergt (minstens twee jaar);
- de voorsprong die biologische boeren krijgen bij de jaarlijkse grondverpachting door het GOB afsteekt tegen de meerjarige omschakelperiode;
- biologische landbouw veel baat heeft bij afstand tot intensieve landbouwgronden, o.a. vanwege het gebruik van pesticiden in de intensieve landbouw;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om in de Verordening Ruimte een structuur voor biologische landbouw op te nemen, waarmee gronden exclusief en langdurig beschikbaar blijven voor biologische landbouw;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren”

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Dan is nu de fractie van de ChristenUnie-SGP aan de beurt, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Eigenlijk al heel snel in dit debat dwaalden mijn gedachten af naar 18 mei, toen we in De Markiezenhof aanwezig waren voor een volle zaal, een hoop mensen schuifelend op hun stoel of ze misschien wel de winnaar waren geworden van de Brabantse Stijlprijs. 82 prachtige projecten door heel Brabant, waarvan de 5 genomineerden daar aanwezig waren, die lieten zien hoe wij in Brabant bouwen aan sociale cohesie, gezamenlijke omgevingskwaliteit en beleving weten te realiseren, mensen met passie en trots, de betrokkenheid met hun omgeving daarin uitstraalden. De mouwen werden opgestroopt. En de rode draad van die bijeenkomst was misschien wel de uitspraak 'Ge kunt 't ook niet doen'. Ik heb er in het debat vaak over nagedacht. Een bunker bouwen? Ge kunt 't ook niet doen. Maar, voorzitter, 'ge kunt 't ook niet doen' sloeg in die bijeenkomst misschien wel het meest op het feit dat niet het móeten, of de plicht, vaak een drijfveer voor mensen, organisaties, gemeenten is, maar het willen, het kansen zien en ervoor willen gaan, het verbindingen leggen en samenwerken van onderop, als een voorwaarde voor slagen. En dat is echt Brabants, vaak misschien wel ondanks dan dankzij de overheid. Voorzitter. Het heeft ook mooie bouwstenen opgeleverd voor de Omgevingswet en de omgevingsvisie waar we aan bouwen. Maar het biedt ons ook een spiegel op onze rol. Ik raad u allemaal aan eens de column van Anne Kuik te lezen, waarin ze dat vertaald heeft in 7 zekerheden vanuit de Stijlprijs voor omgevingskwaliteit in Brabant.

Voorzitter. Nu ligt voor ons de begroting, met goede, mooie, grote plannen, maar hier zit ook heel veel 'moeten' in, verplichtingen die moeten leiden tot transities, tot disrupties, tot transformaties. En dan vraag ik me af: zien we hierin wel voldoende de andere rol die de provincie hierin moet spelen, overheidsparticipatie, als een centrale opgave? Zien we hier voldoende de omslag in zoals de Omgevingswet straks van ons vraagt, minder en overzichtelijke regels en meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk, vertrouwen? Het vraagt om een andere cultuur en om een andere aanpak, en niet alleen in het fysieke domein. Als ik terugkijk op de afgelopen jaren, dan hebben we ook hier in het provinciehuis veel mooie voorbeelden gezien waarin we dat in de praktijk brengen. Ik noem bijvoorbeeld het Bereikbaarheidsakkoord in de regio Eindhoven, waarin we lieten zien dat we echt gezamenlijk dingen op willen pakken en het niet alleen van bovenaf willen sturen. Ik zie het ook op tal van plaatsen in het groenblauwe stimuleringskader waarin we samen de schouders eronder zetten, om niet alleen maar het meeste uit een akker te halen, maar tegelijkertijd ook te werken aan biodiversiteit en kwaliteit. Het Partridge-project bij mij in de buurt is daar misschien wel het meest mooie voorbeeld in Brabant van. Maar ik zie het voorbeeld ook bij het ondersteunen van de sportclubs, zoals ingezet is met betrekking tot verduurzaming, een mooi voorbeeld dat verdere uitrol in Brabant verdient.

Voorzitter. Maar er zijn ook nog kansen, er zijn ook nog veel slagen te maken. Ik noem er een paar. Als het gaat om de verduurzaming van de scheepvaart, dan is daar nog veel te winnen. We hebben daarover het vorig jaar een motie ingediend en het college heeft een verkenning ter zake uitgevoerd. Het heeft laatst ook een gesprek gevoerd met scheepsbouwers, om te kijken wat er mogelijk is. Voorzitter. Er is nog een wereld te winnen als het gaat om het terugdringen van stikstof, CO₂-uitstoot, door het verduurzamen, en ik vraag het college dan ook daaraan een vervolg te geven en samen na te denken hoe we een informatiebijeenkomst zouden kunnen organiseren, waarin we kijken welke mogelijkheden er liggen voor de verduurzaming van de scheepvaart, met name omdat daar veel milieuwinst te halen is. Graag een reactie van de gedeputeerde.

Voorzitter. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de veerverbindingen. We zijn in Brabant volop aan het kijken hoe we de veerverbindingen kunnen verduurzamen, hoe we van de oude, vieze motoren af kunnen komen en tegelijkertijd daarmee naar een duurzame scheepvaart, ook voor de veren, kunnen komen. Voorzitter.

Samen met de CDA-fractie dien ik een motie in om als provincie een verkenning uit te voeren, hoe we daar gezamenlijk aan kunnen werken.

Voorzitter. Er liggen ook kansen bij de A27. Ik had het kopje al veel eerder aangegeven, voordat ik de berichten zag van de gedeputeerde. Ik ben graag a.s. maandag aanwezig, om samen te kijken hoe we de OV-verbinding, lightrail, of wat het ook gaat worden, vorm kunnen geven. Tegelijkertijd steun ik zijn oproep om een versnelling van de aanpak van de A27 hoog op de agenda te houden, want het kan niet zo zijn dat we tot 2030 moeten wachten, terwijl in 2022 gestart zou worden.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, ik begrijp dat de ChristenUnie-SGP elektrische boten op de veerverbinding wil. Mijn vraag is dan: zegt u van: nou, we varen eerst deze boten tot ze helemaal afgeschreven zijn en we gaan dan vervangen, of wilt u dat proces nog versnellen?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, er zit een combinatie in. Er zijn een aantal boten die nu eigenlijk al afgeschreven zijn, dus die zou je kunnen vervangen, er zijn ook een aantal schepen waarbij je een overgang zou kunnen realiseren. Je ziet ook dat een combinatie van motoren daar al mogelijk is. Maar laten we gewoon eens kijken wat de mogelijkheden in zijn en tegelijkertijd kijken hoe we binnen de fondsen die we daarvoor hebben ook een bijdrage kunnen leveren.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dus u bent het met mij eens dat het voor het milieu, en zo u wilt het klimaat, het beste is dat je die boten helemaal tot aan het einde doorvaart en pas dan gaat denken aan een elektrische uitvoering bij een nieuwe boot?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dat zal verschillend zijn. Als je een hele vloot moet vervangen, doe je dat vaak niet in één keer, maar stapsgewijs. Ik denk ook dat je altijd naar de kosteneffectiviteit ervan moet kijken, met name als je daarin investeringen doet. Laten we het eerst maar eens in beeld brengen, om dan te kijken hoe we dat op kunnen pakken, zeg ik richting de PVV-fractie.

Voorzitter. Er liggen ook nog veel kansen op het gebied van energie. Het is al vaak aan de orde gekomen. In de themabijeenkomst kwamen eigenlijk twee zaken naar voren waarop het college zou moeten doorpakken. Het eerste is het versterken van de kennis bij gemeenten. Er zijn al diverse moties, die wij ook mede ingediend hebben, om te kijken hoe we die kennis bij gemeenten kunnen versterken, en wat ons betreft het liefst in een Lokaal Energieakkoord. Een tweede punt is de industrie, waarin ook daadwerkelijk doorgepakt moet worden. Wij schrikken toch wel van de notitie die we hebben gekregen over de kennisachterstand bij de omgevingsdiensten, om daadwerkelijk handhaving en toezicht daarin op te pakken. Tegelijkertijd zien we ook dat er slagen in gemaakt worden. We houden het kritisch in de gaten, maar we zullen de motie van D66 om daarin een verscherping aan te brengen, ook mede indienen. Voorzitter. Een aspect waar zeker ook kansen liggen, en een noodzaak, is het toezicht op natuurgebieden. Een van de zaken waar we als provincie heel zichtbaar het verschil in maken, is de aanpak van de ondermijnende criminaliteit. Het rapport 'Ondertussen in het buitengebied' laat ook de noodzaak zien van een overstijgende aanpak bij het tegengaan van ondermijnende criminaliteit in het buitengebied. Wij zijn

dan ook blij dat hiervoor 200.000 euro extra vrijgemaakt wordt. Tegelijkertijd zijn wij verbaasd dat wij de terreinbeherende organisaties wat betreft toezicht in de kou laten staan. Er is hard gewerkt binnen het IPO aan een regeling om de bijdrage voor toezicht en handhaving bij openstelling gerealiseerd te krijgen. Brabant was misschien wel de aanjager om deze regeling met de terreinbeherende organisaties op te stellen en ze daarmee in staat te stellen om zowel de natuurgebieden open en toegankelijk te houden en tegelijkertijd voldoende handhaving en toezicht te kunnen houden in de gebieden. Wij zijn blij dat hiervoor in IPO-verband een regeling is afgesproken, maar juist de provincie die het meest doordrongen zou moeten zijn van de noodzaak van voldoende toezicht in de vele opengestelde gebieden in Brabant, voert deze regeling niet uit. Brabant laat de terreinbeherende organisaties in de kou staan en dat vinden wij onverantwoordelijk. Voorzitter. Ik ben wel gevoelig voor het argument dat de gedeputeerde op de mondelinge vragen aangaf, dat het niet moet gaan vanuit geld vanuit het natuurbudget. Daarin heeft de gedeputeerde een punt. Daarom komen wij dan ook oppositiebreed, van links tot rechts in deze Staten, met een amendement om in ieder geval voor 2018 budget vrij te maken uit de vrije begrotingsruimte. Ik roep de coalitiefracties op dit te steunen en daadwerkelijk ook het toezicht in het buitengebied bij de terreinbeherende organisaties te realiseren. Een schot voor open doel.

Voorzitter. Wij zagen kansen als het gaat om de aanpak van de veehouderij. Als we even van een afstandje naar dit vraagstuk kijken, dan worden de doelstellingen breed gedeeld, niet alleen in de Staten, maar ook in de samenleving: een omslag naar een duurzame veehouderij, het verminderen van uitstoot en overlast, meer grondgebondenheid en het stimuleren van beweiding. Ik blijf me de vraag stellen waarom de provincie niet in staat is gebleken om met een breed gedragen aanpak te komen. Het lukte ons toch ook in het megastallendebat, waarin het voorstel unaniem aangenomen is? Het lukte ons toch ook bij het instellen van de BZV?

Kenmerkend vind ik misschien nog wel dat in deze begroting gesproken wordt over een versnelling van de transitie van de intensieve veehouderij, terwijl door de maatregelen juist de extensieve melkveehouderij het zwaarst wordt getroffen, en dat ook nog eens in de gebieden waarin geen overlast is. Voorzitter, ik blijf het zeggen: u schiet met een schot hagel op de veehouderij en veel verkeerde bedrijven worden hierdoor getroffen: de kleinschalige boer, de melkveehouder die uit zichzelf al vanuit het dierenwelzijn veel maatregelen genomen heeft, gesloten varkenshouderijen. Deze manier van besturen, met één regeling over heel Brabant uitrollen, is de makkelijkste manier van besturen.

Als we dan kijken naar de haalbaarheid van de aanpak, dan staat of valt die met het op tijd beschikbaar zijn van nieuwe systemen. Als we concreet doorvragen wanneer die beschikbaar zijn, dan zien we, en dat lezen we ook in de stukken, dat we als antwoord krijgen: het zal een hele klus worden, of: we moeten er de schouders onder zetten. Als ik ernaar kijk, dan is dit vrijwel onmogelijk, en toch verplicht vanuit het college. Wij vinden dat onverantwoord.

De **voorzitter**: Interruptie Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. De heer Vreugdenhil zegt net dat het de gemakkelijkste manier van besturen is om het uniform uit te rollen over Brabant, maar is dat ook zo? U bent wel heel erg gefocust op een speciale maatregel voor het gebied in het Land van Heusden en Altena, ook in de vergaderingen zegt u vaak dat het daar anders moet, dat je echt specifiek een gebiedsgerichte aanpak moet hebben. Meent u werkelijk dat het de makkelijkste manier van besturen is om het overal op dezelfde manier te doen?

De **voorzitter**: Vreugdenhil. De vraag is duidelijk.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, je hebt het hier over maatwerk. Per gebied zou je moeten kijken welke maatregelen nodig zijn en niet alleen voor het Land van Heusden en Altena, al zie ik elke dag

heel nadrukkelijk dat daar verkeerde besluiten genomen worden. We hebben ook een gesprek gehad met het Goed Boeren Netwerk, dat ook aangeeft dat deze maatregelen de verkeerde bedrijven treffen. Het gaat niet alleen gebiedsgericht, maar ook bedrijfsgericht. Dit is een maatregel die voor alle bedrijven geldt en waardoor vervolgens de bedrijven worden getroffen die we juist graag willen behouden. Ik zie het in mijn eigen omgeving bij een klein extensief bedrijf, dat helemaal niet meer de intentie had om door te groeien, maar tegelijkertijd wel een wonenstop aanlegt om de patrijzen in het gebied te houden. Dat zijn precies de bedrijven die straks in 2022 de deuren kunnen sluiten. Dat is eeuwig zonde voor het gebied, omdat het de gebiedskwaliteit aantast en de biodiversiteit aantast. Dat moeten we met z'n allen niet willen.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik begrijp wat u bedoelt, maar u zult toch ook wel begrijpen dat het, als je in diverse gebieden verschillende maatregelen invoert, helemaal niet meer mogelijk is om maatregelen in te voeren, omdat er enorm veel geprocedeerd zal worden als het in het ene gebied wel mag en in het andere niet? Volgens mij is dat geen mogelijkheid die tot de toekomst behoort.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Mevrouw Brunklaus, er wordt nu voluit geprocedeerd. In het gebied waar ik woon zitten ondernemers op 3 km afstand van Gelderland, ze hebben te maken met maatregelen waardoor ze enorme kosten moeten maken terwijl iemand 3 km verderop in een ander gebied die kosten helemaal niet heeft. Zelfs een extensief bedrijf dat in het ene gebied niet meer kan bestaan, krijgt in het andere gebied volop de ruimte. Het zal dus altijd maatwerk moeten zijn. Als wij geen oog hebben voor het maatwerk, dat volgens mij juist ook gevraagd wordt in de Omgevingswet, zullen we maatregelen nemen die heel veel verkeerde ondernemers zullen treffen, en dat blijft mij pijn doen.

De **voorzitter**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Mijnheer Vreugdenhil. Ik kan u wat dat betreft helemaal volgen en ik ben het voor bijna 100% met u eens, maar waar ik wel nieuwsgierig naar ben – ook de heer Steenbakkers doelde daar in zijn bijdrage op – is wat volgens u echt het verschil is tussen de eerdere dossiers waarin het ons, zoals u zelf ook aangaf, wel is gelukt, zoals ten aanzien van de megastallen, en de discussie die we nu gehad hebben.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Als ik kijk naar 'Megastallen nee', dan constateer ik dat we in die periode als Staten ruim de tijd hebben genomen om met elkaar het debat hier te voeren en tegelijkertijd ook het debat met de samenleving te voeren. Op tal van momenten waren we in die samenleving aanwezig, in zaaltjes, om met elkaar te spreken en met elkaar naar de goede weg te zoeken. Alle partijen, ook onze partij, hebben daarin een aantal veren moeten laten, terwijl we toch ingestemd hebben met het besluit. Tot op de dag van gisteren heb ik verdedigd dat we daar een maximaal bouwvlak hadden van 1,5 ha. Ik heb er mij bij de Tweede Kamerfractie hard voor gemaakt om het ook in het programma van de ChristenUnie te krijgen. Dan doet het mij pijn dat we daar wel een gedragen voorstel hadden waarin alle partijen bereid zijn om te kijken hoe recht kan worden gedaan aan de signalen van de samenleving en dat dat nu niet gelukt is. Het doet mij ook wel een beetje pijn dat we daar geen open discussie over gevoerd hebben. We kregen dit voorstel drie weken voordat we daarover een besluit

moesten nemen en dat geeft geen tijd voor die brede discussie. Mijn oproep blijft: laten we met zijn allen zoeken naar een breed draagvlak. Als het bij de megastallen kon, moet het nu zeker kunnen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik neem even dit moment om recht te zetten wat de heer Vreugdenhil zei over 'Megastallen nee': dat het unaniem en breed gedragen was. Ik herinner hem eraan dat wij de discussie over 'Megastallen nee' hebben aangezwengeld omdat wij geen megastallen wilden. GS heeft daarbij een voorstel bedacht waarin we wel naar megastallen gaan en nu naar groter ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik wil rechtzetten dat wij echt tegengestemd hebben en dat het dus niet unaniem was.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De heer Vreugdenhil vervolgt zijn betoog en komt dan tot een afronding.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Het was *vrijwel* unaniem, voorzitter.

Voorzitter. Ik dacht dat ik iets meer tijd had, maar dan ga ik nu maar naar de kern toe. In het rapport 'Connecting Agrifood' staat een hele mooie conclusie, namelijk dat bij de maatregel die nu genomen is de effecten op natuur en milieu niet in samenhang met de effecten op de structuur van de veehouderij in beeld zijn gebracht. Er is geen inzicht in de kosteneffectiviteit van de maatregelen, alsook de mogelijkheden om deze kosteneffectiviteit te verbeteren. Ik denk dat deze begrotingsbehandeling juist een moment is om het allemaal bij elkaar te brengen en te kijken of de middelen dan wel op een goede manier ingezet worden. Ik kom tot het laatste punt ...

De **voorzitter**: Zelfs uw laatste zin.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Als het mijn laatste zin is, voorzitter, sla ik dat punt over, want ik hecht eraan ook een compliment te maken, omdat ik zie dat in deze Staten en in deze organisatie hard gewerkt wordt, terwijl wij daar veel plannen op tafel leggen. De ChristenUnie/SGP-fractie is dankbaar voor de rijkdom en de beschikbare middelen die wij hier hebben in een wereld waarin dat niet vanzelfsprekend is, de welvaart en de veiligheid. Wij wensen dan ook de organisatie, het college, maar ook de Staten in het geheel, wijsheid en Gods zegen toe, om de besluiten die we nemen te laten zijn tot zegen van Brabant en de Brabanders. Dank u wel.

Amendement A9 'Bijdrage toezicht en handhaving in opengestelde natuurgebieden'

"Vergadering Provinciale Staten op 10 november 2017 op Statenvoorstel 66/17 A over Begroting 2018;

de volgende wijziging wordt voorgesteld: Toe te voegen aan de begroting:

ten aanzien van 'Overige voorstellen', beslispunt 6 aan te vullen met:

'6 b. Een bedrag van 1,36 miljoen euro ter beschikking te stellen voor het onderdeel toezicht in de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL) en dit bedrag beschikbaar te stellen uit de vrije begrotingsruimte.'

Toelichting:

Wij constateren dat:

- in IPO-verband een nieuwe structuur is besproken voor een gedeeltelijke tegemoetkoming (75%) in de kosten voor beheer en toezicht van de voor publiek opengestelde natuurgebieden;

- de regeling ervan uitgaat dat de tegemoetkoming in de kosten voor het beheer in alle provincies op dezelfde wijze wordt ingevoerd;
- er tevens is afgesproken dat provincies de vrijheid hebben om zelf een keuze te maken om het onderdeel toezicht en handhaving al dan niet open te stellen voor subsidie;
- dit ertoe heeft geleid dat onder meer de provincie Flevoland, Zeeland en Utrecht het onderdeel toezicht hebben opengesteld voor subsidie in 2018 en verder;
- Gedeputeerde Staten van Brabant op 31 oktober hebben besloten om geen geld ter beschikking te stellen voor handhaving en toezicht voor het jaar 2018 in de voor publiek opengestelde natuurgebieden;
- in Brabant op dit moment voor 80.000 ha beheerssubsidie verleend. Openstelling van het onderdeel toezicht en handhaving in 2018 1,36 miljoen euro per jaar aan extra kosten met zich meebrengt, 17euro /ha/jaar extra voor toezichtsbijdrage 80.000 ha.

Wij zijn van mening dat:

- het van groot belang is dat er toezicht en handhaving in de voor publiek opengestelde natuurgebieden plaatsvindt;
- toezicht en handhaving in opengestelde natuurgebieden óók voor 2018 geregeld moet worden;
- deze overbrugging voldoende tijd geeft om tot een structurele oplossing te komen voor toezicht en handhaving in opengestelde natuurgebieden;
- het redelijk is om een tegemoetkoming in de kosten van toezicht en handhaving te verstrekken aan de terreinbeherende organisaties die zorg dragen voor het voor het publiek openstellen van natuur in Brabant.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Heijman, Lokaal Brabant

Horst Oosterveer, 50PLUS

René Kuijken, CDA

P. Surminski, Partij voor de Dieren

Maikel Boon, PVV"

Motie M53 'Schone verenvloot'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17, inzake Begroting 2018;

constaterende dat:

- Brabant telt diverse veerdiensten die een belangrijke functie vervullen voor woon-werkverkeer, scholieren en toeristen;
- er ook in deze sector een duurzaamheidsvraagstuk speelt (veel veren varen met dieselmotoren);

overwegende dat:

- de provincie haar nek uitsteekt om het OV schoon te laten functioneren;
- er in het verlengde hiervan ook een kans ligt de verenvloot te verduurzamen, die op termijn naast het milieu ook de exploitatie ten goede komt;

spreken uit dat:

na te gaan welke mogelijkheden er zijn binnen het Energie- en/of Innovatiefonds of het Uitvoeringsprogramma Energie om de Brabantse verenvloot schoon te laten varen en PS hierover te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

Roland van Vugt, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Motie M54 'OV-informatie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend
Statenvoorstel 66/17 - Begroting 2018;

constaterende dat:

- het openbaar vervoer in Noord-Brabant sterk wordt ingericht op de vraag ('dikke' lijnen) maar dat het routenetwerk nog altijd is ingegeven vanuit het al jaren bestaande aanbod aan routes met de daarbij behorende bussen;
- de provincie op het terrein van natuur, water en milieu al veel informatie vrij beschikbaar heeft gesteld (open data) maar nauwelijks op het terrein van mobiliteit;

overwegende dat:

- voor de invoering van de OV-chip aan de toenmalige Statenleden is aangegeven, dat daarmee een schat aan reizigersinformatie beschikbaar zou komen;
- in een provincie die innoverend is en wil zijn, getuige de vele 'laboratoria';
- met enige moeite wel informatie over instappers en uitstappers per halte wordt vrijgegeven, terwijl veel meer behoefte bestaat aan keteninformatie (van waar naar waar reizen OV-gebruikers en wanneer), omdat dan veel meer vraaggericht kan worden gewerkt;
- Noord-Brabant ook op het terrein van mobiliteit toonaangevend wil zijn;

draagt het college op:

te bevorderen dat ook informatie over mobiliteit op een openbare wijze beschikbaar komt, met name keteninformatie over OV-reizigers, zodat (externe) partijen hiermee op een slimme wijze kunnen zoeken naar slimme verbeteringen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Als laatste in de rij van de zijde van de Staten de fractie van Lokaal Brabant. De heer Heijman heeft het woord.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Ik ben eigenlijk wel blij dat ik de laatste ben in de rij van deze eerste sessie ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De heer Heijman heeft het woord.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel. Wij zijn hier om 10.00 uur begonnen, het is nu haast 17.00 uur en we zijn aan het einde van deze eerste ronde. Af en toe heb ik me tijdens deze sessie afgevraagd of we hier niet hoofd- en bijzaken door elkaar heen gooien, met discussies waar we eigenlijk niks aan hebben en waarmee we zeker de Brabantse burger niet bedienen. Af en toe heb ik het gevoel: wat doen we hier eigenlijk? Ik ging hier naartoe met het gevoel dat ik een spannende dag tegemoet ging, maar ik moet zeggen dat me af en toe de moed in de schoenen is gezakt bij het aanhoren van al die discussies en gesprekken.

Namens Lokaal Brabant zal ik proberen een paar kernpunten naar voren te brengen. Voor ons, dat zal niemand verbazen, is de bestuurlijkeveerkrachtdiscussie een hele belangrijke discussie, maar we hebben altijd, zeker vanaf het begin, de onderkant van die discussie gemist: de veerkracht, de notie dat de gemeenten groter, zwaarder en sterker moesten worden om de decentralisaties aan te kunnen. Je kunt er veel over zeggen, maar er zit wel een waar woord in. Niet dat het altijd even goed en handig gegaan is de afgelopen jaren, maar er zitten af en toe wel elementen in dat samenwerking op hoger niveau beter is. Wat je ziet in die discussies binnen de gemeenten, is dat er eigenlijk heel weinig aandacht is voor de

onderkant ervan: hoe gaan we om met de inwoners en hun directe invloed op het bestuur, dorpsraden en dat soort zaken? Het is heel moeilijk om dat te vatten in een gemeente, en wij hebben daarop een motie ingediend, om aan de provincie te vragen ook daaraan eens te denken als je toch met bestuurlijke veerkracht bezig bent.

Wij komen heel vaak in gesprek met de Vereniging van kleine kernen, en we komen als Lokaal Brabant ook in heel veel kleine kernen, en daar zie je de laatste tijd dat er veel discussie gaande is over wat we nu de komende jaren gaan doen: hoe kunnen we, als we aan het krimpen zijn en onze voorzieningen verdwijnen, ervoor zorgen dat die voorzieningen er wel blijven? Je ziet daarover veel discussie ontstaan in die kernen en dorpen, waarbij je eigenlijk de behoefte aan de IDOPs van tien jaar geleden weer terug ziet komen. Ook daarover hebben we een motie ingediend.

We hebben ook contact gehad met een club die gelieerd is aan de Vereniging van kleine kernen, die samen met de provincie bezig is om te kijken naar de eenzaamheid in de kleine kernen. Er is blijkbaar discussie over gaande dat dat projectje zou gaan stoppen, dat vinden wij heel erg jammer en daar vragen wij ook aandacht voor in een motie. Wij hopen dat de gedeputeerde onze zorgen daarover vandaag kan wegnemen en dat dat project gewoon door kan gaan, want eenzaamheid in de kernen is een groot probleem.

Wat wij in onze rondtocht op de landbouw zagen, is dat innovatieve bedrijven die oplossingen willen bieden ten aanzien van bijvoorbeeld veevoer, of het schoonmaken van stallen en het omgaan met nieuwe vormen in stallen, maar heel weinig mogelijkheden hebben om dingen te doen. Bij ons is daardoor de vraag opgekomen waarom wij niet op bedrijventerreinen zouden kunnen experimenteren, want bij het vervoeren en afvoeren van dieren is het op dat punt veel gemakkelijker als we dichterbij de goede knelpunten zitten. Ook daarover hebben we een motie ingediend.

Hiermee wil mijn bijdrage beëindigen, want ik denk dat we wel even behoefte hebben aan een pauze. De andere twee moties heb ik ingediend en die kan iedereen lezen. Ik verwacht natuurlijk unanieme steun van u. De antwoorden van de gedeputeerden wachten we af en dan gaan we daarna weer een leuke tweede sessie doen. Ik roep iedereen op zich daarbij echt tot de hoofdzaken te beperken, zodat we nog op een goed tijdstip naar huis kunnen vanavond. Dank u wel.

Motie M55 'Investeer in lokaal bestuur'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend de Begroting 2018;

overwegende dat:

- de provincie in de afgelopen jaren vooral bezig is geweest om in te zetten op schaalvergroting door fusies en schaalvergroting van gemeenten;
- de afstand tussen inwoners en bestuur daardoor eerder groter dan kleiner zal worden;
- er veel behoefte is bij burgers om directer mee te mogen praten over de eigen directe omgeving en ook invloed te hebben op de besluitvorming hierover;

constaterende dat:

- er vanuit inwoners van dorpen en kernen veel behoefte is aan meer erkenning en behoefte is aan een grotere rol om mee te praten en mee te denken over de ontwikkelingen binnen hun eigen woongebied;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- te laten onderzoeken hoe een dorpsraad beter verankerd kan worden in het bestuurlijk proces in Brabant;
- te vragen aan alle gemeenten om een overzicht hoe de dorpsraden zijn verankerd binnen de gemeenten;

- gemeenten te helpen met een model Dorpsraad zodat er meer eenvormigheid komt in de rol van een dorpsraad;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant”

Motie M56 ‘Toekomst van de dorpen’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend de Begroting 2018;

overwegende dat:

- veel Brabantse dorpen momenteel bezig zijn om zich te oriënteren op de toekomst;
- hierbij diverse thema’s aan bod komen, die ook op provinciaal niveau spelen (denk bijvoorbeeld aan wonen, maatschappelijke voorzieningen, sport en gezondheid, verkeer en vervoer, schaalvergroting);

constaterende dat:

- de provincie er alle belang bij heeft dat inwoners zich thuis blijven voelen in hun woonomgeving en dat de leefbaarheid van de dorpen gewaarborgd blijft en liefst nog verbeterd wordt
- ongeveer 8 jaar geleden het maken van IDOPs en het proces dat daar bij hoort in de diverse dorpen zorgde voor een enorme boost en een groot succes was;
- er in veel dorpen veel discussie is ontstaan om met plannen te komen om de vrees voor krimp en verlies van voorzieningen tegen te gaan;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- te onderzoeken hoe de provincie een bijdrage kan leveren om dorpen te ondersteunen bij het ontwikkelen van een dorpsvisie in eenzelfde strekking als bij de IDOPs;
- hiervoor met een voorstel te komen bij de behandeling van de Perspectiefnota 2018;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant”

Motie M57 ‘Landbouwgrond in boerenhand’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend de Begroting 2018;

overwegende dat:

- Gedeputeerde Staten 30 miljoen euro krediet beschikbaar stelt voor natuurinclusieve landbouw buiten de Ecologische Hoofdstructuur;
- Gedeputeerde Staten in haar voorstellen aangeeft dat de beschikbare gronden beschikbaar gesteld worden voor agrariërs die om willen schakelen naar natuurinclusieve landbouw;
- de voorstellen voor de natuurinclusieve landbouw nog niet zijn uitgewerkt en het ook niet duidelijk is wie de gronden in eigendom krijgt;
- de provincie gronden gaat opkopen en via verkaveling deze gronden gaat herverdelen;

constaterende dat:

- in Noord-Brabant sprake is van een hoge gronddruk en dito grondprijzen;
- er steeds meer landbouwgrond in Noord-Brabant in eigendom is van niet-agrariërs/investeerders;
- door deze omstandigheden het steeds moeilijker wordt voor extensieve bedrijven om gronden in eigendom te verkrijgen;
- we het belangrijk vinden dat boeren zelf de zeggenschap over de gronden blijven houden;

dragen Gedeputeerde Staten op:

om bij de uitwerking van het voorstel voor natuurinclusieve landbouw met voorstellen te komen waarbij de zeggenschap en eigendom van de toe te bedelen gronden bij de boeren zelf komt te liggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant
Ton Braspenning, CDA"

Motie M58 'Innovatieve landbouw op bedrijventerreinen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 10 november 2017, besprekende het Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- innovatie in de landbouw noodzakelijk is om te komen tot duurzame oplossingen voor mens, dier en natuur;
- innovatie in de landbouw veelal getest wordt op boerderijen;
- innovatie in veel gevallen wordt gedaan door bedrijven anders dan boerenbedrijven;
- een gemengde bedrijfsvoering van industrie en landbouw niet verenigbaar is in bestemmingsplannen op industrieterreinen;
- proefstallen van industriële innoveerders daarom niet op hun hoofdlocatie kunnen worden geplaatst;
- proefstallen bij uitstek continu gemonitord en aangepast moeten kunnen worden;
- de mogelijkheid om proefstallen met dieren te situeren op bedrijventerreinen bij uitstek een gelegenheid is om stalsystemen te testen zonder overlast voor omwonenden;

verzoekt Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om huisvesting van landbouwdieren in proefstallen op bedrijventerreinen mogelijk te maken;
- de uitkomsten van dit onderzoek uiterlijk april 2018 aan Provinciale Staten mede te delen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant
Ton Braspenning, CDA"

Motie M59 'Aandacht voor eenzaamheid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend de begroting 2018;

overwegende dat:

- eenzaamheid ook in Brabant een toenemend probleem is;
- dorps- en buurthuizen een belangrijke rol kunnen vervullen om eenzaamheid te bestrijden en te voorkomen;
- de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant en 't Heft in het kader van het programma Sociale Veerkracht momenteel nauw samenwerken in een provinciaal gesubsidieerd project om eenzaamheid aan te pakken;

constaterende dat:

- er vanuit de provinciale organisatie de afgelopen tijd weinig aandacht is besteed aan dit project;
- Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant en 't Heft vrezen dat dit provinciaal gesubsidieerd project gaat stoppen en de opgebouwde infrastructuur en kennis gaat verdwijnen;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- dit project te handhaven of te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de samenwerking tussen Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant en 't Heft te continueren en daarmee de eenzaamheid onder de Brabantse bevolking terug te dringen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant
Patricia Brunklaus, GroenLinks
Marcel Deryckere, CDA"

Motie M60 'Geef een Brabantbreed Startersfonds voldoende ruimte'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend de Begroting 2018;

overwegende dat:

- Gedeputeerde Staten 30 miljoen euro beschikbaar wil stellen voor een leningenfonds waarmee opschalende bedrijven kunnen investeren in verdere groei;
- de provincie zo vier tot zes bedrijven per jaar wil helpen en daarmee naar schatting 600 banen per jaar extra worden gecreëerd in Brabant;
- het valorisatiefonds Ondernemerslift+ in de afgelopen jaren met een relatief klein budget alleen al meer dan 300 arbeidsplaatsen en een omzet van meer dan 16 miljoen euro weten te genereren in de regio Noordoost-Brabant;

constaterende dat:

- startende en opschalende bedrijven niet alleen behoefte hebben aan geld, maar ook aan deskundige advisering;
- twee van de drie huidige Brabantse valorisatiefondsen die start-ups begeleiden eind 2018 gaan stoppen;
- het sterke netwerk dat deze valorisatiefondsen in hun eigen regio hebben opgebouwd hiermee voor een groot deel verloren gaat;
- hiervoor in de plaats één Brabantbreed Startersfonds komt, met veel minder budget dan nu het geval is.
- het belangrijk is dat de funnel met start-ups voldoende wordt aangevuld, om ook in de toekomst voldoende scale-up bedrijven te krijgen in Brabant;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om bij het opzetten van één nieuw Brabantbreed Startersfonds ook nadrukkelijk de onderwijsinstellingen te betrekken;
- de beschikbare financiële middelen voor dit nieuwe startersfonds vooral faciliterend in te zetten, zodat goede tools ontwikkeld kunnen worden waar iedere starter iets aan heeft;

en gaat over tot de orde van de dag.

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman voor zijn bijdrage.

Hiermee is een einde gekomen aan de eerste termijn van de zijde van uw Staten. Het college zal zich even terugtrekken om de ongeveer 60, 70 moties en amendementen van commentaar te voorzien. We zullen dat zo snel mogelijk doen. Wij komen terug in de zaal om vijf voor half zes. De vergadering is geschorst (16.48 uur).

Schorsing (16.48 – 17.30 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u vragen uw plaatsen weer in te nemen? Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de eerste termijn van de zijde van het college. Gestart wordt met gedeputeerde Pauli. Aan hem het woord.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Allereerst zeg ik de Staten namens het college dank voor hun inbreng. In een zes uur durend vlammend betoog hebt u ons vooral veel wegwijs gemaakt in de opmerkingen die u hebt en de aanvullingen die u nog ziet, maar we hebben gelukkig ook heel veel erkenning gekregen voor het beleid dat het college heeft gevoerd en voornemens is het komend jaar te

voeren. Er zit inderdaad veel beweging in Brabant. Het kan natuurlijk altijd anders en beter, maar ik denk dat we gezamenlijk, Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, best content mogen zijn met hoe Brabant er voor staat, wat uiteraard niet wegneemt dat er nog veel prioriteiten blijven.

Laat ik beginnen met een vraag van de heer Heijmans: welke kansen biedt het regeerakkoord? Ik denk dat dat er vele zijn, zij het dat het nog niet helemaal te overzien is. De eerste gesprekken lopen al met verschillende ministeries, ik had er gisteren nog eentje, maar het is nog even wennen, want sommige ministeries hebben meerdere bewindslieden gekregen. We hebben nu ministers *van* en ministers *voor*, soms moet je bij de ene minister een koepelovereenkomst sluiten en bij de andere de uitwerking doen. Ik kan u echter vertellen dat GS aardig op stoom liggen. We hebben alle elementen van het regeerakkoord uitgebreid bekeken, we hebben natuurlijk een stevige inbreng via het IPO, waarbij we nagaan waar we gezamenlijk kunnen optreden en waar per landsdeel of per provincie, en we zijn ermee verbonden via de Nationale Agenda Brainport, waarin we met meerdere ministeries tegelijkertijd praten. Ik denk dat er heel veel mogelijkheden liggen, vanaf de Omgevingsvisie, die in de nieuwe context behoort tot het competentiegebied van de minister van Binnenlandse Zaken, tot en met de grote energievraagstukken, die meer en meer verbonden gaan worden met de Economische Agenda, maar denk ook aan de verbinding van onderwijs met economie waarmee we aan de slag gaan.

Wat natuurlijk uw specifieke aandacht heeft, en ook die van het college, is: wat kunnen we gaan doen met de arbeidsmarkt? Een aantal zaken zijn genoemd en daarbij gaat het met name om werkzekerheid. Wij zullen ernaar moeten streven dat meer mensen in vaste dienst komen bij werkgevers, maar ook de toekomst van de zzp'ers zal wat meer veiliggesteld moeten worden. In het Pact Brabant, waarin alle werkgevers en werknemers bij elkaar komen, maar ook alle onderwijsinstellingen in alle regio's, hebben we al afgesproken dat we op een heel actieve manier gaan onderzoeken hoe we tot regiodeals kunnen komen met de overheid, om tot experimenteeruimte te komen.

De **voorzitter**: Interruptie de heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Even over de arbeidsmarkt en de dingen die u daarin opnoemt. Dat zijn hele waardevolle dingen. Maar moeten wij niet meer werken aan het verbinden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar ... het toeleiden naar de arbeidsmarkt? Moeten we daar niet veel meer energie en focus op zetten dan we tot nu toe doen?

De **voorzitter**: Pauli.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik denk eerlijk gezegd dat we daar al ongelofelijk veel aan doen. Brabant is wat dat betreft echt koploper in Nederland. Op dit moment lopen er op dit gebied alleen al in Brabant 22 projecten, die ik vorige week nog met alle indieners uitgebreid geëvalueerd heb. We hebben het fenomeen Brabants Besten en we maken hierover handige en harde afspraken met alle nieuwe bedrijven die in Brabant komen. Dus op dit gebied gebeurt al veel. Ik kan er nog aan toevoegen, mede aan het adres van degenen die hebben aangedrongen op het organiseren van een themabijeenkomst, dat op 22 november a.s. de Tafel van honderd zal worden georganiseerd, waar alle elementen van het arbeidsmarktbeleid van de provincie zeer uitgebreid aan de orde zullen komen, samen met FNV, CNV, BZW, ZLTO, alle onderwijsinstellingen en alle regio's, ook het UWV. Ik nodig u allemaal van harte uit daarbij aan te sluiten, want dan zult u zien hoe Brabant op dit gebied al in beweging is en hebt u ook de mogelijkheid om rechtstreeks met alle partijen van gedachten te wisselen over hoe het gaat.

De **voorzitter**: De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Ik hoop dat dan vooral ook gekeken zal worden naar de integratie van al die 22 projecten.

De **voorzitter**: Pauli.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Zeker, zeker. Deze provincie heeft een beleid voor 50+, voor mensen met een geestelijke en met een fysieke handicap, voor delinquenten die weer opgenomen moeten worden in het arbeidsproces, maar vooral ook voor heel veel jongeren met lagere opleidingen. Al die elementen komen bij elkaar en proberen we waar mogelijk toe te passen. Een hele mooie mogelijkheid die het regeerakkoord ook biedt, en die er mede door toedoen van Brabant in is gekomen, is het op een hoger peil brengen van het vakonderwijs voor lager opgeleiden, want daar ligt echt een serieus probleem.

De **voorzitter**: Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik wil het CDA een vraag stellen: vindt u dat het niet goed gaat? Ik kom vaak bij dit soort bedrijven die te maken hebben met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en die zeggen juist dat het de laatste jaren zoveel beter is geworden.

De **voorzitter**: De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Het gaat goed, ja, maar ik vind dat het beter kan. De laatste jaren zijn er zowel op nationaal niveau als op lokaal en provinciaal niveau enorme stappen in gemaakt, maar ik vind het wel een onderwerp dat de aandacht moet blijven houden en waarop we echt energie moeten zetten, omdat daar naar mijn mening grote winst te behalen valt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Om het onderwerp arbeidsmarktbeleid meteen maar af te ronden: er komt een eindevaluatie aan. Zoals bekend, zal het aan het einde van deze bestuursperiode ophouden en dat zal vooral de nieuwe onderhandelaars in de periode na de verkiezingen in staat stellen op basis van die eindevaluatie te besluiten of ze tot voortzetting van het beleid willen komen. Mochten er al in 2019 knelpunten zijn, dan gaan we uiteraard niet zitten wachten op een akkoord dat nog gesloten moet worden, maar zullen we bijtijds met voorstellen komen.

Voorzitter. Over de dividendbelasting ga ik het niet uitgebreid hebben, maar het is wel een serieus probleem ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): U zei dat u hiermee het onderwerp arbeidsmarktbeleid wilde afsluiten, maar ik wil daarover nog een vraag stellen. In april hebben we de motie Toekomst van Brabant geaccordeerd over talenten in 2025 en wij hebben daarnet gevraagd of deze motie meegenomen kan worden in het MIPP. Kunt u dat toezeggen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ja, maar die motie gaat veel verder dan alleen het arbeidsmarktbeleid, ze gaat ook over leefbaarheid in de steden, wat je kunt doen om jonge mensen te behouden, over onderwijs en dat soort zaken. GS hebben er echter geen bezwaar tegen om de motie toe te voegen aan het MIPP.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Helemaal goed, dank u.

De **voorzitter**: Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Zojuist werd al even naar de talenten verwezen. Mijn fractievoorzitter had ook geïnformeerd naar de mbo-stageplaatsen binnen de provincie. Daarop heb ik de gedeputeerde nog geen antwoord horen geven.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Omdat ik niet graag mijn collega Van der Maat voor de voeten wil lopen, die over de personele organisatie gaat.

De **voorzitter**: Dat komt dus nog. De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Over het arbeidsmarktbeleid hadden wij ook nog twee vragen gesteld. Allereerst hadden wij de gedeputeerde gevraagd te reflecteren op de kansen van het regeerakkoord, of de onmogelijkheden op het gebied van flexicurity. Voorts hebben wij gevraagd hoe ervoor gezorgd kan worden dat de succesvolle voorbeelden, zoals het voorbeeld dat de gedeputeerde mij eerder noemde over Primark in Roosendaal en het begeleiden van statushouders naar werk, een project in Heusden, meer gedeeld worden tussen gemeenten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ten aanzien van het eerste heb ik al aangegeven dat dit regeerakkoord heel veel mogelijkheden biedt om op het gebied van het arbeidsmarktakkoord aan te sluiten en dat wij ook actief aan de slag gaan om regiodeals te sluiten. Waar het gaat over werkzekerheid, van flexibel naar vast, zzp'ers en dat soort zaken meer, bestaat echt een alerte houding vanuit het Pact, om te kijken of hier mogelijkheden in zitten om tot regiodeals te komen. En wat betreft uw tweede vraag: daar is het Pact juist voor bedoeld. Brabant heeft vier regio's, die allemaal rapporteren over de voortgang van alle projecten waarmee ze bezig zijn. De bedoeling is dat het Pact de verbindende schakel is: wat goed werkt in West-Brabant willen we snel multipliceren naar Oost-Brabant, en andersom.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Toch even nog een concretiseringsslag vragen. De afgelopen jaren hebben we vaker gesproken over flexicurity en daar lagen ook al plannen of ideeën voor. Wanneer kunnen wij een concretisering tegemoetzien van het project dat u hebt? Ik deel uw mening dat Pact daarvoor een goed platform zal zijn, maar ik heb het voorbeeld van Roosendaal aan een aantal wethouders voorgelegd die niet uit West-Brabant kwamen en dat van Heusden aan een aantal wethouders die niet uit Midden-Brabant kwamen, en die bleken ze niet te kennen. Ik weet dat u altijd graag de voorbeelden deelt, en dat doet u heel goed, maar blijkbaar gebeurt dat in het Pact nog onvoldoende. Kunt u iets doen om ervoor te zorgen dat het Pact die rol ook echt oppakt? Want die goede voorbeelden worden in de praktijk niet gedeeld.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dan zal ik dat zeker in het Pact aan de orde stellen. Uiteindelijk zijn het alle wethouders in Brabant geweest die hun handtekening eronder hebben gezet en mij lijkt dat je dan ook het vervolg in de gaten houdt, maar als daarover niet goed gecommuniceerd wordt met de collega's, zal ik dat nog een keer nadrukkelijk onder de aandacht brengen.

De **voorzitter**: Interruptie. Gaat uw gang.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik heb een kort vraagje. De gedeputeerde begon zojuist iets te vertellen over dividendbelasting, maar ik geloof dat hij zijn zin niet helemaal afgemaakt heeft. Maar even om helder te zijn, dividendbelasting die door Nederlanders wordt betaald, krijgen ze allemaal terug dus netto is dat nul. Alleen in het Verenigd Koninkrijk zouden de buitenlanders er voordeel van kunnen hebben, de rest van de wereld niet. Ik weet niet of de gedeputeerde er nog meer over wilde vertellen, maar ik miste iets.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik ga er niet uitgebreid over vertellen, want dat debat moet vooral in de Tweede Kamer gevoerd worden. Ik heb gisteren wel met de NAVJ en met alle collega-gedeputeerden voor economische zaken onder meer over de Brexit gesproken in relatie tot dit, en ja, er is een serieus probleem. We willen dolgraag multinationals in Nederland behouden, omdat ze van grote strategische waarde zijn, ook in de verbinding met andere bedrijfssegmenten. We zijn driftig in gesprek om te kijken hoe we Nederland in een zo ideaal mogelijke propositie kunnen brengen om bedrijven vanuit de Brexit naar Nederland te halen, maar daar kan ik niet alles over zeggen. En ten slotte willen we ook voorkomen dat beursgenoteerde bedrijven een gewilde prooi worden voor grote bedrijven elders in de wereld, die onze pareltjes op een gemakkelijke manier weten te bemachtigen. Dat komt allemaal in dit voorstel bij elkaar. Als u mij vraagt of dit het beste middel is, moet ik eerlijk zeggen dat ik dat niet weet. Persoonlijk zou ik voorstander zijn geweest van bijvoorbeeld het verlagen van de vennootschapsbelasting, dan hadden vooral de Nederlandse bedrijven ervan geprofiteerd, zeker de familiebedrijven die altijd een hoog gedeelte van hun nettorendement weer in toekomstige innovatie stoppen.

De **voorzitter**: Mijnheer Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Ik onderschrijf de stelling van de gedeputeerde. Ook ik zou het liever in de vennootschapsbelasting zoeken, want daar profiteert iedereen van en ook de werkgelegenheid kan er een stimulans van krijgen.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Deze gedeputeerde heeft natuurlijk dagelijks te maken met Brabantse ondernemers. Ik heb gesproken over de dividendbelasting in samenhang met de mogelijkheden die echt grote bedrijven hebben om belastingdeals te sluiten – onlangs nog een Rotterdams bedrijf: 150 miljoen euro zomaar belastingkorting, zal ik maar zeggen –, de mogelijkheid die dit soort bedrijven hebben om via de Kaaimaneilanden etc. allerlei belastingconstructies te bedenken. Maakt u zich geen zorgen dat de ondernemers met wie u bijna dagelijks te maken hebt het gevoel krijgen: ik betaal belasting en de andere,

de grote, betalen helemaal niet mee aan onze infrastructuur? Met andere woorden: maakt u zich geen zorgen over de moraal die kan ontstaan van: maar ik ga ook wegen zoeken om aan mijn maatschappelijke plicht om belasting te betalen, te ontkomen?

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Mijnheer Heijmans. Ik kan u geen 100% zekerheid geven, maar ik weet wel dat in het Brabantse systeem van werken multinationals op een prachtige manier met honderden MKB-bedrijven verbonden zijn – denk aan VDL, aan ASML en Philips. Je kunt natuurlijk kijken naar het rendement van Philips, maar als je weet wat Philips doet in de samenwerking met MKB-bedrijven, dat is ongelooflijk uniek. Wij bepalen hier in deze provincie niet het belastingbeleid. Ik kan vanuit mijn rol, vooral als coördinerend portefeuillehouder voor het IPO, proberen samen met NAVJ en het ministerie daarin wat te betekenen, maar veel meer dan dat kan het niet zijn, en dat moeten we ook niet willen, want we gaan er niet over.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nee, we gaan er niet over, maar we kunnen wel een moreel oordeel hebben over het feit dat bedrijven die al miljarden winst maken ook al de vennootschapsbelasting, en nu vooral de dividendbelasting kwijtgescholden krijgen. Wanneer komt het moment dat een Brabants familiebedrijf van deze overheid eens te horen krijgt: ach, laat maar zitten die belasting?

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Een ordevoorstel. We zitten hier niet voor het kabinetsbeleid, maar voor de Brabantse begroting.

De **voorzitter**: Ja, en de heer Heijmans had het net over de Brabantse bedrijven. De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik kan alleen maar herhalen dat we trots mogen zijn op de Brabantse bedrijven. Ik kan mijn handen er niet voor in het vuur steken, maar ik weet dat de ethiek en de moraliteit onder de Brabantse ondernemers, ongeacht of ze deel uitmaken van een multinational en beursgenoteerd zijn, of leidinggeven aan een familiebedrijf, ongelooflijk hoog zijn.

De **voorzitter**: Goed. Volgens mij wel gewisseld. Nog twee interrupties. Eerst mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Mijn vraag sluit aan bij de vraag van de heer Heijmans. U begon namelijk met de opmerking dat u iets over de dividendbelasting wilde vertellen en daarbij ook het strategische belang van de bedrijven onder de aandacht wilde brengen, ook in relatie tot Brexit, maar net als de heer Heijmans misten wij het punt van de ethiek en de moraal, en daarbij nog een extra Brabantse dimensie, want u hebt zelf de laatste jaren steeds meer beleid gemaakt, niet alleen voor de grote bedrijven in Brabant, maar ook voor het MKB en voor de starters. Daarbij haalt u een deel van uw beleidsgeld uit het provinciefonds. Vindt u niet dat de grote bedrijven ook moeten bijdragen aan dat wat we als samenleving voor goeds willen doen, waaronder het beleid dat u zelf maakt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Jazeker vind ik dat, maar nogmaals, ik herhaal dat ik trots ben op het brede scala aan bedrijven in Brabant die met een zo hoge zakelijke ethiek leidinggeven aan de onderneming

waarvoor ze staan. Laat ik maar één voorbeeld noemen: ASML investeert ieder jaar bijna 1,5 miljard euro in R&D, waarvan in de samenwerking 2400 bedrijven in Brabant profiteren. Dan kunt u toch niet zeggen dat die bedrijven hun verantwoordelijkheid niet pakken.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): We kunnen over ASML wel zeggen dat het Philips voorbij kan groeien en dat Philips een van de vier 'influisteraars' was rondom de dividendbelasting. Ik ben het ermee eens dat wij hier geen Tweede Kamertje moeten spelen, maar ik wil u toch wel vragen of u in uw gesprekken wilt benadrukken dat de grote bedrijven, net als kleine bedrijven, hun eigen fair share aan belasting moeten betalen.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik ga het niet hebben over belastingen en zo, want ik denk niet dat dat hier past, maar de gedeputeerde heeft het in dat licht wel over een voorstel dat hij heeft om Brabantse pareltjes die ten prooi zouden kunnen vallen aan buitenlandse investeerders, te beschermen. Dat voorstel ken ik niet helemaal, maar zegt hij nu dat hij niet met de vrije markt meegaat, maar op de een of andere manier die Brabantse bedrijven wil beschermen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Nee, mijnheer Van der Wel. Enige bescheidenheid is op zijn plaats. Daar gaan wij niet over. Daar gaat het kabinet over. De vorige minister, minister Kamp, heeft al gezegd dat hij met een beschermingsconstructie zou komen, om grote multinationals, die van strategische waarde zijn voor dit land, te behouden voor de Nederlandse markt. We kunnen hooguit support geven aan die richting.

De **voorzitter**: Oosterveer nog op dit punt en dan ga ik de gedeputeerde vragen om verder te gaan.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Ik wil een misverstand wegnemen bij mevrouw Roijackers. Het bedrijf betaalt niet de dividendbelasting, dat doen degenen die de aandelen in hun bezit hebben. Grote concerns betalen 'an sich' geen dividendbelasting.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt nu zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. De heer Heijmans heeft gevraagd of wij bezig zijn met robotisering. Ja, is het antwoord. Vorige week hebben we nog een grote bijeenkomst gehad met experts van de universiteiten van de BZW van de SER om over dit soort specifieke onderwerpen te praten. Een notitie daarover is in wording en zodra die gereed is, zullen we daarover uiteraard de Staten informeren.

Voorzitter. Ik ga eventjes terug naar de heer Van Gruijthuijsen. Ik heb al gereageerd op zijn talentenmoties. Hij heeft ook wijze woorden gesproken, zoals ik van hem gewend ben, over het belang van digitalisering. U weet dat in december met gedeputeerden van gedachten zal worden gewisseld over de evaluatie van de werkwijze van het breedbandfonds. Recent is daaraan een themacommissie gewijd. In februari volgt de grote notitie, en dat zal een meerjarennotitie zijn, dynamisch. Ik kan al meteen zeggen dat het college geen bezwaar heeft tegen de motie die is ingediend om te kijken naar de maatschappelijke effecten van digitalisering, of niet-digitalisering; dat kan allebei.

De **voorzitter**: Wilt u even het nummer van de motie noemen?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Jazeker. Dat is motie 47.

De **voorzitter**: Motie 47. De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): De heer Steenbakkers was complimenteaus, hartelijk dank daarvoor. Hij vergeleek mij met BA, maar of dat de meest ideale vergelijking is, weet ik niet, want u weet: ik ben ook verantwoordelijk voor internationalisering en BA heeft vliegangst, en u weet wat ze in de serie doen om hem toch in het vliegtuig te krijgen. Ik hoop niet dat mij dat ooit overkomt.

De **voorzitter**: Is het echt nodig? Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): U weet ook wat ze met BA deden met een glaasje melk, hè? Ik hoop dat u nooit meer een drankje van mij aanneemt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde weet dat als geen ander. Ga door.

De heer **Pauli** (GS, VVD): De heer Hageman heeft gevraagd naar de uitrolprojecten-Solliance. Solliance is een R&D-instituut dat we in 2011 hebben voorzien van een investering uit de eerste tranche Essent van 28 miljoen euro. Inmiddels is daar 28 miljoen euro bijgekomen vanuit de bedrijven en vanuit kennisinstellingen en er komt jaarlijks zo'n 20 miljoen euro aan onderzoeksgeld bij van derden, waar de provincie dus geen cent meer in stopt, met name van EU en Rijk. Solliance is bedoeld om de innovatiekracht van het bedrijfsleven hier in Brabant te versterken, waardoor ze sterker staan op de wereldmarkt. Of dat ook kan worden toegepast in ons duurzaamheidsbeleid in Brabant, is een vraag die hoort bij de verantwoordelijkheid van collega Spierings, maar ik wil van harte met haar in gesprek gaan om te kijken of er elementen zijn vanuit Solliance die we ook hier zouden kunnen gebruiken in de uitrol en realisatie van onze duurzaamheidsprincipes.

Op flexicurity heb ik al gereageerd. Ik nodig u van harte uit voor 22 november. Dan zijn ook alle specialisten van Flexicurity aanwezig in de Spoorzone Tilburg. Als u los daarvan nog een keer een expertmeeting wilt, kan dat altijd, maar ik denk dat u daarin al heel veel informatie krijgt en ook de discussie kunt aangaan die u wilt.

De heer Smeulders doet een oproep om vooral beter te communiceren wat we voor het MKB-bedrijfsleven allemaal in huis hebben. Dat is een lastige, want wij laten dat vooral over aan de beleidsmakers, de systeemverantwoordelijken: de Kamer van Koophandel, de BOM, Stimulus voor Europese projecten en het Ondernemersplein. Wat ik wel aan wil bieden, is dat onze communicatiespecialisten met hen in gesprek gaan, om te bekijken of de communicatie in het algemeen nog wat beter en eenduidiger kan worden gemaakt.

Voorzitter. Dan mevrouw Brunklaus. Ik herhaal dat we haar motie 47 van harte zullen ondersteunen.

De heer Van Overveld van 50PLUS heeft gevraagd hoe het met de midterm review van de VrijeTijdsEconomie zit. Op 28 november komt het in de vergadering van Gedeputeerde Staten en gezien de snelheid waarmee de griffie de stukken naar u toe brengt, zult u die waarschijnlijk in de eerste week van december in de digitale box hebben.

U vroeg ook hoe het staat met DIFFER. We hebben DIFFER vooral een verhuiskostenpremie in het vooruitzicht gesteld om naar Breda te komen. Dat is enorm van belang voor de hele energieopslag die de komende jaren zo belangrijk wordt, om daarmee nieuwe ervaring op te doen en nieuwe technieken te ontwikkelen. Daarvoor dient een plasmakanon. Ik weet niet of u dat wel eens gezien hebt, maar het is zeer

imposant: het past amper in deze ruimte. Op dit moment zijn ze die nog aan het opstellen; het vraagt een paar jaar werk. Dat is de reden waarom de subsidie even is uitgesteld, maar die zal absoluut toegekend gaan worden.

De heer Vreugdenhil vroeg nog eens een keer in gesprek te gaan met de scheepvaartindustrie die in het Land van Altena zit. Ik heb een heel plezierig gevoel overgehouden aan het werkbezoek dat ik daar heb afgelegd en wil dat gesprek van harte aangaan. Het zal mijns inziens overigens wat verder moeten gaan dan alleen het verduurzamen. Ik zal met de vereniging contact opnemen om te kijken wat de agendapunten zijn die ze graag wil bespreken en waarover ze meer informatie wil hebben. Op het moment dat de vereniging met zoveel mogelijk ondernemers compleet is, zal ik er dan voor zorgen dat de goede experts van onze kant aan de tafel zitten, van de BOM, of van de Europese fondsen, om daarover met hen van gedachten te wisselen.

Voorzitter. Er liggen nog twee moties, waarop even gereageerd moet worden. De eerste is van Lokaal Brabant, motie 60, die vraagt bij het opzetten van een Brabants Startersfonds ook nadrukkelijk de onderwijsinstellingen te betrekken en de middelen faciliterend in te zetten. In wording is een Brabantbreed valorisatie/startersfonds, waarbij alle onderwijsinstellingen op het niveau van hbo en universiteiten mede leiding hebben gehad. Dus er ligt al een compromis hoe we het gaan doen. Ze zijn straks ook allemaal vertegenwoordigd in de governance, dus eigenlijk gebeurt het al. Daarom is deze motie overbodig. Binnen nu en een paar weken krijgt u de compleet uitgewerkte voorstellen, gedragen door de onderwijsinstellingen in Brabant.

Dan hebben we nog een motie 29 van D66, die vraagt om een visie op landsdeelachtige samenwerking. Ook dat gebeurt al in de volle breedte. We werken met IPO in wisselende samenstelling, omdat we steeds kijken of er sprake is van toegevoegde waarde en of het iets toevoegt als we samenwerken, al samen op zeven terreinen. Dat doen we ook landsdelig met Zeeland en Limburg, vanaf EFRO, vanaf Interreg, vanaf MIT op het gebied van BioBased Economy, op het gebied van hightech, op het gebied van Brainport en dat soort zaken meer. GS zien geen aanleiding om deze visie te gaan herijken en weer alles in beeld te brengen. Dus deze motie, voorzitter, wordt ontraden, omdat het al gebeurt.

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Het verbaast mij dat u niet een visie zou willen delen, want volgens mij is dat toch waar we hier uiteindelijk voor staan. We gaan sturen op hoofdlijnen en dat start met een visie, zodat we uiteindelijk ook kunnen bepalen waar we als provincie zelf onze prioriteiten stellen. Wat weerhoudt u ervan om een visie met ons te delen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): We willen u graag informeren, maar het college geeft er gewoon de voorkeur aan om een visie te hebben op basis van content en niet een visie op basis van vorm. De vorm volgt de content en die content, die inhoud, zit op heel veel beleidsvelden. Daar waar we elkaar kunnen versterken, werken we ongelooflijk goed samen. We zijn zelfs al in gesprek om te kijken hoe we onze BOM kunnen laten samenwerken met Impuls in Zeeland. Het gebeurt dus, maar wat leidend is, is de inhoud. We willen niet weer in een ellendige vormdiscussie belanden over landsdelen en wat dat zou zijn voor de toekomst van Brabant, want daar zien we de noodzaak niet van in. Het leidt alleen maar af van wat we op dit moment aan het doen zijn, en dat is Brabant stevig uitrollen op het gebied van beleid, in verbinding met een aantal maatschappelijke opgaven waarvoor we staan.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dan wil ik voorstellen dat u toch het dictum nog eens even goed leest, want dat gaat uiteindelijk uit van het ontwikkelen van de inhoud, een inventarisatie van de velden waarop je concurreert en van de velden waarop je samenwerkt, om het op basis daarvan te vertalen naar een visie. Daarbij zeggen we niet dat we een discussie willen aangaan over de landsdelen, maar wel dat we gaan praten over de manier waarop Brabant in de toekomst in de wereld in het openbaar bestuur hoort te staan. Dat is volgens mij een discussie die hier optimaal thuishoort.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Dit college zegt dat die visie al vervat zit in alle beleidsvelden. Dat doen we, nogmaals, op zeven beleidsvelden. Landelijk binnen IPO doen we het op heel veel beleidsvelden waar het gaat om de agrarische ontwikkeling, om energieontwikkeling, op de duurzaamheidsprincipes, vrijetijdseconomie, en zo kan ik nog wel doorgaan. Wij hebben er dus geen behoefte aan om die visie nog een keer te gaan vaststellen en te gaan ijken, want leidend is het bestuursakkoord en alle kaders die u zelf als Staten hebt vastgesteld.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Hartstikke eens met de lezing van de gedeputeerde, want ik vroeg me even af of deze motie niet een soort opmaat is naar het opheffen van Brabant. Zo zou je de motie namelijk ook kunnen lezen.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik herken op zich wel dat het CDA bang is voor allerlei discussies over veranderingen en de kwaliteit van het openbaar bestuur, maar dit is gewoon een open discussie en ik denk dat je als Staten in een veranderende wereld met veranderende verhoudingen gewoon bijna moreel verplicht bent om een visie te hebben hoe je je daartoe gaat verhouden.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ik was met name benieuwd omdat ik in mijn achterhoofd nog uw initiatiefvoorstel heb om Noord-Brabant Brabant te maken en ik vroeg me af hoe dat zich nu verhoudt met het bijna willen opheffen van Brabant.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ook hier begin ik een patroon te ontdekken in interactie met het CDA. Dat heb ik namelijk niet gezegd. Wilt u zich dus gewoon houden aan dingen die ik heb gezegd, en dat is het ontwikkelen van een visie hoe het openbaar bestuur, een provincie, zich gaat verhouden in een andere samenstelling?

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Ik weet niet of de gedeputeerde daaraan nog toe had willen komen, maar motie 46, vergroening financiering Brabantse economie ...

De heer **Pauli** (GS, VVD): Die zal mijn collega Van Merrienboer voor zijn rekening nemen.

De **voorzitter**: Daarmee is de gedeputeerde, naar ik aanneem, klaar met zijn betoog?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Zeker, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank dan de gedeputeerde voor zijn vlotte beantwoording en wil de heer Van den Hout vragen de beantwoording voort te zetten.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel voorzitter. Eerst een aantal vragen die door fracties gesteld zijn en daarna de amendementen en moties.

De SP vroeg of ik ook kansen zie in het regeerakkoord. Ja. Eerder hebben we het bijvoorbeeld al gehad over de 275 miljoen euro voor waterkwaliteit, waarover wij vandaag samen met de provincies Zeeland en Zuid-Holland een brief hebben gestuurd aan de minister van IMW, om met name te kijken naar de zuidwestelijke delta, Grevelingen, Volkerak-Zoommeer, zoetwatervoorzieningen in West-Brabant, waarvoor wij grote kansen zien in dit nieuwe regeerakkoord.

De **voorzitter**: Interruptie Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Daar wil ik toch even een stukje waterkwaliteit bij betrekken. Ik herinner me dat u bij de burap hebt gezegd dat we eigenlijk niet meer geld nodig hebben om alle doelen te behalen. We hebben dan even een vraag aan u. Hebben we per 2027 alle KRW-doelen behaald, dat gaan we dan gewoon doen met het budget dat ervoor staat en daar hoeft ook geen geld meer bij? Dat check ik eventjes bij u.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, dat is niet mijn verwachting. Het is een landelijke/nationale verplichting richting Brussel en die ligt niet bij ons. Ik denk dat die het met het huidige tempo niet gaan halen.

De **voorzitter**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Maar, voorzitter, een heleboel uitvoering is wel een verantwoordelijkheid van ons. Als het dan niet ligt aan het extra geld, ligt het dan aan het beleid dat we gevoerd hebben dat we het niet gaan halen? Twee jaar geleden hebt u nog gezegd dat u het niet zou halen vanwege het geld, maar geld is nu geen argument meer, dus moet het liggen aan het beleid.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, geld is nog steeds een argument. Ik heb niet gezegd dat we geld genoeg hebben. In belangrijke mate zijn wij uitvoerder en met name de waterschappen voor maatregelen die moeten leiden tot het behalen van de KRW-doelstellingen. Daarbij worden we natuurlijk gehinderd, met name in Brabant, door wat er op de achtergrond gebeurt met de veehouderij. Daar zetten we nu goede stappen in, en dan nog geloof ik niet dat we met de huidige middelen alle KRW- of Natura 2000-doelstellingen gaan halen. Dat is inderdaad niet nieuw.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Gevraagd is of het niet mogelijk is meerjarige pacht toe te passen, wat met name interessant is voor biologische boeren, of anderszins boeren die in de grond willen investeren. Ja, daar gaan we zeker naar kijken. Probleem is een beetje dat we de gronden die we verpachten vaak in eigendom hebben om als ruilgrond te dienen en die moeten dus op korte termijn beschikbaar kunnen zijn om in te zetten bij zo'n ruilproces. Daarop kun je dan ook niet eenvoudig vijf jaar een pachtverplichting aangaan. Wat we al wel hebben is dat als je het ene jaar gepacht hebt en hetzelfde perceel komt volgend jaar weer op de markt, je voorrang krijgt bij het verkrijgen van dat pachtcontract.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik weet dat geregeld wordt dat, als je pacht hebt, je ook een volgend jaar weer voorrang zou kunnen hebben. Toch beleef ik het wel als een groot verschil, of je weet dat je misschien na een jaar weer voorrang hebt of dat je weet: ik heb de grond voor langere duur totdat er inderdaad een ruil is, want dan ga je als ondernemer mee inschatten wat die tijd zou kunnen zijn. Het gaat er bij de biologische boeren nadrukkelijk om dat ze ook echt wat verder vooruit kunnen kijken dan dat ene jaar, en dan is voorrang niet genoeg.

De **voorzitter**: Het punt is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nogmaals, voorrang is het enige wat we ze kunnen bieden. Ook in uw voorstel is voorrang het enige dat geboden kan worden, namelijk: u kunt beschikken over de grond totdat we hem nodig hebben voor een ruilverkaveling. Dat is ook nu, in de praktijk althans, het geval. Iedereen die een stuk grond pacht is volgend jaar weer de eerste om dat te mogen pachten, tot het moment dat we de grond nodig hebben om als ruilgrond in te zetten.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Toch even om het helemaal scherp te hebben: voorrang betekent dus niet dat we na een jaar weer eens gaan kijken, en in principe heb je dan voorrang, maar voorrang betekent echt: als het na een jaar nog verpacht wordt, is het van jou?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, maar er zijn meer criteria die wij stellen bij pacht. Je kunt met name bij pacht buiten het natuurnetwerk, waar we het over hebben, voorrang verdienen door de eerste pachter te zijn, maar er zijn ook nog andere criteria, juist over duurzaam gebruik van die grond, waaraan je zult moeten voldoen, of waarmee je punten kunt scoren om vooraan in een rijtje te komen staan. Maar iemand die met die criteria al een jaar gepacht heeft, en daaraan dus blijkbaar voldoet, krijg je maar moeilijk van die grond af; die kan er bijna op rekenen, maar niet meer dan in het voorstel dat u doet.

De **voorzitter**: Bollen, interruptie.

De heer **Bollen** (VVD): Kunnen we niet een publiekrechtelijke afspraak maken dat je met een opzegtermijn van een jaar wel drie- of vijfjarige pacht uitgeeft?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, natuurlijk lijkt me dat te kunnen, maar ik vraag me af wat dan het praktische voordeel is voor een agrariër, als die nu toch elke keer weer aan de beurt is om zijn stuk grond te huren, behalve als wij die nodig hebben. Met een contract van vijf jaar kan hij er even goed van af gestuurd worden als wij de grond nodig hebben.

De **voorzitter**: Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Volgens mij kan hij dan het risico van eraf gestuurd worden beter zelf inschatten en dan is aan de ondernemer de keus of hij zoveel investeert in die grond. Hij kan beter investeren dan hij het nu doet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik denk dat het in de praktijk niet zo is, maar we kunnen allicht kijken of we zoiets vorm zouden kunnen geven.

Verder vroeg de SP ook nog wat Brabant als provincie zou kunnen doen op het moment dat glyfosaat door de EU weer wordt toegestaan. Er zijn wellicht mogelijkheden, maar ter winstwaarschuwing: die zullen heel beperkt zijn. Ze zitten mogelijk in het ruimtelijk spoor en ik kan toezeggen dat die op een rijtje zullen worden gezet en in een notitie aan u zullen worden toegezonden. Dan kunnen we daarna bekijken wat u ermee wilt.

GroenLinks vroeg zich af waarom wij in hemelsnaam samenwerken met die zinkfabriek in Budel, die wel heel veel stroom gebruikt ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Over het vorige punt nog: hebt u toegezegd dat u de mogelijkheid van vijfjarige pacht gaat onderzoeken?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dat is heel erg mooi. Kunnen wij ook zwart op wit krijgen wat dat precies zal inhouden, omdat zo breed gevoeld wordt dat de biologische landbouw die behoefte zou hebben?

De **voorzitter**: De toezegging ligt vast in de notulen, lijkt me. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): En er komt iets op papier van naar u toe.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): In aanvulling op de vraag van mevrouw Roijackers zou ik graag willen weten op welke termijn u verwacht meer informatie naar de Staten te kunnen sturen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): In ieder geval dit jaar, want zo ingewikkeld is de afweging niet. We zullen even op een rijtje moeten zetten wat de voor- en nadelen met name voor óf de agrariër óf de provincie zijn – dat zijn de twee belanghebbenden in dit spel – bij het systeem zoals we het nu hebben en het systeem van vijfjarige pacht totdat je eraf moet vanwege ruil.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): En dan even op het irritante af: met dit jaar bedoelt u het jaar 2017, of twaalf maanden na nu?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Wij leven in het jaar 2017.

Ik was bij de vraag van GroenLinks waarom we samenwerken met die vreselijke fabriek die zoveel energie gebruikt en vroeger zoveel zink in onze grond stopte. Nou, die zink is gelukkig zowat uit de grond, er is heel lang aan gewerkt en dat is inmiddels afgesloten. De fabriek maakt zink, dat is nog steeds noodzakelijk, en gebruikt inderdaad zoveel stroom als Eindhoven. Juist daarom is het goed om met Metalot samen te werken, om te kijken of we dat kunnen verbeteren. Daar vallen in ieder geval nog flinke slagen te maken.

Het onderzoek om duurzaam bodembeheer een plek te geven in het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, kunnen we zeker onderzoeken. Het in beeld brengen waar in Brabant de bodem in goede en slechte staat verkeert, daar zijn we inmiddels mee bezig. Er is een opdracht extern weggezet om Brabant-dekkend in kaart te brengen wat de kwaliteit is van de bodem aan de ene of aan de andere kant.

De **voorzitter**: De heer Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Toch nog even naar Metalot. We hebben er als Brabant al heel veel geld in geïnvesteerd om die bodem schoon te krijgen en nu gaan we ook samenwerken. Waarom is de zinkfabriek niet zelf in staat om dit soort duurzaamheidsslagen te maken? Kun je dat geld niet beter aan de Brabantse burgers besteden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ongetwijfeld is zo'n bedrijf niet alleen in staat om duurzaamheidsslagen te maken, dat dóén ze ook. Het is niet zo dat de duurzaamheid afhankelijk is van het beetje geld dat de provincie daarin stopt. Wat wij doen, is kijken hoe je Metalot kunt verbinden met de omgeving, met de TU in Eindhoven, hoe je ze niet alleen kunt betrekken bij energiebesparing in hun eigen proces, waar ze heel open voor staan, maar ook bij de manier waarop je metaal als alternatieve energiedrager in gaat zetten. Daarin vervult de provincie precies haar rol als facilitator en van mensen aan tafel brengen, van de onverwachte partijen bij elkaar zetten, om te kijken of die samen tot meerwaarde kunnen komen.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Wat verwacht de provincie dan als het gaat om die nieuwe metalen? Wat zijn we dan aan het doen? Zijn we daar nieuwe producten, nieuwe diensten mee aan het organiseren? Kunt u daar iets concreter over zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat kan wel, maar het is de vraag of dit de goede plek is om een college te houden over metaal als energiedrager.

De **voorzitter**: Mag ik u vragen daarover schriftelijk wat aanvullende informatie te verstrekken? Dat lijkt me wel zo praktisch. Ja? Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Twee jaar geleden heb ik bij de discussie over het Bodem Expertise Centrum de vraag gesteld of er niet andere bedrijven zijn die dat ook kunnen doen. Nu is er geen Bodem Expertise Centrum en hebt u een opdracht uitgezet om het door een ander bedrijf te laten doen. Dit is dus een draai, of zie ik dat verkeerd?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat is sowieso nooit een draai, hooguit voortschrijdend inzicht. We hebben het niet uitbesteed om het beleid vorm te geven, of om het hele project uit te werken. We hebben een extern bureau opdracht gegeven om de verschillende bodemkwaliteiten in Brabant in kaart te brengen, zodat we precies weten waar we het over hebben, maar dan moet het project zelf natuurlijk nog beginnen.

De **voorzitter**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): U erkent dus twee dingen: dat ik twee jaar geleden gelijk had en dat we nog steeds geen Bodem Expertise Centrum hebben, waarvan u zes maanden wel zei dat we dat zouden oprichten. Toch?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Allebei juist.

De Partij voor de Dieren maakte zich zorgen over het mogelijk naar beneden brengen van de ambities van het natuurbeleid. Daar is geen sprake van. We gaan daarover verder met elkaar in debat bij de actualisering van BRUG, neem ik aan, maar in deze begroting staan zelfs voorstellen om extra geld toe te voegen aan onze natuurinspanningen.

De **voorzitter**: Interruptie Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Aan de bodemkwaliteit wordt op dit moment veel gedaan op allerlei terreinen en ik ben heel benieuwd naar de resultaten. Kunt u zeggen wanneer we de eerste resultaten kunnen verwachten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Uit mijn hoofd niet, maar dat gaan we u schriftelijk mededelen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): U bent ingegaan op de vragen van GroenLinks over de bodemkwaliteitskaarten. Daarin vroegen wij een extra verdieping, zodat wij als Staten goed in het proces worden meegenomen: hoe staat de bodem ervoor in Brabant, kunnen wij daar kennis van krijgen, en vervolgens de ontwikkeling van de bodemkwaliteit, vruchtbaarheid, enzovoort. Is dat iets wat u kunt toezeggen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Jazeker. Het onderzoek dat we nu laten uitvoeren, moet leiden tot een Brabant-dekkende kaart met die informatie. Zodra we die ter beschikking hebben, gaat die ook naar u.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers. In aanvulling nog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, en een tweede vraag: of het mogelijk is te onderzoeken hoe de werking van de regeling agrarisch natuur- en landschapsbeheer uitgebreid kan worden met afspraken over duurzaam bodembeheer.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dat kunnen we zeker doen.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): In ieder geval dank voor het antwoord dat de doelstelling niet naar beneden zal worden gebracht. Maar wat betekent dan de mededeling in het voorstel dat het in kwantitatieve zin wordt aangepast?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dan zult u mij iets meer context moeten geven dan die drie woorden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): In het voorstel staat dat PS deze maand een voorstel zullen ontvangen voor een aangepaste businesscase wat betreft verwerven en inrichten van het Natuurnetwerk Brabant, zoals ecologische verbindingzones, en die businesscase gaat erover dat u deze maand een voorstel gaat doen over het in kwantitatieve zin aanpassen van wat er nu ligt. Toen dachten wij: het gaat omlaag, maar u zegt dat het omhooggaat.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, het kan allebei de kanten op, maar misschien moet u gewoon even afwachten. Ik heb zojuist gezegd dat we daarover het debat gaan voeren bij de actualisering van BRUG.

De **voorzitter**: En daar hoort het ook thuis. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Toezicht in natuurgebieden. Het is niet helemaal zoals de heer Vreugdenhil ons wil doen geloven. Het niet zo dat in IPO harde afspraken gemaakt zijn over hoe het moet

en dat Brabant zich daaraan onttrekt. In IPO is gekeken, en niet eens onder leiding van Brabant, naar wat technisch gezien de mogelijkheden zijn om toezichtsgeld uit te betalen aan particuliere, terreinbeherende organisaties. Daarover is een stuk geproduceerd en daarvan hebben tien provincies gezegd daaraan niet te willen beginnen. Twee provincies hebben laten weten het wel eens te zullen gaan lezen. Dat is de stand van zaken. Brabant behoort bij die tien provincies.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Volgens mij zijn er drie provincies die hem daadwerkelijk opengesteld hebben. Verder is er wel degelijk een bestuurlijke afspraak gemaakt om deze regeling toe te passen. Mijn vraag aan u is de volgende. U hebt de regeling twee, drie weken geleden in het college gehad en daarin hebt u de mogelijkheid voor toezicht ook vastgelegd. Het ligt dus gewoon in de verordening vast. U zet er echter geen middelen bij. Waarom geen middelen en waarom wel in de verordening vastleggen als u het niet wilt toepassen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Omdat dat de afspraak is die gemaakt is met IPO. We gaan het op die manier overnemen, maar daarmee is absoluut niet gezegd – en u doet nu voor de tweede keer voorkomen alsof dat wel zo is – dat er een bestuurlijke afspraak is over provincies die gaan meebetalen aan toezicht op particuliere terreinen.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Het eerste hebben we opgelost: het wordt daadwerkelijk in de verordening opgenomen. Maar vervolgens zegt u dat we er 0 euro voor beschikbaar gaan stellen. Volgens mij hebben we in Brabant te maken met een heel stevig vraagstuk en we zeggen met zijn allen dat we het toezicht in natuurgebieden willen versterken. De voltallige oppositie heeft de oproep gedaan om daarvoor dan ook geld vrij te maken. Wat is er dan op tegen om het geld daadwerkelijk beschikbaar te stellen en daarmee het toezicht in de opengestelde natuurgebieden te versterken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nogmaals, en daar denken tien provincies hetzelfde over, en twee waarschijnlijk ook: dat is niet onze taak. Het is niet de taak van de provincie om toezicht te financieren op particuliere gronden.

De **voorzitter**: Er zijn nog een paar interrupties, drie, die sta ik nog toe, en nog een vierde op de valreep. Graag kort en krachtig, gelet ook op de voortschrijdende tijd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Als ik dan deze keer ook mijn zin mag afmaken, is dat heel fijn, voorzitter. In het voorstel stond ook dat er begin december van u een voorstel komt dat gaat over versnelling tot 2027. Betekent dat in uw ogen dat er meer projecten naar voren gehaald worden, of dat er meer mensen aan gaan werken, of dat er meer geld naar voren wordt gehaald. En als u gaat versnellen, is dat dan een voorstel dat tussentijds wordt gedaan, of komt dat bij de volgende begroting?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Volgens mij heeft u het nu weer over iets waar u in december een stuk over krijgt en waarover we dan gaan debatteren.

De **voorzitter**: De handhaving.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Of BRUG.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Oké, dat snap ik, maar mijn bijdrage ging er juist over dat we ons zorgen maakten over dat we zouden moeten versnellen. Nu zegt u dat we in december iets krijgen met voorstellen, maar als u geld of andere dingen naar voren wilt halen, zullen we de begroting moeten wijzigen, anders kunt u niet zoveel doen. Daar maak ik me nu opnieuw een beetje zorgen over.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, ik hoor het.

De **voorzitter**: Volgens mij was Steenbakkers als tweede, maar hij geeft ruim baan aan Van Hattem. Uw interruptie, mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik hoorde de gedeputeerde zeggen: het is geen provinciale taak om dat toezicht te organiseren op particuliere terreinen, maar ik hoor hier ook een hele hoop zaken die spelen in het buitengebied en die particuliere terreinen die maken gewoon integraal onderdeel uit van dat hele buitengebied. Een stroper of een drugsdumper gaat echt niet kijken of daar een bordje staat 'Gemeentegrond' of 'Particulier terrein' of 'Brabants landschap', die ziet daar gewoon buitengebied en haalt daar zijn rottigheid uit. Als wij echt het buitengebied veiliger willen maken en aan willen pakken, moeten we ook zorgen dat daar gewoon voor het hele buitengebied een aanpak ligt en daarom is zo'n motie ook noodzakelijk om dit gebied stevig onder controle te krijgen, ook met terreinbeherende organisaties. Hoe kijkt de gedeputeerde er vanuit die invalshoek tegenaan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Met buitengebied bedoel ik alles buiten dit gebouw. In dit gebouw hebben we als provincie misschien nog een rol als het gaat over toezicht, maar daar buiten niet meer.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dan hanteert de gedeputeerde hier wel een hele nauwe definitie van toezicht. Als wij toch een stukje verantwoordelijkheid willen nemen voor wat er speelt in het buitengebied – we hebben het hier over een aanpak, het tegengaan van criminaliteit, er worden hier hele verhalen opgehangen over het optuigen van beveiligde rechtbanken – en ondertussen trekken we miljoenen uit om natuurgebieden aan te leggen, om natuurgebieden te beheren, en als er dan de meest grote rottigheid plaatsvindt, dan zegt u: ja, maar toezicht hoeven we niet te houden, daar hoeven we geen verantwoordelijkheid in te nemen. Dat stukje verantwoordelijkheid, waarom bent u nou niet bereid om dat te pakken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik kan wel blijven herhalen, maar gewoon omdat het niet bij ons ligt. We geven ook miljoenen uit aan het aanleggen en onderhouden van infrastructuur en toch gaan we geen snelheidscontroles uitvoeren op die wegen. Dat hoort echt bij iemand anders.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen de heer Van Hattem zou ik willen zeggen dat we het tijdens de bespreking van BRUG en volgend jaar de visie op toezicht en handhaving maar eens met elkaar moeten hebben over de vraag hoe ver we vinden dat die rol van de provincie gaat. Die discussie hoort volgens mij niet vandaag hier thuis. Maar ik hoorde u wel zeggen dat het geen taak is van de provincies. Is het dan een taak van het Rijk en, zo ja, heeft het dan zin om vanuit het IPO bijvoorbeeld een heronderhandeling te starten met het Rijk over die bijdragen? Is dat dan de plaats waar we moeten zijn en de plek waar we u naartoe moeten sturen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dat denk ik wel, niet omdat het een ergens vastgelegde verantwoordelijkheid van het Rijk is om toezicht in de gebieden van Staatsbosbeheer, of van Natuurmonumenten, te houden, maar als er iemand moet betalen voor dat toezicht, is het wel degene die daarop al die tijd bezuinigd heeft, en dat is de rijksoverheid. Een pleidooi van Brabant binnen IPO om bij EZ, want daar ligt het, of misschien inmiddels bij LNV, aan te dringen op het nemen van verantwoordelijkheid voor die gebieden, zou wat mij betreft nog de enige mogelijkheid zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Als u dan kunt toezeggen dat u namens het IPO gaat uitzoeken bij welk ministerie u moet zijn, dan kunnen wij eens kijken of we in tweede termijn met elkaar een motie kunnen bedenken om u een steuntje in de rug te geven voor die onderhandeling.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, dank. In mijn eerste termijn heb ik iets gezegd over communicatie en de houding richting de Brabantse samenleving en heel veel partners. Daar hoort een stukje reflectie bij, even de spiegel voorhouden. De gedeputeerde heeft ook zelf van dat soort urgente dossiers gehad. En ik vraag hem nu: als hij zich de spiegel over de afgelopen tweeënhalf jaar voorhoudt, zijn er dan dingen die hij anders had gedaan in houding en gedrag richting die Brabantse samenleving?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik kan me niet voorstellen dat daarover iets in de begroting staat.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Buiten het feit dat dit niet eens een antwoord is, staat de begroting er vol mee, en zelfs in uw eigen paragraaf. Ik kan me niet voorstellen dat een gedeputeerde zo onbekend is met zijn eigen paragraaf. Het staat vol over dingen die samen moeten worden gedaan en in de tussentijd zijn

er heel veel Brabanders die erover klagen dat ze geen toegang krijgen. Dit is de kern van uw begroting, van uw bestuursakkoord, en ik vraag u om daarop gewoon als een volwassen iemand te reflecteren. Zijn er nou dingen die u anders zou hebben gedaan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): U kunt hier dramatisch gaan staan doen tot u een ons weegt, maar daar word ik verder niet wijzer van. Wat wilt u nou van mij: dat ik een beetje ga psychologiseren of ik mezelf lekker heb gevoeld?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik wil de gedeputeerde toch nog even de vraag stellen: is het in het buitengebied loslaten van edelherten, van wisenten, andere oerrunderen, een taak van de provincie en een rol om daarin direct of indirect mee te betalen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar u doet het wel. Nu vragen wij aan u: In dat buitengebied zijn er meer facetten mogelijk om de problemen daar aan te pakken, we hebben nota bene Samen Sterk In Brabant, eerder Samen Sterk in het Buitengebied geheten, wat ook onderdeel is van deze begroting, en nu zeggen we: kijk ook in die gebieden waar terreinbeherende organisaties actief zijn, om daar een stukje aanpak neer te leggen. En dan zegt u nog steeds: 'nee, we doen het niet', maar ondertussen kunt u wel edelherten loslaten met provinciaal geld.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat is een leugen. Er zijn geen edelherten, wisenten of wat dan ook vrijgelaten met provinciaal geld, en dat weet u heel goed.

De moties en amendementen. Amendement 8, meevallers Faunafonds inzetten voor de opvang van inheemse dieren, ontraden wij, om twee redenen. U hebt het over geld dat al in 2014 is vrijgevallen en dat kunnen we niet nu alsnog ergens inzetten. Bovendien beschouwen wij dit niet als onze taak.

Over amendement 9, bijdrage toezicht en handhaving in opengestelde natuurgebieden, hebben we het zojuist gehad. Wij ontraden dat.

Motie 7 is niet realistisch en ontraden we dus ook. Het hoort bij stroperij en valt onder een van de speerpunten van SSiB, maar wij zien niet hoe je het al dan niet opzettelijk vergiftigen van roofvogels gericht en efficiënter zou kunnen aanpakken dan we nu al doen, namelijk door te proberen oren en ogen in het gebied te organiseren, behalve dan dat we misschien kunnen nagaan of we de jagersvereniging wat dichterbij SSiB zouden kunnen betrekken.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De motie wordt om technische redenen door de gedeputeerde ontraden, en dat vind ik prima, maar het gaat overigens niet over 2014, maar over de structuur dat die vrijgevallen gelden jaar na jaar na jaar vrijvallen. In technische zin kan het dus in principe wel, maar goed.

De **voorzitter**: De heer Boon, interruptie.

De heer **Boon** (PVV): Ik genoot wel even van de heer Van den Hout, want hij zegt het kan niet en dan begint hij zelf eigenlijk al met het onderzoek, dat dus wél kan. Hij kan er bijvoorbeeld de jagersvereniging bij betrekken en hij kan er meerdere partners bij betrekken. Hij zegt het zelf. Dat is het verzoek: ga het onderzoeken. Waarom is het niet uitvoerbaar?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Wat u GS verzoekt is te kijken hoeveel geld wij kunnen uitgeven. En dat was ik eigenlijk niet van plan. Volgens mij helpt het helemaal niet om meer geld uit te geven, maar het betrekken van de jagersvereniging bij SSIB zou in ieder geval nog extra ogen en oren in het gebied opleveren. Dat is niet wat de motie mij vraagt, maar wat ik u wel kan toezeggen.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Ik zou de gedeputeerde vragen om nogmaals de hele motie te lezen en niet te selectief te winkelen. Dus ook welke middelen, en bij middelen kan een budget horen, maar er kan ook geen budget bij horen. Dus nu niet star woordspelletjes gaan spelen. Interpreteer deze motie ruim, ga onderzoeken wat kan.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, u hebt mijn toezegging gehoord, ik zou zeggen: tel uw zegeningen.

Motie 8, weidevogelpact, ontraden we, want ze is overbodig. Eigenlijk doen we het meeste al wel. We hebben vier collectieven agrarisch natuurbeheer waar we nauw mee samenwerken als het gaat over de weidevogelstand, vrijwilligers van het Brabants Landschap, CLM, die hier jaarlijks te gast zijn in het provinciehuis, duizenden mensen. Volgens mij doen we het meeste dus al wel.

Motie 9 over bewustheidstraining op dierenwelzijn ontraden we. Daar is het bevoegd gezag toch echt de NVWA en die taak kan de provincie niet overnemen.

Hetzelfde geldt een beetje voor motie 10, inheemse dieren. Dat is niet een taak van de provincie. We hebben het een tijdje gedaan, maar dat geldt is op en er is geen reden om dat voort te zetten.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Ik wil eerst terugkomen op motie 9. Wij ontkennen zeker niet dat het een taak van de NVWA is, dat staat er ook duidelijk in, maar de controleurs komen over de vloer, die zien het, dat zijn de extra ogen van de NVWA: het is kapot bezuinigd. Wij zeggen niet: neem die taken over. Nee, wij vragen alleen een training. Leer mensen om bewust te zijn: wat is dierenmishandeling, wat is dierverwaarlozing? Want het kan ook de omgekeerde manier zijn. Als ze niet opgeleid zijn, denken ze: hé, er wordt een dier verwaarloosd terwijl dat niet zo is. Dus het mes snijdt aan beide kanten. Wat is er mis mee om die mensen op te leiden om dat te herkennen? Wij nemen geen taak over van de NVWA. Nee, wij zijn de ogen en oren en als we iets zien, dan doen we de NVWA inlichten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Als de NVWA daarvoor wil betalen, zijn de omgevingsdiensten van harte bereid om dat te doen. Die afspraak hebben we overigens ook met NVWA, al vanaf de oprichting van de omgevingsdiensten, waarbij het Rijk heeft gezegd: wij gaan op den duur ook taken bij u onderbrengen. Ik zou het heel verstandig vinden van de NVWA om, in plaats van te investeren in nog meer eigen capaciteit, dat heel efficiënt door de omgevingsdienst te laten doen, maar wij gaan het niet overnemen.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Ik ben het er helemaal mee eens: ik zou het ook prachtig vinden als de NVWA dat doet, maar dat kunnen we vanavond niet beslissen en dit kunnen we vanavond wel beslissen. De controles die gaan al beginnen per 1 januari 2018. Ik neem aan dat deze gedeputeerde het niet voor elkaar krijgt dat de NVWA vóór 2018 de beslissing neemt om te gaan betalen. Dus wat is er dan mis aan dat wij nu zeggen: wij betalen dit?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nou, precies dat laatste: dat wij dit gaan betalen. Dat is er mis mee.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Het verzoek aan GS in de motie over continuering van de subsidieregeling opvang inheemse dieren bevat drie elementen, waarvan de middelste mij intrigeert, luidende 'de aangehouden evaluatie van de eerste periode van de subsidieregeling opvang inheemse dieren zo spoedig mogelijk uit te voeren'. Achter de bullet daaronder staat ook nog dat onderzocht moet worden of en hoe de opvang daarna op eigen benen kan staan en de resultaten richting PS te sturen. Kan de gedeputeerde iets zeggen over die evaluatie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Wat ik kan doen, is u doen toekomen wat wij hebben geconstateerd na drie jaar, maar dat is niet een evaluatie. Een evaluatie gaan we ook niet uitvoeren, en al helemaal niet met een vooruitzicht op de vraag hoe we deze taak kunnen voortzetten, omdat we hebben afgesproken die taak niet voort te zetten.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ik ben al heel blij met een evaluatie hoe u dat ziet, van de afgelopen jaren in ieder geval, dan kunnen we daar wellicht in een later stadium verder over discussiëren.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, dat is een hele prachtige opmerking, maar daar willen we wij iets meer duidelijkheid over. In de langetermijnplanning van GS staat dat de evaluatie is aangehouden omdat u verwachtte dat PS met een motie omtrent hierover zou komen. Kunt u daar wat duidelijkheid over geven? Dit is letterlijk te vinden op de website van Brabant.nl bij de langetermijnplanning van GS.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Als erbij staat dat ik blijkbaar wacht op een motie van PS, dan ligt de bal nu in your court.

De **voorzitter**: Goed. Volgens mij voldoende gewisseld. Duidelijke besluitvorming straks. Van der Wel nog op dit punt.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. De Faunahof van Brabant heeft ons een eigen evaluatie gestuurd, die er in mijn ogen keurig uitziet. U zegt dat we hebben afgesproken de regeling niet voort te zetten. Zo is het natuurlijk niet, want het amendement is de vorige keer aangenomen voor drie jaar. Dat geldt met meer regelingen. Die stoppen op een gegeven moment en daarna is het ook weer aan PS om eventueel een nieuw besluit te nemen. Het is niet zo dat, als iets voor drie jaar is afgesproken, we daarna nooit meer verder gaan. Ik denk niet dat het zo gelezen moet worden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, dat klopt, maar het is een tijdelijke maatregel geweest met tijdelijk geld en dat is nu afgelopen. Er is geen enkele aanleiding om te gaan evalueren, of in de evaluatie te doen alsof er structureel middelen beschikbaar zijn.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou ja goed, wij hebben, nu die drie jaar is afgelopen, van de Faunahof van Brabant zelf een evaluatie gehad en daar staat duidelijk in dat er nog steeds problemen zijn. Ik denk dat de Staten dan zelf moeten inschatten of ze dat voldoende vinden en of dat enigszins ondersteund moet worden. Daar gaat u dan weer niet over, u kunt wel advies geven, maar ik denk dat de Staten daar zelf over na moeten denken.

De **voorzitter**: U gaat zelf over de stemming bij de moties. Heeft de gedeputeerde nog andere moties te behandelen?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 28, 'Een dumper is een stumper'. Zoals die nu is geformuleerd, ontraden we die. Het bevoegd gezag ligt echt bij de gemeenten en dat gaan we niet overnemen. Er staat ook geen financiering bij en bovendien is het misschien zinvol om eerst het debat over de Handhavingskoers af te wachten. Dan kunnen wij kijken, en dat zouden we ook in dat andere debat moeten doen, hoe we dit beter kunnen meenemen in de uitvoering van SSIB.

De **voorzitter**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Is het niet zo dat SSIB gewoon staand beleid is en dat deze bewustwordingscampagne alleen maar een plus is bovenop het goede werk dat de SSIB op dit moment doet?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, maar de gelden die beschikbaar zijn voor SSIB zijn wel belegd. Als ze dit project moeten gaan uitvoeren, zal er extra geld bij moeten. Misschien moeten we in het licht van de totale Handhavingskoers kijken of dit een goede bijdrage is.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ik hoor het u zeggen. We zullen in tweede termijn een aangepaste motie indienen, waarbij we apart zullen vragen om een financieringsvoorstel. Het lijkt me verstandig dat de provincie die last op zich neemt en het niet op het conto van de omgevingsdienst te brengen. Maar we komen met een nieuwe motie.

De **voorzitter**: Dat zien we dan wel. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Mevrouw Dingemans zei iets pakkends, namelijk 'het goede werk van de SSIB'. Bij de burap hebben we uitgesproken dat wij ons zorgen maken over de uitvoering, op basis van signalen vanuit organisaties die daarbij betrokken zijn. Ik wil dus even vragen: het goede werk van de SSIB, waar baseert u dat op? Hoe komt u aan de informatie dat het allemaal goed is?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Als u naar de bijdrage van onze fractievoorzitter vanochtend had geluisterd – maar dat is inmiddels lang geleden – had u kunnen horen dat we best tevreden zijn over hoe dingen gaan, maar dat het altijd beter kan. Dat is ook het signaal dat ik afgelopen week weer heb gekregen toen ik sprak met mensen van de SSIB. Ze zijn heel tevreden over de stappen die ze het afgelopen jaar hebben kunnen zetten, maar zien ook dat het niet voldoende is en ze vragen om meer. Dat is ook precies de reden waarom deze motie er aankomt.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dan hebben we duidelijk een verschil van inzicht, want 'het kan altijd beter', dat hangt er natuurlijk maar van af waar je begint. Als het begin al slecht is, kan het inderdaad altijd beter.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 40, gezonde lucht in heel Brabant, is, zoals het er nu staat, wat ingewikkeld. Ik vraag me allereerst maar eens af wie wij als politiek zijn om ons te bemoeien met het RIVM, dat echt goede redenen heeft om te doen wat het doet. Misschien is het wel zinvol eens te vragen of men het hier een keer wil komen uitleggen in een informatiebijeenkomst.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Dat kan een buitengewoon nuttige en interessante bijeenkomst zijn. Het is overigens wel zo dat de meetpunten niet willekeurig zijn geplaatst, maar voor een belangrijk deel omdat de politiek ze op die plaatsen wil, omdat daar volgens de politiek wat te meten valt. Dus we roepen op om de mogelijkheden te onderzoeken, omdat de indieners dat graag zouden willen.

De **voorzitter**: Goed. De gedeputeerde heeft volgens mij toegezegd een bijeenkomst te zullen organiseren.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, maar mevrouw vraagt iets anders en dat kan ik dan weer niet toezeggen. Er staan ook heel veel stoplichten in allerlei steden die er zijn neergezet omdat wethouders dat graag wilden, de zogenaamde politieke stoplichten, en dat moet je echt niet willen. Dat geldt ook voor meetpunten: laat dat nou over aan de specialisten, maar ik nodig ze graag uit om voor u uit te leggen waar ze staan, waarom ze daar staan, wat er wordt gemeten en wat er beter zou kunnen. U vraagt mij nu te onderzoeken hoeveel kosten gemoeid zijn met het uitbreiden van het netwerk, terwijl de eerste vraag nog maar beantwoord moet worden: moet het uitgebreid worden?

De **voorzitter**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Als de heer Van den Hout het kaartje ziet van Brabant en hij ziet de zes plekken waar wel gemeten wordt, dan zal hij tegelijkertijd op de kaart van Brabant zien dat er heel veel plekken zijn waarop niet gemeten wordt. Dat zijn interessante plekken. Het zijn grote steden, snelwegen, gebieden met veel intensieve veehouderij, industriële gebieden, maar ook lege gebieden. Dus het zijn interessante gebieden om daar te gaan meten. Valt het de gedeputeerde niet op dat op die plekken, waar je een beleidsvraag zou kunnen hebben over luchtkwaliteit, niet gemeten wordt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Het lijkt me beter om dat aan het RIVM te vragen, want ik heb er echt geen verstand van.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Richting het college zou ik willen zeggen dat het de signalen van de Staten wel serieus moet nemen op dit punt. Wij wisselen met enige regelmaat dat deze Staten zich zorgen maken over de hoeveelheid metingen die plaatsvinden en de locaties van die meetpunten. Nu hoor ik de gedeputeerde zeggen dat het RIVM waarschijnlijk goed kan uitleggen waarom die meetpunten zijn waar ze zijn. Dat kan een interessante bijeenkomst zijn, lijkt me hartstikke waardevol. In deze motie wordt echter gevraagd nu eens inzichtelijk te maken wat het eigenlijk kost, als deze Staten de wens hebben om meer meetpunten te introduceren. Is dat nu echt te veel gevraagd?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dat is te veel gevraagd, want het dient geen doel. Dan kan ik straks vertellen dat het 'zoveel' kost om er twaalf bij te zetten en dan gaat u mij vertellen waar het RIVM twaalf meetpunten moet gaan neerzetten. Is dat dan het idee?

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik zou de gedeputeerde willen vragen niet te veel voor deze fracties te denken, dat kunnen we altijd zelf en dan geven we daarna wel aan of we eventueel willen zeggen waar die dingen moeten komen of niet. Ik zou het willen formuleren als een vraag en die willen toevoegen aan de schriftelijke vragen die toch al bij uw ambtenaren liggen: hoeveel kost het om extra meetpunten toe te

voegen in het Brabantse netwerk? Dat voeg ik als addendum toe aan de schriftelijke vragen die toch al bij u voorliggen en dan zie ik het antwoord graag tegemoet.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Als mede-indiener zou ik willen zeggen dat ik het voorstel van de gedeputeerde heel goed vind om met RIVM in overleg te gaan over waar dan de meetpunten zouden kunnen zijn. Volgens mij is dat een deel van de uitvoering van wat hier in de motie wordt gevraagd. Ik begrijp niet dat dat voor u dan betekent dat de motie ontraden zou moeten worden. Maar de keuze is aan ons hè?

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik ben een beetje verbaasd, want de PVV heeft hier de afgelopen jaren meerdere malen gevraagd om meer meetpunten, met name bij biomassacentrales, en ik kan me herinneren dat dat ook door een aantal van deze partijen altijd afgewezen is. Mijn vraag is: wat is er allemaal veranderd? Overigens als u hier een meetdingetje voorhoudt en ook bij uw eigen mond dan zult u 40.000 ppm CO₂ aantreffen.

De **voorzitter**: Goed. Ik stel vast dat de gedeputeerde heeft toegezegd zo'n bijeenkomst te organiseren en stel voor, ook gezien de tijd en de aard van dit debat, hiermee nu echt te stoppen, want het leidt op dit moment niet tot conclusies die ons vanavond redelijkerwijs verder helpen. Ik verzoek de gedeputeerde tot een afronding te komen van zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Laatste motie, voorzitter. Motie 51, diervriendelijke schadebestrijding, wordt ontraden. De provincie heeft hierin geen rol. De rol die er is te spelen, anders dan door de landeigenaren/boeren zelf, hebben de Staten bij de FBE neergelegd, en die doen dat binnen de kaders die u zelf hebt vastgesteld.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik kijk even naar de klok. Om en nabij zevenen was een dinerpauze gepland. Ik stel toch voor alvast te beginnen met de beantwoording van gedeputeerde Spierings en dan kunnen we zien hoe ver we komen. We moeten ons misschien echt wat gaan beperken in de interrupties. Het woord is nu aan mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag beginnen bij de inbreng van SP en 50PLUS over bestuurlijke vernieuwing, om het zo maar even vrij samen te vatten. Het is natuurlijk niet de uitdaging van bestuurlijke vernieuwing om zo moeilijk mogelijk taalgebruik in de begroting op te nemen. Dat is zeker een kritisch punt waar we best nog eens goed naar mogen kijken. Bij bestuurlijke vernieuwing zijn we bijvoorbeeld wel bezig met buiten ophalen wat daar nodig is, wat betekent dat we hier met voorstellen naar binnen komen waarover we buiten al stevig hebben gesproken. Dat kan ook iets betekenen voor de rol van uw Staten. Eerder hebben we al een bijeenkomst gehad over bestuurlijke vernieuwing en we zullen nu moeten gaan kijken of de Staten aan de voorkant proceskaders willen meegeven, of toch aan de achterkant de inhoud nog eens lichtjes willen overdoen. Dat is wat wij bedoeld hebben met wat ingewikkelde woorden over handelingsrepertoire, nieuwe vormen van slagvaardig bestuur en burgerbetrokkenheid.

In het kader van bestuurlijke vernieuwing hebben we een bijeenkomst gehad van bijna een hele week tijdens de Europese Sociale Innovatie Week, om het maar even keurig in het Nederlands te vertalen,

waarin we een groep jongeren hebben gevraagd hoe wij de provincie dichter bij de samenleving, met name jongeren, kunnen brengen. Zij zijn met een interessant idee gekomen om een soort startup – zo noemden zij het, ik noem het maar even ‘buitenboordmotor’ – te organiseren, waarin we juist aan mbo’ers stageplaatsen aanbieden om mee te denken over het provinciaal beleid. Wij doen best al wel wat zaken met mbo’ers. Daarnaast zijn we bijvoorbeeld met het Koning Willem I College bezig om studenten recepten te laten maken die onderdeel gaan uitmaken van onze relatiegeschenken.

Dit even over bestuurlijke vernieuwing. Er zijn ook een paar moties op bestuur ingediend, te beginnen met motie 25, die vraagt om een bindende volksraadpleging bij gemeentelijke herindeling. Wij willen het echt bij gemeenten laten om al dan niet te kiezen voor een volksraadpleging op het moment dat een dergelijk traject speelt.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Het is natuurlijk aan een gemeente zelf om daar uiteindelijk een besluit over te nemen, maar de provincie kan natuurlijk wel ontzettend aanmoedigen om zoiets te organiseren. Sterker nog, ze zou het gewoon in bestuurlijk bilateraal overleg daadwerkelijk kunnen promoten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Het dictum luidt ‘er zorg voor te dragen’ en wij hebben heel duidelijk aangegeven wat wij van gemeenten verwachten in het proces Veerkrachtig Bestuur. Daar hoort ook de betrokkenheid van de vier O’s bij. De vorm waarin gemeenten invulling geven aan de visie en het hele proces om tot die visie te komen, laten wij heel bewust vrij aan gemeenten.

Motie 55 over de dorpsraden zou ik op deze manier willen ontraden. Dat neemt niet weg dat wij als provincie wel betrokken zijn bij het verstevigen van de lokale democratie. Zo zijn we onder andere bij de fusie in het Land van Altena volop betrokken, om te kijken hoe je daar de lokale democratie vorm kunt geven. Ook in het Land van Cuijk bestaat het voornemen tot een fusie te komen – drie van de vijf raden hebben dat althans aangenomen –, waarbij de kernendemocratie heel belangrijk is. Op het moment dat die gemeenten starten met de uitwerking van die kernendemocratie – en volgens mij is dat zeer aanstaande – zullen wij daar ook graag bij helpen. Wij hebben hier dus al wel aandacht voor.

De **voorzitter**: Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Enerzijds hoor ik de gedeputeerde zeggen van: bij volksraadplegingen, ja, dat laten we aan de gemeenten zelf over, daar gaan we ons niet mee bemoeien. En anderzijds is het van: ja, die lokale democratie vormgeven, daar gaan we wel mee aan tafel en aan zet. Hoe is dat nou met elkaar te rijmen, die twee uitgangspunten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. U hebt mij bij de lokale democratie, kernendemocratie, dorpsraden niet horen zeggen dat wij dit bij gemeenten naar binnen schuiven. U hebt mij horen zeggen dat wij daarbij ondersteunend zijn. Dus er komen vragen vanuit gemeenten en op dat moment gaan wij in gesprek en kijken wij hoe wij hen kunnen helpen bij het vormgeven van die ambitie.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Misschien het vervolg daarop: ziet u dan de mogelijkheid voor het houden van een volksraadpleging ook niet als een vorm van kerndemocratie, misschien wel de stevigste vorm van kerndemocratie?

De **voorzitter**: Gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dat zijn toch echt twee heel verschillende zaken.

Ik ga door naar het onderwerp energie. Daar was heel veel aandacht voor. Ik deel alle gevoelens in de Staten over het belang van dit onderwerp. Daarbij wil ik toch wel even twee dingen opmerken. Het ene is dat het aanvullend uitvoeringsprogramma deze week aan u is toegezonden. Ik snap dat u het nog niet allemaal hebt gelezen, maar u loopt er soms wel heel erg op vooruit. Het andere is dat wij niet alleen verantwoordelijk zijn voor duurzame energie. Soms moeten we ook dingen durven loslaten en niet alles dit huis in willen trekken.

Dit vooraf gezegd hebbende, zal ik nu inhoudelijk ingaan op de diverse vragen die zijn gesteld. Door de SP is geïnformeerd naar restwarmte bij datacenters. Misschien is het goed dat wij u daar een kort memo over doen toekomen. Onze eerste inschatting is dat dit niet heel kansrijk is, wat te maken heeft met het feit dat de terugverdiëntijden van warmtenetten heel lang zijn en dat naar verwachting de hoeveelheid restwarmte bij datacenters stevig omlaag zal gaan op het moment dat we overschakelen van de huidige techniek naar fotonica. Mijn collega, de heer Pauli, doet hard zijn best om dat te versnellen.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): De gedeputeerde zegt nu dat we niet alles moeten willen en dat we niet alles kunnen, maar ik constateer wel dat we een doelstelling hebben afgesproken, en ook waar te maken. Hoe verhoudt dat zich met de opmerking die u net maakte?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik stel voor dat ik daarop bij de specifieke onderdelen even terugkom. Daarbij wil ik toch maar even memoreren dat we de doelstelling rondom energieproductie – die 14% – ruimschoots zullen halen.

Dan heb ik een vraag over de schooldakrevolutie. Dat is er zo één die eigenlijk al volop loopt in Brabant. Dat gaat niet altijd volgens de schooldakrevolutie, want de gemeente Tilburg heeft het gewoon zelf opgepakt en ik weet dat in Oosterhout de energiecoöperatie het heeft opgepakt. Wat wij nu al doen via de Brabantse Energie Alliantie, en ook op het moment dat ik ergens rondloop en mensen met dergelijke projecten bezig zie, is die initiatieven aan elkaar verbinden, zodat we het wiel niet allemaal opnieuw uitvinden. Ik zou het graag ook gewoon op die manier willen invullen.

Door D66 is een vraag gesteld over een pc-privé-achtig project, maar dan met zonnepanelen hier in huis. Het lijkt me prima om te bekijken of wij zoiets kunnen uitrollen, zonder dat het hier een fte gaat kosten gedurende een jaar. Ik weet dat Enexis het heeft gedaan voor de eigen medewerkers en misschien kunnen we wel copy/paste doen.

D66 heeft ook een vraag gesteld over vehicle to grid. Ik denk dat ik niet zozeer hoeft toe te zeggen om dat te onderzoeken, omdat er een aantal zaken aan zitten te komen, onder andere een 100.000 voertuigenplan, dat een uitvoeringsbevoegdheid van ons college is, maar het lijkt me goed uw Staten daarover te informeren, omdat er ook vehicle to grid-achtige zaken in zitten, want ik onderschrijf wel volledig het belang daarvan. Auto's zijn in feite immers batterijen op wielen en die functioneren alleen als ze niet alleen

geladen worden, maar ook op de gewenste tijden ontladen kunnen worden, wetende dat er allerlei vraagstukken achter weg komen.

De PvdA heeft een vraag gesteld over het Amernet in relatie tot het regeerakkoord en de zaken die daarin staan over de bijstook van biomassa. Ik zou niet aan een interpretatie van het regeerakkoord willen doen, want dan bestaat de kans dat er heel veel wensdenken van ons in zit. We gaan uiteraard wel het gesprek aan met het Rijk over wat het precies bedoelt en wat dit betekent voor het Amernet. Ik stel voor dat ik u toezeg om u in ieder geval te informeren over de vorderingen bij het Amernet, want zoals u weet zijn we met de gemeenten en andere stakeholders al een hele tijd in overleg en staan we ook op het punt een overeenkomst te tekenen om dat Amernet uiteindelijk helemaal duurzaam decentraal in te voeren, maar dat is wel een lang traject.

Dan nog een losse opmerking. Daarstraks ging het bij collega Van den Hout even over Nyrstar. Nyrstar realiseert ongeveer 60 ha zonnepanelen op eigen gronden. Wij hebben daar in de communicatie en in een beetje kennis wel ondersteund, maar dat doen ze gewoon zelf. Het is dus niet zo dat wij nu hun duurzame energie-uitdagingen aan het betalen zijn.

De **voorzitter**: Interruptie Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nog even scherpstellen wat wij precies graag van u zouden willen zien, mevrouw de gedeputeerde. Het is niet zozeer dat wij verwachten dat u het regeerakkoord gaat interpreteren. Ik zei al: ik verwacht niet dat u precies weet wat de regering van plan is. Het zou interessant zijn, maar ik denk niet dat het zo is. Er staan dingen in het regeerakkoord over energie en we zouden het wel interessant vinden te weten wat dat nu precies betekent voor onze eigen energieagenda. Dat is eigenlijk wat wij vragen: hoe is wat in het regeerakkoord staat nu van invloed op onze eigen energieagenda?

De **voorzitter**: Is het geen goed idee om, nu die agenda net aan uw Staten is toegestuurd, die analyse te maken op het moment dat u die met elkaar gaat bespreken, en niet nu? U agendeert het, maar ik doe maar even een suggestie.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Die toezegging is ook al eerder gedaan. Het komt ergens een dezer dagen naar u toe.

Dan de amendementen en moties op dit gebied. De amendementen 3 en 4, het schot voor open doel en VvE's als energiefabrieken, wil ik graag gezamenlijk behandelen. Dit gaat heel erg over het beschikbaar stellen van geld en dat is niet de uitdaging, of we hebben het eigenlijk al met elkaar georganiseerd via het energiefonds.

De **voorzitter**: Van Vugt, interruptie.

De heer **Van Vugt** (CDA): Nee, het gaat niet alleen over het beschikbaar stellen van geld, het gaat juist om het bereiken van de grote massa. Dat is iets wat u ook wilt, maar wat wij heel concreet maken. Daar gaat het met name om.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Letterlijk staat in het ene om 20 miljoen euro vrij te maken en in het andere om 10 miljoen euro vrij te maken. Dat kan gewoon via het Energiefonds van de BOM. Het Energiefonds heeft daarvoor ook al partnerships opgezet, bijvoorbeeld BrabantZon en Solease, en zij kunnen ook prima andere partnerships opzetten die zich bijvoorbeeld meer richten op VvE's. Ik weet dat op dit moment het gesprek ook al loopt, juist vanuit die betrokken samenleving, met het energiefonds, om

te kijken of ze dit soort concepten voor die VvE's ook kunnen toepassen. Daar hoeven wij niet speciaal geld voor beschikbaar te stellen.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Dat vraag ik me af, want wij zien in de praktijk dat het nog geen stormloopt en dat er nog heel veel kansen liggen op dat gebied. Kennelijk weten deze VvE's, om die maar even als voorbeeld te nemen, de goede bronnen niet te vinden. Dus dan ligt er ook nog een ander probleem aan ten grondslag.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Het probleem is niet het vinden van die bronnen, het probleem is om het er binnen de VvE's over eens te worden dat er zonnepanelen op het dak komen.

Ik kom bij de moties ...

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Wat is het advies van de gedeputeerde op de amendementen?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Beide amendementen, A3 en A4, worden ontraden.

Tegen motie 2 hebben wij geen bezwaar, want het ligt sterk in lijn met de zaken die wij toch al doen. Ik wil u wel uitdagen om een stukje dictum toe te voegen, namelijk een dictum dat over uzelf gaat, want u legt het bij ons college neer, maar ik weet dat velen van u betrokkenheid hebben bij de gemeenteraadsverkiezingen, omdat u op welke wijze dan ook binnen uw partij daarbij ondersteunt. Wij kunnen dat vanuit dit huis niet alleen. Zelfs al zouden wij alle fte die wij in dit huis hebben hierop inzetten, dan denk ik dat we nog kansen laten liggen. Mijn uitnodiging aan u is dan ook dat we hierin samen de handschoen oppakken.

Dan motie 5, het Brabants E-team. Die ontraad ik om twee redenen. De eerste is de vraag of dit nog iets toevoegt. We hebben een Brabantse Energie Alliantie, we zijn met een Sociaal Energieteam met streeknetwerken aan de slag, ik word rechtstreeks benaderd, we hebben bij de BOM naast het Energiefonds recent Develop to Invest gezet, dus de vraag is even of u nog iets wilt toevoegen. Als u denkt dat dat nodig is, vraagt dat ook gewoon tijd, en tijd is geld, dus dan moet ook dat wel geregeld worden, want het kan gewoon niet uit het bestaande budget.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voegt het iets toe? Ik denk van wel, want dat Sociale Energieteam bijvoorbeeld is maar één pijler en zeker niet Brabant-breed. En als het gaat om geld: ik heb met een schuin oog gekeken naar de stukken die u ons binnenkort aanreikt over de uitvoeringsagenda en daar zit nog voldoende ruimte in. In de themabijeenkomst is met name door uw eigen adviseurs aangegeven dat het vaak ontbreekt aan kennis, kunde en kassa. Daar zou met zo'n team in voorzien kunnen worden. Het is met name bedoeld om dingen in gang te krijgen en daar ontbreekt het in de praktijk toch nog wel aan.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Develop to Invest is nog maar net van start gegaan, de aftrap is een week of vier, vijf geleden gegeven, dus we hebben dit soort zaken inmiddels in gang gezet. Als u

denkt dat het kan uit de 9,3 miljoen euro waarover we later nog te spreken komen, stel ik voor deze motie ook op een later moment in te brengen.

De moties M18 tot en met M20 wil ik alle drie ontraden. Ze gaan alle drie over vormen van biomassa, laat ik het zo maar even noemen. Met u hebben wij een afspraak gemaakt over 14% duurzame energie in 2020, waarbij wij dezelfde uitgangspunten hebben gehanteerd als het Rijk, zijnde inclusief biomassa. Het is bijna een rituele dans die ik hier af en toe met de Staten opvoer over hoe u daarover denkt, maar we gaan niet halverwege de rit de spelregels veranderen. Als u die wel wilt veranderen, stellen we ook die 14% bij, want we kunnen niet het één doen en het ander niet.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja voorzitter. Ik vind het een prachtige uitspraak dat halverwege de rit de spelregels niet veranderen. Kunt u die regel ook herhalen richting alle boerengezinnen richting Brabant, bij wie de spelregels keihard zijn veranderd?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Op dat punt hebben we al een heel aantal keren uitgelegd dat de spelregels niet veranderd waren, maar dat we een convenant hebben dat gaat over de depositie, en niet over de stalemissies.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Het is geen vraag, het is een opmerking: de spelregels zijn wel degelijk veranderd. Dat weet u zeker dat die spelregels zijn veranderd, maar het laat weer eens zien hoe zwalkend dit beleid is: als het u uitkomt, verandert u elk moment de spelregels en nu komt het u niet uit en nu houdt u zich aan de spelregels. Dit zegt genoeg over u en uw coalitie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik herhaal nog maar een keer dat we ons keurig aan het convenant houden.

De moties 21 en 22 zou ik allebei willen ontraden. Ze gaan allebei over windenergie en ze zijn strijdig met zowel het bestuursakkoord dat wij in opdracht van uw Staten moeten uitvoeren als met de Verordening Ruimte.

Motie 23 zou ik willen ontraden. 'Stop klimaatargument, heroverweeg beleid' is volgens mij ook compleet strijdig met waar we mee bezig zijn en ook een rituele dans.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Kan de gedeputeerde mij een feitelijke onjuistheid aangeven in motie 23?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Het gaat ons erom dat, als wij iets willen doen aan de klimaatverandering, alle ik-weet-niet-hoeveel miljard mensen inmiddels op aarde, daaraan een steentje zullen moeten bijdragen. Dat geldt net zo goed voor ons hier in Brabant.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Buiten dat, voorzitter: ik heb het geëxtrapoleerd naar wereldniveau en dan is het nog niks. Maar dan dit: hier staan gewoon regelrecht zaken in die, laat ik zeggen, niet helemaal kloppen, of wetenschappelijk onderbouwd zijn. U verkoopt hier totale onzin richting de Brabantse inwoners. Staat u werkelijk achter wat hierin staat, om te beginnen met 'klimaatexpert Ed Nijpels'? Echt waar, de mensen die erin zitten schieten gigantisch in de lach. Mevrouw Minnesma is een ordinaire lobbyist die een hekel heeft aan alles wat de wereld vooruithelpt. Staat u achter wat hierin staat, klopt dat, heeft u daar goedkeuring aan gegeven? Dan weet ik dat even en kan ik daar nog iets mee doen binnenkort.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Er wordt hier met iets gezwaaid dat ik op deze afstand niet kan lezen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ach, excuus, dat is uw ... 'De wethouder maakt het verschil' en dat gaat erover dat u met al uw flauwekul nog een ... van 0,0003 °C ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. We hebben binnenkort een uitvoerig nader debat over de Uitvoeringsagenda Energie en ik stel voor dat u de stukken die u hier even toonde daarbij weer betreft. Ik geef nu de gedeputeerde weer het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik was bij motie 27, het provinciehuis als innovatieve e-catcher. Daar hebben wij geen bezwaar tegen. Wel willen wij daarbij als uitgangspunt hanteren dat we uitgaan van maatregelen die zichzelf terugverdienen. Dus we gaan op zoek naar slimme manieren om dit te financieren.

Motie 30, alle Brabantse sportclubs kampioen energiebesparing: geen bezwaar. Daarbij moet ik wel opmerken dat dit toch wel sterk in lijn ligt met hetgeen we eigenlijk al hebben opgenomen in de begroting en waarbij ik ook weer even de uitdaging bij u terug zou willen leggen, want als 1 miljoen Brabanders lid zijn van sportclubs, dan zijn dat er hier in de Staten, denk ik, ook al gauw een stuk of twintig. Dus neemt u het ook vooral mee terug naar huis, naar uw sportclub, om ze aan te moedigen mee te doen in dit programma.

De **voorzitter**: Ja, ook de schaakclub. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik stel voor dat u daar een ledlampje bij gebruikt.

Motie 31, versnellen energiebesparing grootverbruikers. Ik beveel u aan die aan te houden, want zoals het dictum nu luidt gaat het echt over het aanvullend uitvoeringsprogramma, dat wij later met u bespreken. Motie 39 ontraden we. De motie over sleutelproject Energiehuis ...

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Naast het advies 'aanhouden' zou ik ook graag van de gedeputeerde willen horen of, als ze niet aangehouden wordt, het dan geen bezwaar is of ...

De **voorzitter**: Helder. De gedeputeerde. Ik meen overigens dat ik haar 'ontraden' had horen zeggen.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, dan is de motie eigenlijk gewoon overbodig, omdat het daar eigenlijk al wel helemaal in zit, maar dat kunt u natuurlijk pas beoordelen als u de tijd hebt gehad om dat stuk te lezen en ik snap dat u dat niet in een paar dagen tijd, ook in de voorbereiding met de begroting erbij, kunt doen.

De **voorzitter**: Ja? Duidelijk. Uijlenhoet, interruptie.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Ik wacht even, voorzitter.

De **voorzitter**: U wacht? Ja, dan moet u dat niet bij de interruptiemicrofoon doen, want dan wekt u op zijn minst de indruk dat u wilt interromperen. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): We hadden het over het Energiehuis. De vraag is sowieso of dit een sleutelproject zou moeten zijn. Op zich is het Energiehuis een mooi concept, maar de vraag is wat de rol van de provincie hierin is. Er staat er eentje in Helmond, in *Helmond* – ik benadruk het nog maar een keer. Maar er staat bijvoorbeeld ook zo'n winkel in Roosendaal. Dat is dan de zesde stad, zullen we maar zeggen. Er staat er overigens ook eentje in Den Bosch. En dan weet ik niet eens of ik ze allemaal ken. Ik was gisteren in die in Roosendaal en het kan toeval zijn, maar als ik zie hoe dat tot stand is gekomen, dan is dat de gemeente die helpt om eventjes dat pand te huren. Dan zijn het lokale bedrijven die zeggen: wij gaan hier wel staan, wij zetten gewoon uren van onze medewerkers in om hier die producten aan te bieden. Dan is dat de lokale Rabobank en dan zijn het lokale vrijwilligers. Dat kan een gemeente prima zelf organiseren. Ik wil best, op het moment dat ik gemeenten spreek, ze deze suggestie aan de hand doen. Ik bedoel: ik doe ze heel graag heel veel suggesties aan de hand, maar zoals het hier staat komt de regie veel te veel bij ons te liggen. En dit is ook: durf het af en toe een beetje los te laten, gemeenten aanmoedigen, maar niet alles van hen overnemen.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Fijn in ieder geval dat u bereid bent in de gesprekken met de gemeenten dit punt mee naar voren te brengen. Maar toch even over de rol van de provincie. Kijk, het gebeurt nu in een paar gemeenten in onze provincie, maar het zou toch mooi zijn als we dit vanuit de provincie gewoon zien als: hé, dit is waardevol, dit is zinvol, dat we dit gaan uitrollen over de hele provincie en dat we daar ook in faciliteren ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Uijlenhoet** (GL): Of het toch niet mogelijk is om dat te doen, omdat het met name in kleinere gemeenten waarschijnlijk heel lastig is om te organiseren en dat we daar juist als provincie een extra meerwaarde kunnen hebben.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik denk juist dat veel mensen uit kleinere gemeenten in Roosendaal gaan winkelen en dan vanzelf in die duurzaamheidswinkel komen. Er hoeft niet in elke

gemeente een duurzaamheidswinkel te zitten. U wilt in elke kern een duurzaamheidswinkel. Als u dit echt wilt, dan moet er geld bij, want het kost gewoon significant tijd voor ons als provincie om dit te organiseren. Wij kennen die lokale bedrijven niet, wij kennen die lokale Rabobank niet, we kunnen iedereen leren kennen, maar dat kost ons veel meer tijd dan wanneer een gemeente dit zelf oppakt.

De **voorzitter**: Uijlenhoet, tot slot.

De heer **Uijlenhoet** (GL): U denkt niet, als u ziet hoe het in Helmond is gegaan, dat u door wat middelen beschikbaar te stellen – dat hoeft helemaal niet veel te zijn, want het gaat over heel veel vrijwilligerswerk – net even een tandje bij kunt zetten en wel degelijk gemeenten over de streep kunt krijgen om dit snel te gaan organiseren?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik heb inmiddels uitgelegd hoe ik erover denk. Als u middelen beschikbaar wilt stellen, zal dat in de vorm van een amendement moeten.

Motie 42, de energie doe-budgetten voor lokale initiatieven, zou ik willen ontraden, want de manier waarop het is hier geformuleerd, levert weinig resultaat op als het gaat om energietransitie. Het kost echt ontzettend veel tijd. Geld is bovendien meestal niet het probleem voor burgerinitiatieven. Ik heb zojuist al verwezen naar het Sociaal Energieteam dat we hebben, Buurkracht en Develop to Invest. Wat ik u wel wil toezeggen, is dat we vanuit het Sociaal Energieteam en het team Sociale Veerkracht samen eens gaan kijken of we die opgaven niet nog beter aan elkaar kunnen verbinden. Door D66 was ook gevraagd om het op die manier te doen, binnen de bestaande programma's, en die slimmer te verknopen, zodat 1 + 1 4 wordt in plaats van 2 of 3.

Dan motie 48, stimuleren aardgasvrije wijken. Met het dictum zoals het hier staat, is het geen bezwaar. U duidt wat u belangrijk vindt en geeft ons in ieder geval de ruimte om er instrumentarium bij te zoeken dat goed bij de provincie past en u daagt ons niet uit om de verantwoordelijkheid van gemeenten over te nemen. Dat vinden wij altijd erg prettig.

Motie 49 wordt ontraden. Dit vinden we echt een taak van het Rijk, want het is iets wat in heel Nederland ongeveer hetzelfde is.

Tegen motie 53, de schone verenvloot, hebben wij geen bezwaar.

Dit brengt mij bij agrarische ontwikkeling. Zonder de discussie van 7 juli te willen overdoen, wil ik beginnen met het rechtzetten van een paar misverstanden. Wij staan geen megastallen toe, op een enkele uitzondering na. We scoren 8,5 op de BZV, en dat is echt heel erg hoog. Vervolgens leidt ons beleid ertoe dat er meer koeien in de wei komen te staan, want als de koeien weidegang hebben, hoeven de boeren minder aan ammoniakreductie te doen dan wanneer de koeien continu op stal staan. Wij dagen boeren daarom juist uit om de koeien in de wei te zetten.

Dat zijn denk ik de twee grote misverstanden die ik moest wegnemen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik vind het toch een beetje raar dat u zegt: we gaan niet voor megastallen, behalve uitzonderingen. Je gaat er wel voor of je gaat er niet voor. In dit geval gaat het college dus voor de mogelijkheid van megastallen. Dat op de eerste plaats. Ten tweede zegt u: 'koeien in de wei wordt er juist door gestimuleerd', maar het hangt er maar net van af waar het bedrijf zit. Als een bedrijf ergens heel dicht tegen een zogenaamd kwetsbaar Natura 2000-gebied aan zit, en ik ben wel eens bij boeren geweest die in die situatie zaten en die zeiden: ja, wij kunnen onze koe niet meer in de wei laten, want anders stoten onze koeien in de wei te veel uit, dus we moeten ze binnen houden, omdat ze anders te veel uitstoten in de open lucht volgens alle berekende metingen die te veel negatief effect

zouden hebben op de Natura 2000-gebieden. Dus is deze bewering in alle gevallen hard vol te houden, of komt dan weer heel die Natura 2000-ellende om de hoek kijken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): De enige gevallen waarin dit niet opgaat, is op het moment dat een bedrijf uitbreidt, meer vee gaat houden en daardoor moet gaan voldoen aan het programma Aanpak Stikstof. Dan kan ik me voorstellen dat dit speelt. Maar dat heeft niets te maken met onze Verordening natuurbescherming, die u op 7 juli hebt aangepast.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar het kan nogal eens gauw gaan optreden, want als ze gaan uitbreiden dan zitten ze dus al snel in een situatie dat ze vaak moeten uitbreiden om aan al die voorwaarden te kunnen voldoen, om voldoende kredietmogelijkheden voor investeringen rond te krijgen, en dan zit je al gauw in zo'n situatie dus ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vraag aan de gedeputeerde: hoe realistisch is het om deze bewering vol te houden dat er echt meer koeien in de wei komen, of dat we straks een Brabant hebben met vooral veel megastallen met veel koeien op stal en net als bij Parma geen koe meer in de wei?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Die bewering is realistisch.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Twee punten, voorzitter. Als eerste die BZV die ik aanhaalde: u hebt haar inderdaad aangescherpt. In het verleden waren er punten die echt gewoon niet bijdroegen aan enig fundament van duurzaamheid, of wat dan ook, een bordje op de stal. Dat hebt u inderdaad allemaal verwijderd, maar hebt u de punten die echt nog verbeterd kunnen worden scherp in beeld en waar we nog slagen kunnen maken, dat we van 8,5 naar een 10 gaan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik ben blij dat de heer Van der Wel zijn eerste interruptie op de BZV al heeft weggegeven, want ik moest nog met de beantwoording beginnen. De BZV is niet bedoeld als instrument om de transitie aan te jagen, maar om ervoor te zorgen dat je ontwikkelruimte niet meer zonder meer krijgt, maar dat je die moet verdienen door je bedrijf zorgvuldiger te maken.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Daar kan ik weer niks mee. Ik hoor hier de vorige gedeputeerde De Boer praten en daar kon ik ook niet zoveel mee. Dat vind ik jammer. Maar dan het tweede punt, het probleem in Meierijstad en de endotoxine. Kunt u als college aangeven dat u gaat kijken

om een maatregel te bedenken of te onderzoeken, hoe wij endotoxine kunnen opnemen in het provinciaal beleid? Want het is wel degelijk een probleem, ook in relatie tot specifiek in Meierijstad, dat er dan zes megastallen op 1500 m staan en echt niet meer kunnen leven.

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik geloof dat ik herhaal dat ik blij ben dat de heer Van der Wel zijn eerste interruptie hier al weggeeft, want ook daar moest ik nog beginnen met de beantwoording. Ik kan u hier iets meer geruistellen. Wij zijn de eerste provincie die maatwerk levert als het gaat om endotoxine. Wij hebben namelijk een notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid, met als ondertitel 'Endotoxine toetsingskader 1.0'. Die is van 25 november 2016. Die hebben wij samen met omgevingsdiensten, gemeenten en de GGD gemaakt en heeft in feite het Volksgezondheid- en Veehouderij-Omwonendenonderzoek - zeg ik dat goed: het VGO-1? - vertaald naar een endotoxine-toetsingskader, op grond van de kennis die daar wetenschappelijk beschikbaar is gekomen. Er is een eerste uitspraak geweest van de rechtbank waarin dit toetsingskader als onderbouwing is gebruikt en dat heeft in ieder geval bij de rechtbank standgehouden. Het wordt natuurlijk spannend om te zien wat er bij de Raad van State gebeurt. Wij hebben dat samen met gemeenten gedaan. De omgevingsdiensten stimuleren ook dat gemeenten dit toetsingskader toepassen. Voor het overige krijgt u voor de situatie in Nijnsel natuurlijk nog een keurige beantwoording van de set schriftelijke vragen die u daarover hebt ingediend, en dan heb ik ook alle details paraat. Maar u vraagt soms ook heel veel technische parate kennis en dat zijn we op dit moment nog voor u aan het uitzoeken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dan misschien nog even de vraag over die keren dat een bedrijf aan de criteria voldoet om groter te mogen worden dan 2,5 ha. Het is toch wel primair aan gemeenten om te kijken op welke plek dat kan, want zo'n situatie tegen een natuurgebied aan is natuurlijk niet wenselijk. Bovendien zal zo'n bedrijf altijd een dialoog moeten voeren met de omgeving, conform onze Verordening Ruimte. Maar als u situaties bekend zijn waarin een bedrijf, doordat de gemeente dit in haar beleid niet wil overnemen, niet kan uitbreiden, word ik daarover graag geïnformeerd, om te kijken of het zinvol is om daarover het gesprek aan te gaan. Maar dat wij iets mogelijk maken, betekent natuurlijk niet dat gemeenten het over moeten nemen. Ook hier weer een stukje loslaten. We bieden ruimte aan gemeenten, maar dat wil niet zeggen dat ze dan moeten doen wat wij vinden.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het gaat met name om die stalderingsgebieden. Je hebt een aantal gemeenten in die stalderingsgebieden, daar zorgen we er in één bepaalde gemeente voor dat die stallen in meters teruggaan en dat kan inderdaad naar andere gemeenten in datzelfde stalderingsgebied. Het ene kan volgens mij niet zonder het ander en we willen wel dat een aantal stalmeters in die ene gemeente minderen, dus het helpt daadwerkelijk ons provinciale beleid om ervoor te zorgen dat dan in de andere gemeente die 2,5 ha gerealiseerd wordt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik begrijp het punt wel dat de heer Van Gruijthuijsen aandraagt, maar ik ben nog even aan het zoeken. Ik zou het eigenlijk even aan gemeenten willen laten.

Op het moment dat u signalen krijgt, of dat ik signalen krijg, dat er knelpunten ontstaan, kunnen we gaan handelen, maar we moeten niet aan de voorkant tegen gemeenten zeggen wat ze moeten doen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als u de signalen hoort, bent u dan bereid om ons daarover actief te informeren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Het lijkt me sowieso goed dat we ook dit meenemen naar het moment waarop we aan u terugkoppelen over hoe het gaat met de ondersteunende maatregelen, zodat we het geheel in één pakketje kunnen aanbieden en u alle aspecten die eraan zitten samen kunt wegen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik begrijp iets niet in de beantwoording van de gedeputeerde. Zij zegt dat een megastal van 2,5 ha die we kunnen toestaan zorgvuldiger zou moeten zijn. Die mag echter niet bij een natuurgebied staan, hoewel die volgens u zorgvuldiger is dan toch?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Als u kijkt naar ons ruimtelijk beleid, dan ziet u dat daar gebieden 'beperkingen veehouderij' liggen rondom in ieder geval de meeste natuurgebieden. Ik durf er even niet mijn hand voor in het vuur te steken dat het rondom alle natuurgebieden zou zijn en daar zijn de mogelijkheden voor veehouderij om uit te breiden zeer beperkt. Volgens mij kan intensieve veehouderij daar helemaal niet uitbreiden. Er is alleen ruimte voor grondgebonden melkveehouderij om uit te breiden.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dan ben ik blij dat dat even bevestigd wordt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Sorry voor alle zorgen die ik onbewust veroorzaak.

Het CDA heeft erop aangedrongen samen aan de slag te gaan met partners en daarbij werd onder andere verwezen naar het Actieplan Vitalisering Varkenshouderij en die 200 miljoen euro die het Rijk beschikbaar heeft gesteld. Ik herhaal toch nog maar een keer dat wij eigenlijk een bestuurlijk overleg hadden staan met de POV en dat zij dat kort van tevoren heeft afgezegd. Toegezegd was dat contact met ons zou worden opgenomen voor een nieuw overleg, maar dat is niet gedaan, waarna wij vervolgens hebben gevraagd om een overleg. Op dat moment hebben ze laten weten dat dat niet nodig zou zijn. Dat neemt niet weg dat wij achter de schermen gewoon technisch wel proberen om onze regelingen en de regelingen die er zijn vanuit het actieplan, zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. We hebben inmiddels ook al gevraagd aan het Rijk om overleg over die 200 miljoen euro die beschikbaar is gesteld in het regeerakkoord, omdat het zowel voor u als voor mij gissen is hoe die precies ingezet gaat worden. Daarop hebben wij van de DG de reactie gekregen van: kunt u ons even een klein beetje tijd gunnen om

er ook voor te zorgen dat onze nieuwe bewindspersoon is ingewerkt? Op dat moment zal dat overleg dan ook kunnen starten.

De **voorzitter**: Interruptie Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ik begrijp het. Over POV hebben we het al eens een keer gehad en van het ministerie snap ik ook dat de bewindspersonen even de tijd moeten hebben. Dat laat echter onverlet, en dat is eigenlijk de kern van onze boodschap, dat er nu wel een nieuwe situatie ontstaat. Wij hebben altijd gezegd, zoals de heer Vreugdenhil ook zegt, dat schieten met een schot hagel op heel Brabant veel minder effectief is en waar wij eigenlijk naartoe zouden willen, is: heroverweegt u nog eens de dramatische besluiten die u genomen hebt en ga nou eens echt kijken of je samen met het Rijk kunt komen tot maatwerk. Daar willen wij graag antwoord van u op.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Uw Staten hebben die besluiten genomen en wij denken dat dat heel verstandige besluiten zijn en dat we daar vooral wel uitvoering aan moeten geven.

De **voorzitter**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, de Staten hebben daar inderdaad een uitspraak over gedaan, maar wel nadat u dat voorstel al helemaal had voorbereid. Laten we daar ook gewoon heel eerlijk over zijn. En het blijft natuurlijk zo, mevrouw Spierings: u kunt niet aangeven wat het milieueffect is van al die maatregelen. U stort een hele hoop bedrijven in een hoop sociale ellende, want dat gaat er ook van komen, en we weten met elkaar ook niet hoeveel geld het uiteindelijk gaat kosten: of die 12,5 miljoen euro voor dat beleid voldoende is, of dat we toch die totale 75 miljoen hebben. Redenen genoeg, denk ik, om te heroverwegen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde, behoefte aan een reactie nog?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): U hebt een onderzoek gehad van Pouderoyen, dat duidelijk de positieve effecten op het milieu inzichtelijk maakt. Ik wil dus wel even weerleggen dat we geen inzicht hebben in de positieve effecten op het milieu.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. De gedeputeerde ging in op de 200 miljoen euro ten behoeve van de warme sanering van de Brabantse varkenshouderij. Toch even, om iets helderder te krijgen hoe de hogere overheid samenwerkt met een lagere overheid als het specifiek gaat over beleid dat aan die lagere overheid ten goede zou moeten komen: is er geen overleg geweest met onze gedeputeerde Landbouw over een plan van 200 miljoen euro voor de warme sanering van de varkenshouderij alhier?

De **voorzitter**: De gedeputeerde

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik heb geen plan gezien, ik heb één zin, misschien twee zinnen, in het regeerakkoord gelezen. U weet waarschijnlijk net zo goed als ik hoe zo'n regeerakkoord tot

stand komt. Soms krijg je de vraag of je er iets in wilt stoppen, maar je krijgt nooit te horen wat daar vervolgens mee gebeurt en wat er uitkomt zie je pas als het regeerakkoord af is.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers kijkt wat verwonderd.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik vind het belangrijk dat ons als Staten duidelijk gemaakt wordt dat er een grote pot geld is, dat het gaat over Brabant, dat het gaat over de varkenshouderij, dat het gaat over warme sanering en dat het hoe of waarom eigenlijk nog op de bestuurlijke agenda moet komen van het overleg tussen Brabant en het Rijk.

De **voorzitter**: Dat was precies de boodschap die de gedeputeerde volgens mij nu al drie keer verteld heeft. Ik wil u nu even het volgende voorleggen. Er is een dinerpauze aanstaande en we zijn pas halverwege de eerste termijn van het college. We moeten nu echt op het tempo gaan letten en van de gedeputeerde wil ik graag weten of zij het mogelijk acht tegen 19.30 uur klaar te zijn met de beantwoording. Daar heeft u ook een zekere rol in, dus, mijnheer Steenbakkers, als het kort en krachtig kan, heel graag.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dat gaat eigenlijk om die 75 miljoen euro en de bestuursopdracht die hier helemaal omheen hangt. Wat we vandaag eigenlijk met elkaar gaan doen, is die in de begroting 2018 brengen en dan is er die 200 miljoen euro, waarbij u terecht aangeeft: ja, ik weet ook nog niet precies wat ze ermee gaan doen. Wat het CDA beoogt met het amendement én de motie, want je moet ze samen zien, is eigenlijk zeggen: ho, stop, wat hebben we nu gedaan op 7 juli, even in de ijskast, ongeacht of je voor of tegen bent, we gaan eerst overleggen wat er met die 200 miljoen euro gebeurt. Die 75 miljoen euro houden we gereserveerd voor de sector en dan gaan we kijken of we met een nieuw plan kunnen komen. Daar zouden we nu graag een uitspraak over willen hebben.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dit college staat vol achter de besluiten die u op 7 juli hebt genomen.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dat snap ik, en dat mag ik ook hopen, maar er is nu een nieuwe situatie. Er komt geld beschikbaar waarvan u zelf zegt: ja, ik weet het ook niet. Dan is het toch heel gek in een nieuwe situatie, dat u niet even pas op de plaats maakt voor zo'n bak aan geld. U weet niet wat de ideeën zijn. Dan is het toch beter nu een pas op de plaats te maken, eerst in overleg te gaan en daarna verder te kijken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Nee, voorzitter, dat is helemaal geen reden om pas op de plaats te maken, want ons beleid gaat over zoveel méér dan een warme sanering van de varkenshouderij. Het kan misschien ondersteunend zijn om ons beleid te versnellen, om het soepeler te laten verlopen. Op die manier zou ik graag het gesprek met het Rijk aangaan, maar het kan op geen enkele manier ons beleid vervangen.

De **voorzitter**: Gedeputeerde, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik heb nog een vraag over de Wet veedichte gebieden. Wij zijn natuurlijk teleurgesteld dat die wet er vooralsnog niet komt, al blijf ik wel enige hoop houden, want die wet heeft het in zich om juist veel meer echt lokaal maatwerk te leveren, met bevoegdheden die wij nu als lagere overheden niet hebben. Ik gun de bewindspersoon gewoon even de tijd om zich in te werken. Ik kom er waarschijnlijk nog veelvuldig mee te spreken en dan zullen we ook het gesprek aangaan over de vraag hoe we een beter instrumentarium kunnen krijgen voor lokaal maatwerk. Ik ben wel blij dat de uitdagingen waarvoor wij in Brabant staan nu erkend worden door het Rijk, want er zijn diverse zinnen over opgenomen in het regeerakkoord.

Daarmee kom ik bij de amendementen en moties. Te beginnen met amendementen A2 en A6, die eigenlijk ongeveer hetzelfde vragen: het aanhouden van de middelen voor de transitie van de veehouderij. Ik wil beide amendementen ontraden, alleen al omdat het innoveren in betere stalsystemen echt niet kan wachten.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Wat een quatsch van deze gedeputeerde. Ze hebben figuurlijk de strop bij vijfhonderd gezinnen om de nek gehangen, onder leiding samen met gedeputeerde Van den Hout, en die wacht. En dan hebben we een stalderingsloket, en wat doet dat stalderingsloket? Dat is in werking getreden, maar wat doet het? Hoeveel meters gaat het stalderingsloket naar verwachting opkopen? Technische vraag. Dat is nog niet besloten. Volgens welk systeem gaat opgekocht worden? Dat is nog niet besloten. Continu 'dat is nog niet besloten, nog niet besloten'. Wat is de definitie van een diervriendelijk stalsysteem? Dat is nog niet besloten. Er is een hele hoop nog niet besloten. Er ligt hier 200 miljoen euro van het Rijk te wachten en die gezinnen staan nu op een krukje, met de strop om hun nek. Waarom geven we die gezinnen nou niet gewoon even wat ruimte?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Het is juist heel belangrijk om nu dat pakket ondersteunende maatregelen beschikbaar te stellen en dat geldt dus ook in de begroting op te nemen voor 2018, om ervoor te zorgen dat het ook beschikbaar is voor zaken als 'van werk naar werk', vouchers, voor allerlei vormen van ondersteuning van die boeren en daaraan ook invulling te kunnen geven.

De **voorzitter**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, maar de gedeputeerde geeft helemaal geen antwoord op wat ik nu heb voorgelezen. Het stalderingsloket is open – uw juichstuk, het is open – maar er is nog niks besloten. Ze weten niet eens hoe ze moeten opkopen, wat ze moeten opkopen, op welke manier ze moeten opkopen, wat als er niet aangekocht gaat worden? Ze weten niet eens wat een diervriendelijk stalsysteem is, ze moeten meters voorrang geven aan diervriendelijke stalsystemen, maar ze weten niet wat het is. Wat beslissen wij nu?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Die 75 miljoen euro gaan niet over het stalderingsloket.

Dat brengt mij op motie M3, oplossen waar het knelt, willen wij ontraden, omdat hier het voorstel is om een substantiële bijdrage te reserveren om te matchen met het rijksplan. Dat betekent dus dat straks al die dingen die we graag willen doen, en ik hoop u ook, zoals die vouchers, zoals die natuurinclusieve landbouw, zoals die innovaties in stalsystemen, en zo kan ik nog wel even doorgaan, in duigen vallen.

Motie 35, educatie op de boerderij, geen bezwaar.

Motie 57, landbouwgrond in boerenhand, zouden wij willen ontraden, omdat we het wel een beetje een rigide opdracht vinden, die ook een beetje op de muziek vooruitloopt. Wij moeten nog helemaal gaan invullen hoe we met die 30 miljoen euro voor de natuurinclusieve landbouw willen omgaan en er kunnen zich ook situaties voordoen waarin een boer gewoon die grond niet kan kopen, maar wel in gebruik wil nemen. Wij willen echt de flexibiliteit hebben om maatwerk te leveren in het belang van die boer.

Motie 58, innovatie landbouw op bedrijventerreinen, heb ik met enige verbazing gelezen. Ik heb aardig wat boerderijen bezocht de afgelopen tweeënhalve jaar en als er iets belangrijk is, is het dat die innovaties dicht bij de boer staan, dat je op een boerenbedrijf dat gewoon dagelijks in gebruik is, met een boer die gewoon dagelijks zijn werk doet, gaat kijken of die innovaties in de praktijk toepasbaar zijn. Het is dan heel raar om dat op een industrieterrein bij een stallenbouwer te doen en die boer te vragen op een industrieterrein vee te gaan houden. Ik heb daar hele rare beelden bij. Ik denk niet dat het draagvlak voor de veehouderij in Brabant ten goede komt als we dat op industrieterreinen gaan doen, gegeven het frame dat er door sommigen toch al op wordt gelegd.

Hiermee heb ik alle moties behandeld.

De **voorzitter**: Een interruptie op de valreep. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Het betreft die 30 miljoen euro in relatie tot natuurinclusieve landbouw. Ik had het er met GroenLinks over: wat wordt dan het kader, wat wordt de definitie van 'natuurinclusief'? Ik neem aan dat, als u het geld besteedt aan zo'n boer, u later ook wilt kunnen controleren of hij er zich wel of niet aan houdt. Heeft u dat duidelijk in beeld?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. We hebben geen strak kader, maar we hebben er wel een beeld bij. Ik weet niet wie van u de notitie heeft gelezen van de vorige bewindspersoon, toen nog staatssecretaris voor Landbouw, rondom natuurinclusief. Wij bedoelen niet dat er een nestkastje wordt opgehangen bij een boerderij. Dat is niet wat wij voorstaan met natuurinclusieve landbouw. Wat wij voorstaan, is dat het agrarisch gebied, waar nu de natuurwaarden vaak bijzonder laag zijn, meer natuurwaarde krijgt doordat de boer in zijn normale bedrijfsvoering wijzigingen aanbrengt, waardoor er meer ruimte komt voor natuur. Die wijzigingen gaan wij niet subsidiëren, want dan hebben we het over agrarisch natuurbeheer, maar het zijn wijzigingen die gewoon goed inpasbaar zijn in een dagelijkse agrarische bedrijfsvoering. Op dit moment zie je dat heel veel verschillende vormen ontstaan. Je ziet bijvoorbeeld dat de herenboeren hiermee aan het experimenteren zijn. In Friesland zijn ze volop bezig rondom de weidevogels. In Brabant zijn er overigens ook veel meer boeren bezig, bijvoorbeeld met de weidevarkens. We willen juist ook een beetje ruimte bieden in deze eerste fase waarin natuurinclusieve landbouw zich aan het vormen is, om verschillende zaken uit te proberen. Maar het gaat er altijd om dat we in het normale agrarische gebied, in een agrarische bedrijfsvoering, de natuurwaarde verhogen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Oké, voorzitter, dank u wel. Het gaat om een groot bedrag, 30 miljoen euro, dus uiteindelijk komen de voorbeelden waaraan wij kunnen spiegelen van: oké, dat wordt er bedoeld, en wat u zegt: het wordt beter. Dus er is een nulpunt, zo is het nu, agrarische waarde, natuurwaarde, en het wordt meer natuur, en dat kunnen we ook zien, dat kunnen we ook controleren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde tot slot.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dit is inderdaad het minimale streven dat wij eronder hebben liggen.

De **voorzitter**: Hiermee komt een einde aan de beantwoording door gedeputeerde Spierings. Zoals ik al aankondigde, is er nu gelegenheid voor een dinerpauze. Ik stel voor daarvoor een halfuur te nemen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik wil niet meteen een voorstel van orde doen, maar ik wil u wel een suggestie meegeven. Deze begroting moet vóór de 15de zijn vastgesteld. We gaan nu een uur eten, we krijgen nog drie gedeputeerden, we zijn vanmorgen om tien uur begonnen, verschillende mensen zijn vanmorgen om 6.30 uur zo'n beetje vertrokken. Ik zou u toch de suggestie willen meegeven om, als u straks na de lunch ziet dat het erg laat gaat worden, te overwegen ...

De **voorzitter**: Als u een diner een lunch gaat noemen, is het erg laat geworden. Maar als uw suggestie is om het debat volgende week vrijdag voort te zetten en af te ronden, moet ik meteen zeggen dat dat niet kan.

De heer **Heijmans** (SP): Dan is het de 17de, maar maandag zou misschien wel een mogelijkheid zijn, want ik ga ervan uit dat we dan bijna allemaal fractievergaderingen zullen hebben.

De **voorzitter**: We nemen het even in gedachten mee, maar ik wens u nu vooral smakelijk eten. Ik wil u graag om 20.00 uur in de zaal terug. De vergadering is geschorst.

Schorsing (19.32 – 20.06 uur).

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Ik verzoek u uw plaatsen in te nemen. De eerste termijn van het college wordt voortgezet. De beantwoording is nu in handen van gedeputeerde Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Op uitnodiging van de heer Van Gruijthuijsen begin ik graag met een korte reflectie op het nieuwe regeerakkoord. De heer Van Gruijthuijsen vroeg mij of wij in staat zijn weer een slag te slaan met de doorstroming op weg, water, grensoverschrijdend OV, gegeven de tekst van het regeerakkoord. Dat hoop ik wel, en eigenlijk om twee redenen. Eén omdat wij al redelijk wat dossiers goed hebben opgewerkt. Denk aan de A58 Breda-Tilburg, waarvoor u mij hebt uitgedaagd met een motie aan de slag te gaan om ook daar voor betere doorstroming via verbreding te gaan werken, de A2, het onderzoek naar de aanpak op de A50, het niet laten vertragen van Hooipolder, knooppunt XL als het gaat over Eindhoven en de mogelijkheden daar om no regret al investeringen te gaan doen, vooruitlopend op de internationale trein, die er uiteindelijk echt wel een keer gaat komen. Ook met 100 miljoen euro op fiets die in het boek staat van het regeerakkoord zien we natuurlijk kansen, en inderdaad ook op smart mobility. We zijn dus volop bezig en het MIRT gaat echt plaatsvinden, na heel veel vijven en zessen tussen de agenda van de minister en iedereen in de regio, en dat zal begin december zijn.

Dames en heren. Ik begin met mobiliteit, dat heb ik eigenlijk al gedaan, en nadat ik alle mobiliteitsonderwerpen heb gehad, zal ik ingaan op de vragen over de Stedelijke Agenda BrabantStad en ook een aantal opmerkingen over de organisatie.

De heer Steenbakkers van het CDA heeft amendement A5 ingediend, de onderhoudsimpuls. Ik zal trouwens amendementen en moties en vragen waarvan ik denk dat ze echt heel concreet zijn gesteld, een beetje in hoog tempo doorlopen, want ik heb begrepen dat u toch echt wel voor twaalfen klaar wilt zijn. Aan de onderhoudsimpuls zijn woorden gewijd door CDA en SP, ook de heer Hageman heeft erover gesproken en vele anderen. Met hen vind ik het natuurlijk onwijs belangrijk dat wij heel goed voor onze mooie infrastructuur in Brabant zorgen. Waar misschien even twijfel bestond, ook in het amendement, dat wij zouden bezuinigen op de infrastructuur, is daar geenszins sprake van. Laat me twee technische zaken even ophelderen die in het amendement staan van het CDA. U geeft aan dat wij nu een lagere begroting hebben dan in 2017, en dat klopt ten opzichte van de bijgestelde begroting, maar de initiële begroting voor 2017 is precies dezelfde als nu voor 2018. Bij de bestuursrapportage hebben we een eenmalige toevoeging van 4 ton gedaan. Het geldt eigenlijk ook voor de 2 miljoen euro minder die geprogrammeerd zou zijn ten opzichte van de realisatie in 2016. Ook dat klopt, maar dat had met het onderhoud op de N613 in Bergeijk te maken. Het is heel scherp gelezen, maar in de totale context zitten er wel wat verklaringen bij. Het belangrijkste is dat GS, zoals ook in het bestuursakkoord staat, nog dit jaar een besluit gaan nemen over de Visie kwaliteit onderhoud provinciale infrastructuur, die naar verwachting begin 2018 bij u op de deurmat zal ploffen. We gaan dan het gesprek aan over beheer en onderhoud van onze infrastructuur, en daar kijk ik erg naar uit, zeg ik ook in de richting van de heer Hageman. Hij vroeg me of er wel voldoende verbindingen worden gemaakt tussen de verschillende portefeuilles. Ik daag hem uit mij te wijzen op de verbindingen die wij moeten maken die we niet zouden hebben gemaakt in dat document. Ik ben erg enthousiast over wat we daar aan het doen zijn.

Waar de heer Hageman in dit verband een vraag stelde over ledverlichting, ga ik er even van uit dat hij daarmee vooral doelde op duurzame verlichting, ongeacht of het led is of een andere techniek. Mijn inschatting – maar dat is een inschatting, ik moet het even laten uitrekenen – is dat het versneld vervangen van alle verlichting naar ledverlichting een investering zal vergen die navenant niet een aantrekkelijke energiebesparing oplevert. Waarom zeg ik dat? We zijn alles aan het vervangen, maar wel via het reguliere pad van vervanging. Uiteraard zouden de Staten ervoor kunnen kiezen om het te versnellen, maar dan moet ik even inzichtelijk voor u maken wat daarvan de kosten zijn en wat de energieopbrengst daarvan zou zijn. Mijn voorstel zou zijn om dat inzichtelijk te maken bij de nota Kwaliteit onderhoud provinciale infrastructuur, want daar zit het budget en daar zit het beleid.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik zal proberen het in hetzelfde tempo te doen als deze gedeputeerde. Zullen we dan met elkaar afspreken dat u het inzichtelijk maakt bij die notitie en dat u ons in staat stelt, want het zijn de Staten die volgens mij het recht hebben om u extra budget te geven om die versnelling te realiseren, om dan een een-tweetje met u te maken om extra geld vrij te maken, mochten wij toch een tandje bij willen zetten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat is zeker een goede afspraak. Ik zal uiteraard wel een voorstel doen daarvoor, maar ik zal het gesprek dat we hier hebben expliciet even laten terugkomen in het voorstel voor onderhoud van de provinciale infrastructuur. Er zitten nog veel meer kwaliteitskeuzen in, maar daarom is het ook een voorstel in termen van kaderstelling, waar uw Staten inderdaad over gaan. In dat opzicht

ontraad ik amendement A5 van het CDA, want daarin wordt een beeld geschetst alsof er bezuinigd zou worden, en er wordt niet bezuinigd. Na mijn uitleg is het amendement overbodig; ik hoop althans daarmee de zorgen bij het CDA te hebben weggenomen. Er wordt niet bezuinigd. Met u vind ik het beheer en onderhoud heel erg belangrijk en daar gaan we mee door, zoals we dat al jaren doen, totdat die visie wordt vastgesteld natuurlijk, want dan komt er misschien wel weer een ambitie bij.

De **voorzitter**: Steenbakkers, interruptie.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank voor de heldere beantwoording. Er is ook nergens het woord 'bezuinigen' gebruikt, het is gewoon een feitelijke constatering dat we vanaf 2015 in 2018 nog nooit zo weinig voor onderhoud van wegen hebben gereserveerd. Wij zouden graag die extra onderhoudsimpuls zien. Met de toevoeging dat het niet gaat om een bezuiniging, maar puur een feitelijke constatering is, verandert het advies van deze gedeputeerde dan in een warme ondersteuning?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, het advies verandert daar niet mee, want we hebben gewoon een meerjarige programmering en alles wat we hebben geprogrammeerd, kunnen we gewoon met het budget uitvoeren. Ik zou u echt willen uitnodigen vooral het gesprek aan te gaan als de nota Kwaliteit onderhoud provinciale infrastructuur voorligt, want dan kunnen we het gesprek voeren over eventuele extra incentives en afspraken die we voor de toekomst moeten maken. Voor nu zou ik zeggen: houd het amendement aan, of kat het om naar een motie. Mijn advies is ontraden van het amendement.

Dan kom ik bij motie M6, truckparkings. Een sympathieke motie. Ik zou alleen even willen kijken of ik dat voor wat administratieve lasten in de motiebehandeling nu kan afhandelen, dus ik ga even praten naar een toezegging ...

De heer **Heijmans** (SP): Valt amendement 7 ook niet onder deze gedeputeerde en onder mobiliteit, of zie ik dat verkeerd?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik heb een logica waarbij ik uiteindelijk alles zal hebben afgevinkt.

De **voorzitter**: Even geduld, mijnheer Heijmans. De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het CDA zou ik sowieso willen danken voor de oproep die in motie M6 wordt gedaan. Ik ben het ermee eens dat er een probleem is, maar ik zeg er tegelijkertijd bij dat de opgave daar, zeker als het gaat over het internationale verkeer, primair bij het Rijk ligt. Dat is ook de reden waarom wij bij de A58 en de A67, via het programma SmartwayZ heel erg intensief aan tafel zitten. Er is zelfs een innovatiebudget van 10 miljoen euro voor de A58 beschikbaar, onder andere om te kijken naar rustplaatsen, heet dat dan. Ik zou eigenlijk willen kijken of ik u kan bedienen met nogmaals expliciet te maken dat ik op de A58 en de A67, en daar kan ik nog aan toevoegen: ook bij de MIRT-studie Rotterdam-Antwerpen, expliciet aandacht zal vragen voor deze problematiek. Ik wil dus graag aan de gang met uw signaal, of blijvend aan de gang met uw signaal, maar de motie in de vorm waarin ze er nu ligt ontraad ik, omdat daarmee de schijn zou kunnen worden gewekt dat wij als provincie probleemeigenaar zijn van dit dossier, en daar kijk ik echt anders tegenaan. Ik hoop dan ook dat een toezegging in dezen politiek gezien voor u al een heel mooi resultaat is.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank je wel, voorzitter. Hartstikke fijn dat u inderdaad de problematiek ook zo ziet en mee omarmt. Ook in uw antwoord op de vragen die wij hadden gesteld, gaf u aan dat u in gesprek bent met de B5, dus in die zin wordt het erkend, en dat hebben we ook gezien, alleen ligt voor ons de oplossing niet bij de B5, maar moet die, denken wij, voornamelijk gezocht worden bij de A4, de corridor Rotterdam-Antwerpen; dat is de grootste. De reden dat wij dit nu zo aangeven, is dat we zien dat Bergen op Zoom al heeft besloten een verbod in te stellen. Zouden we u niet helpen door een motie mee te geven, waarbij we die omkatten tot een oproep, of een appel, aan u waarmee u inderdaad naar het ministerie kunt gaan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik twijfel, want als ik 'ja' zeg, klinkt dat bijna als een zwaktebod, alsof ik het niet alleen zou kunnen, maar ik snap ook dat we hier in een politieke ..., nou, laat ik maar gewoon 'ja' zeggen! Als ik dat signaal heb, kan ik bij de nieuwe minister, mevrouw Van Nieuwenhuizen, goed aangeven wat de belangen van Brabant zijn. Het zou mooi zijn als u daarvoor een meerderheid zou kunnen ophalen in deze Staten, dan ga ik er enthousiast mee aan de slag.

In het blokje 'mobiliteit' kom ik nu bij de vragen van de heer Heijmans. Hij heeft meer vragen gesteld, maar daarop kom ik straks nog terug. Het antwoord op de vraag of wij bereid zijn een nieuwe lijst van overwegen te maken is 'nee', niet in de zin van 'sec' een nieuwe lijst voor overwegen. Het heeft te maken met het feit dat we een overwegenprogramma hebben gehad waarbij het ministerie voor 50% cofinancierde. Het zijn echt grote financiële vraagstukken. Tegelijkertijd geef ik wel aan dat wij via onze regionale aanpak te allen tijde openstaan voor problemen die opkomen, maar dan is het onderdeel van de mobiliteitsopgave. Zeker als het gaat over onze provinciale wegen, bijvoorbeeld nu in de planstudie rondom Gilze en Rijen, is dat een expliciete vraag die naar boven komt, dus dan kijken we daarnaar, wel of geen ondertunneling, maar dat gaat over heel veel geld. Dus op die manier kijken we ernaar. Maar u vroeg 'sec' naar een aparte lijst voor LVO, en dat was ik niet van plan. Ik hoop u echter met het tweede gedeelte van mijn beantwoording toch iets van comfort te kunnen geven.

U informeerde naar de tekst in het regeerakkoord over Hamont-Weert. U stelde twee vragen. Gaat ons dat geld kosten? Nou, dat waren wij niet van plan. Uw tweede vraag was of er een station Budel komt. Ik denk het niet. De vervoerswaarde is erg laag. En u vroeg waarom PS nog niet zijn geïnformeerd over het proces rondom de toekomst van Eindhoven Airport. Dat heb ik wel gedaan. Het waren vragen vanuit de PvdA en volgens mij heb ik vorige week, of twee weken geleden, in ieder geval de aanwezige woordvoerders meegenomen in het proces. De Staten krijgen daar ook een formele brief over, op het moment dat ik die van de minister, of in ieder geval hoog-ambtelijk, heb ontvangen en ik verwacht dat die er binnen een paar weken is.

Vervolgens kom ik bij de heer Van Hattem van de PVV. Een mooi moment, want ik was even afgeleid door de woorden die de heer Van Hattem sprak over de manier waarop wij met smart mobility bezig waren, en dat het maken van apps en zo niet helemaal het ding van de PVV is. Maar toen ik door de zestig moties aan het bladeren was, zag ik een hele mooie motie van u, motie 12, waaraan ik als titel zou meegeven 'de smart mobility OV-motie' van de PVV. U hebt er zelf een andere titel boven gezet, maar ik ben er enthousiast over, want daarin vraagt u mij eigenlijk om een app te maken. Geweldig. Ik wil echt met de geest van die motie aan de slag, geen bezwaar, maar wel met de opmerking dat ik ruimte voor maatwerk wil houden. Dus als u mij daarin een beetje bewegingsruimte geeft, zorg ik ervoor dat ik met de geest van uw motie aan de slag ga.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dank voor de reactie van de gedeputeerde. Inderdaad, het maatwerk kunnen we zeker ..., die ruimte heeft u er zeker voor, dus dat is geen enkel probleem. En inderdaad: met de andere appjes doelen we op het autoverkeer en niet op het OV. Dus ga ermee aan de gang, hartelijk dank.

De **voorzitter**: Gedeputeerde Van der Maat maakt altijd maatwerk, denk ik, maar hij gaat nu verder.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zo is dat.

Motie 13 zou ik willen kwalificeren als overbodig. Vorige week, of twee weken geleden, heb ik u geïnformeerd met een memo-gedeputeerden, dat ik me zorgen maak over de aangekondigde vertraging van de A27 en daarvan gezegd dat wij ons in ieder geval via alle overlegorganen gaan inspannen om ervoor te zorgen dat die vertraging zo min als mogelijk is en dat we ook apart kijken of Hooipolder dan in ieder geval in de tijd naar voren getrokken kan worden. Dus overbodig wat mij betreft en daarmee ontraden.

In motie 14 zegt u eigenlijk: ga de hele N65 ongelijkvloers maken op het moment dat de N65 zou worden afgesloten. Het goede nieuws is dat er 100 miljoen euro op de plank ligt om onder andere twee ongelijkvloerse kruisingen aan te leggen. Dat project is al gerealiseerd en daarna is de afsluiting. Ik neem niet aan dat wij moeten wachten met de aanpak van de N65 totdat uiteindelijk in 2024 of zo die afsluiting er is. Daarmee ontraad ik ook deze motie.

Motie M15 - de N270 snel en beter aanpakken, alles ongelijkvloers maken - moet ik helaas ook ontraden ...

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. De heer Van der Maat gaat snel, maar nu iets té snel. Uiteraard gaat dit om de kruisingen die met dat eerdere project nog niet gerealiseerd zijn en als de N65 dichtgaat vanwege de spoorbak. Even voor de duidelijkheid, en dan hebben we toch een heel ander plaatje, en wel een plaatje waar we gezien de proceduretijd nu mee moeten beginnen.

De **voorzitter**: Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik had bewust deze als eerste-line-defense gekozen, ik was er al van uitgegaan dat u daarmee niet tevredengesteld zou zijn. Maar u weet ook: de N65 wordt toch een rijksweg, er wordt al 106 miljoen euro in geïnvesteerd. Ik acht het niet realistisch dat het ministerie daar nog meer geld voor gaat uittrekken. Er worden in ieder geval twee kruisingen ongelijkvloers gemaakt in Vught, met een reistijdverbetering van elf minuten. Ik weet dat u ambitieus bent, maar we moeten ook realistisch blijven. Daarmee ontraad ik toch deze motie.

Motie M15 moet ik ook ontraden. Tussen Helmond en de Limburgse grens zijn de belangrijkste kruisende wegen, de N279, de N604 en de Milhezerweg, reeds ongelijkvloers. Verdere aansluitingen zijn noodzakelijke aansluitingen van de parallelwegen, dus dat maakt het ingewikkeld om die ook ongelijkvloers te maken. Het hele project wordt nu voorbereid volgens de principes van duurzaam veilig en ik heb er vertrouwen in dat we daar de goede dingen aan het doen zijn. Ik ontraad de motie.

Spits mijden Leenderheide-Nederweert: laat me daarvan aangeven dat we hier te maken hebben met het NMCA, zijnde een document dat het vorige kabinet nog heeft opgeleverd, waarin de mobiliteitsknelpunten tot en met 2030 in beeld zijn gebracht. Dan zie je voor Brabant dat er een aantal zaken uitspringen, onder andere de A2, die op nr. 1 staat, maar ik moet het even goed zeggen: Den Bosch-Deil, want de A2

waar de PVV over spreekt popt gewoon niet op in die analyse. Dat is de ook de reden waarom de minister heeft aangegeven dat ze nu geen MIRT-verkenning wil starten. Maar gelukkig hebben we wel afspraken kunnen maken over een kortetermijnmaatregelenpakket, waar onder andere het spits mijden in zit. U bent niet zo van de apps, heb ik begrepen, maar wat mij betreft moeten we hier toch mee door, dus ik ontraad deze motie.

Motie 17. Mevrouw Spierings had het over een rituele dans en dat doen we hier ook op de Ruit. Ik zou echt willen verwijzen naar de afgelopen zes keren dat we hierover hebben gedebatteerd. De conclusie blijft hetzelfde. In deze bestuursperiode ontraad ik deze motie.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. We hebben het er vaker over gehad, maar toen u de Ruit afschoot met dit bestuursakkoord werd wel gezegd: we gaan alternatieven bieden voor de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant en ook voor het middengebied daar. Alleen we hebben nu nog niet echt concreet initiatieven gezien, er is nog niet echt iets gedaan waardoor de bereikbaarheid daar beter wordt. Wat gaan we nu deze bestuursperiode nog zien wat er echt gaat gebeuren om de bereikbaarheid in Zuidoost-Brabant, in het gebied van de Ruit, te verbeteren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Onder andere, waar u gelukkig zelf ook mee heeft ingestemd, het programma SmartwayZ. Daarin hebben wij 265 miljoen euro gereserveerd om de N279 volledig ongelijkvloers te maken. En nu is uw vervolgvraag, dat spaart u een interruptie, wat we dan doen op de oost-westverbinding. U zegt wel heel fijn 'toen u de Ruit afschoot', maar we weten allebei dat na de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 de Ruit niet meer haalbaar was. Ik heb heel bewust tegen de regio gezegd: kom maar met jullie plannen. De studie is gestart en ik verwacht de resultaten daarvan in de eerste helft van 2018. Tegelijkertijd begin ik steeds meer richting de regio mijn ongeduld te tonen dat de plannen daarvoor gereed moeten gaan komen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Het was destijds een provinciaal inpassingsplan, dus desnoods hadden we het zonder de gemeentes kunnen doen. Maar wat nu als de gemeentes zelf niet hard genoeg opschieten, de regio niet opschiet? Bent u dan bereid om toch nog iets meer actie te tonen en daar een slag in te maken, om bijvoorbeeld weer met een provinciaal inpassingsplan te komen, om toch iets te regelen in dat gebied?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Op het moment dat de regio niet met een overtuigend voorstel in mijn richting komt, ga ik inderdaad steeds assertiever worden, om zelf ook een opvatting daarover te ontwikkelen. Dat klopt.

De heer Hageman informeerde naar de studie rondom Eindhoven Airport, station Acht. Daarvan zou ik willen zeggen dat die studie loopt richting eindfase. Zodra daarover meer resultaten bekend zijn, zal ik u daarover informeren. Op de buisleidingen zal collega Van Merrienboer straks ingaan.

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Wordt in alle studies die gedaan worden ook verder gekeken dan alleen station Acht en ook naar de opwaardering van station Best, met eventueel een busverbinding?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Op dit moment is er een brede studie, onder andere naar de haalbaarheid van station Acht. Dat is een ingewikkeld verhaal, ook vanuit PS geredeneerd. Er wordt ook gekeken naar verbetering van HOV-verbindingen en inderdaad lopen ook gesprekken met Best over hoe een eventueel station Acht zich weer zou verhouden tot wel of niet een intercystatus van station Best. Al die onderdelen zitten in de integrale kijk en dat heeft natuurlijk ook weer te maken met de toekomst rond Eindhoven Airport zelf.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Maar begrijp ik u dan goed dat uitgangspunt is het maken van een nieuw station Acht en dat andere alternatieven daartegen afgezet worden, in plaats van dat u kijkt wat bij de bestaande mogelijkheden aanwezig is, om die te upgraden en het probleem op te lossen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het uitgangspunt is níét: wij gaan net zo lang studeren totdat er een station Acht komt, ook in relatie tot de opmerkingen van het CDA bij de vorige begroting. Wij zijn nu in den brede aan het kijken en daar komt inderdaad ook nog de context overheen van: hoe ziet de toekomst van Eindhoven Airport er na 2020 uit? Allemaal verschillende vragen, die komen allemaal in een bakje terecht en dan kijken we, gelet op de te verwachten groei daar, welke scenario's en mogelijkheden er zijn en wat dat multimodaal vraagt voor de bereikbaarheid door zowel OV als auto rondom Eindhoven Airport.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Zou u in dit verband ook in kunnen gaan op de vraag van mijn fractievoorzitter, wat de opmerking in de begroting betekent dat er een HOV-lijn tussen het Centraal Station en Airport aangelegd moet worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Staat daar 'moet worden'? Dat heb ik even niet paraat. Ook daar studeren we op, HOV-3, HOV5, dat zijn op dit moment studies die lopen en die worden inderdaad ook weer ingehaald door de context: hoe ziet de toekomst rondom Eindhoven Airport eruit? De discussies rondom Actieagenda Mainport Brainport spelen daarin een rol. Al die ingrediënten spelen op elkaar in. Er zijn nog geen keuzes gemaakt en we zijn nu in de volle breedte, samen met het ministerie, samen met de gemeente Eindhoven en binnen de regio, aan het kijken wat er nodig is rondom, wat ik helemaal in het begin al zei, knoppunt Eindhoven XL, internationaal spoor, Eindhoven Airport, enzovoort.

Mevrouw **Arts** (SP): Voorzitter. Betekent dat dan dat de busverbinding die er nu is vervangen wordt door een railverbinding?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, daar kan ik nog geen uitspraak over doen, omdat we het in de volle breedte aan het bestuderen zijn. Met alle ontwikkelingen die op dit moment 'in play' zijn rondom Eindhoven Centraal, Eindhoven Airport enzovoort zijn we alle ingrediënten aan het bekijken en aan het analyseren hoe wij een systeemsprong moeten maken, als het ministerie ook bereid is om dat samen te doen, om de Brainport-regio ook vanuit OV goed bereikbaar te houden.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik ben een beetje verbaasd. Volgens mij ligt er toch gewoon een HOV-lijn tussen Eindhoven CS en het vliegveld en rijden we met een bus, ik geloof in twaalf minuten, rechtstreeks? Wij vragen ons dus sowieso af waarom u nog een station voor die vijf minuten tijdwinst te maken. Ik vraag me even af hoe u erbij komt dat daar geen HOV zou zijn, want die ligt er gewoon. Oh, wel?

De **voorzitter**: Dat is een misverstand, geloof ik. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zes keer per uur inderdaad, klopt.

Dan ben ik bij motie 34 van de heer Smeulders. Geen bezwaar. Ik moet erbij zeggen dat ik u eigenlijk had willen verrassen, met zo medio 2018, dat ik kon laten zien dat ik de kpi's die wij in 'Fiets in de versnelling' hadden afgesproken reeds had gehaald en dat ik daar nog aanvullende voorstellen bij zou doen, maar goed, net als bij de motie van het CDA beschouw ik dit als een steun in de rug. Hartstikke fijn. Ik ga door met de uitvoering van motie 34, kan ik daar alvast bij zeggen. Maar wel met de opmerking dat het echt om het dictum gaat. Er staan ook een of twee dingen in de passage daarboven, specifieke snelfietsroutes, daar staat een bedrag genoemd, maar geen bezwaar ten opzichte van het dictum zoals het er staat. Ik kom in deze bestuursperiode met aanvullende voorstellen, en dat doe ik op het moment dat de gemeenten de verantwoordelijkheid hebben genomen, natuurlijk met hulp van ons, om goede bestuursovereenkomsten op te werken, want het initiatief ligt bij gemeenten en wij doen dan mee.

GroenLinks, maar tegelijkertijd de heer Heijman, amendement A7 over de Bravo-passe-partout. Dat ontraad ik. Marketing is aan de vervoerders zelf, ze hebben daar ook budget voor. Ik wil best de tekst van het amendement nog even doorspelen, maar ik ontraad het zelf, want ik vind niet dat het onze rol is in de relatie die wij met de OV-bedrijven hebben, om ons hier met marketing te gaan bemoeien. Daar zijn de bedrijven zelf professioneel genoeg voor.

De **voorzitter**: Smeets, interruptie.

De heer **Smeets** (GL): Dank u wel, voorzitter. In 2007 is door Provinciale Staten een actie ondernomen om rond carnaval het openbaar vervoer in Brabant te stimuleren. Dat heeft tot een groot succes geleid, verdubbeling van het aantal reizigers. Er is zelfs een wethouder geweest uit Eindhoven die extra geld aan de provincie vroeg voor die actie, ik geloof de heer Van Merrienboer 75.000 euro. We zien in het programma Beter benutten dat de marketing van het OV in Brabant achterligt. Er staat ergens een oranje seintje bij, en dat oranje zie ik toch een beetje als rood, van: opletten. Ik vind het jammer dat dit amendement pas nu wordt behandeld, ik had liever gehad dat dat één minuut over twaalf was geweest, dan is het 11 november geloof ik, om hier eens goed te kijken naar de mogelijkheden. Ik heb het ook nog cijfermatig onderbouwd, als u dat erbij wilt hebben, maar ik wil nu geen technische discussie gaan voeren.

Het gaat over de marketing van het OV en het gaat er natuurlijk om, om er tijdens het carnaval voor te zorgen dat het wat verkeersveiliger gaat door mensen te verleiden in die bus te stappen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Misschien dat we het volgende kunnen afspreken. Ik ken Arriva en Hermes in dezen als bedrijven die altijd openstaan voor goede suggesties. GS zijn van mening dat we niet de begroting moeten gaan amenderen met campagneambities voor de OV-bedrijven. Dat zou ik geen recht vinden doen aan hun professionaliteit. Ik wil u wel de hand reiken, door te zeggen: geef mij dat materiaal, dan zorg ik ervoor dat het op de goede plek terechtkomt. Ik hoop dat u dan inhoudelijk tevreden bent. Politiek gezien vind ik een amendement op de begroting op dit onderwerp, terwijl ik denk dat de bedrijven daar zelf goed genoeg toe in staat zijn, niet op zijn plaats. Anders ontraad ik hem. Dit is de handreiking die ik doe en ik ben benieuwd wat uw reactie daarop is.

De **voorzitter**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Dank voor de handreiking. Kunt u ook aangeven op welke termijn u daarop wilt reageren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Op het moment dat u mij de stukken geeft, zorg ik ervoor dat ze meteen doorgaan.

De **voorzitter**: Morgen. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Motie 41 is overbodig en daarom ontraad ik hem, maar ik wil er zo meteen nog iets anders over zeggen. We zijn in West-Brabant al goed bezig met de regio: Moerdijk, Brabantse Wal, de gemeente Drimmelen, daar zijn we allemaal al pilots aan het opzetten. Een wensbusachtige constructie is ook interessant; die loopt bijvoorbeeld al bij de dorpsbus in Casteren en de dorpsauto in Boerdonk. Even puur vanuit de mobiliteits-OV-pet zijn we daar volop mee bezig. De motie is in dat opzicht gewoon overbodig. Collega Swinkels gaf aan dat hij binnenkort, juist vanuit zijn perspectief van Sociale Veerkracht, weer gesprekken heeft met de provincie Limburg en hij zei tegen mij: als je hem ontraadt, geef dan wel tegelijkertijd aan dat ik graag actief ga ophalen hoe Limburg erin vaart, ook vanuit Sociale Veerkracht geredeneerd, en dat wij onze eigen kennis daarover ook willen inbrengen.

Motie 43, sleutelproject OV-interliner. Daarvan zou ik om te beginnen willen opmerken: volg de agenda van de heer Vreugdenhil maandagmiddag. Hij heeft namelijk gezegd dat hij naar de conferentie gaat over de toekomstige OV-opties langs de A27. Daar worden allerlei initiatieven gepresenteerd, onder andere door studenten van de TU en van andere, om te kijken welke mogelijkheden er zijn om ook wat wij in ons bestuursakkoord hebben opgeschreven en wat we later nog een keer hebben aangescherpt in gesprekken, over niet zozeer 'sec' spoorverbinding, maar kijk naar innovaties rondom openbaar vervoer Breda-Utrecht. Maandagmiddag is daar een conferentie over. Ik ontraad motie 43, omdat ik zou willen zeggen: gooi asjeblieft even niet nog meer op de wagen. Ik doe mijn best om ervoor te zorgen dat er goede alternatieven komen en wacht even die conferentie en de nadere debatten in de Staten af.

Motie 44, Fiets in de versnelling 4.0, ontraad ik. Ik wil echt alle focus leggen op de uitvoering. Zojuist heb ik al gezegd dat ik met nog meer bestuursovereenkomsten hoop te komen dan we in onze kpi's hebben

afgesproken, dus ik voel er niet voor ook nog nieuw beleid te maken, waar ik geen aanleiding voor zie. Ik zou zeggen: ik wil alle energie zetten op realisatie.

Motie 45, vergroenen opcenten, ontraad ik. Wij hebben het laten uitzoeken, want ik had zoiets ook al in de discussie starten toekomstmobiliteit gezet, en het kan gewoon niet.

Kom ik bij de heer Vreugdenhil en motie 54. Eigenlijk is deze motie overbodig, maar ik ken de heer Vreugdenhil ook wel: als ik de argumentatie erbij geef, zal hij de inconsistentie aangeven ten opzichte van de Fiets in de versnelling-motie en de truckparkingmotie. We doen dit, ik vind het heel belangrijk, het kan maar niet duidelijk genoeg zijn, dus geen bezwaar tegen deze motie. Ik zeg er wel bij dat ik nog even goed moet kijken of er in de huidige contracten geen beperkingen zitten. Met de geest van de motie zijn wij het echter helemaal eens en wij zijn met de NOVB ook al bezig om te kijken of we met de bedrijven die data helemaal kunnen openstellen.

Dat was mobiliteit en nu kom ik bij samenwerking. De Stedelijke Agenda en een aantal opmerkingen over de organisatie. Dank voor de vragen over de Stedelijke Agenda, want dat geeft mij de kans om nog even goed aan te geven wat dat ook weer precies is en hoe dat zit. BrabantStad is een van de vehikels waarlangs wij het door PS vastgestelde beleid, zeg ik expliciet ook even in de richting van de heer Hageman, willen realiseren. Het is dus een uitvoeringsmachine en geen beleidsmachine, er worden geen nieuwe beleidsdingen gemaakt waarvoor ineens geld wordt uitgegeven wat niet past binnen de programma's die we met elkaar hebben vastgesteld. Zo moeten we naar BrabantStad kijken. Tegelijkertijd zijn hier twee jaar geleden, of één jaar geleden – ik weet het niet eens meer – gesprekken over gevoerd in de Staten. De heer Vreugdenhil heeft eerder gezegd dat er niks is gebeurd. Laat me dat tegenspreken: er is zeker wat gebeurd. Sterker nog: ik verwacht dat wij eind van dit kalenderjaar/begin volgend kalenderjaar, in ieder geval vóór de gemeenteraadsverkiezingen, met de Stedelijke Agenda kunnen komen. Zodra die door de colleges is vastgesteld, wordt die naar de gemeenteraden gestuurd, omdat er ook een aspect in zit dat een agenderende werking moet hebben richting de onderhandelingsstafels van de colleges van de B5. En wij maken ook expliciet wat we kunnen doen, gegeven de uitvoeringsafspraken die wij met de raden en de Staten hebben gemaakt, maar we maken ook inzichtelijk waar nou bijvoorbeeld plussen opgezet zouden kunnen worden. Eén voorbeeld dat eraan gaat komen: er zijn ideeën over hoe de digitalisering in het stedelijk gebied van Brabant een stap verder gebracht zou kunnen worden. U weet ook dat er nog een debat komt dat de heer Pauli in deze arena zal leggen over hoe we kijken naar de toekomst van het breedbandfonds. Dat is nu precies zo'n voorbeeld: er zal niet geschakeld worden op de Stedelijke Agenda in termen van budget op dit onderdeel, dat kan pas nadat u eerst hier kaderstellende uitspraken heeft gedaan.

Bij twee, drie opmerkingen wil ik ook nog even stilstaan. U hebt ook gezegd, en dat kwam net weer terug: ja, wij willen wel dat het niet ..., het is geen Stadsagenda, het is een Stedelijke Agenda, en daarmee bedoel ik het stedelijke gebied. De BrabantStad-partners, de B5 en de provincie komen nu met een lijst van onderwerpen waarvan we zeggen: nou, daar gaan we tempo op maken, nog meer tempo, ook in de uitvoering, dan we al deden. Maar we zeggen heel nadrukkelijk tegen onze omgeving: doe mee. Dus Breda zegt in de regio West-Brabant: wij gaan aan de slag, doe mee. Tilburg zegt dat in de regio Midden-Brabant, en ga zo maar door. We zeggen dat niet alleen tegen de mede-overheden, we zeggen dat heel nadrukkelijk ook tegen de bedrijven, triple helix.

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Goed om te horen dat er sinds anderhalf jaar, toen dat debatje hier heeft plaatsgevonden, achter de schermen veel werk is verzet. U zegt: die stedelijke regio's, daarmee gaan we aan de slag. Als ik het goed beschouw, heeft onze provincie eigenlijk vier stedelijke regio's en daarin kunnen we volgens mij samen optrekken richting het Rijk, om inderdaad die

knelpunten in de regio's op te lossen. Heb ik het goed dat we dan die vier regiodeals gaan sluiten met het Rijk, als het aan u ligt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): We hebben vijf steden en vier stedelijke regio's. Helmond en Eindhoven zijn één stedelijk gebied, zou je eigenlijk bijna kunnen zeggen. Je ziet, maar dat moet je niet langs de lijnen van allemaal bestuurskundeboeken doen, maar langs de lijnen van de inhoud, dat we al schuiven en dat het accent ook steeds meer komt te liggen op: wat gebeurt er nou in die regio's? Ik denk inderdaad ook dat het gaat helpen – ik kan er geen toezegging op doen, maar wel dat het gaat helpen –, wat in het regeerakkoord staat, dat het daardoor makkelijker wordt om deals te kunnen sluiten op regioniveau, ook met het kabinet. Dat is ook de reden waarom wij al jarenlang, maar zeker ook dit jaar, als wij ons netwerkmoment met de SG's en DG's hebben, de ambtelijke top van de verschillende ministeries, daarop expliciet gaan inzetten. Maar ik kan niet toezeggen dat het gebeurt, omdat de tekst van het regeerakkoord nog maar net is opgedroogd en volgens mij weet nog niet iedereen precies wat er echt mee bedoeld wordt. Ik zeg toe, en ik zal naar aanleiding van dit debat ook even checken of het goed in de langetermijnagenda staat, dat u begin volgend jaar meteen geïnformeerd wordt over die Stedelijke Agenda.

De heer Heijmans vroeg hoeveel stageplaatsen beschikbaar zijn voor mbo'ers. Ik weet dat wij 225 stagiaires hebben, maar ik kan nu niet precies zeggen hoeveel mbo'ers, hbo'ers enzovoort. Naar inschatting is het wel evenredig verdeeld. Het is dus niet zo dat het alleen maar universitair is. De heer Heijmans had het over een traineeprogramma, ook een heel mooi programma, maar absoluut ook zeker mbo. Indien u het belangrijk vindt, wil ik de cijfers nog wel een keer laten nazoeken, maar ik wil hier vooral geen cijfer noemen dat niet klopt. Het aantal van 225 hebben de mensen meteen uit het systeem kunnen trekken. Ik zeg echter toe dat u die cijfers nog krijgt.

U vroeg ook of wij erin slagen voldoende fatsoenlijke banen te hebben als werkgever van de provincie Noord-Brabant. Het antwoord daarop is ja.

Mevrouw Brunklaus heeft motie 37 ingediend, sociaal ondernemen met subsidies. Die ontraad ik, en dat kan geen verrassing zijn, want daarover hebben wij onlangs een memo-gedeputeerden geschreven, waarin vrij juridisch-technisch is uitgelegd dat we geen weigeringsgrond kunnen opnemen in algemene zin als het gaat over sociaal ondernemen. Dat laat onverlet dat wij natuurlijk goed begrijpen wat u met uw motie bedoelt en dat sociaal ondernemen een belangrijk punt is voor de provincie.

Motie 50 van de heer Van der Wel gaat over plantaardig eten. U bent er wel heel erg vroeg bij, want de aanbesteding is nog niet zo lang geleden. Ik vind het daarom een beetje over ons graf heen regeren, want de volgende aanbesteding is pas echt in de volgende bestuursperiode. Daarom ontraad ik deze motie.

Tot zo ver mijn eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Maat voor zijn bijdrage. Ik geef dan nu het woord aan de heer Swinkels.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Allereerst complimenten aan de Staten, dat ze er nog steeds zo fris en fruitig bij zitten als ze vanmorgen begonnen. Er is nauwelijks verschil te ontdekken. Dat hoort bij de spirit, zal ik maar zeggen en het is goed dat te zien.

Al mijn collega's begonnen met een soort weerspiegeling naar het kabinet en misschien is het goed om dat ook vanuit mijn positie even te doen. Er zit nu een kabinet waarop we misschien heel wat op- en aan te merken hebben, maar er is in ieder geval ook een extra inzet op cultuur en zojuist werd bovendien bekend dat de nieuwe minister, Van Engelshoven, besloten heeft de organisaties die eerder positief beoordeeld

waren door onder andere het Fonds Podiumkunsten, en die slechts één jaar gefinancierd werden, en uw Staten inmiddels al langer hadden gefinancierd, nu ook vanuit het Rijk langer te financieren. Kortom, we hebben misschien als Brabant wel een beetje het goede voorbeeld kunnen geven in dat opzicht.

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Het heeft misschien voordelen om een D66-minister van cultuur te hebben. De vraag die ik hierbij aan u heb, is de volgende. We hebben een soort stilzwijgende afspraak dat we bijpassen voor de organisaties die rijks-gesubsidieerd worden, door het Fonds voor de Podiumkunsten in dit geval. Betekent dit nog iets voor de begroting die we nu aan het bespreken zijn?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik kijk even naar de voorzitter, of we dat via hem doen ...

De **voorzitter**: Excuus, ik werd even lastiggevalen door een van uw leden. Dat is echt een beetje onhandig, Marco, want als ik midden in een debat bezig ben, kan ik niet zes dingen tegelijk. Ik ben geen vrouw, zeg ik wel eens. U ging ook recht vóór mij staan, wat ook niet echt handig is. Ik weet daarom niet waar we waren in het debat. Swinkels moet reageren.

De heer **Swinkels** (GS, SP): De vraag was wat dit nu precies betekent voor de Brabantse organisaties die gefinancierd worden. Ik zei al dat wij, op basis van de eenjarige toekenning dit lopende jaar, de organisaties al hebben gefinancierd. De cofinanciering was in dit geval eerder rond, de organisaties wachtten nog op verdere financiering in de planperiode door het Rijk, en die is nu toegekend. Het heeft geen effect op deze begroting. Het betreft onder andere MATZER, Afslag Eindhoven en Van Kemenade.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, ik vraag de loco-griffier even naar u toe te komen om precies te horen wat u wilde zeggen, want u begrijpt dat het niet ging zoals u dat hier wilde doen. Excuus. Swinkels gaat verder.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Dan naar de gestelde vragen en de reacties op een aantal moties.

Door de heer Steenbakkers is een opmerking gemaakt over Sociale Veerkracht en bereik van een mobiele telefoon in Olland. Daar zijn vragen over gesteld, die ook zijn beantwoord. Precies in die trant zou ik dat ook hier wel weer kunnen zeggen.

Een beetje herhaling van zetten heb ik ook terug gehoord in het voortdurende pleidooi voor herinvoering van de doe-budgetten en de dorpenderby. Die discussie zou ik hier niet willen overdoen.

De heer Heijmans verzocht ons de speciale positie/situatie rondom natuur- en cultuurhistorische musea te bekijken. Laat ik er dit over zeggen. Het is ons bekend dat met name vanuit de erfgoedsector en natuur- en cultuurhistorische musea is aangegeven dat zij wat moeilijk toegang krijgen tot de bestaande instrumentaria, zijnde de impulsgeldenregeling en Brabant C. Ik vind het veel te ver gaan om daarvoor nu een potje of zo te gaan organiseren, wat ook helemaal niet past bij de methode die we nu hanteren, maar ik kan wel toezeggen dat wij indringend zullen nagaan waar het hem precies in zit en of dat zou kunnen betekenen dat we onze instrumenten met elkaar even moeten wegen, om te bezien of we daar meer ruimte zouden moeten creëren om vanuit deze positie ook te kunnen aanhaken bij dat instrument, dan wel of we met elkaar een ander instrument moeten toevoegen. Het lijkt me echter dat we eerst even op de situatie moeten inzoomen alvorens daarover besluiten te nemen.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank, en dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording over dat mobiel bereik. Het zijn ook van die dingen – we zien er vandaag meer langskomen van de VVD, en ik heb van D66 een paar moties gezien – waar de provincie niet direct over gaat, maar wel iets kan doen in de verbinding. Wat wij eigenlijk vragen, is: zet nu al die partijen om de tafel. Zou u nu echt niet bereid zijn om dat te doen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Zoals wij in onze beantwoording van de vragen hebben aangegeven, zijn wij best bereid het Rijk daarop te attenderen, in dit geval minister Wiebes, omdat het een rijksverantwoordelijkheid is om het bereik te doen toenemen. Daar hebben natuurlijk operators bij te handelen, en het is vaak aan de gemeenten om direct bij de operators te rade te gaan om het bereik te verhogen. Je zou in dit geval misschien kunnen zeggen dat het een enorm positief effect heeft op de sociale weerbaarheid, doordat mensen elkaar niet via de telefoon kunnen bereiken, maar elkaar echt gaan spreken, maar dat is misschien een andere kant van wat u bedoelt.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ja, want daar hebben die mensen geen tijd voor: ze zijn de halve dag op hun tuinhuis aan het klimmen om bereik te hebben. Zo zijn we uiteindelijk nog nergens. De intentie is prima en hartstikke goed, maar we zien gewoon dat die brief geen effect heeft gehad. Het probleem voor die mensen is er nog steeds en de vraag is dan ook of de provincie niets kan doen om die partijen bij elkaar te brengen, gewoon aan tafel, want zo'n brief werkt kennelijk niet.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk.

De heer **Heijmans** (SP): Ik kan alleen maar in herhaling vallen wat we daarvoor kunnen doen. We moeten daarbij ook weer oppassen dat we verantwoordelijkheden die bij anderen liggen niet te veel op onze provinciale schouders nemen.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Het lijkt erop alsof ik af kan zien van een motie in tweede termijn. Er zijn trouwens al redelijk wat moties ingediend, geloof ik. Maar ik wil het toch even scherp stellen. U zegt: ik ben bereid om te verkennen of het bestaande instrumentarium onvoldoende is voor cultuurhistorische en natuurhistorische musea en of er eventueel extra instrumentarium nodig is, en dan bent u eventueel bereid daarvoor bij de perspectiefnota met een voorstel te komen. Mag ik het zo uitleggen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): U mag het zo uitleggen wat mij betreft.

De **voorzitter**: De heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Als hij dan toch cadeautjes weg gaat geven, dan wil ik er ook even eentje, voorzitter. Gedeputeerde, even over het erfgoed. Wij willen allemaal herbestemmen, maar nu hebben we al twee keer meegemaakt dat bij een herbestemming de maatschappelijke functies als eerste de deur

worden gewezen. We hebben dat meegemaakt met De Ouwestomp in Vught in de Isabellakazerne en we hebben het nu weer in Roosendaal bij Mariadal, waar drie maatschappelijke organisaties, onder andere de Heemkundekring en de Spoorwegvereniging, gewoon van het ene op het andere moment de huur wordt opgezegd.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Roks** (PVV): Bent u bereid om in de voorwaarden van herbestemming op te nemen dat de maatschappelijke functies behouden blijven?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter, het is met herbestemmen vaak een moeilijke kwestie. Er zitten soms, ten behoeve van een te overbruggen periode, organisaties in, die overigens weten van een tijdelijk verblijf in die huisvesting totdat de definitieve nieuwe bestemming gevonden is, en dat is altijd even een moeilijk moment, waarbij overigens in dit geval ook de gemeente aan de bak is om te kijken waar dan een alternatieve ruimte gevonden kan worden voor partijen die niet langer daar gehuisvest kunnen worden. Maar mijn betoog ging over het aantal mensen met een handicap, die wij zeer graag aan het bewegen en het sporten zouden willen krijgen. Ik realiseer me dat het aantal van 50.000 dat daarbij genoemd is, enorm ambitieus is. Daar word ik ook van alle kanten op aangesproken, van: weet wel wat u zegt, gedeputeerde? Het moet ook vooral een inspiratie zijn om niet met kleine aantallen tevreden te zijn, maar om er met elkaar voor te zorgen dat er echt massa gemaakt wordt. Voor die massa is het echter wel nodig dat we vele instrumenten naast elkaar ontwikkelen en gelijktijdig in gaan zetten. Op dit moment zijn we volledig bemensd met alle acht sportloketten, Uniek sporten in Brabant. We hebben juist een regeling geïntroduceerd om mensen die op zoek zijn naar een sport toegang te geven tot aangepaste sportattributen, zoals aangepaste rolstoelen en dergelijke, zodat je een periode kunt uitproberen welke sport je ligt, of welke beweging je graag wilt doen, voordat je tot definitieve aanschaf moet overgaan, en daarvoor bestaan bij gemeenten weer tal van regelingen. We zijn in West-Brabant met een project bezig om het vervoer naar een sportvereniging mee te faciliteren en organiseren en we zijn bezig bij tal van evenementen side events te organiseren, het liefst zelfs geïntegreerd sporten aan te bieden, zodat de sport centraal staat en niet langer de handicap de aanleiding is. Dat alles bij elkaar moet ervoor zorgen dat de honderden mensen die wij nu nog bereiken via de sportloketten, volgend jaar wat mij betreft duizenden mensen worden, en als we het vlieg wiel echt goed op gang hebben, mag ik hopen dat we in 2019 over tienduizenden kunnen spreken.

De heer Van Hattem had het wederom over de activiteiten van Sportservice Noord-Brabant in Roosendaal. Net als vorige keer kan ik aangeven dat wij Sportservice Noord-Brabant onder andere inzetten bij dat uniek sporten. Daarnaast krijgen zij ook opdrachten van anderen, zoals de gemeente Roosendaal, en daarmee gaat het dus niet over de begroting waarover wij het vandaag hebben.

De PVV heeft ook een motie ingediend over meetbare kpi's bij Sociale Veerkracht ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dat vind ik toch wel opmerkelijk. Is de bijdrage in activiteiten van Sportservice Noord-Brabant dan met een schaarje te knippen, van het geld dat ze krijgen? Wordt daar heel specifiek onderscheid in gemaakt wat ze dan namens de gemeente Roosendaal doen en overige? Want het personeel is natuurlijk gewoon in dienst van Sportservice Noord-Brabant, wat betaald wordt door de provincie. Dus ik vraag me af in hoeverre die harde knip te maken is. Uiteindelijk betalen wij het wel

vanuit deze begroting. U kijkt nu eigenlijk ook weg voor het probleem waar het echt om gaat en dat is dat daar een moskee zit met radicale predikers, waar wel een sportdag wordt georganiseerd, waarbij een door de provincie ondersteunde organisatie betrokken is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Het betreft hier niet een door de provincie gesubsidieerde organisatie. Deze organisatie draait geheel op projecten. Wij betalen per project en dat is de knip. Dus we hebben het inderdaad niet over deze begroting.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Maar mijn vragen die strekten nog iets verder op dit onderwerp. Ze gingen ook over de bestuurlijke samenwerking in de gemeentes: of de provincie daar ook nog op enigerlei wijze bij betrokken is. Ik weet niet of dat bij uw portefeuille ligt, of bij een van uw collega's, maar daar was ook nog een vraag over, dus ik weet niet of daar nog een reactie op komt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik ga op dit deel van de zaak in, omdat u die kwestie precies bij me voorlegt. Mijn collega's zullen het andere beantwoorden, indien u dat nodig vindt. Het gaat nu over de motie meetbare kpi's Sociale Veerkracht. Wij hebben het er in onze themabijeenkomst ook al over gehad ...

De **voorzitter**: Kunt u even het nummer van de motie noemen voor de helderheid?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Motie nummer 26. Ik heb daarin aangegeven dat we op dit moment met een relatief nieuw programma bezig zijn, waarbij we inderdaad maatschappelijke waarden willen creëren, maar nog niet de instrumenten hebben waarmee we die maatschappelijke waarden precies kunnen meten. Kortom, onderdeel van dit programma is dat we die instrumenten ook ontwikkelen, zoals de Monitor Sociale Veerkracht en een Impactmonitor. Die zitten in het programma. Het is dus wat raar om het programma niet te financieren om uiteindelijk ook de meetinstrumenten te krijgen om dan wel die maatschappelijke waarden daadwerkelijk in beeld te kunnen brengen. Daarom zal ik deze motie ook ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u, voorzitter. Terugkomend op Sociale Veerkracht en die kpi's. We gaan nu het laatste volle jaar in van deze bestuursperiode, het laatste volle jaar van dit beleidsstuk ook. We zijn nu eigenlijk al tweeënhalf jaar een beetje aan het zoeken, aan het leren, aan het netwerken, maar er is concreet nog heel weinig gebeurd, en dat zien we ook in die kpi's, die nog steeds heel erg vaag omschreven zijn. Mijn vraag aan u is: hoe ziet u nu de komende periode, na 2018, wat hebben we dan eigenlijk bereikt bij de komende verkiezingen in de nieuwe periode?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Misschien lijkt het voor heel veel mensen niet zo heel helder wat er gebeurt, maar laat ik maar gewoon een voorbeeld noemen, dan kan ik meteen ook inspelen op de vraag die door D66 werd gesteld of er concrete projecten zijn vanuit Sociale Veerkracht die in dit geval met energie te maken hebben, naast de genoemde dorpsmolen, waarbij gekeken wordt hoe je zo'n samenleving kunt laten aansluiten en rekenen kunt krijgen van een windmolen in dit geval. We hebben bijvoorbeeld ook een project rondom Sociale Innovatie en Energietransitie - het heet ook zo: SIE - waarin nu tien pilotprojecten zijn gericht op energiebesparing en opwekking van duurzame energie, en dat doen we onder andere met een instrument dat vanuit Sociale Veerkracht is ontwikkeld, waarbij PON ingezet wordt om te kijken hoe we enerzijds die veerkracht kunnen meten en hoe we die vervolgens zo effectief mogelijk kunnen inzetten ten behoeve van die opgave. Maar het ontwikkelen, het ontwerpen van zo'n aanpak, dat doen we doordat we juist in de praktijk leren met elkaar hoe dat dan kan werken. We ontwikkelen ondertussen dus instrumenten die we ook daadwerkelijk gaan inzetten, en dat zijn uiteindelijk effecten die vooral bij die initiatieven landen. Ze zitten niet meteen altijd in een soort provinciale context, nee: we proberen echt die initiatieven, daar lokaal vaak, verder te helpen.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Een heel verhaal, maar het is, denk ik, bij heel veel organisaties nog steeds niet duidelijk wat nu exact de toegevoegde waarde van de provincie is. Welke projecten die Sociale Veerkracht ondersteunt, elf van dit jaar en dertig van volgend jaar, waren er zonder provinciale inmenging niet geweest?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ja, voorzitter, ik denk dat ze er allemaal geweest waren, omdat wij de projecten niet verzinnen, nee: die worden door de samenleving aangereikt. Alleen wat wij gaan doen, is ze versnellen en versterken, waardoor ze sneller tot ontwikkeling komen en we met elkaar de impact kunnen organiseren die die initiatieven in zich hebben. Dat is, zou ik zeggen, ook precies de aanpak die we met elkaar hebben afgesproken.

De **voorzitter**: Oké. Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. De heer Swinkels heeft het over monitoren die worden ontwikkeld, gaandeweg het proces. Hoe staat het nu met het ontwikkelen van die monitoren? Zijn die binnenkort beschikbaar, volgend jaar, wanneer? Kunt u daar iets over zeggen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Wij zijn nu bezig met het ontwikkelen van de Impactmonitor en ik verwacht dat die komend voorjaar ingezet kan worden, zodat we voor de zomer daarvan ook echt resultaten kunnen laten zien. Dat is de termijn waaraan ik nu denk.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik ga even naar de vragen over taalvaardigheid, door de PvdA gesteld. We herkennen de problematiek, die ook door Qubus wordt aangereikt: zij draait heel mooie projecten bij bedrijven, waarbij ze werknemers met een taalachterstand daadwerkelijk leert taalvaardiger te worden,

waardoor ze vaak ook effectiever in te zetten zijn in een bedrijf. Maar we merken ook iets van de problematiek bij bedrijven, die het niet 'hip' vinden, zal ik maar zeggen, om naar buiten te treden met taalachterstanden van je werknemers. Dat soort projecten praat als het ware niet rond. Volgens mij is dat ook een beetje waar Qubus mee zit: dat ze wel mooie projecten heeft, maar hoe zorg je nou dat die ook bij het bedrijfsleven landen? Ik wil van mijn kant wel toezeggen dat we eens zullen bekijken of we ons provinciale netwerk kunnen benutten om meer kenbaar te maken wat het effect is – misschien kan dat in een vertrouwelijker band dan dat het allemaal openbaar moet –, om toch even te wijzen op wat Qubus doet en hoe dat in de eigen organisatie zou kunnen uitwerken. Op die manier zou ik daarin wel een handreiking willen doen.

Dan motie 32 over jeugdzorg, waarin GS gevraagd wordt te kijken of we gezamenlijk met onze gemeenten kunnen optrekken, om de problematiek, waarvan we overigens erkennen dat die serieus is, vooral ook in Den Haag kenbaar te maken. Daar hebben we geen bezwaar tegen.

Ook tegen motie 38, gezond en veilig langer thuis wonen, hebben we geen bezwaar. We kunnen met elkaar kijken of we kunnen versnellen en versterken op met name dit onderdeel.

De **voorzitter**: De laatste motie was nummer 33, niet 38.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Sorry, het betreft inderdaad motie 33.

Groenlinks vroeg mij naar de ontwikkelingen rond de Dans. Ik kan melden dat voor 23 november een overleg staat gepland met vertegenwoordigers van BrabantStad en de danssector, omdat we heel specifiek willen kijken waar ze precies nog behoefte aan hebben en of we daarop maatwerk kunnen leveren met elkaar. Ik hoop dat dat tot resultaat heeft dat we uiteindelijk ook dat dossier kunnen afronden, omdat we dan ook aan de danssector helderheid hebben gegeven over wat mogelijk is.

Dan motie 38, de Regenboogprovincie, met daarbij, begrijp ik inmiddels, nog een laatste motie toegevoegd door de Partij voor de Vrijheid. Laat ik met de laatste beginnen: die zal ik ontraden. Ik denk niet dat Brabant veiliger wordt voor LHBT'ers door de-islamisering, maar ik zou zeggen: zéker niet door stigmatisering.

De motie gericht op de Regenboogprovincie zou ik ook willen ontraden, met name omdat niet helemaal scherp en helder te maken is wat GS daarin zouden moeten doen. Maar ik wil er een soort advies of oproep aan toevoegen. Op het moment dat u de motie weet te beperken tot een oproep aan Provinciale Staten, is het wellicht heel krachtig om u daarover als Staten uit te spreken, maar het is aan u of u die suggestie wilt overnemen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. De vraag aan de gedeputeerde is: wie stigmatiseert er hier, en op welke wijze?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Volgens mij kunt u allerlei mensen onder een groep, of een label hangen en als u dat maar uitdrukkelijk doet zonder naar de mensen die daartoe behoren te kijken, heet dat stigmatiseren. U beschrijft hier iedereen onder de islam, en daarmee als persoon blijkbaar, niet welkom hier. Dat noem ik stigmatiseren.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): De islamitische ideologie is hier inderdaad niet welkom en dat stigma hangt echt duidelijk in de handen van de islam, die nadrukkelijk zelf oproept om homohaat te prediken. In de Koran is het letterlijk te lezen: "vulkanische regens die neer zullen dalen op homoseksuelen". Dat wordt letterlijk door de islam zo opgepakt. U kunt wel ontkennen dat hier sprake is van een verband tussen homohaat en islamisering, maar daar schieten we niks mee op. Er ligt echt een reëel probleem. Wij hebben ook verwezen naar onderzoeksrapporten waar dat uit blijkt. Zet die naïeve bril af en probeer dat probleem aan te pakken, want islamisering leidt nadrukkelijk tot homohaat, en dat kunnen we niet gebruiken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Elke vorm van stigmatisering zou ik willen afwijzen. 50PLUS stelde een aantal vragen, met eigenlijk een mooie vergelijking over nieuwe innovatieve oplossingen, of oude innovatieve oplossingen, en zou dat wel kunnen bestaan?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik wil graag even terugkomen op de reactie op motie 38, Regenboogprovincie. U stelt voor dat wij het dictum voor PS laten staan en die voor GS in zijn geheel schrappen. Wij zijn aan het overwegen wat we gaan doen met de motie, maar vragen ons af of u misschien openstaat voor een oproep vanuit ons, als Staten, om uw projecten te bekijken op mogelijkheden voor bijvoorbeeld een COC, of iets wat de geest van deze motie mee ondersteunt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Met alle respect, maar ik krijg niet helemaal helder wat u daarmee bedoelt. Ik denk dat een heldere oproep vanuit uw Staten over het belang dat u hier met elkaar blijkbaar deelt, ook voor GS betekenis heeft over hoe wij daar vervolgens mee om zullen gaan. Dus een belangrijke oproep van uw kant, door u achter deze motie te scharen, is ook van betekenis, wil ik maar zeggen, voor hoe we als GS, als provincie, daarin willen handelen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): U bent de gedeputeerde voor Sociale Veerkracht en daar hoort ook sociale inclusie, sociale veiligheid bij. U geeft aan dat, als wij iets uitspreken, u daar rekening mee wilt houden, maar kunt u dat ook doen binnen uw domein van Sociale Veerkracht, bijvoorbeeld door projecten open te stellen voor de geest van deze motie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Het is staand beleid van deze provincie om inclusiviteit na te streven, dus dat zit wat mij betreft al in onze aanpak, en ook in de aanpak Sociale Veerkracht.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik was bezig met de oude innovatieve oplossingen, zoals gesteld door 50PLUS. Daarbij gaf de heer Van Overveld een blik op het mooie, oude ambacht van bouwwerker.

Misschien is dat wel meteen een mooi voorbeeld van hoe een oude, innovatieve oplossing opnieuw ingezet kan worden, want het is niet het oude opbouwwerk, maar wel in een nieuw jasje, dus er zit wel weer een innovatie bij, maar het is niet gezegd dat alles wat ooit was zonder meer weer van waarde kan zijn, maar vaak wel op een nieuwe manier.

Over het taalgebruik waarvoor aandacht werd gevraagd, heb ik in de themabijeenkomst al gezegd dat wij het onszelf behoren aan te trekken – het is ook al door gedeputeerde Spierings gezegd – hoe wij zo begrijpelijk mogelijke taal gebruiken in onze stukken, maar ik heb ook aangegeven dat dat misschien wel in het bijzonder bij dit dossier Sociale Veerkracht het geval is, omdat wij toch spreken over initiatieven in onze samenleving, die dat zeker ook moeten begrijpen. Ik heb me dat zeer aangetrokken en ik ga eraan werken om daarbij een helderder taalgebruik te hanteren.

Lokaal Brabant heeft twee moties ingediend. Motie 56 betreft het leveren van ondersteuning op de toekomst van dorpen. We vinden dat als GS echt een taak van gemeenten en willen in dezen ook niet in die situatie treden. Die motie zou ik daarom willen ontraden.

Motie 59 vraagt aandacht voor eenzaamheid. Het is niet meer onze huidige aanpak om organisaties te financieren, zoals hier genoemd VKK en 't Heft, maar zij zijn wel degelijk actief, juist ook op dit terrein, in samenwerking met gemeenten. Zo lang ze aangesloten blijven als relevante partners in die aanpak daar, kunnen zij ook gefinancierd worden via die projecten, en dan worden ze vaak mede gedragen door de gemeenten. Deze motie wordt dus ontraden, maar ze kunnen wel degelijk via de gemeenten betrokken blijven bij de aanpak van eenzaamheid.

Tot zo ver, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde en geef dan nu het woord aan gedeputeerde Van Merrienboer voor de laatste bijdrage van het college in deze eerste termijn.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Voor mij, als rode lantaarndrager in de eerste termijn, ruim elf uur na de start, liggen nog een aantal zaken op tafel. Misschien ook heel kort over het regeerakkoord, waar de heer Van Gruijthuijsen naar vroeg. Ik wil het nieuwe kabinet vooral maar eens op zijn daden gaan beoordelen, mijnheer Van Gruijthuijsen, al maakt het regeerakkoord wel nieuwsgierig, als het gaat om de Omgevingswet, wonen en ook de Ondernemingswet, een belangrijk thema dat u aan de orde stelde. Ik wil u graag ook danken voor de positieve woorden, breder in de Staten, waar het gaat om onze inzet op ondermijning, die we ook systematisch aan het uitbouwen zijn. Een van uw moties wil ik in dat kader ook beoordelen. We beseffen ten volle dat die brede inzet op ondermijning een diversiteit, en eigenlijk ook een keten aan oplossingen vraagt. Net zoals wij constructief hebben gereageerd op de suggestie om te kijken of Brabant een plaats kan zijn waar mogelijkheden zijn voor lokale wietteelt, zo past het ook om positief te zijn over uw motie ten aanzien van, laat ik zeggen: de bunker. Daar waar vanuit een landelijke context noodzaak zou zijn aan zo'n extra voorziening, past het volgens mij perfect in onze aanpak om te zeggen: en dan willen wij die in Brabant hebben. Ik denk dat dat precies de goede volgorde is. We staan voor een integrale inzet, op ook maatschappelijke weerbaarheid. Daar horen preventieve maatregelen bij, maar ook een dergelijke voorziening, mocht dat aan de orde zijn.

De **voorzitter**: Interruptie Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Toch naar de gedeputeerde even, voor alle duidelijkheid. Ik denk dat u terecht zegt: in overleg en als daar behoefte aan blijkt te zijn. Maar deze motie spreekt uit dat u daarvoor gewoon moet gaan pleiten en gaat er dus van uit dat die behoefte er is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik geef aan de volgorde zoals ik naar de motie kijk, en dat is dat ik een dergelijke voorziening, mocht die aan de orde zijn, vind passen in een brede Brabantse inzet op ondermijning. Dus als er sprake is van een dergelijke voorziening, dan zou ik er inderdaad voor willen pleiten dat die naar Brabant komt. Zo interpreteer ik de motie; er is ook sprake van een gesprek, en dan denk ik dat we in ieder geval onszelf kunnen profileren in de richting van de rijksoverheid, dat wij daarvoor in beeld wensen te zijn als het zo ver is. Daarmee heb ik dus geen bezwaar, namens het college, tegen motie 1.

De heer Steenbakkers heeft een amendement ingediend rond indexering. Die ga ik ontraden, omdat ik u graag wil uitleggen dat wat voor u de motivatie is om dat amendement aan de orde te stellen, wij nu volgens mij juist op de best mogelijke manier geborgd hebben in onze begroting. Wij hebben een berekening gemaakt van wat het indexeren van onze uitgaven in 2020 zou vragen, en dat is inderdaad de 4 miljoen euro waarmee wij nu rekening houden. Dat is niet een te lage inschatting, maar een reële inschatting van wat die indexatie zou moeten vragen. Wij voeren het niet door, omdat wij het juist aan een nieuw college willen laten om de afweging te maken of die 4 miljoen euro zou moeten worden gedekt uit een vrije begrotingsruimte, uit de stelpost, of, en dat weet u ook, dat wij in het verleden indexering aan de uitgavenkant toch vaak koppelden aan de indexering van onze inkomsten. Dit college heeft de duidelijke afweging gemaakt om beide kanten niet te indexeren. Wij leggen dit bij een volgend college, maar wel vanuit het comfort dat die afweging ook kan worden gemaakt, en daarom vind ik het juist een soort voorzorgsprincipe, dat wij nu die 4 miljoen euro in ieder geval op een stelpost hebben gereserveerd. Bij de perspectiefnota zullen wij ook laten zien hoe dat gaat doorwerken, want dan gaan we naar 2021 kijken, wat daar ook voor nodig is. In de doelen zijn we het eens, maar de motie ontraad ik, omdat daarmee op één punt eigenlijk al wordt besloten wat wij graag aan een nieuw college laten.

De **voorzitter**: Niet de motie, het amendement.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, het was amendement 1.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Toch even een opheldering. Normaal zou ik hebben gezegd dat het schriftelijk had gekund, ware het niet dat het een amendement is, dus ik moet het op de een of andere manier nu weten. Kunt u mij eens uitleggen hoe u denkt dat die 4 miljoen euro voldoende is? Als ik die 4 miljoen euro afzet tegen de begroting, is dat echt maar heel weinig in percentage, 0,32 zoveel procent, terwijl je normaal volgens mij 2% voor prijs en 1% voor het andere zou indexeren. Ik snap dus niet hoe u kunt denken dat die 4 miljoen euro genoeg is voor de indexatie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): U gaat ervan uit dat de totale lastenkant dan geïndexeerd zou moeten worden en dat is natuurlijk niet aan de orde. Het gaat om een aantal posten binnen de totale begroting waarvoor die indexatie nodig is. U kunt zich misschien ook herinneren dat wij een stelpost hadden gereserveerd voor knelpunten gedurende deze periode. Die hebben wij op 4 miljoen euro geraamd, maar die hebben we niet nodig gehad. Ik kan u inderdaad een onderbouwing aanreiken waarin ik kan laten zien dat die 4 miljoen euro een verantwoorde inschatting is van het indexatie-effect aan de uitgavenkant voor het begrotingsjaar 2020.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Daar moet ik de gedeputeerde dan nu maar even op geloven.

Ik snap natuurlijk dat niet de hele begroting van 1,2 miljard euro geïndexeerd wordt en ik snap ook dat het misschien niet eens de helft is, of daarvan de helft, maar als het al twee keer door de helft gaat en alleen dat stukje wordt geïndexeerd, zit je nog maar op 1,2%, terwijl u zelf in uw begroting schrijft (pagina 178) dat je voorheen in totaal ongeveer 3% zou indexeren. Ik ben dus op zoek, maar ik snap dat het moeilijk is om het nu te doen ...

De **voorzitter**: U zult het nu moeten doen met wat de gedeputeerde hier zegt, en anders komt u er later maar op terug.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Mijnheer Steenbakkers. U mag mij aanspreken op de uitgangspunten. Ik ben volgens mij heel helder in de uitgangspunten, dat wij zorgen voor voldoende financiële ruimte om de indexering aan de uitgavenkant in 2020 te kunnen toepassen, maar dat de afweging aan een nieuw college is. We hebben nog een aantal momenten om het ook voor u inzichtelijk te maken en mocht het tekort zijn, dan zal ik ook op de vrije begrotingsruimte wijzen als noodzakelijke dekking, maar onze inschatting is dat voor 2020 die 4 miljoen euro toereikend is.

Dan, voorzitter, ben ik bij een motie van het CDA over de procedureversneller. Hoewel ik de achtergronden van de motie goed begrijp, ga ik hem toch ontraden ...

De heer **Heijmans** (SP): Het nummer alstublieft.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nummer 4. U veronderstelt namelijk ten onrechte dat het vooral aan wettelijke procedures zou hebben gelegen. Wij zijn volop bezig met alle gemeenten om wat wij 'de toolbox' noemen, of 'de inspiratiebox', te vullen met goede voorbeelden, om te laten zien hoe je ook daar tempo kunt maken en daaruit blijkt ons dat het tempo niet wordt belemmerd door het bestaan van die wettelijke procedures, maar dat het veeleer zit in het veel slimmer gebruikmaken van de mogelijkheden die er zijn. Nogmaals: wij zijn daarover met gemeenten in gesprek, in het volle besef dat we waar mogelijk meer tempo zouden moeten maken, maar de suggestie dat wettelijke procedures ons op dit moment in de weg zouden staan, heb ik in die mate nog niet ontmoet. Daarom ontraden wij de motie, hoewel de geest van de motie ons inspireert.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Een vraag, enerzijds aan de gedeputeerde en anderzijds ook aan mijn collega van het CDA. Ik vraag me af in hoeverre de motie überhaupt uitvoerbaar is, want er staat 'wettelijke termijnen verkorten', maar wettelijke termijnen daar gaan wij hier niet over, dus die kunnen wij niet verkorten. Als er nou had gestaan 'doorlooptijd verkorten', dan had ik me er iets bij voor kunnen stellen. Is dat wat het CDA beoogd heeft met die motie en is hij met de term 'doorlooptijd' erin wel mogelijk en uitvoerbaar?

De **voorzitter**: De heer Braspenning, geloof ik, wordt aangesproken.

De heer **Braspenning** (CDA): U heeft gelijk, mijnheer Van Hattem, het is inderdaad de doelstelling om procedures te verkorten. In de tussenbespreking die we daarstraks hadden, hebben we het er al over gehad dat we dat eigenlijk anders hadden moeten formuleren. En tot de gedeputeerde eventjes het volgende. Wij krijgen heel veel terug van mensen die echt een bestemmingswijziging willen, zeker als het erom gaat leegstand te voorkomen. Als ze hierin een andere procedure willen, lopen ze toch tegen heel

lange procedures aan. Ik wil dat nu niet helemaal met u technisch uitdiscussiëren, maar zou u ons eens een keer een memo kunnen aanreiken over waar dan eventueel procedures versneld zouden kunnen worden? Dat is, denk ik, voor iedereen wel een stuk helderder.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, dat wil ik graag toezeggen. We zijn een aantal pilots aan het doen waarin juist ook op dit punt wordt ingezoomd. Boxmeer is een vaak aangehaald voorbeeld. Maar nogmaals: de wettelijke procedures, dat ben ik met de heer Van Hattem eens, zijn de wettelijke procedures, maar gewoon het beter gebruikmaken van de mogelijkheden die er zijn, is vaak de sleutel voor de oplossing en niet de wettelijke procedures als zodanig.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Toch nog een vraag aan het CDA: gaat ze de motie nu aanpassen of intrekken? Want daar wil ik wel duidelijkheid over. Als deze omissie erin blijft staan, dan zou dat voor ons reden kunnen zijn om tegen te stemmen.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat het CDA daarover even nadenkt en er later uitsluitsel over geeft. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. De heer Heijmans had een aantal vragen over de provinciale inzet, bijvoorbeeld waar het gaat over leegstaand op bedrijvenlocaties, over het bouwrijp maken daarvan. Wij zijn op dit moment een soort besliskader locatieontwikkeling – een deftig woord, maar eigenlijk gaat dat over onze inzet op toekomstige herstructureringsopgaven bedrijventerreinen – ook voor u in beeld aan het brengen. Wat wij daar zien, is dat niet alleen herstructurering binnen de functie, maar ook de mogelijkheden van tijdelijke natuur, van de inzet van duurzame energie, dus die hele waaiër aan provinciale belangen, dan in beeld kan komen, maar altijd wel vanuit een provinciaal belang gedefinieerd. Wij zullen u daarover op korte termijn informeren. Het is, als het gaat om zorgvuldig ruimtegebruik, natuurlijk een heel goed te rechtvaardigen inzet.

Dan woningsplitsing, een heel veel bediscussieerd thema, waarbij het toch goed is twee dingen uit elkaar te halen. Daar waar planologisch woningsplitsing wordt gevraagd, is dat in het buitengebied moeilijk, omdat we het inderdaad beperken tot waar 'Ruimte voor ruimte'-mogelijkheden worden ingevuld, of cultuurhistorie van belang is. Maar we willen ook voorkomen dat we via voortdurend planologisch splitsen continu nieuwe woningen aan het toevoegen zijn in het buitengebied. Aan de andere kant – en u noemde al de mantelzorg – is er het idee van mantelzorgwoningen, maar ook generatiewoningen, dus ook zonder zorgindicatie, wat in Vlaanderen volgens mij kangoeroewoningen worden genoemd – misschien hebben we dat hier ook als mooie term over te nemen –: hoe kunnen we meer mogelijkheden bieden, ook voor generaties, om bij elkaar te wonen, ook als de zorgvraag nog niet zo evident aanwezig is, maar gewoon voor de kwaliteit van leven? Ik vind het interessant om daarnaar te kijken, maar maak dus echt een onderscheid tussen het faciliteren van dat type woonvormen en de noodzaak voor planologische splitsing, die vaak helemaal niet nodig is om dit soort vormen toe te staan. Maar het is een gekend thema en daar zullen we zeker nog niet over uitgesproken zijn.

De heren Van Hattem en Smeulders hadden een debatje met elkaar, waarbij ik me aansluit bij de heer Smeulders als het gaat om de Meerjaren Investerings Planning Projecten. Die is er juist op gericht, mijnheer Van Hattem, om Provinciale Staten in positie te brengen. Dus u krijgt juist met die projectenplanning veel meer mogelijkheden om ons ook in de opdrachtgevende rol meer te sturen over welke verkenningen wel of

niet zouden moeten plaatsvinden. Dat is zoals we bij de perspectiefnota hebben afgesproken, dus uw collega's hebben ons ook op die route gezet. De suggestie dat we daarmee PS verder op afstand zetten, werp ik dan ook van me. Het is juist een mogelijkheid om PS wat meer te betrekken.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ik vind dat we toch nogal worden overruled, als PS zijnde, want we krijgen nu in één stoot, als een bijlage bij de begroting – in het hele grote begrotingsboek werkt met 'tig' bijlages zit dan dit stuk erbij, waarin al de kaders zouden zijn opgenomen, en ook al meteen de projecten kant-en-klaar liggen. Ik vind dat we daar toch wel een eerdere stap in moeten kunnen zetten door te zeggen: we maken er een apart Statenvoorstel van, dan spreken we de kaders af en dan gaan we pas kijken naar nadere projecten. Waarom heeft het college niet gekozen voor gewoon die stap, gewoon in de ordentelijke volgorde, zoals we dat hier gewend zijn, in plaats van het nu als bijlage bij de begroting te voegen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Omdat u dat als Provinciale Staten heeft besloten. Wij hebben bij de perspectiefnota deze werkwijze afgesproken en nogmaals: het kader is in ontwikkeling, er staat ook letterlijk dat we bij de eerstvolgende perspectiefnota met een verdere uitwerking van dat kader komen. Als het gaat om de projecten: die zijn niet uitgewerkt. Wij vragen u om aan ons de opdracht te geven om de verkenningen uit te voeren en bij de perspectiefnota op tafel te leggen. Ik kan niet anders zeggen dan dat dat volgens mij precies is volgens de rolverdeling die we zouden willen zien. Dat het in het brede geweld van alles wat er met de begroting op u afkomt, lastig is, en waarvan u nu zegt: dat is dan een van de bijlagen, ja, dat zit meer in de werkwijze die u dan in het kader van de voorbereiding van de begroting zou kunnen bespreken. Wij hebben conform de opdracht van de perspectiefnota gedaan wat we hebben afgesproken.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, daar hebben we toch moeite mee, want we krijgen nu de projecten al aangereikt. Daar worden al verwachtingen mee gewekt. En terwijl de kaders nog moeten worden vastgesteld, liggen de projecten al op de plank en wordt er al naartoe gewerkt. Dat is eigenlijk al een soort van selffulfilling prophecy. Daar zouden we eigenlijk voor moeten passen en gewoon eerst stap voor stap dit moeten afwerken, in plaats van nu al eigenlijk voor de troepen uit te lopen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou ja, niet eens, mijnheer Van Hattem, want we zijn juist stap voor stap bezig. Wat u vraagt, is precies wat u krijgt en dan moet u niet een andere indruk wekken. Motie 11 van de PVV gaat over de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat. Wij hebben inderdaad een provinciaal inpassingsplan in ontwerp in procedure gebracht. De integrale gebiedsopgave gaat niet over de A59, die er overigens wel onderdeel van is. Wij zorgen met die gebiedsopgave ook dat de doorstroming op de A59 verbetert, maar overigens realiseren we in dat gebied nog veel meer kwaliteiten. U weet net zo goed als ik dat de A59 in de landelijke prioritering niet bovenaan staat. Tot slot kan ik u nog zeggen dat de maatregelen die wij nemen, de mogelijkheden in stand laten om daar straks fysiek 2 x 3 te realiseren. Dus dat is allemaal aanleiding om uw motie te ontraden.

De **voorzitter**: Bakker, interruptie? Nee. Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijn collega die had hem even nog niet, maar ik heb nu wel een interruptie. Het punt is, u zegt nu: die 2 x 3, daar wordt de ruimte voor gelaten, maar wordt daar ook de ruimte voor gelaten zonder daarvoor kapitaalintensieve aanpassingen te doen aan de huidige, voorliggende GOL-plannen? Want dat is wel essentieel.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Wij staan voor een integrale gebiedsopgave in dat gebied en gaan niet zitten wachten op iets waarvan het kabinet bij herhaling zegt dat we dan nog verschrikkelijk lang kunnen wachten. Bovendien gaat het dan alleen om het hoofdwegennet en in dat gebied zijn veel meer zaken aan de orde. Het gaat om het functioneren van het totale verkeersnetwerk, het gaat om groen, het gaat om cultuurhistorie, en dat is een integrale gebiedsopgave. Wij leveren kwaliteit, ook als het gaat om de doorstroming op de A59 – kijk naar het effect van de snelfietsroute die we met behulp van collega Van der Maat daar realiseren – en dan ga ik niet voor een kwalitatief goed project zitten wachten op iets waarvan het kabinet al jaren het signaal geeft: het gaat er voorlopig niet van komen, en ook in onze Brabantse prioritering staat het niet bovenaan, mijnheer Van Hattem. Dan vind ik het onverantwoord ten opzichte van de inwoners en de andere belangen in het gebied om op onze handen te gaan zitten. Dat gaan wij niet doen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik vraag ook niet om op uw handen te gaan zitten, maar ik vraag om rekening te houden, of in ieder geval te onderzoeken, in hoeverre er echt nog mogelijkheden zijn om straks die A59 eventueel 2 x 3-baans te maken, zonder dat al de huidige plannen eigenlijk weer in het gedrang komen. Want u zegt: het zijn veel meer dingen zijn, maar 95% van dit project is wel infrastructuur. Dus uitgaand van dat gegeven: wat wordt er nu concreet gedaan om ruimte te kunnen houden voor die verbreding naar 2 x 3 rijstroken, zonder dat de huidige plannen meteen in de prullenbak gaan en om des keizers baard worden aangelegd?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik herhaal wat ik gezegd heb. Wij houden fysiek ruimte voor die mogelijkheden en overigens doen wij vooral wat dat gebied heel hard nodig heeft en waarop dat gebied ook al tien jaar wacht, mijnheer Van Hattem.

Dan motie 24, Motorrijtuigenbelasting. U kunt ons advies wel uittekenen: dat is ontraden. De MRB is een algemeen dekkingsmiddel en we zouden, als we dat alleen maar zouden toepassen op uw taken, tekortschieten in de noodzakelijke funding van de wettelijke taken, mijnheer Van Hattem, en dat zou u toch ook niet moeten willen. Dus u snapt dat we de MRB gewoon als een algemeen dekkingsmiddel blijven inzetten, omdat onze wetgever dat nu eenmaal ook als algemeen dekkingsmiddel aanwijst.

Dan heb ik van de heer Hageman ..., ik voelde me wel een beetje uitgedaagd, maar het is ook wel het lot van de buisleidingen ...

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Het komt bij u binnen als algemeen dekkingsmiddel, maar dat wil nog niet zeggen dat je het geld niet kunt oormerken, om het in te zetten voor infrastructuur. U gaat hier wel over uw eigen begroting, daar gaan wij althans als Staten over, dus wij kunnen wel zeggen: wij oormerken het geld wat binnenkomt als algemeen dekkingsmiddel voor wegeninfrastructuur. Die mogelijkheid hebben we en die kunnen we doen. Dus het is helemaal geen wettelijke verplichting, die ruimte hebben wij als Staten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, maar u bent zo onverantwoord om dan vervolgens niet de consequentie te trekken waar u dan allemaal gaat bezuinigen. U kunt alleen maar de MRB oormerken voor infrastructuur op het moment dat u daarmee de dekking weglaat onder bijvoorbeeld onze wettelijke taken. En dan haal ik ook nog maar eens even aan dat de opbrengst van de motorrijtuigenbelasting een-op-een gerelateerd is aan de algemene uitkering. Wat u wilt, kan niet alleen wettelijk niet, maar is ook heel erg onverantwoord in relatie tot alle taken die wij hier hebben uit te voeren.

De **voorzitter**: Van Hattem. Ten finale.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, Nu daagt de gedeputeerde mij wel uit om heel veel zaken te noemen waar wij heel hard op kunnen bezuinigen, bijvoorbeeld allerlei linkse hobby's, cultuurprojecten, noem maar op, de energietransitie: allemaal zaken waar we hard op kunnen bezuinigen. Prima. Maar u zegt nu ook: het gaat ten koste van de algemene uitkering. Daar bedoelt u het Provinciefonds mee, maar dat is relatief ten opzichte van onze hele begroting maar een heel klein deel, zeker ten opzichte van de inkomsten uit motorrijtuigenbelasting. Dus ik vind het niet echt een steekhoudend argument om het dan ook niet te doen. Dus wat dat betreft, we kunnen gewoon autonoom zeggen: wij zetten de middelen die binnenkomen in voor wegeninfrastructuur. Het is een keus die wij zouden maken, u kiest liever voor de linkse hobby's. Dat is het gegeven wat we hier moeten vaststellen.

De **voorzitter**: De gedachten zijn gewisseld, de gedeputeerde vervolgt, tenzij ook de heer Hageman op dit punt nog een interruptie wil plegen.

De heer **Hageman** (D66): We kunnen omwille van het tijdsmanagement ook aan de gedeputeerde vragen of hij de motie, of het amendement, van volgend jaar van de PVV op ditzelfde onderwerp, wat hij al zes jaar doet, ook wil ontraden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ja, ik ontraad de motie structureel. Buisleidingen. U daagde mij een beetje uit en tegelijk snap ik het ook wel, want het is ook wel het lot van de buisleidingen in de infrastructuur, dat het ook wat onzichtbaar is. Oprecht kan ik u zeggen dat wij juist als provincie Noord-Brabant de afgelopen twee jaar gangmaker zijn van dit dossier. Als u het hebt over zichtbare resultaten, dan zeg ik dat dat te maken heeft met de complexiteit, dat wij ervoor moeten zorgen dat de buisleidingen erkend worden als infrastructuur in de Europese context. Wij hebben ervoor gezorgd dat buisleidingen nu in de MIRT-verkenning goederencorridor terecht zijn gekomen en dat de buisleidingen nu onderdeel zijn van het werkprogramma van het Zeehavenoverleg. In het kader van het circulair worden van de economie gaan we ook lege leidingen zien en initiatieven om buisleidingen juist ook in te zetten, bijvoorbeeld in het kader van een warmtenetontwikkeling rond Moerdijk. Misschien moeten we het wat

meer uitdragen, maar wij zijn als Brabant de gangmakers achter het buisleidingendossier, dat overigens best een weerbarstig dossier is; dat zal ik niet ontkennen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Dan toch nog even richting D66. Als we het dan toch over stokpaardjes hebben: ik hoor u ook al zes jaar lang bijna ieder jaar weer terugkomen op die buisleidingen, dus verzin ook eens een keer iets originelers.

De **voorzitter**: Goed. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. De heer Smeulders vroeg of we er het volgend jaar voor kunnen zorgen dat onze digitale begroting eerder ter beschikking komt. Daar gaan wij vanzelfsprekend voor zorgen. We hebben ons nu aardig in het zweet gewerkt, dat hebben althans mensen met hun professionaliteit voor ons gedaan, om ervoor te zorgen dat ze in ieder geval vóór de behandeling hier ligt, maar nu moet het gewoon onderdeel worden van de routine, zodanig dat we, als we op de printknop willen drukken, eigenlijk zeggen: nee joh, we sturen hem alleen nog maar digitaal. Maar dan ga ik ook aan u vragen om hem dan ook alleen maar digitaal in ontvangst te nemen.

Dan heb ik van GroenLinks motie 36, het donutmodel oftewel de Bagel. U brengt mij een beetje in verwarring. Ik vind hem inhoudelijk aantrekkelijk vanuit de context duurzaam, sociaal-inclusief en daarmee in balans, en daarbinnen een inzet vanuit economie. Dus ik vind hem als analysemodel aantrekkelijk, maar ik schrik onmiddellijk terug als ik hem uw fractievoorzitter zie toepassen in de zin van: nou ja, Metalot kan niet volgens de Bagel en ook de gebiedsontwikkeling N261 zullen we dan maar laten liggen. Als u de Bagel zo toepast, moet u ook met Helmond stoppen, en daarmee durf ik mijn partijleider toch niet onder ogen te komen. Maar serieus, ik zie het als een inbreng in het debat om tot een goede set van indicatoren te komen. Dan spiegel ik u ook even terug: u was heel enthousiast over de Brede Welvaartsindicator, uw fractievoorzitter was dat nu net wat minder, bij indicatoren is het ook van belang dat je voor een stabiele set zorgt, die je van jaar 1 op jaar 2 ook een beetje constant houdt. Ik ga me echt verdiepen in de Bagel en ik ga ook kijken of we bij de perspectiefnota iets gaan doen met de Brede Welvaartsindicator, maar ik wil toch ook waken voor de wijze waarop hij werd toegepast, want dan moet ik hem ontraden, en dat doe ik dan ook bij dezen, omdat ik in het gebruik terugschrik voor de veel te verstrekkende doorwerking die u aan een analysemodel geeft.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Ik begrijp de reactie van de heer Van Merrienboer. Wij zijn blij dat hij bereid is om hiermee aan de slag te gaan, in de zin van wat ermee bedoeld wordt, zeg maar. Wij begrijpen ook dat je hem niet te rigide moet gebruiken, dus de toezegging dat ermee aan de slag zal worden gegaan in de zin zoals u aangaf, vinden wij prima. Wij zien bij de perspectiefnota, met name bij de Brede Welvaartsindicator, hoe u ook weer dit element meeneemt.

De **voorzitter**: En dat heeft dan consequenties voor de motie?

De heer **Uijlenhoet** (GL): Daar komen we in tweede termijn op terug.

De **voorzitter**: De heer Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Motie 46: een vergroening ten aanzien van financieringsmogelijkheden en ten aanzien van subsidies. Ten aanzien van subsidies geldt eigenlijk hetzelfde antwoord als collega Van der Maat gaf bij socialer ondernemen. In het kader van subsidiebeleid zijn de mogelijkheden heel beperkt, om andere motieven, andere doelen, mee te laten wegen in een subsidie dan waarvoor de subsidie is ingesteld. Dus als u werk wilt maken van deze vergroening, moet de subsidie ook daarop toegerust zijn en niet als een soort bijvangst in de subsidies die wij voor andere doelstellingen verstrekken.

Voor financieringsmogelijkheden gelden ook behoorlijk wat beperkingen. Ook dat heeft te maken met het feit dat wij bij financieringsmogelijkheden gehouden zijn gewoon marktconformiteit te betrachten en ook daarvoor geldt het idee dat, als je extra voorwaarden gaat stellen, dat in die marktconformiteit complex is. Hij is volgens mij wel wat breder toe te passen als u vooral bij inkoop en aanbestedingen kijkt naar de mogelijkheden van vergroening. Dat is natuurlijk iets wat we op een aantal onderdelen ook al wel doen. Ik kan me voorstellen dat we in een korte notitie nog eens in kaart brengen hoe wij die vergroeningsmogelijkheden voor ons zien, maar in het kader van de verwachtingen geef ik aan dat die gewoon beperkt zijn vanuit in ieder geval een aantal wettelijke kaders. Daarmee ontraad ik de motie, maar ik hoop dat u genoeg neemt met die toezegging.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Dank voor die toezegging. U komt met een korte notitie, zei u. Komt u daarmee bij de perspectiefnota?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Oké, helder.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik heb nog één motie van de Partij voor de Dieren over de biologische landbouwgrond als structuur in de Verordening Ruimte. Die ga ik ontraden, en wel omdat zo gefocust wordt op de suggestie dat de Verordening Ruimte hier effectief iets kan betekenen. U moet weten dat in Brabant elk stukje grond belegd is. Op het moment dat we gronden gaan bestemmen naar bijvoorbeeld biologische landbouwgrond, betekent dat een herbestemming met alle planologische consequenties, zelfs planschade. Dat maakt de motie in de techniek eigenlijk niet uitvoerbaar en volgens mij ook onbetaalbaar. Als u het instrument nu eens even wegdenkt en ons vraagt of wij kunnen verkennen op welke wijze wij gronden exclusiever en langduriger beschikbaar kunnen krijgen voor biologische landbouw – en volgens mij hebben we met de Grondbank in het kader van het transitie-ondersteunend beleid, waarmee we natuurinclusieve landbouw willen faciliteren, ook al laten zien hoe dat zou kunnen –, als u de doelstelling centraal stelt en de Verordening Ruimte als vehikel schrappt, kan ik me voorstellen dat ons college daar zijn best voor blijft doen, maar juist het centraal stellen van de Verordening Ruimte in deze motie, maakt hem niet uitvoerbaar en daarmee moet ik hem ontraden.

Voorzitter. Ik heb volgens mij het huiswerk gedaan.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording.

Ik kijk nu even naar de klok en naar waar we zijn. Ik heb straks nog wel een idee hoe we de vergadertijd misschien wat kunnen bekorten, namelijk door een deel van het werk, en wel het stemmen over de moties, naar de 17de te verschuiven en wel de besluitvorming over de amendementen en de begroting vanavond af te werken. Dat zou een optie kunnen zijn, maar dat moet u willen. We kunnen ook proberen alles vanavond af te maken, maar dat hangt er een beetje van af hoeveel tijd u zou willen voor beraad, voordat de tweede termijn van de zijde van uw Staten wordt geopend. Het is nu 21.45 uur. Hoeveel tijd zou u nodig hebben? Is tien minuutjes, een kwartier, redelijk? Er is al heel veel gewisseld, dus dat zou in principe moeten kunnen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Ik zou een ander voorstel willen doen: laten we alleen de moties en amendementen even doorwerken die veranderd zijn, en dan gewoon stemmen, want de discussies zijn volgens mij allemaal wel geweest. We hoeven eigenlijk alleen nog maar te stemmen.

De **voorzitter**: We kunnen straks even snel inventariseren welke moties worden aangehouden of ingetrokken, dan kunnen we het besluit nemen dat het niet te gek laat wordt. Ik stel vast dat u er nu mee kunt instemmen dat de vergadering wordt geschorst tot 22.00 uur. De vergadering is geschorst.

Schorsing (21.45 - 22.07 uur).

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering en geef het woord in tweede termijn aan de fractievoorzitter van de VVD, de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik heb even gewacht, zodat ik precies twaalf uur na aanvang van mijn eerste termijn ook mijn tweede termijn kan aanvangen. Ik zal het overigens kort houden.

Ik dank GS voor de beantwoording in eerste termijn. Eén punt is door de gedeputeerde niet besproken – maar wellicht kwam dat door de tijd –, namelijk de mestverwerking. Wij hebben rondom dat antwoord ook geluisterd naar een aantal geluiden uit de Staten. Onze fractie heeft gemeend de gedeputeerde te moeten ondersteunen in de regierol die ze heeft richting het realiseren van grootschalige mestverwerking. Daarom dienen wij een motie in, om in overleg te treden met bestuurders van Agrifood Capital en de gemeente Oss en bij een excellente vergunningaanvraag daar met de nodige instrumenten ervoor te zorgen dat de regie genomen wordt en de schop de grond in kan.

Tot zo ver deze tweede termijn, voorzitter.

Motie M62 'Mestverwerking hoort bij AFC'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

overwegende dat:

- in het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant' vermeld staat dat de provincie de regie neemt voor grootschalige mestverwerking zowel in het aanwijzen van locaties als methoden;
- het doel is om, ook in de landbouwsector, toe te werken naar een circulaire economie en grootschalige mestverwerking vooralsnog hierin ook een rol speelt;
- mestverwerking een verantwoordelijkheid is van de markt, die door de overheid binnen kaders mogelijk gemaakt wordt;
- Provinciale Staten op 7 juli hebben besloten dat grootschalige mestbewerking dient plaats te vinden op daartoe geschikte industrieterreinen;

- grootschalige mestbewerking vraagt om een excellente vergunningaanvraag en een professioneel management om te borgen dat de installatie binnen alle wetten en regels wordt gebouwd en geëxploiteerd en de omgeving zodoende wordt beschermd;
- de regio Noordoost-Brabant zich onder de naam 'Agrifood Capital' profileert als dé topregio in agrifood, de regio waar het gebeurt;

spreken uit dat:

- voor het circulair maken van de huidige agrofoodsector het nodig is dat er in Noordoost-Brabant een grootschalige mestverwerker gerealiseerd wordt, zeker in een regio die zich Agrifood Capital noemt;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- in overleg te treden met de bestuurders van Agrifood Capital en de gemeente Oss voor de realisatie van een grootschalige mestverwerkende installatie;
- bij een excellente vergunningaanvraag, die gezondheid en veiligheid in de omgeving borgt, alles in werking te stellen om te komen tot een snelle, zorgvuldige vergunningverlening, zoals dat ook bij Danone is gebeurd. Hierbij inbegrepen wordt het opstellen van een PIP, zodat de schop de grond in kan;

en gaan over tot de orde van de dag"

Martijn van Gruijthuijsen, VVD-Statenfractie Noord-Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Gruijthuijsen. De heer Steenbakkers heeft het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank. Ik heb hier iets korter dan twaalf uur geleden gestaan voor mijn eerste termijn. Ik heb het toen heel lang gehad over eigenlijk houding/communicatie/gedrag en die spiegel voorhouden. Nu is daar vrij beperkt op gereageerd, maar misschien kan de eerste gedeputeerde van de provincie toch eens een reflectie geven op wat hij daar nou van vindt. Daarbij moet ik zeggen dat we vandaag ook hele positieve dingen hebben gezien. Ik ga daarom een heel groot compliment geven, dat zou ik aan meerdere gedeputeerden kunnen doen, maar vandaag is de heer Van der Maat aan de beurt. Ja, eerlijk is eerlijk. Het gaat vaak om houding/gedrag/open staan/communiceren, en laat ik het zo zeggen: aan de kant van de CDA-fractie, maar ik heb het ook links en rechts om me heen gehoord, stellen we vast dat, hoe u reageert op de moties en amendementen, daar kunnen we wat mee, niet omdat u dingen toezegt, want dan wordt u meteen argwanend natuurlijk, van: waarom staat hij hier? Nee, absoluut niet, maar het heeft te maken met communicatie, en dat vonden we gewoon goed. We denken dan ook dat het voor sommige dossiers misschien gewoon wel handig zou zijn om de heer Van der Maat wat meer het veld in te sturen, ook op dossiers waar hij nu niet over gaat. Misschien brengt dat wel de gewenste oplossing die wij zien.

Dat gezegd hebbende over de grote lijn – en ik verwacht dat er zo nog wel even op terug zal worden gekomen – denk ik dat die spiegel heel duidelijk is.

We hebben een aantal dingen voorgesteld en ik ga nu een aantal dingen doorgeven over onze moties en amendementen. Ik zal proberen dat zo snel mogelijk te doen.

We hebben een amendement ingediend, A2, op landbouw. We hebben gemerkt dat dat het niet gaat halen, dus we trekken dat amendement terug. De reden daarvoor is de volgende. Wij zouden het liefst zien – daar hebben we al een kort debatje over gevoerd met de gedeputeerde – dat het beleid wordt teruggedraaid naar vóór 7 juli en dat we met het Rijk gaan overleggen over die 200 miljoen euro, daarbij die 75 miljoen euro gereserveerd houdend, maar dat gaat het niet redden. Dan gaan we ook dat amendement niet indienen, anders halen we die 75 miljoen euro weg.

De **voorzitter**: Amendement A2 is ingetrokken en maakt geen onderdeel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Motie 3, die daaraan eigenlijk gekoppeld is, brengen we wel in stemming, omdat die exact verzoekt wat wij zouden willen, namelijk overleg met het Rijk over wat die 200 miljoen euro doet, in combinatie met die 75 miljoen euro: warme sanering niet met hagel schieten – ik kan het niet mooier zeggen dan de heer Vreugdenhil –, maar goed, we gaan zien of die het gaat halen, of er genoeg dualisme in deze zaal is.

Voorzitter. Dan het amendement op indexeren. Dat was even een lastige. Het is natuurlijk een amendement, en ik kan het niet aanhouden ...

De **voorzitter**: Amendement nummer 1.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Amendement 1, exact. Ik heb goed begrepen dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat hij met een memootje komt – het mag kort, als het maar duidelijk is – om aan te tonen dat die 4 miljoen euro voldoende is voor de indexatie 2020. Oké, dat gaan we dan zien. Als dat de toezegging is – en ik zie een bevestigende knik zijnerzijds – dan kan het amendement worden ingetrokken.

De **voorzitter**: Amendement 1 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. De amendementen 3 en 4 gaan gewoon door.

Amendement 5 wil ik behandelen met motie 6. Ze gaan de heer Van der Maat aan, die ik net al complimenten heb gegeven. Misschien zijn we – ook even een reflectie naar de CDA-fractie zelf – wat te snel geweest met ons amendement 5, omdat u zegt dat het allemaal nog komt en dat u het dan gaat meenemen. Dat amendement trekken we daarom in en we zien vol vertrouwen uit naar het debat.

De **voorzitter**: Amendement 5 is ingetrokken en maakt geen onderdeel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Motie 6 vraagt om die truckersplaatsen. Daarvan heeft de gedeputeerde in een mooi debatje met mevrouw De Hoon gezegd dat hij hem van harte kan ondersteunen, als we hem 'zus' of 'zo' kunnen verdraaien, of wijzigen, moet ik dan zeggen, want 'verdraaien' is een heel gevaarlijk woord in deze zaal. Er komt dus een gewijzigde motie 6A aan.

Dan hebben we de procedureversneller, motie M4. Eigenlijk hebben we daar een toezegging op gehad van de heer Van Merrienboer over dat memo. Dat betekent dat we hem intrekken.

De **voorzitter**: Motie 4 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Motie M5 gaat over het E-Team. Daarvan is door de gedeputeerde gezegd dat die behandeld zal worden in het kader van de hele Energieagenda. Die motie houden we daarom aan.

Voorzitter. Dan ben ik door de moties en amendementen van het CDA heen.

De **voorzitter**: Motie 5 wordt aangehouden.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Correct. Dan rest mij iedereen hartelijk te danken, het college, alle Statenleden, maar ook alle ambtenaren die ontzettend hard gewerkt hebben en met een goed stuk zijn gekomen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers. De heer Heijmans van de SP dan nu.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Als ik hier nu iets beweer en het wordt niet weersproken, dan zullen de mensen thuis denken: dan zal hij wel gelijk hebben, en wat hier vanmorgen beweerd is, is niet weersproken. Ik zou het college toch willen uitdagen daarop in te gaan, en dat is met name de beschuldiging van de PVV dat dit college de democratie ondermijnt. Voorzitter. Ik vind dat nogal een uitspraak en ik vind echt dat u als college hierop dient te reageren.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. U moet dan wel correct citeren, want ik heb het gehad over de ondermijning van de volksvertegenwoordigende rol, en daarbij heb ik niet alleen het college aangesproken, maar vooral en ook op de eerste plaats deze Staten, en met name uw fractie ook, die toch het dualisme, ja, daar eigenlijk een beetje steeds meer lak aan heeft. Bij de laatste burap-behandeling, de bestuursrapportage, bent u niet eens uit uw stoel gekomen om hier achter het kathedertje te gaan staan en een inbreng te leveren, op een belangrijk moment in de planning-en-controlcyclus. Op zulke momenten staat u er niet, en dan zeg ik: de democratie is dood. Dat is een uitspraak van mevrouw Geeraedts, die heb ik aangehaald en die kan hier worden toegepast op het dualisme, als er op deze manier mee wordt omgegaan. Een wat meer kritische houding naar het college zou vanuit deze Staten juist belangrijk zijn. Als ik u vanochtend beluisterde van 'is er nou geen enkele noot van kritiek aan te merken over het GOB, over het natuurbeleid richting uw gedeputeerde Van den Hout?', dan haalt u uw schouders op. Wat is dat dualisme bij de SP, wat is daar nog van over?

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Daar is helemaal niks van over, want wij hebben nooit iets op gehad met het dualisme. Wij zijn van het monisme, mijnheer Van Hattem, dat zou u moeten weten.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, dan hebben we dat in ieder geval duidelijk. Dan weten we dat de SP niets heeft met dualisme, de dualistische verhoudingen dus inderdaad dood zijn in dit college en dat de andere partijen het hier in huis heel makkelijk hebben overgenomen, althans de coalitiepartijen. Daarmee haalt u dus uw eigen uithaal in mijn richting onderuit en hebben we gewoon volkomen gelijk, zoals wel vaker.

De **voorzitter**: De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Vanuit D66 kan ik in ieder geval zeggen dat dit volledige onzin is.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, dat zijn nou redeneringen hè: als je niks op hebt met het dualisme, dan ben je dus niet voor de democratie, want de democratie is dat je doet zoals de heer Van Hattem vindt dat het moet. En ik moet gaan spreken als de heer Van Hattem vindt dat ik moet gaan spreken. Nou, een volksvertegenwoordiger, mijnheer Van Hattem, bepaalt zelf wanneer hij spreekt en bepaalt zelf wanneer hij het de moeite waard vindt om hier naar het kathedertje te lopen.

De **voorzitter**: Oké, gaat u verder met uw betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ten aanzien van de meerjarige pacht hoef ik geen motie in te dienen, omdat ik tevreden ben met de toezegging van de gedeputeerde om daar serieus naar te gaan kijken en, zeker aan de hand van het voorstel door de VVD-fractie gedaan, om naar een publiekrechtelijke mogelijkheid te kijken om naar een vijfjarige pacht te gaan. Dus uitermate tevreden hierover.

Over glyfosaat heeft de gedeputeerde een korte notitie toegezegd.

Ten aanzien van de datacenters ben ik tevreden met de reactie van de gedeputeerde, die daar een kort memo over zal maken.

Schooldakrevolutie; goed, gedeputeerde, dat u daar al verbindend bezig bent.

En dan tot slot even over de motie Luchtkwaliteit. Als de gedeputeerde bereid is de motie als volgt uit te leggen, dat er een gesprek komt met het RIVM en dat in dat gesprek duidelijk wordt waarom de meetpunten staan waar ze staan, en waarin eventueel aangegeven wordt waarin we nog aanvulling zouden kunnen gebruiken ten aanzien van de meetpunten, en het RIVM ook duidelijk maakt wat de kosten daarvan zijn, is volgens mij daarmee voldaan aan de inhoud van de motie, want de motie vraagt helemaal niet om op dit moment al te kiezen voor meer meetpunten, of dat net uit te gaan breiden. Als ik op die manier de motie uit mag leggen, en dat de gedeputeerde het dus openlaat of er misschien inderdaad nog aanvulling komt op de meetpunten, dan zou ik de gedeputeerde willen vragen: verander dan uw advies en zeg 'geen bezwaar' op die motie.

De **voorzitter**: Even het nummer van de motie, voor alle zekerheid.

De heer **Heijmans** (SP): 40.

De **voorzitter**: Dan weten we waar we het over hebben. Ik dank de heer Heijmans. Dan is nu het woord aan de heer Van Hattem voor zijn tweede termijn. Zo te zien komen er nog wat moties en amendementen. Mag ik bij dezen ook een oproep doen aan alle andere fracties die dat van plan zijn, en dat nu al weten, om ze hier bij de tafel in te leveren?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Voor de tweede termijn begin ik met het gedeelte van mijn eerste termijn waar ik straks niet aan toe ben gekomen helaas.

Voorzitter. De PVV vindt aandacht voor ons erfgoed belangrijk. Het weerspiegelt onze geschiedenis, onze tradities en onze culturele identiteit, onze gilden, monumenten, ons landschap, onze kerken en kloosters, Sinterklaas én Zwarte Piet, ons carnavaal, noem maar op. Soms zijn dat grootschalige erfgoedcomplexen die niet altijd even succesvol herontwikkeld worden. De Dongecentrale en de sheddaken van Bergoss zijn twijfelachtig of er een goede bestemming voor gevonden kan worden. De vraag aan GS is of er voor dergelijke projecten ook al is nagedacht over een goede exitstrategie, mochten de huidige plannen, die veel onzekerheid kennen, en veel investeringen ook nog, toch niet doorgaan.

Naast het grootschalige erfgoed zijn er immateriële tradities, zoals de herdenkingen van de Tweede Wereldoorlog. Afgelopen weken was er hier in het provinciehuis een prachtige tentoonstelling van het gijzelaarskamp in Sint-Michielsgestel, heel indrukwekkend, en dat brengt mij tot het volgende punt. In 2019 is het 75 jaar geleden dat Brabant bevrijd werd. Heeft GS al plannen voor dit jubileumjaar? De PVV wil voorstellen om in dat kader ook een gedenkteken in dit provinciehuis te voorzien, voor de leden van Provinciale Staten die in de oorlog vielen voor 's lands vrijheid. Twee Statenleden stierven voor het Duitse vuurpeloton, maar vooralsnog is er niets in dit huis wat aan hen herinnert. Zij verdienen een permanente herinnering voor de toekomst en daarvoor dienen wij een motie in.

Voorzitter, dan kom ik bij een aantal andere punten. Allereerst een motie die wij gaan intrekken, dat is motie 11 van het GOL. Nu de gedeputeerde Van Merrienboer heeft toegezegd dat hij bij het GOL

ruimtelijk rekening zal houden met een verbreding van de A59 naar 2 x 3 rijstroken, kunnen we de motie intrekken.

De **voorzitter**: Motie 11 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dan kom ik nog even terug op motie 1 van de VVD over de rechtbankbunker. De VVD is in dit socialistische college blijkbaar geïnspireerd geraakt door de vroegere communistische dictator Enver Hoxha uit Albanië, die dacht ook zijn land veiliger te kunnen maken door op iedere hoek van de straat een bunker te bouwen. Nou, dat heeft niet echt heel veel geholpen en inmiddels is het zo dat vanuit Albanië eigenlijk de onveiligheid onze kant op komt, want afgelopen week bleek uit een onderzoek van het RIEC en de politie dat criminele Albanezen in Nederland echt de grootste opkomende groep zijn in de drugshandel en de georganiseerde misdaad. En die komen sinds 2010 door alle open grenzen heen hier naartoe, want sinds 2010 mogen ze visumvrij reizen door Europa en dit zorgt voor massale criminaliteit hier en deze Albanezen die zijn thuis heel wat oude bunkers gewend, dus die gaan zich echt niks aantrekken van zo'n rechtbankbunker van de VVD. Kortom: grenzen dicht voor die groep is echt gewoon een veel betere oplossing, en het stoppen met deze multicriminele samenleving.

Voorzitter. Dan kom ik bij het punt over Sportservice Noord-Brabant. Ik ben toch niet echt tevreden met de beantwoording van de gedeputeerde, want zolang Sportservice Noord-Brabant nog samenwerkt met deze moskee, waar salafistische predikers de deur platlopen, moet deze provincie ook echt geen opdrachten meer gunnen aan Sportservice Noord-Brabant. Stop daar dus mee.

Dan kom ik bij een volgend punt, dat is de N65. Helaas wil dit college, de gedeputeerde, ondanks dat hij keurig antwoorden geeft, ook inderdaad in een nette stijl, maar toch: de inhoud schiet soms tekort. Hij wil geen werk met werk maken, want daar is nu juist een mooie kans voor. Als die weg toch een hele tijd lang afgesloten moet worden, maak dan werk met werk en ga kijken, ga bij het Rijk lobbyen, doe er wat aan, om in ieder geval die weg ongelijkvloers aan te leggen.

Dan, voorzitter, kom ik bij een aantal punten uit mijn eerste termijn waar ik nog geen antwoord op heb gehoord. Dat was het punt over de Agenda Wonen in relatie tot de huisvesting van arbeidsmigranten.

Dan had ik nog een vraag gesteld bij de netwerken tegen radicalisering, of zogenaamd tegen radicalisering, waar gezellig thee wordt gedronken in allerlei moskeeën en met imams. Werkt de provincie daar op enigerlei wijze aan mee, is daar een betrokkenheid bij van de provincie? Daar wil ik graag duidelijkheid over en als die er is, dan zouden we hem ook graag beëindigd willen zien.

We hebben ook nog steeds niet echt een duidelijk antwoord gekregen over het verschil dat nu wordt gemaakt, het significante verschil, in de zogenaamde klimaataanpak, waar in ieder geval twee leden van dit college voor staan, de gedeputeerden Spierings en Van den Hout. Meteen ook de vraag: is dat ook de mening van het hele college, dat opiniestuk in de krant? Daar ben ik ook wel benieuwd naar. En welk verschil gaan ze nou maken? Is het echt alleen maar die 0,0003 °C? Is dat nou echt hetgeen waar we al die moeite en al die middelen voor in moeten zetten met dit beleid?

Voorzitter, tot zover voorlopig in tweede termijn.

Motie M61 'Brabant veilig voor LHBT door de-islamisering'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- LHBT'ers (Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender) in Brabant nog altijd in grote mate een gevoel van onveiligheid ervaren samenhangend met hun seksuele geaardheid;
- personen met een islamitische achtergrond relatief oververtegenwoordigd zijn als dader bij incidenten jegens LHBT'ers in Brabant;

overwegende dat:

- de islam staat voor homohaat en daarmee nadrukkelijk bijdraagt aan de onveiligheid van LHBT'ers;
- het de-islamiseren noodzakelijk is voor de veiligheid van LHBT'ers;

verzoeken GS:

- de veiligheid van LHBT'ers in Brabant te verbeteren door de-islamisering integraal onderdeel van beleid te maken en op geen enkele wijze islamisering te stimuleren of te faciliteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem, Harry van den Berg, Patricia van der Kammen, Louis Roks, Joyce Willems-Kardol, Maikel Boon en Willem Bakker, PVV Noord-Brabant"

Motie M65 'Sturen met kaders'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017 ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 de Begroting 2018;

constaterende dat:

- de begroting 2018 diverse nieuwe beleidslijnen, werkwijzen of uitgaven bevat waarover PS zich niet eerder heeft kunnen beraden, geen separate PS besluitvorming heeft plaatsgevonden, of waar zelfs besluitvorming door PS nog moet plaatsvinden;
- GS zeer frequent een Statenmededeling in de plaats stelt van een Statenvoorstel;

overwegende dat:

- de systematiek van Sturen met Kaders nog steeds formeel leidend is in voor de totstandkoming van provinciaal beleid;
- het college het principe Eerst Beleid Dan Geld heeft onderschreven;
- transparante besluitvorming een groot goed is;
- Statenmededelingen de volksvertegenwoordiging buitenspel zetten;

besluiten:

- het 'Sturen met Kaders'-principe te respecteren en vanaf nu weer de plaats te geven die het verdient in de beleidscyclus;
- in de begroting geen impliciete besluitvorming op te nemen van zaken waarvoor feitelijk een separate PS-besluitvorming of op zijn minst oordeelsvorming vereist of gewenst is;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen en Alexander van Hattem, PVV Noord-Brabant"

Motie M66 'Gedenkteken omgekomen PS-leden WOII'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- het in 2019 75 jaar geleden zal zijn dat Brabant werd bevrijd;
- twee Statenleden tijdens de Tweede Wereldoorlog door de bezetter zijn omgebracht;

overwegende dat:

- de herdenking van de Tweede Wereldoorlog belangrijk immaterieel erfgoed voor de provincie Noord-Brabant is;
- de omgekomen Statenleden ook een permanente herinnering verdienen en het jubileumjaar 2019 een uitgelezen mogelijkheid biedt om hun offer voor 's lands vrijheid te herdenken;

verzoeken GS:

- om de mogelijkheden te bekijken om voor 2019, het jaar waarin het 75 jaar geleden zal zijn dat onze provincie is bevrijd, het provinciehuis te voorzien van een permanent gedenkteken voor de Statenleden die in de oorlog door toedoen van de bezetter het leven lieten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem, Harry van den Berg, Patricia van der Kammen, Louis Roks, Joyce Willems-Kardol, Maikel Boon en Willem Bakker, PVV Noord-Brabant"

Motie M67 'Van treurnis'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 66/17 Begroting 2018;

constaterende dat:

- op 1 november 2017 het stalderingsloket officieel is geopend;
- uit de beantwoording van de technische vragen van de PVV blijkt dat het stalderingsloket o.a. nog niet eens heeft besloten hoeveel meters er opgekocht gaan worden, met welk systeem het stalderingsloket meters gaat opkopen, wat er gebeurt als er meer meters worden aangeboden dan het stalderingsloket kan opkopen en wat de maximale prijs per meter is die het stalderingsloket gaat uitgeven;
- uit de beantwoording van de technische vragen van de PVV tevens blijkt dat het stalderingsloket nog niet eens heeft besloten wat de definitie van een diervriendelijk stalsysteem is en aan welke kaders een diervriendelijk stalsysteem moet voldoen;

overwegende dat:

- veehouders in Brabant, gezien de constatering, opgezaagd worden met incompleet, verwarrend en destructief beleid, waardoor de provincie Noord-Brabant zich een volstrekt incompetente en onbetrouwbare partner toont en de veehouders met de handen in het haar zitten omdat ze niet weten waar ze aan toe zijn;

spreken hun treurnis uit over het beleid omtrent staldering van dit college;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. De heer Hageman van de fractie van D66 dan nu. De heer Hageman heeft het woord.

De heer **Hageman** (D66): Dank u wel, voorzitter. Er is inmiddels veel besproken en uitgewisseld en D66 wil nog kort ingaan op enkele moties. Daarbij is het ons ten eerste opgevallen dat er wederom veel moties zijn ingediend en dat die allemaal keurig zijn gekopieerd en verspreid. We schatten in dat er weer vier, vijf, zes pakken kopieerpapier zijn verbruikt. Het stapeltje papier hier zijn de stukken die de bodes aan onze fractie hebben uitgedeeld. Omdat wij hier ook een voorbeeldfunctie hebben, dient D66 een motie in om dit papierverbruik te verminderen door maar één kopie per fractie beschikbaar te stellen. Daarbij roept de motie ook op om slechts op aanvraag meer dan één kopie van de begroting en jaarstukken te verspreiden. Wellicht kunt u deze motie al op de voorgestelde wijze distribueren.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Via u, voorzitter. Beste D66, dankzij uw fantastische vooruitgang met iBabs en dergelijke besparen wij ongeveer één boom per vergadering. Dankzij hetzelfde D66 wordt er ook een Energieakkoord ondersteund, waarmee 2 miljoen Amerikaanse bomen, volledige bomen, gesubsidieerd in de Amercentrale gemikt worden. Waar heeft u het over?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Over de stapel papier die hier ligt.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik hoor u nooit over de 2 miljoen bomen die in de Amercentrale gegoooid worden met miljoenen subsidies, miljarden subsidies zelfs.

De **voorzitter**: Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Ik wil even melden dat ik de motie van harte ondersteun: één per fractie!

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Zo komen we toch op één lijn.

Ten aanzien van onze eerdere moties wil ik nog het volgende toevoegen. Naar aanleiding van het debat in eerste termijn hebben we het dictum van motie 28 over de campagne 'Een dumper is een stumper' aangepast. We vragen nu niet meer om direct maatregelen te treffen en financiële middelen vrij te maken, maar om een verkenning en een Statenvoorstel voor de financiering, uiterlijk bij de perspectiefnota 2018. Het starten van zo'n bewustwordingscampagne past binnen het bestaande VTH-beleid, en dus 'Samen sterk in Brabant'-samenwerking

De **voorzitter**: Intussen is die motie als 28a rondgedeeld.

De heer **Hageman** (D66): D66 is teleurgesteld over de reactie van het college op motie 29 over een visie op landsdeelachtige samenwerking. We weten dat er op projecten al wordt samengewerkt met provincies, of blijkbaar zelfs al op landsdeelniveau, hoewel wij niet weten hoe dat landsdeel er dan uit ziet. Gedeputeerde Pauli zegt dat er op onderdelen al visie op die samenwerking is, en dat is prima, en dat het college geen behoefte heeft om die visie met de Staten te delen, of om een integrale visie te ontwikkelen. Dat is opmerkelijk, en misschien ook hun recht, dat weet ik eigenlijk niet. D66 vraagt aan de collega's in de Staten of zij ook zo nieuwsgierig zijn wat deze visie is. Wat ons betreft kan het college de visies waar de heer Pauli over spreekt met ons delen, waarna wij als Staten kunnen bespreken welke rode draden wij constateren. Hiermee komen we dan toch dicht bij een visie op samenwerking, misschien zelfs in landsdelen. En verder kan ik het niet laten de Staten een spiegel voor te houden. Het kan toch niet zo zijn dat uw angst voor mogelijke uitkomsten u ervan weerhoudt om een debat over de bestuurlijke toekomst te gaan voeren? Dat lijkt me moeilijk te rijmen met hetgeen wij aan gemeenten vragen. D66 vindt het haar taak om te blijven streven naar een overheid die effectief en efficiënt waarde blijft toevoegen aan een samenleving in transitie. Wij hopen dat andere partijen dit ook vinden en we dienen de motie dan ook gewoon in.

Tijdens het debat in de eerste termijn tussen gedeputeerde Van den Hout en de heer Vreugdenhil over de openstellingsbijdragen voor natuurgebieden, stelde mijn fractiegenote mevrouw Dingemans u de vraag of het mogelijk is om vanuit het IPO een heronderhandeling met het Rijk te starten, waarbij vanuit meerdere beleidsvelden naar het vraagstuk wordt gekeken, dus niet alleen vanuit natuur, maar ook vanuit Justitie en veiligheid. Uitgangspunt van die onderhandeling is dan om de subsidiebijdrage vanuit het Rijk vast te stellen op 100% van de standaard-kostprijs, waardoor grondeigenaren een volledige vergunning krijgen voor de uitvoering van hun wettelijke taken. Deze motie dient D66 samen met de fracties van PvdA en GroenLinks in.

De **voorzitter**: Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Het is op zich best eerlijk dat D66 nu toch zegt van: we kijken ook naar onze eigen bestuurlijke toekomst als wij naar die gemeentes kijken. Maar ook hier de vraag: is het voor D66 dan ook een voorwaarde dat wij in ieder geval een referendum houden, dat onze burgers kunnen vragen wat zij vinden van die bestuurlijke toekomst van Brabant?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Volgens mij gaat de provincie niet over een referendum, dus de vraag vind ik niet zo relevant.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Daar kunnen wij wel degelijk over gaan als wij een referendumverordening instellen etc., maar het gaat meer om de principiële vraag: als wij de bestuurlijke toekomst van onze provincie ter discussie stellen, bent u dan bereid om een referendum te organiseren?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Als het zover is dat wij tot een redelijk besluit zouden komen dat verstrekkend zou gaan, en dat het zou gaan om, ik weet niet waar u op doelt, maar bij wijze van spreken om het opheffen van een provincie, dan heb ik er geen bezwaar tegen om een raadpleging te houden.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. De motie klinkt heel sympathiek, dat u zegt van: waar eigenlijk terreinbeherende organisaties nu nog maximaal 75% krijgen, gaan wij het verhogen tot 100%. Dat is het goede nieuws. Het slechte nieuws is: er is geen budget, want we leggen het bij het Rijk neer, terwijl het een overeenkomst is met de provincies. Er zijn twee provincies die de regeling al concreet hebben doorgevoerd en een derde provincie, de provincie Utrecht, heeft hem al vastgesteld en nadat de randvoorwaarden geregeld zijn, gaat het budget beschikbaar gesteld worden. Uw vraag richting het Rijk is dan toch een hele vreemde, als sommige provincies al zeggen: nee, het is een taak die we netjes conform afspraak uitvoeren, en u zegt: college, ga heronderhandelen met het Rijk. Dat is toch contrair aan elkaar?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Hageman gaat het doorspelen naar mevrouw Dingemans, die onze grote handhaver is.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijnheer Vreugdenhil, wij verschillen van mening over wat nu verstandig is om te doen. We kunnen blijven doormodderen in het IPO en hopen dat er meer provincies overstag gaan, maar dat lijkt me de lange route. De korte route is wat mij betreft om eens te kijken wie er tegenwoordig aan tafel zitten in Den Haag – volgens mij zijn dat andere beleidsmakers – om met hen nog eens een keer te gaan praten in de nieuwe omstandigheden die er nu

zijn en te kijken of we dan tot een ander resultaat kunnen komen en het dan in één keer voor alle provincies goed regelen.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Maar dan begrijp ik uw woorden zó, dat u eigenlijk zegt: we trekken ons terug vanuit de afspraak die we in de bestuurlijke adviescommissie gemaakt hebben, in het IPO, die afspraak is voor ons niet meer valide, we gaan helemaal vanaf nul beginnen en we gaan weer het Rijk opdragen om hieraan invulling te geven.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Nee, dat heb ik zeker niet gezegd. Ik refereer even aan de woorden van onze fractievoorzitter in eerste termijn. Wat er nu ligt, is redelijk, maar het kan veel beter en daar zetten we met deze motie op in.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ten slotte dank ik u allen voor de aandacht. Wij willen alle mensen die hebben gewerkt aan het tot stand brengen van deze begroting bedanken voor hun werk en wij danken het college voor de beantwoording.

Motie M63 'Wie betaalt de handhaver?'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend het Statenvoorstel 66/ 17 inzake de Begroting 2018;

constaterende dat:

- er door het Rijk een standaardkostprijs per hectare is vastgesteld (2018: € 71,66), die is opgebouwd uit een bedrag voor onderhoud van voorzieningen en een bedrag voor toezicht en handhaving;
- terreinbeherende organisaties voor 75% van deze standaardkostprijs een subsidie kunnen aanvragen bij de provincies in de vorm van een openstellingsbijdrage (2018: € 53,75);

overwegende dat:

- terreinbeherende organisaties aangeven dat de huidige openstellingsbijdrage (€ 33,34) onvoldoende is om zowel het onderhoud van de recreatieve infrastructuur én de handhaving van gebieden uit te financieren;
- onvoldoende handhaving kan lijden tot meer misstanden in het buitengebied (zie het rapport 'Ondertussen in het buitengebied');
- als grondeigenaren er niet in slagen om andere financieringsbronnen aan te boren, zij mogelijk voor de keuze worden gesteld om te kiezen tussen investeren in veiligheid van recreatieve infrastructuur en toezicht en handhaving;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

om er binnen het interprovinciaal overleg (IPO) op aan te sturen dat er een heronderhandeling met het Rijk wordt opgestart om toezicht in natuurgebieden vanuit meerdere beleidsvelden te gaan benaderen en de subsidiebijdrage vanuit het Rijk vast te stellen op 100% van de standaardkostprijs, waardoor grondeigenaren een volledige vergoeding krijgen voor de uitvoering van hun wettelijke taken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Femke Dingemans, D66

Antoinette Knoet-Michels, PvdA

Hagar Roijackers, GroenLinks"

Motie M64 'Papier hier'

"Provinciale Staten van Brabant, in vergadering bijeen op 10 november 2017, behandelend Statenvoorstel 66/17 inzake de Begroting 2018;

constaterende dat:

- er ten behoeve van deze begrotingsvergadering weer heel veel gekopieerd (moties) en geprint (begrotingsboeken en bijlagen) is;
- één exemplaar per fractie ruimschoots volstaat;
- alle Statenleden een iPad of tablet ter beschikking hebben gekregen bij hun aantreden;
- op iBabs alle stukken vlot en tijdig gepubliceerd worden;

overwegende dat:

- steeds meer bedrijven en organisaties papierloos vergaderen;
- de overheid een voorbeeldfunctie heeft op het gebied van efficiënt en duurzaam werken;
- we op het verbruik van papier (kopiëren en printen) nog flink kunnen besparen;

besluiten:

1. dat in Statenvergaderingen per fractie slechts één exemplaar van moties en amendementen ter beschikking wordt gesteld;
2. dat van begrotingsboeken en jaarstukken slechts op aanvraag meer dan één exemplaar per fractie ter beschikking wordt gesteld;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jeroen Hageman, D66"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Hageman. Dan is nu de heer Smeulders van de PvdA aan het woord. Ook van hem een korte tweede termijn.

De heer **Smeulders** (PvdA): Jazeker, voorzitter, dat kan kort. Wij hebben in eerste termijn een aantal toezeggingen gekregen, onder andere over het Pact Brabant, de flexicurity, betere communicatie over de MKB-regelingen, taalvaardigheid en Energieakkoord. Dat is hartstikke goed. Dank daarvoor allemaal, beste gedeputeerden.

Dan hebben we nog motie 31, de energiebesparing bij de grootverbruikers. Gedeputeerde Spierings zei namens het college: die motie is overbodig, want ik doe dat al, ik heb het opgenomen in het energie-uitvoeringsprogramma dat ik deze weken naar de Staten heb gestuurd. Nou, dat heeft zich dan gekruist met de motie die wij hebben ingediend. Dat kan gebeuren. Daarentegen vinden wij het wel degelijk waardevol om ook als Staten uit te spreken dat er iets moet gebeuren richting Brabantse gemeenten én richting het Brabantse bedrijfsleven. Daarnaast staan er nog twee bullets op de andere kant van de motie, en die spreken eigenlijk gedeputeerde Van den Hout aan. Wij zijn daarom ook wel benieuwd wat gedeputeerde Van den Hout van deze motie vindt. Daarom willen wij hem dadelijk even om een korte reactie hierop vragen. Zoals het er nu naar uitziet, vinden wij het waardevol om die motie gewoon in stemming te brengen.

Ten slotte, en dat wilde ik gezegd hebben in eerste termijn, maar mijn spreektijd was op: de Brainportregio moet een internationale schaa sprong gaan maken. Ik hoorde zo net gedeputeerde Van der Maat daarover nog zinnige dingen zeggen. Wij vinden het belangrijk dat de provincie echt vol gaat meewerken om die actieagenda uit te werken, daarin ook verantwoordelijkheid neemt en ruimhartig gaat cofinancieren. Daarvoor zien wij de voorstellen graag tegemoet.

Tot zo ver, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeulders. Dan is nu de fractie van GroenLinks aan het woord. Ik geloof dat mevrouw Roijackers mevrouw Brunklaus in deze termijn zal vervangen. Aan haar het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ik ga even de gedeputeerden langs en dat betekent dat ik een beetje door de moties en amendementen heen spring, en dan kijk ik ook even of iedereen nog wakker is.

Om te beginnen wil ik onze Staten complimenteren met hoe actief ze zijn, en hoe betrokken, hoe energiek, want we hebben de nodige initiatieven genomen. Ja, dat zijn we. Ik zie de heer Van Gruijthuijsen springen, maar ik vind het iets goeds dat wij met zijn allen proberen om het Brabantse beleid, waar wij overwegend positief over zijn, nog beter te maken, vanuit een grote betrokkenheid bij onze provincie. Dus complimenten, ook voor de dualiteit die wij in acht nemen om onze controlerende taak goed uit te oefenen, en als het nodig is bij te sturen.

Dit gezegd hebbende, begin ik bij gedeputeerde Pauli. Hij sprak over onze motie 47, risico's digitalisering. Wij zijn heel blij dat er geen bezwaar is vanuit GS.

Ik spring naar de gedeputeerde Van den Hout. We hebben gesproken over de bodem en we zijn blij met de twee toezeggingen die we hebben gehad als het gaat over een aanscherping en verdieping vanuit de bestuursopdracht Vitale Bodem, dat we worden meegenomen in de ontwikkeling van onze bodemkwaliteit en dat er een toezegging is gekomen dat de regelingen voor agrarische natuurverenigingen worden verdiept met bodemmaatregelen.

Er is veel gesproken over toezicht in het buitengebied. Door heel de Staten wordt de urgentie gevoeld. Ook GroenLinks is van mening dat GS dit echt moeten agenderen binnen het IPO en daar nog sterker op moeten inzetten.

Een aantal initiatieven zijn genomen vanuit onze Staten om de opvang van inheemse dieren te continueren en te versterken. Jammer dat er geen professionele ondersteuning meer voor komt, want de opvang doet goed werk voor veel dieren, met veel vrijwilligers en een efficiënte inzet van middelen.

Bij gedeputeerde Van den Hout lag een motie Luchtkwaliteit en ik ben blij dat ook de SP-fractie voelt dat er een verbinding te maken valt tussen wat gedeputeerde Van den Hout zei, namelijk een bijeenkomst met het RIVM en onze Staten, en het RIVM te horen over de metingen en de mogelijkheden en daarna inderdaad het kostenplaatje erbij te krijgen, mochten er naar onze mening meer meetpalen nodig zijn, wat dat betekent. Daarmee verbinden we als Staten ons initiatief en onze vraag met het voorstel van gedeputeerde Van den Hout.

Dan gedeputeerde Spierings. Ze gaf aan dat er zoveel moties bij haar liggen, en veel van die moties hadden betrekking op energie. Het feit dat zoveel moties over energie gaan, is best veelzeggend. Wij hebben er ook een paar. Motie 39, Energiehuis, houden we aan tot de behandeling van het programma energie.

De **voorzitter**: Motie 39 is aangehouden.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Motie 42 over energie-doebudgetten trekken we in, want we zijn blij met de toezeggingen.

De **voorzitter**: Motie 42 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Wij zijn als GroenLinks heel blij dat motie 48, aardgasvrij, geen bezwaar heeft gekregen van het college van GS. Dit, beste voorzitter, zet de werkelijke energietransitie in gang.

Motie 49, onderzoek naar inkomenseffecten, heeft geen positief advies gekregen. Wij hebben besloten die aan te houden.

De **voorzitter**: Motie 49 wordt aangehouden.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Gedeputeerde Spierings heeft ons bijgepraat over de update van het gezondheidskader endotoxine en daar zijn wij heel erg blij mee. We zijn blij dat dit zo actief, ook samen met gemeenten, wordt opgepakt.

Ik ga naar gedeputeerde Van der Maat over mobiliteit. Wij vinden het heel goed dat er nieuwe voorstellen komen voor snelfietsroutes. Bij het amendement over het passe-partout A7 zijn wij heel blij met de snelle actie vanuit gedeputeerde Van der Maat om in gesprek te gaan met de vervoerders. Daarom trekken we amendement A7 in.

De **voorzitter**: Amendement A7 is ingetrokken, maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **Roijackers** (GL): We hebben gesproken over wensvervoer en die motie, M41, houden we aan.

De **voorzitter**: Motie 41 wordt aangehouden.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Het aanhouden geldt ook voor motie 43, hoogwaardig openbaar vervoer Waalwijk-Den Bosch / knooppunt Hooipolder, maar we vinden het erg jammer dat onze woordvoerder Mobiliteit hierover geen reactie mocht geven en geen vragen mocht stellen aan de gedeputeerde Mobiliteit.

Dan de motie 'Fiets in de versnelling 4,0', motie 44, houden we aan.

Motie 45 brengen wij gewoon in stemming, want het is een groene traditie.

Dan gaan we naar motie 46, de vergroening financiering economie. Die motie trekken we in. Dank voor de toezegging om bij de perspectiefnota met een initiatief te komen.

De **voorzitter**: Motie 46 is ingetrokken.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik ga naar gedeputeerde Swinkels, die ons heeft bijgepraat dat er op 23 november een bijeenkomst komt over Dans, met de partners. Hopelijk leidt dat tot helderheid en tot een goede afronding van het dansdossier.

We hebben een motie 37 ingediend, sociaal ondernemen met subsidies. De motie heeft geen positief advies gekregen, maar die brengen we gewoon in stemming.

Motie 38, de Regenboogmotie, daar hebben we over uitgewisseld en wij stellen nu een gewijzigde motie 38a voor, waarin we de oproep aan PS in stand houden, maar de oproep aan GS doen vervallen. Het wordt nu één dictum en daarin roepen we GS op in hun staand beleid de oproep van PS in te weven.

De **voorzitter**: Motie 38a is intussen rondgedeeld. Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Over die motie heb ik nog een vraag aan de GroenLinks-fractie. Heeft u ook besloten dat u, ook met het oog op de klok, de hoofdelijke stemming daarmee overbodig vindt?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Inderdaad.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. En bent u er inmiddels ook bewust van geworden wat nu het echte probleem is, de grootste oorzaak van homohaat in onze Nederlandse samenleving, namelijk de islamisering?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): In mijn directe omgeving zijn veel mensen die vallen op partners van het gelijke geslacht, die ken ik vele, vele tientallen jaren, ook toen er sprake was van andere demografische samenstellingen dan nu. Het is niet gemakkelijk om te vallen op iemand van een ander geslacht, of om een seksuele geaardheid te hebben die anders is dan mannetje/vrouwje, hetero, monogaam. Het is steeds minder makkelijk geworden, en dat ligt aan allerlei zaken, het ligt niet alleen aan de zaak die u nu noemt.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Maar het is toch wel een van de voornaamste oorzaken en met een veel structureler karakter en met veel groter geweld etc., wat er op dit moment plaatsvindt. Het is veel ernstiger en dit is iets wat in heel de islamitische wereld wordt uitgedragen. We zien het in Iran gebeuren, waar homo's worden opgehangen. De islam haat gewoon homoseksualiteit. Het is gewoon één van de zaken die daar zo wezenlijk ingebakken zit en die we helaas door de massa-immigratie terugzien in onze samenleving. Door op deze manier, zo naïef hier alleen maar naar deze kant van de zaak te kijken en te denken dat hier overal alleen maar regenboogvlaggetjes gaan wapperen en dat daarmee alles is opgelost, is totale naïviteit. U moet echt het zand uit uw ogen halen en denken van: hier zit iets veel fundamenteelers achter dan even een Regenboogprovincie uitroepen, want dan zijn we echt alleen bezig met symboolpolitiek.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik werp de suggestie verre van mij dat wij naïef zouden zijn over dit onderwerp. Het is een ernstig en belangwekkend onderwerp en onderdeel van onze motie is sociale veiligheid. Sociale veiligheid en inclusiviteit geldt iedereen die een minderheid vormt in onze samenleving, die verdient onze bescherming. En minderheden, mijnheer Van Hattem, betreft niet alleen degenen over wie deze motie gaat. Minderheden zijn er vele en wij hebben onze diversiteit op alle fronten te koesteren. Ik rond af. Ik heb nog één gedeputeerde te gaan, en dat is de heer Van Merriënboer. Hij sprak mooie woorden over onze Brabantse Bagel. Hij noemt het een mooi instrument. Wij verwachten dat er in Statenverband, net als over de Brede Welvaartsindicator, nog met elkaar over te spreken komt. We willen het wel verbindend laten zijn buiten alleen het domein van de economie, maar het feit dat de heer Van Merriënboer degene is die hierover het woord nam, stelt ons ook al gerust, enigszins. Wij houden motie 36 aan.

De **voorzitter**: Motie 36 is aangehouden.

Dan is nu het woord aan de fractie van 50PLUS, de heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Kort, want dat verwacht u van mij.

Wij zijn tevreden over de reacties van het college, met name over de toezeggingen met betrekking tot het kritisch bekijken van het taalgebruik in de komende jaren van de begroting. Dat stemt mij vrolijk als ex-docent Nederlands.

Een probleempje heb ik nog wel, en dat is dat er nu 67 moties zijn ingediend, geloof ik, en nog 8 of 9 amendementen, en daarvan worden er nu weer teruggetrokken. De administratieve druk op onze fractie wordt wel groot op deze manier.

De **voorzitter**: We zullen aan administratieve lastenverlichting doen zo dadelijk, maar dat komt later. Dan is nu de Partij voor de Dieren aan de beurt, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Er zijn, zoals 50PLUS al zei, heel veel moties en amendementen langsgeslagen. Wij hebben er een aantal uitgehaald, waarvan wij zeiden: daar zijn wij heel erg positief over. Dus daaraan gaan we met name even een steunbetuiging geven. Dat is met name de uniformiteit voor de Bravo-partners, om een reizigers-vriendelijke uniformiteit te bepleiten voor alle Bravo-bussen. Wij wisten overigens niet dat dat niet het geval is en dat er dus problemen zouden kunnen ontstaan met overstappen, maar goed dat er een fractie is die daar aandacht voor heeft, en had. Wij zullen die dus ook steunen.

Er is een breed gedragen motie over alle Brabantse sportclubs kampioen energie besparen. Dat ligt een beetje in lijn met wat we in de vorige begroting gedaan hebben met sportclubs energieneutraal maken. Dus dat vinden we een heel goed initiatief, daar zullen we ook voorstemmen.

Het antwoord van het college over de Regenboogprovincie verbaast ons enigszins, want uiteindelijk werd het heel smal een oproep van Provinciale Staten zelf, terwijl toch in vijf provincies een soortgelijke motie is aangenomen, waaraan diverse partijen die ook in deze Staten vertegenwoordigd zijn, meegedaan hebben. We vonden het antwoord wel een beetje mager. Wat bijvoorbeeld zou kunnen, is inderdaad Brabantse gemeenten ook te stimuleren om mee te doen en zich aan te sluiten bij dat landelijke netwerk. Maar een klein dingetje, maar ik vind het toch iets wat u als college beter kan doen dan wij als Staten, zou ik zeggen.

Een hele discussie is gevoerd over het meten van onze lucht. Daarbij zijn wij allen gebaat en ik ben blij met de inspanning van de heer Heijmans van de SP om dan die stap te zetten van: wat is er dan nodig? Om dat samen met het RIVM te doen, is heel verstandig. Ik weet niet wat GroenLinks met de motie gaat doen, maar de toezegging is in ieder geval een stap in de goede richting, dus bij dezen.

De motie van GroenLinks inzake de risico's van digitalisering vinden wij ook een hele goede stap, om dat eens in kaart te brengen, omdat inderdaad met cybercriminaliteit zomaar hele netwerken platgelegd kunnen worden.

Door ChristenUnie-SGP, CDA en Lokaal Brabant is in een motie het voorstel gedaan om de verenvloot schoon te laten zijn in de toekomst. Ik meen me te herinneren dat het al een paar keer is gepoogd, maar ik ben heel blij dat het college heel positief heeft gereageerd op die motie. Ik denk dat het ook heel erg nuttig is.

Dan nog de motie over OV-informatie. Ik denk dat het inderdaad heel verstandig is dat die informatie over ketens beschikbaar komt, zodat mensen snel kunnen overstappen. Dat vind ik een goed idee van ChristenUnie-SGP. Ik hoop dat de positieve aanbeveling die de gedeputeerde heeft gedaan door de Staten zal worden overgenomen.

Dan onze eigen moties en amendementen. Voorzitter. Inmiddels zijn er een aantal andere partijen die het amendement hebben ondertekend en dat zal ik even opnieuw indienen. Het is nu amendement 8A, met twee extra partijen die graag hun steun willen betuigen aan de opvang van inheemse dieren. Recent is het nog in het nieuws geweest en zoals GroenLinks terecht zei, doet het heel veel goed werk. Honderden vrijwilligers zetten zich belangeloos in om recht te breien wat krom is, namelijk dat die dieren toch

slachtoffer zijn van provinciaal beleid ten aanzien van onder andere windmolens en wegen, menselijk handelen vooral en vaak, wat onze aandacht zou moeten verdienen.

De reactie op motie M50 heeft ons enigszins verbaasd, want wij wisten niet dat die onder mobiliteit viel. Het antwoord kwam enigszins onverwacht onze kant op en de gedeputeerde was al snel op de snelweg weer weg voordat wij een interruptie konden plegen. Maar er staat veel meer in dan alleen maar dat wij in de volgende periode, of bij de volgende aanbesteding iets zouden willen. Er staat ook in wat we nú kunnen bezien en wat ons betreft staat dat nog steeds. Ik denk dat het college er best wat inspanning in mag stoppen om te kijken wat we nu nog kunnen doen voor die plantaardige keuzes. Ik zeg dat niet voor niks. Wij krijgen ook gasten van de Staten en ik vind ook dat er voor hen een keuzevrijheid zou moeten zijn. Een volwaardige maaltijd zit er helaas vaak niet in, niet meer dan een broodje met jam, nou, dat vind ik dan wel erg mager.

En dan nog even die schadebestrijding. Het is ook bij de burap door ons al ter sprake gebracht. Het viel ons op – en misschien kan het college daar antwoord op geven – dat dezelfde tekst aangaande ondersteuning diervriendelijke schadebestrijding, met eenzelfde dictum als educatie op de boerderij, waar in principe ook geen kerntaak is van de provincie, waarbij die educatie op de boerderij dan geen bezwaar krijgt, terwijl we eigenlijk niet meer vragen dan daar ook in staat, namelijk met belanghebbenden in gesprek te gaan over mogelijke oplossingen, of zij willen bijdragen aan eventuele financiële ondersteuning en te kijken naar Europese projecten en plattelandsontwikkeling, nou ja, eigenlijk alleen dan voor diervriendelijke schadebestrijding en het andere is voor educatie op de boerderij, waar wij primair ook geen taak hebben. Het verbaast me dat er dan een compleet ander antwoord komt van het college. Ik zou toch zeggen: gelijke monniken, gelijke kappen.

Alle moties die wij een warm hart toe dragen hebben wij genoemd en onze moties en amendementen nog even toegelicht.

Als laatste, want die ik heb niet meer in mijn bezit natuurlijk, lest best zal ik maar even zeggen: biologische landbouw in de Verordening Ruimte. Na het antwoord van de gedeputeerde zijn wij van mening dat dat misschien nu een stap te ver is. Het is ook geheel niet de bedoeling dat wij als provincie gebieden gaan aanwijzen voor biologische landbouw, met alle gevolgen van dien, ook voor planschade zoals de gedeputeerde terecht zei. Nee, dat is dan verkeerd begrepen door de gedeputeerde, waarschijnlijk door mijn uitleg daarbij. Wat de bedoeling is, en dat is juist andersom, van onder af, is dat een bedrijf dat die inspanning heeft gepleegd en 10 ha heeft omgezet van gangbaar naar biologisch en daar een bepaalde waarde aan zou willen toekennen, zou kunnen opteren, uit zichzelf, om naar de gemeente te gaan en aan te geven dat hij bij de eerstvolgende bestemmingswijzing graag aanspraak zou willen maken op biologische landbouw. Dat heeft bijvoorbeeld een voordeel in de zin van waardecreatie. Dus die inzet wordt beloond, in die zin dat hij er iets voor terug krijgt. Dat is zijn eigen keuze en ik neem aan dat, als een boer dat zelf wil over zijn eigen grond, hij daar ook niet zo snel een probleem mee krijgt met burens – het zou kunnen, maar dat kan hij natuurlijk in overleg doen –, of dat hij naast een andere boer zit die ook biologisch is en dat het helemaal geen probleem is, maar juist heel fijn. Maar goed, het moet van onderaf komen, het moet naar ons toe worden gecommuniceerd, en het enige wat ik vraag – daarom heb ik de tweede bullet weggehaald – is om de gronden die het zouden kunnen worden, die het te laten worden. Ik hoop dat de gedeputeerde dan met een ander licht daarnaar wil kijken.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. De ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank voor de toezegging van gedeputeerde Pauli voor de informatiebijeenkomst rondom verduurzaming van de scheepvaart. Volgens mij gaan we er een mooie bijeenkomst van maken, ik zie ernaar uit. Blij zijn wij ook met de positieve beoordeling van het college over de motie inzake de verduurzaming van de veren. Wij hopen

ook dat de Staten de motie zullen steunen. Ook met betrekking tot de OV-informatie zeggen wij de gedeputeerde dank voor zijn antwoord. Daarmee kunnen we volgens mij aan de slag om ook in de samenleving te kijken hoe we zo goed mogelijk kunnen aansluiten bij de keteninformatie, en daar ook bij initiatieven van onderaf.

Er is één amendement waarbij we nog een aantal opmerkingen hebben, en dat is het amendement over het toezicht op natuurgebieden. Ik neem u even mee in de besluitvorming, want het is wel eens aardig zo'n IPO-besluitvorming te analyseren en te kijken wat er allemaal gebeurt in het IPO. Anderhalf jaar geleden, op 23 juni 2016, besluit het BAC het advies tot het herzien van de SKP goed te keuren en vast te stellen, wel met de kanttekening dat er nog een probleem is met het toezicht, want de kosten zijn wel erg hoog. Vervolgens wordt op 15 december door het BAC het besluit vastgesteld waarin de regeling opgenomen is, waarvan later gezegd wordt: ja, we hebben dat besluit wel iets minder expliciet genomen. Op 9 maart komt vervolgens een Knoppennotitie, waarin vanuit IPO aangegeven wordt hoe de beheersing van de kosten door de provincie is opgepakt en ingevuld kan worden. Op 20 april worden de terreinbeherende organisaties ingelicht en wordt hun gemeld dat er forse consequenties zijn voor de provinciale begroting, en dat dat het maakt tot een politieke discussie. Vervolgens wordt in juli het signaal gegeven dat de regeling wel doorgevoerd moet worden in de provinciale regeling. Op 31 oktober nemen GS dan het besluit om aan artikel 2.5 lid 5 toe te voegen: 'voor subsidie komen in aanmerking: a. recreatief toegankelijk maken van natuurgebieden en b. het houden van toezicht op natuurterreinen'.

Voorzitter. Ik heb daar drie vragen bij. Hoe kan het, als u het ziet als een rijkstaak, dat u dat proces van anderhalf jaar bent ingegaan om daarmee tot onderhandeling en tot een regeling te komen met de terreinbeherende organisaties die u zelf ook in de subsidieregeling invoert, maar vervolgens niet uitwerkt? Waarom lees ik in al die verslagen nergens een kanttekening van de provincie Brabant dat ze het hiermee niet eens is en dat dit een rijkstaak is? Waarom voert u dan die toevoeging door in de verordening, lid b, het houden van toezicht op natuurterreinen, als u niet van plan bent het uit te voeren en het ziet als een rijkstaak? Ik wil graag een antwoord op deze drie vragen en dan toch een oproep aan de Staten. Alle fracties hebben eigenlijk aangegeven dat het toezicht op natuur, buitengebied, opengestelde gebieden, van groot belang is. Er ligt hier een voorstel van de voltallige oppositie, van links tot rechts, dat u kunt steunen en daarmee ook voor 2018 dit daadwerkelijk realiseert. Het voorstel om nog eens een keer te gaan onderhandelen met het Rijk is, denk ik, een klap in het gezicht van de natuurbeherende organisaties. Ik doe nogmaals een oproep aan de Staten om dit voorstel daarin te ondersteunen en de verwachtingen die zijn gewekt richting natuurbeherende organisaties vanuit het hele proces van totstandkoming van dit besluit, te respecteren en daarmee samen te blijven optrekken.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Dan nu de fractie van Lokaal Brabant, de heer Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Ik wil alleen even melden dat ik motie 60 intrek. Bij een volgende gelegenheid over de ... fondsen zal ik het misschien weer inbrengen als de antwoorden van de gedeputeerde mij niet bevallen. Welke moties ik voor de rest zal steunen, zal ik laten blijken in mijn stemming.

De **voorzitter**: Motie 60 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. Dan is nu aan de orde de tweede termijn van de zijde van het college. Ik verzoek de leden kort en krachtig de nog openstaande vragen te beantwoorden. Gedeputeerde Pauli begint.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Wat mij betreft kan het inderdaad kort en krachtig. De uitnodiging van de heer Steenbakkers iets te zeggen over de houding/het gedrag van mijn mede-collegeleden: nou, mijnheer Steenbakkers, ik kan u vertellen dat ik ongelofelijk trots ben dat ik aanvoerder mocht zijn van dit

team. Je moet er toch niet aan denken dat we allemaal hetzelfde waren, dan zou het geen goed team zijn. Maar wat we met elkaar delen, is een grote bereidheid om daden te realiseren, en dat te doen op basis van overleg, om een luisterend oor te hebben. Kijk eens hoeveel moties en amendementen hier vanavond aangenomen worden, waarover amper overleg is geweest tussen ons, maar waar we geen onderscheid hebben gemaakt tussen coalitie en oppositie, en ook de werkwijze die we voorstaan. Het is wat dat betreft heel erg goed, maar ook de houding: hoe opereren naar het veld? U kunt er nog niets van vinden, want u heeft het nog niet, maar dinsdag komt in ons college de hele proceswijze van onze Omgevingsvisie, daar ben ik ongelooflijk trots op, hoe mijn collega Van Merrienboer die organiseert. Hetzelfde geldt voor de heer Van der Maat, hoe hij uiteindelijk tot smart mobility is gekomen en op welke manier hij daarbij heel veel belangengroepen en gemeenten en delen van Brabant betrokken heeft. En collega Spierings: het ijzeren geduld waarmee zij overweg gaat met Veerkrachtig Bestuur, en dat geldt ook voor mijn collega's Van den Hout en Swinkels voor de manier waarop zij bezig zijn op hun terrein. Maar we zijn wel een college dat houdt van disruptieve oplossingen, en een disruptieve oplossing betekent dat we niet eindeloos blijven praten, maar af en toe ook doorpakken. Dat is heel vervelend als je gewend bent aan oude systemen en oude structuren. Wij houden van vernieuwing, daar hoort dit college bij, en daar ben ik trots op.

Nog een korte reactie op de motie van D66. Ons vertrekpunt is Noord-Brabant. Daar houden we van, daar zijn we dol op, we hebben er een prachtige visie voor liggen en daarin werken we met wisselende partners samen, op het moment dat we denken dat daarmee de inhoud van onze visie, en de snelheid waarmee we het kunnen realiseren, verbeterd wordt. Dat doen we door middel van Limburg als het gaat om Brainport Network, dat doen we soms in Zeeland, en soms gaan we zelfs de grens over, als we zeer intensief samenwerken met de provincie Vlaams Brabant. Wij hebben er dus geen behoefte aan om in deze bestuursperiode, terwijl de trein volop aan het rijden is, de discussie te verplaatsen van inhoud naar vorm. Anderen zitten er niet op te wachten en onze huidige werkwijze, die u vastgesteld hebt, werkt perfect.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Dit gaat uiteindelijk niet zozeer over de behoefte van het college, dit gaat over de behoefte van de Staten. Als wij behoefte hebben aan inzicht, als wij behoefte hebben aan visie, dan zijn wij volgens mij volledig gerechtigd om ook daarom te vragen. Als wij daarom zouden vragen, en de motie wordt aangenomen, dan neem ik aan dat het college ook gaat leveren en die visie aan ons gaat verstrekken.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat zou kunnen, maar ik verwijs nogmaals naar uw titel: u streeft naar een doelstelling, een visie op een landsdeelachtige samenwerking, en daarvan zegt dit college: ontraden, geschreven met hoofdletters.

De **voorzitter**: Dan is nu het woord aan gedeputeerde Van den Hout.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk alleen nog maar iets over gewijzigde moties of amendementen.

Amendement 8 is 8A geworden, maar ik kon geen verschil ontdekken, dus ik blijf dat gewoon afraden.

Naar aanleiding van amendement 9 heeft de heer Vreugdenhil een heel betoog gehouden over IPO-bestuursadvies-/commissievergaderingen. Ik kan alleen maar vaststellen dat het klopt dat het IPO niet gaat over de begroting en dat het dus niet zo kan zijn dat wij onderling met twaalf provincies besluiten over welk budget Brabant wel of niet voor welke maatregel uittrekt. We hebben afgesproken die regel in de

verordening op te nemen, en die staat er in, nu is het voorstel om daaraan budget toe te kennen, dat budget is wat ons betreft nul, zoals overigens in veruit de meeste provincies, en met goede redenen. Het is niet onze taak, ik heb ook niet gezegd dat het een rijkstaak is, ik heb wel begrip voor mensen die mij vragen te lobbyen bij de rijksoverheid, die vroeger wel die taak had en die heeft laten vallen en de rest heeft overgedragen aan de provincie, deze niet, om die maar weer op zich te nemen. Ik kan het amendement natuurlijk niet interpreteren, maar ik ben bereid binnen IPO het gesprek op gang te brengen om nogmaals bij EZ, of bij LNV, of waar het dan ook onder komt te vallen, te kijken of zij geïnteresseerd zijn om de financiering hiervan op zich te nemen.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Zo net zei u dat het IPO er niet over gaat, dat wij over de begroting gaan en dat u het wel terug wilt brengen in het IPO. Nee, u heeft er een lijn over afgesproken en de Staten besluiten uiteindelijk of er geld, budget, beschikbaar wordt gesteld, en dit is het moment. Dit is het moment waarop geld beschikbaar gesteld wordt, of wij die regeling willen uitvoeren ja of nee. Nu bent u al een stuk teruggekrabbeld vanaf die rijkstaak, althans die woorden zijn heel anders, dus mijn duale oproep richting de Staten is: dit is het moment waarop wij kunnen bepalen of wij toezicht/handhaving in het buitengebied daadwerkelijk willen organiseren, samen met onze terreinbeherende organisaties en binnen het kader en het raamwerk dat u daarin al geschapen heeft, in het wijzigen van de subsidieverordening, om daar het budget beschikbaar te stellen, om in 2018 daar een start mee te maken, niks meer en niks minder. Onze oproep blijft dus aan de Staten: maak daar op dit moment gebruik van, neem het voorwerk dat door het IPO is gedaan ter harte en zorg dat vanaf volgend dit jaar dan ook daadwerkelijk dit geregeld is.

De **voorzitter**: Dit punt is helder, mijnheer Vreugdenhil. De besluitvorming ligt helder voor aan u. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 28a is ook enigszins gewijzigd. Als we die mogen lezen zoals het er nu staat: we komen voor de perspectiefnota met een voorstel over hoe een dergelijke campagne een plek kan vinden in SSIB, heb ik geen bezwaar tegen deze motie.

Motie 31 is eigenlijk al behandeld door collega Spierings, maar de PvdA wil weten of ik daar hetzelfde over denk. Ja, het college spreekt met één mond, dus het maakt niet uit wie u daarom vraagt. Het college denkt er hetzelfde over.

Motie 40 is niet gewijzigd, maar er is wel veel debat over geweest. Als de motie kan worden uitgelegd zoals de heer Heijmans het uitlegde, dat wij RIVM uitnodigen om met u in gesprek te gaan over de meetpunten, uit te wisselen wat u daarover wilt uitwisselen en daarna een voorstel voor te leggen om dat eventueel aan te vullen, of niet, heb ik natuurlijk geen bezwaar tegen het organiseren van zo'n bijeenkomst.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Het is heel fijn, zeker op dit uur, om een motie, waarvan wij de eerste indiener zijn, van 'geen bezwaar' te horen worden voorzien. Maar even, om het toch nog duidelijk te krijgen: we komen samen met het RIVM, dat geeft ons uitleg over haar meetpunten, vertelt wat de mogelijkheden zijn en geeft daarin een indicatie en een advies, maar krijgen wij in dat gesprek wel te horen wat meetpunten kosten in Brabant?

De **voorzitter**: Van den Hout.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dat lijkt me zinvolle informatie.

Over motie 63 heb ik het eigenlijk al gehad in het kader van amendement A9. Zoals het nu geformuleerd is, heb ik er geen bezwaar tegen om bij het IPO aan te sturen op opnieuw in gesprek gaan met het Rijk over hun bijdragen aan de natuur in Nederland.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Hout. Mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Ik heb drie moties waarover ik nog even iets wil zeggen. Motie 50 van de Partij voor de Dieren over plantaardig. Aanvullend op wat mijn collega al over de eerste twee bullets heeft gezegd, ook nog even over de derde bullet: de duurzame keuzes als provincie uitdragen. Wij zijn van mening dat we dat al meer dan voldoende doen, bijvoorbeeld met food-up, maar ook met het programma dat Food Heroes dit jaar heeft gedraaid. Dat gaat allemaal over plantaardig, en daarmee zijn wij, voor zover mij bekend, de provincie die hier de meeste tijd en aandacht aan besteedt, misschien al veel meer dan we als provincie zouden moeten doen.

Motie 62, 'mestverwerking hoort bij AFC'. Ik zou graag het belang van een excellente vergunningaanvraag willen onderstrepen. Dat staat overigens ook zeer helder in de motie uitgelegd ...

De heer **Van der Wel** (PvdD): Gedeputeerde Van der Maat heeft bullet 1 behandeld, de gedeputeerde Veehouderij heeft bullet 3 behandeld en nu is de vraag wie bullet 2 gaat behandelen. Zijn er liefhebbers bij de gedeputeerden? Graag een toelichting op 2.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. De strekking van de beantwoording van mijn collega was dat we gewoon het bestaande contract niet gaan openbreken, met alle complexiteit van dien. Bij de nieuwe aanbesteding kunnen we het erover hebben en dat is ook het moment om de motie in te dienen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Maar het college is zich ervan bewust dat er voor de mensen die bewuste keuzes willen maken, eigenlijk geen alternatief is? We hebben nu een aantal maanden de inkooplijsten en de menu's bekeken en eigenlijk is er voor die mensen geen goed alternatief, geen veganistische en volwaardig vegetarische maaltijd. Dat is heel jammer, zeer onvriendelijk en niet de keuzevrijheid bevorderend in ieder geval.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Bij ons is niet bekend dat er een grote vraag is naar veganistische alternatieven. Als die vraag heel duidelijk opkomt, ontstaat er een andere situatie. Dat u het belangrijk vindt is iets anders dan dat er een grote vraag naar zou bestaan in ons bedrijfsrestaurant.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Toch nog even over die motie 62, over de mestverwerking. Ik vind het toch een beetje een merkwaardige gang van zaken dat de VVD er nu voor kiest om voor één specifieke vergunningsaanvraag op de voorkant al te sturen vanuit PS. Ik heb er meer het gevoel bij van: gaan we dit vaker krijgen dat er gestuurd wordt op vergunningsaanvragen? Want normaal gesproken hoor ik de VVD om het hardste roepen dat het hier dan om uitvoering gaat. Dus ik vind

dat hier toch wel een paar rollen door elkaar heen dreigen te lopen. Daar zou ik toch wel even wat scherpere op willen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Voor het college is de motie heel helder. De overwegingen staan er helder in en zijn ook heel herkenbaar, want het zijn in feite kaders die u ons al aan de voorkant hebt meegegeven. Wat deze motie in ieder geval heel helder toevoegt, is ook het kader voor het vervolg van de uitvoering. Er wordt niet gewoon gevraagd om enkel als vergunningverlener op te treden, wat we zouden kunnen doen, maar ook om heel duidelijk de regie op dat hele proces te nemen, met bijvoorbeeld de verwijzing naar Danone erin en ook de instrumenten die we als provincie in kunnen zetten. Daarmee scheidt u wel een helder kader waarbinnen wij verder kunnen met die uitvoering.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Maar scheidt u hier niet ook een precedent mee, dat dit vaker gaat gebeuren richting specifieke vergunningaanvragen? Want dat is iets waar je wel een discussie over kunt voeren, of dat wenselijk is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik denk dat uw Staten die onderling moeten voeren. Motie 62 nog even afrondend: het is van belang dat die excellente vergunningaanvraag komt. Ik denk dat dat voor iedereen goed is. Blij dat er een kader ligt, dus in die zin ook geen bezwaar tegen de motie. Dan motie 67, die wij willen ontraden. Daarbij zou ik de PVV-fractie toch nog even willen vragen om de diverse Statenmededelingen over het stalderingsloket nog eens in volgorde van tijd te lezen, want dan zult u begrijpen dat het stalderingsloket inmiddels gewoon open is en dat het in twee varianten gaat functioneren. In de ene variant verhandelen de ondernemers zelf de stalderingsmeters met elkaar, waarbij het stalderingsloket een akkoord geeft, dat die handel inderdaad klopt en aan alle regels is voldaan. Die variant is open. De andere variant, waaraan nog wordt gewerkt, vandaar dat het allemaal nog niet is bepaald, is de variant waarin het stalderingsloket zelf de vierkante meters inkoopt en later weer verkoopt. Tot zo ver, voorzitter.

De **voorzitter**: Interruptie Boon op de valreep.

De heer **Boon** (PVV): Ja, dank u wel voor dit antwoord. Dat niet kwam uit de beantwoording van de technische vragen; daar had het inderdaad bij kunnen staan, wij hebben er meerdere vragen over gesteld. Maar ik heb wel de vraag: verwacht u dan de datum en wanneer verwacht u dat alle vragen waar geen antwoord op is gekregen in de technische vragen, wanneer we daar een antwoord wel op krijgen? Wanneer gaat het nou eindelijk rollen en wanneer gaan we eindelijk werk maken van de diervriendelijke innovatieve stallen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dat staat wel, als ik me niet vergis, in de beantwoording van de technische vragen, dat het van een veelheid aan factoren afhankelijk is, onder andere ook op het

moment dat we de koppeling maken met staldren met stoppers, dat we dan ook zullen moeten voorkomen dat daar staatssteun in zit.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Nu is het woord aan gedeputeerde Van der Maat.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik was nog bij gedeputeerde Spierings. Ik heb nog een onbeantwoorde vraag waar ik geen reactie op heb gehad, als het nog kan ...

De **voorzitter**: U bent wel laat. Ik had het woord al gegeven aan gedeputeerde Van der Maat. Misschien dat we aan het einde van de rit proberen ... , ... terug te krijgen op het podium voor uw vraag. Ik wil nu de orde niet verder verstoren. Aan het einde krijgt u nog de kans om een vraag te stellen. Van der Maat gaat nu verder.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Twee korte opmerkingen van mijn kant, voorzitter. Motie 6 is motie 6A geworden. Geen bezwaar.

De heer Smeulders maakte een opmerking over de Actieagenda Brainport. Zeker gezien zijn warme contacten in het Eindhovense, wil ik daarop graag nog even de reactie geven dat ik na de begrotingsbehandeling van deze week bij de gemeente Eindhoven, erg benieuwd ben welke eerste stappen Eindhoven gaat zetten in dat proces. Maar uiteraard zijn wij een goede partner.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Maat. Dan is nu het woord aan gedeputeerde Swinkels.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Ook ik kan volgens mij kort zijn. Tegen de aangepaste motie van GroenLinks, Partij voor de Dieren en Lokaal Brabant over de Regenboogprovincie heb ik op deze manier geen bezwaar.

Door de PVV is een nieuwe motie ingediend, met daaraan voorafgaand eigenlijk de vraag in hoeverre wij bezig zijn met het voorbereiden van de herdenkingsjaren 2019 en 2020. Ik kan u vertellen dat wij daarin inmiddels optrekken met onder andere de betrokken musea, het Oorlogsmuseum Overloon, Kamp Vught, de inspanningen die gedaan worden rondom generaal Matsjek, maar ook de Slag om de Schelde in het westen van Brabant. Daar zit een grote samenwerking op, waarbij ook Erfgoed Brabant en Vissers Brabant mee denken en -doen, om uiteindelijk in de aanloop naar 2019/2020 daar in vele opzichten, zou je kunnen zeggen, memorabele jaren van te maken. Die inspanningen worden dus gedaan en u krijgt binnenkort wat meer informatie over hoe we dat vorm gaan geven. Daarin past het wellicht ook om in ieder geval te gaan onderzoeken wat dat precies betekent voor de betrokken Statenleden, waarbij ik overigens opmerk dat PS en GS in de oorlog ontbonden werden. Het betreft hier ook twee burgemeesters, een in Someren, daar op 15 augustus geëxecuteerd, en de ander in Waalwijk, op 9 september, zo wordt mij snel ingefluisterd, en daar zit ook een bijzonder verhaal aan, want dat was samen met de broers Hoffmans, van wie er één op wonderlijke wijze die executie overleefde dankzij het ingrijpen van de pastoor. Zo zie je maar dat er hele mooie verhalen verbonden zitten aan deze oorlogsgeschiedenis. Het is een van de verhalen van Brabant en een belangwekkend thema in 'Bevochten Brabant'. Het is juist dat we dit soort levensveranderende verhalen daar centraal willen stellen. Dit zou ook in dat opzicht zomaar eens een van die verhalen kunnen worden. Daarmee kunnen we met 'geen bezwaar' deze motie tegemoet zien.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Dan nu gedeputeerde Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Nog een paar punten. De heer Van Hattem vroeg naar een exitstrategie in relatie tot erfgoed. Exitstrategieën beginnen met het ervoor zorgen dat zoveel

mogelijk reële boekwaarden in je boeken zijn opgenomen, zodat je ook in staat bent om die exit te realiseren, en een goed risicomanagement, ook ten aanzien van de verschillende erfgoedcomplexen. Dat is bij de provincie goed op orde. Het betekent volgens mij dat we elk moment in staat zijn om ook na te denken over de vraag of een exit aan de orde is en of die vanuit een borging van reële boekwaarden en dergelijke ook is uit te voeren. Maar het is vanzelfsprekend – dat snapt u – maatwerk. Wij zijn echt voornemens pas een exit te realiseren als onze erfgoeddoelen gerealiseerd zijn en ook daadwerkelijk geborgd. Ik denk dat we dat bij de provincie goed op orde hebben.

Dan had u nog een vraag over arbeidsmigranten, waarbij – dat is volgens mij helder – arbeidsmigratie natuurlijk gedictieerd wordt door nationale en internationale regelgeving. Als je kijkt naar de consequenties in relatie tot de woningmarkt, dan zie je dat aan de ene kant sprake is van tijdelijke huisvesting, en dat daar bijvoorbeeld ook allerlei hotelformules op van toepassing zijn. Waar het tijdelijke huisvesting is, is dat echt een eerste verantwoordelijkheid, en eigenlijk een uitsluitende verantwoordelijkheid, van gemeenten, met uitzondering van plekken waar ook provinciale ruimtelijke belangen in het geding zouden kunnen zijn. En als je kijkt naar arbeidsmigratie in het perspectief van, nou ja, meer permanente vestiging, dan heeft u het over scenario's die volgens ons niet passen bij wat wij als demografische uitgangspunten hebben, en dat is dat wij per saldo uitgaan van zo'n vierduizend vestigers per jaar. Dat is per saldo het migratiesaldo en als je dat beziet op het totaal van de Brabantse bevolking en bijvoorbeeld de huisvestingsbewegingen, dan moeten wij zonder meer in staat zijn om dat als onderdeel van onze woningbouwopgave goed te realiseren.

Dan heb ik nog een tweetal moties. Motie 52A van de Partij voor de Dieren ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik zit toch een beetje met twee gedachten te hinken bij het antwoord van de gedeputeerde over de arbeidsmigranten. Want je kunt zeggen 'we kunnen het allemaal makkelijk aan' etc., 'het is geen probleem', 'we kunnen het realiseren', maar ik kan er niet helder uit opmaken wat nu de koppeling wordt met de Agenda Wonen. Gaat er in de regionale ruimtelijke overleggen, waar dus u ook aan tafel zit als gedeputeerde, gaat er ook gesproken worden over die huisvesting van arbeidsmigranten en welk provinciaal uitgangspunt kiest u als dat daar op tafel ligt? Gaat u ook uw rol daarin pakken, of zegt u van: ik hou me helemaal afzijdig van die discussie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou ja, mijnheer Van Hattem, dat is volgens mij wat ik u vertel hè? Als het gaat over tijdelijke vestiging, schets ik u de rolverdeling dat provinciale belangen daar in de regel niet in het geding zijn, en als ze dat wel zijn in het kader van een bestemmingsplanwijziging of wat dan ook, dan nemen we die verantwoordelijkheid. En daar waar het gaat om meer permanente vestiging, nemen wij een reëel uitgangspunt, en ik geef u aan over wat voor aantallen we dan praten. Wij zijn dan een van de partijen die samen met de gemeenten borgen dat we in voldoende mate huisvesting beschikbaar krijgen. U weet dat we met de Woonagenda echt de woningbouwproductie in Brabant willen aanjagen. Juist het achterblijven van die productie, die volgens mij vooral te maken had met de crisis en met het te lang vasthouden aan verkeerde plannen, heeft echt druk op de woningmarkt veroorzaakt, veel méér dan de suggestie die u legt door de verantwoordelijkheid daarvoor bij migratie neer te leggen. Want zoals u ziet, gaat het dan om redelijk bescheiden aantallen, die volgens mij in de Brabantse woningvoorraad uitstekend zijn op te vangen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja voorzitter, ik vind het iets minder bescheiden aantallen, maar los daarvan: in het eerste deel van uw beantwoording gaat u heel sec terug naar de meer juridische kant van het bestemmingsplan etc., daar gaat u op die lijn zitten. Maar van de andere kant, met die Agenda Wonen heeft u toch de ambitie aangegeven om in te willen breken eigenlijk, dat is misschien een zwaar woord, maar in ieder geval zich aan te bemoeien tot en met de gemeentelijke beleidsagenda's op het gebied van wonen. Hoe verhoudt zich dat binnen die overleggen in de regionale ruimtelijke overleggen en met wat u beoogt in de Agenda Wonen, en dan specifiek ten aanzien van de arbeidsmigranten? Want dat is iets wat ik toch wel opgehelderd wil hebben.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): De Agenda Wonen kent nu eenmaal als vertrekpunt dat de gemeenten de eerste overheden zijn en blijven op het terrein van wonen en dat wij als provincie gemeenten faciliteren in hun samenwerking, want dat is steeds meer nodig als het gaat om de opgave die ze hebben op de woningmarkt, maar wel in die rolverdeling, mijnheer Van Hattem. Daarnaast zijn er evidente provinciale belangen die veel meer te maken hebben met ruimte, met ruimtelijke kwaliteit, en die zijn kaderstellend. Maar overigens is het vooral gemeenten ondersteunen en faciliteren in het opvoeren van de woningbouwproductie, in het veel beter kwalitatief aansluiten op de diversiteit die in de vraag ontstaat naar verschillende vormen van huisvesting. Daar geven wij samen met gemeenten invulling aan binnen het kader van de RRO en in die zin voegt de opgave die we hebben rond migratie zich heel makkelijk in de brede Agenda Wonen.

Ik heb verder nog twee moties van een advies te voorzien. De Partij voor de Dieren heeft een aangepaste motie 52A ingediend die daarmee nadrukkelijk doel en reikwijdte van het via de Verordening Ruimte eigenlijk borgen van de langdurige beschikbaarheid van biologische landbouw schetst. Dat vind ik, en dat zeg ik mede namens mijn collega's Spierings en Van den Hout, een interessant perspectief om te verkennen. We zullen dat onderzoek wat ons betreft dus doen en zullen u daarover rapporteren. Wij hebben dus geen bezwaar tegen motie 52A.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Hartelijk dank aan de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik kan nu deze motie intrekken.

De **voorzitter**: Motie 52A is ingetrokken.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Rest mij nog één motie, motie 65, die vanzelfsprekend vooral aan u als Staten ter beoordeling is, maar ik wil toch even gemeld hebben dat het college zich in ieder geval niet herkent in de overwegingen, noch in het dictum. De suggestie dat Statenmededelingen de volksvertegenwoordiging buitenspel zetten, ja, veel gortiger moet het niet worden, voorzitter. Dat een begroting voorzien wordt van het stempel 'impliciete besluitvorming' verhoudt zich mijns inziens ook niet tot het feit dat wij bij de begroting – en daarom zijn we al meer dan twaalf uur bezig – een integrale afweging op inhoud en geld willen vormgeven. Dat doet niets af aan het feit dat u bij de bespreking van de afzonderlijke onderdelen echt zelf aan zet bent, om dat te agenderen. Dat maakt dat wij motie 65 ontraden als overbodig.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Hiermee komen we aan het einde van de tweede termijn van de zijde van het college. Ik begrijp dat de heer Heijmans nog het woord wenst?

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Het kan zijn dat ik niet goed heb opgelet, maar ik meen geen advies te hebben gehoord over motie 64.

De **voorzitter**: We gaat dat even na, maar nog open stond de vraag van de heer Van Hattem aan gedeputeerde Spierings. Ik geef hem de gelegenheid die even vanaf de interruptietafel te stellen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, het was inderdaad een openstaande vraag aan gedeputeerde Spierings. En eigenlijk zijn het twee vragen die ik misschien ook nog moet stellen. Eén vraag die gaat over uw rol vanuit het gebied van energietransitie en één vraag vanuit de bestuurskracht en de bestuurssamenwerking. Maar misschien heb ik hem verkeerd geadresseerd aan de verkeerde gedeputeerde, maar dat moet u zelf even afwegen. Allereerst de vraag over het verschil in klimaatplan. Welk verschil wordt er nu daadwerkelijk gemaakt? Dat onderwerp hebben we nog steeds niet gehoord want u heeft een opiniestuk in het Brabants Dagblad geplaatst eergisteren, 'Brabantse wethouder maakt 't verschil'. Dat is mede namens u en gedeputeerde Van den Hout. En ik wil toch graag duidelijk hebben welk verschil er nu wordt gemaakt en of dit opiniestuk ook namens het hele college is, wat geacht wordt met één mond te praten.

Mijn tweede onbeantwoorde vraag ging over de netwerken tegen radicalisering, of de provincie daarbij betrokken is. Is daar vanuit de bestuurlijke portefeuille iets over te zeggen?

De **voorzitter**: Mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik vrees dat u de tweede vraag niet aan mij moet adresseren. Het college spreekt hier met één mond en het gaat hier om de bijdragen die de wethouders, ofwel de gemeenten, gaan leveren. In feite zie ik dit artikel misschien eventjes als een soort van: we hebben aangevoeld welke moties er misschien aan zouden komen. Overigens zijn we met dit artikel volgens mij al twee weken bezig geweest, want het sluit volgens mij perfect aan op motie 2 die uw Staten hebben ingediend en waar wij ook geen bezwaar tegen hebben.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter? Het is wel opvallend dat u dus eigenlijk ook hier namens de wethouders spreekt, of hoe moet ik dit opvatten? Het is toch wel een heel opmerkelijk gegeven. Wat is nu de boodschap die GS wil meegeven met dit artikel: is dat met een schaarstje te knippen met wat de wethouders willen? Staat u gewoon vierkant achter alles wat in het artikel staat?

De **voorzitter**: Mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik heb heel goed geluisterd naar de heer Steenbakkers, die inmiddels – en dat snap ik ook wel – met andere dingen bezig is. Wij werken als college in Brabant goed samen met vele partijen, ook met onze gemeenten, en dan schrijven we een gezamenlijk stuk, en dat is een stuk waar we met zijn allen achter staan. Maar dat wil niet zeggen dat we allemaal ook voor elk woord de verantwoordelijkheid dragen als het om de uitvoering gaat.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nee, voorzitter, dat zal wel zijn, maar er staat toch dikgedrukt dat u het verschil maakt, of de wethouders, ook volgens u, in de maatregelen tegen klimaatverandering, terwijl wij gewoon aantonen, en zelfs het KNMI zegt, dat het helemaal niks helpt, helemaal niks, nul komma nul, niet meetbaar, nothing. En u blijft erachter staan, begrijp ik?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Jazeker.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, dank en ook dank voor de heldere beantwoording. Ik hoorde nu dat niet iedereen verantwoordelijk is als het gaat om de uitvoering. Dat zei u toch hè?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik zei dat niet alle ondertekenaars voor elke zin verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, omdat sommige zaken hier door de provincie worden gedaan, door mij, of de heer Van den Hout namens ons college, en andere zaken door de gemeenten worden gedaan. Daarin trekken we samen op, maar dat betekent niet dat dus een bepaalde maatregel per definitie door gemeenten en provincie tegelijk genomen moet worden.

De **voorzitter**: Van der Wel tot slot. En dan is het ook echt klaar. Ik sta verder geen interrupties meer toe.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik had aan de gedeputeerde landbouw een vraag over motie 62 van de VVD. Het gaat over mestverwerking die hoort bij AFC. Ik vroeg mij eigenlijk af of dit een normale procedure is, dat wij als Staten vragen dat u met de initiatiefnemer en fractie gemeente Oss in overleg gaat en dat u ook nog eens de hele boel gaat versnellen. Ik heb het gevoel dat we heel erg in de voeten treden van wat uw werk is, maar ook dat initiatieven van onderaf zouden moeten komen en niet dat wij gaan bepalen: zo en zo en zo. Volgens de overwegingen zouden wij opereren als zijnde 'wij gaan dat aanwijzen en dan gaan wij dat regelen'. Is dat hoe het werkt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Misschien is het dan toch aardig dat u nog eens naar wat andere moties kijkt die u vandaag heeft ingediend, want u heeft wel vaker de neiging om zich gedetailleerd met de uitvoering te bemoeien. Daar kan ik me ook best veel bij voorstellen, want uw Staten hebben zich vandaag zeer betrokken betoond, alleen al door het zitvlees dat u hebt getoond om hier al vanaf tien uur vanochtend bezig te zijn. Er staat dat er eerst een excellente vergunningaanvraag moet liggen, en dat is ook de verantwoordelijkheid – en dat staat ook keurig in de overwegingen – die gewoon buiten ligt, bij de partijen die dit willen, en vervolgens staat er, letterlijk geciteerd 'een snelle en zorgvuldige vergunningverlening' en daarbij wordt ook verwezen naar Danone. Nou, dat is in het debat ook aangehaald. Volgens mij doen we daar ook niets raars. En vervolgens geeft u als kader mee dat de schop snel de grond in moet en dat we daar ook provinciale instrumenten voor kunnen inzetten, maar het uitgangspunt blijft dat er een excellente vergunningaanvraag ligt die gezondheid en veiligheid in de omgeving borgt. Dus dat is de taak die bij de markt ligt. Vervolgens is aan ons de taak om als overheid daar instrumentarium in te zetten, om uiteindelijk snel die schop de grond in te kunnen krijgen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): In reactie op de gedeputeerde: voor het eerste onderdeel zouden we waarschijnlijk minder zitvlees hebben als er wat meer positieve berichten van het college kwamen over moties en amendementen – dan zouden we namelijk ook sneller klaar zijn –, in plaats van alle afwijzingen die we gehoord hebben. Dus u zegt: eigenlijk is er niks anders dan wat u normaal doet, er komt gewoon een normale vergunningaanvraag, die wordt getoetst en u gaat niet extra inspanningen plegen om bijvoorbeeld – ik noem maar iets – de gemeente Oss een beetje onder druk te zetten, van: nou, kom, kom, een beetje opschieten, want wij hebben ook een agenda en wij hebben met de Staten iets afgesproken. De gemeente Oss is haar eigen entiteit, ook als het bijvoorbeeld niet kan, kan zij haar mening geven, neem ik aan.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik ben bijna een lesje tekstverklaring aan het doen, want er staat ook heel duidelijk ‘alles in werking te stellen om te komen tot snelle, zorgvuldige vergunningverlening’, dus u roept ons wel op om alles in werking te stellen en daarbij geeft u ook aan dat het opstellen van een PIP wordt inbegrepen. Dus als de noodzaak zich daartoe aandient, schept u nu als kader dat u vindt dat wij dat moeten doen. Punt.

De **voorzitter**: Nog twee resterende puntjes van de zijde van het college. Een vraag van de fractie van de PVV die door gedeputeerde Swinkels zal worden beantwoord en dan zal gedeputeerde Van Merrienboer nog een advies geven over motie 64.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Ik begrijp dat er nog een vraag ligt of wij radicaliseringsoverleggen houden, wellicht ook in het verlengde van de vragen die over Sportservice Noord-Brabant werden gesteld. Wij doen niet mee aan radicaliseringsoverleggen. Met betrekking tot Sportservice Noord-Brabant kan ik aangeven wat ik juist geantwoord heb. Blijkbaar verschillen wij van mening daarover, maar wij blijven rustig samenwerken met Sportservice Noord-Brabant, omdat ze fantastisch werk doen daar waar het ons hele programma rondom gehandicaptensport aangaat.

De **voorzitter**: Gedeputeerde Van Merrienboer dan tot slot met een advies over motie 64.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. De motie ‘papier hier’ is vooral aan u natuurlijk, maar ik kan, een beetje aangemoedigd door collega Pauli, natuurlijk niet anders dan een disruptief advies geven op deze motie, en dat is dat wij hem ontraden, omdat u volgens mij ook volledig papierloos zou kunnen vergaderen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik sluit nu de beraadslagingen en ik ga even kijken of ik u een ordevoorstel kan doen. Het lijkt mij mogelijk, en ook nuttig, dat wij stemmen over de amendementen en de begroting en dat wij de stemming over de moties volgende week aan het begin van de PS-vergadering doen. Dat geeft ons nu de ruimte om rustig tot afronding van de besluitvorming te komen hier, de moties doen we dan volgende week. Dan blijven we keurig binnen de termijnen. Het is een voorstel, maar als u door wilt gaan, moet u er rekening mee houden dat we nog wel een uur bezig zijn met de stemming over alle moties, want het zijn er nogal wat. Ik geef eerst het woord aan degenen die hierover het woord willen voeren, en dat is nu de heer Van Gruijthuisen zie ik.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Bij motie 31 staan wij als mede-indiener te boek, maar gehoord hebbende de reactie van GS, willen wij onze steun aan deze motie intrekken.

De **voorzitter**: Waarvan akte.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ten aanzien van uw ordevoorstel is de CDA-fractie er voorstander om alles vanavond direct af te wikkelen, temeer omdat we dan ook als Staten 11-11 meemaken. Wij verzoeken voorts om een schorsing van tien minuten, om even over de laatste moties te discussiëren.

De **voorzitter**: Ik stel voor om de moties volgende week te doen. Dat voorstel wil ik graag in stemming brengen. Welke fracties zijn daar voor?

De heer **Heijmans** (SP): Sorry, voorzitter, toch een vraag. Betekent het uitstellen van de stemming over de moties dat die moties tussentijds ook nog gewijzigd kunnen worden?

De **voorzitter**: Nee. De moties liggen nu voor en zullen in stemming worden gebracht op dezelfde wijze als waarop ze vanavond in stemming zouden komen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Het kost toch tijd, nu en volgende week, dus wat ons betreft handelen we het nu gewoon af.

De **voorzitter**: Ik breng het voorstel in stemming om de moties volgende week in stemming te brengen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Nou, de spirit is: we gaan door. Vijf minuten schorsing en dan gaan we stemmen. De vergadering is geschorst.

Schorsing (23.42 – 23.49 uur).

Stemming 2

66/17 Begroting 2018

De **voorzitter**: Goed. Dames en heren. Mag ik u vragen uw plaatsen nu in te nemen? We gaan beginnen met de stemmingen. Allereerst zal zo dadelijk een aantal amendementen in stemming worden gebracht. We zullen elke keer het rijtje volledig aflopen, zodat u weet welke amendementen eventueel zijn ingetrokken, aangehouden. Dat geldt voor de moties die we na de twee besluiten, waarover het hoofdonderwerp van vandaag, in stemming brengen. Dat hoofdonderwerp vraagt om twee afzonderlijke besluiten. Dat zal ik zo toelichten. Twee stemmingen dus.

Ik heb begrepen dat het verzoek om hoofdelijke stemming is ingetrokken. Dus we gaan straks over alle moties gewoon stemmen, zoals we regulier doen. En als we allemaal nu gezeten zijn, ga ik de stemming beginnen.

En ik begin met te zeggen dat amendement 1 is ingetrokken. Amendement 2 is ingetrokken, dus we stemmen als eerste over amendement 3. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen.

Dan gaan we nu stemmen over amendement onder stuknummer 4. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Amendement 4 is verworpen.

Dan zijn we bij amendement 5 inzake de onderhoudsimpuls. De fractie van de VVD.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, In mijn tweede termijn heb ik die ingetrokken door de toezegging van de gedeputeerde dat dat later in een debat aan de orde nog zou komen.

De **voorzitter**: Excuus. Ik heb hier op mijn lijst iets anders. Ik ga het even na bij de griffier.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Het was na dat mooie compliment aan de gedeputeerde. Hij weet het nog wel.

De **voorzitter**: Ja. En ik had het ook genoteerd, maar op de lijst stond het niet goed. We gaan niet over amendement 4 stemmen. Het is ingetrokken.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Amendement 5, voorzitter.

De **voorzitter**: Amendement 5, excuus. Amendement 6, kijk ik even extra, dat brengen we in stemming? Ja. Amendement 6 van de fractie van de PVV, eerste indiener. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen, amendement nummer 6. Amendement 7 was ingetrokken. Amendement 8a komen we dan nu over te stemmen. Ik kijk nog even voor de zekerheid naar de griffier. Ja? Dat kan gewoon in stemming komen? 8a? Ja. We gaan stemmen over amendement 8a. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dan nu het laatste amendement, als ik goed de lijst hier heb. Amendement 9. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen met stemverklaring. We zijn tegen het amendement, omdat we van mening zijn dat de ontbrekende financiële middelen vanuit het Rijk moeten komen. Maar we zijn wel graag bereid om bij de visie op vth volgend jaar met elkaar te verkennen tot waar de verantwoordelijkheid van de provincie reikt. En op basis van die visie kunnen we vervolgens de financiële consequenties bepalen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Tegen met dezelfde stemverklaring als de fractie van D66.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen.

Dan breng ik nu in stemming de twee besluiten, waarover het gaat. Het herziene ontwerpbesluit 1 onder stuknummer 66/17 en daarna onder hetzelfde stuknummer het ontwerpbesluit 2. Deze twee. Als eerste het herziene ontwerpbesluit. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor met stemverklaring. We hebben een duidelijke algemene boodschap aan het college gegeven. We hopen dat er iets mee wordt gedaan in 2018.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dat is aangenomen. Dan het ontwerpbesluit 2, Begroting 2018 in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. De opcenten willen wij lager.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

Dan komen we nu bij de moties. Die zullen we heel rustig een voor een doornemen, om zeker te weten dat de administratie helemaal op orde is. Dan beginnen we met de motie onder stuknummer 1. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Met deze symboolpolitiek schrik je geen criminelen af. Integendeel.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ah, dat is interessant. Ja, weet je het zeker? De stemmen staken. Dat betekent dat over deze motie in ieder geval nog een keer gestemd gaat worden, want de stemmen staken.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Hoe kunnen de stemmen staken als we met een oneven aantal zijn?

De **voorzitter**: Ja. Ik moet even afgaan op degenen die hier achter de tafel tellen met de registraties van degenen die in en buiten de zaal zijn. Er zijn drie leden afwezig, dus het klopt. De stemmen staken. Dan gaan we nu naar motie 2, de regionale samenwerking. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor. En bedankt.

De **voorzitter**: Deze motie 2 is aangenomen.

Motie 3 brengen wij in stemming. Ja? De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Het is toch geen echte oplossing.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Motie 4 is ingetrokken. Over de procedureversneller. Motie 5 is aangehouden.

Dan zijn we nu bij motie 6a. Dat is de gewijzigde tekst van motie 6 over de truckparking. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn we nu bij motie 7. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij motie 8 over de weidevogels. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie onder stuknummer 9. Ik breng in stemming motie 9. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen.
Dan zijn we bij motie 10. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Motie 11 is ingetrokken. Dan zijn we nu bij motie 12. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is unaniem door uw Staten aangenomen.

Dan zijn we nu bij motie 13 over de brug bij Gorinchem, A27. Motie 13. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan motie 14 over de N65. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij motie 15 over de N270. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Motie 16, spitsmijden Leenderheide. Motie 16 breng ik in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. We zijn dan bij motie 17. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor met stemverklaring. Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van de woorden van de gedeputeerde dat dit niet gaat plaatsvinden deze bestuursperiode.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Wij vinden het heerlijk om er elk jaar een keertje tegen te kunnen stemmen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie 18 over de biomassa. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen.

Dan zijn we bij ... Oké, wacht even. Vanaf nu dus? Er heeft nog één lid de zaal verlaten en dat wordt nu geregistreerd. En dat kan dus straks eventueel ... Ja, kan ik verder?

Motie 19 dan. De motie over de houtstook. Ik breng motie 19 in stemming. En we zitten dan op onze plaatsen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 19 is verworpen. Dan zijn we bij motie 20 over geïmporteerd afval. Motie 20 breng ik in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Motie 21 over windenergie. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan gaan we nu naar motie 22. Motie 22 breng ik in stemming.
De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen met stemverklaring. We zijn verheugd dat de PVV-fractie wel uitgaat van de taakstelling windenergie uit het Energieakkoord.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als D66.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor, voorzitter, met een stemverklaring. Wij zien dat de locaties onder druk komen te staan. Er zijn steeds minder geschikte plekken voor windmolens en wij zien ook dat andere belangen daarmee geschaad worden, waaronder natuur.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 22 is verworpen. Dan ben ik nu bij motie 23. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Wij zijn tegen het klimaatargument, maar ook tegen de taakstelling voor windenergie.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Motie 24 over de motorrijtuigenbelasting. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik wil een van de bodes vragen om een glaasje water als dat kan. Motie 25 zijn we dan nu, de bindende volksraadpleging. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Wij zijn voor referenda, maar vinden dat gemeenten daarover moeten beslissen en niet de provincie.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen met dezelfde stemverklaring als de SP.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen met stemverklaring. De gemeenten gaan hier zelf over.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie onder stuknummer 26, de meetbare kpi's sociale veerkracht. Motie 26. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie 27 over het provinciehuis als innovatieve e-catcher. Motie 27. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Daar zijn we voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan is de volgende motie die we in stemming brengen de gewijzigde motie 28a. Dat klopt, ja? Die gaat over de campagne over dumpers en stumpers, 28a. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. In plaats van zulke symboolpolitiek zetten we liever in op echte toezicht en handhaving in het buitengebied.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn we bij motie 29. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij motie onder stuknummer 30. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn we bij motie 31. Die is aangehouden.

De heer **Smeulders** (PvdA). Voorzitter. Nee, die brengen wij gewoon in stemming.

De **voorzitter**: O, hier staat aanhouden.

De heer **Smeulders** (PvdA): Die was aangehouden, maar daarna toch weer in stemming gebracht.

De **voorzitter**: Ja. Zij gaat gewoon in stemming. Hier stond aanhouden, dus even voor de zekerheid. 31 breng ik in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen met stemverklaring, voorzitter. We hebben de motie mee ingediend, maar het antwoord van twee gedeputeerden heeft ons overtuigd dat het geen goede motie is.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wij waren al op voorhand tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we bij de motie 32 over de jeugdzorg. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Dit is geen provinciale kerntaak meer, dus daar moeten we ons niet meer mee bezighouden.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Verworpen. Dan motie 33 over gezond en veilig lang thuis wonen. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Tegen met stemverklaring. We hebben gezien dat de PvdA nu met een motie komt, terwijl ze eerst zelf er voor gezorgd hebben dat de verzorgingshuizen gesloten zijn en mensen ook geen keus meer hebben om naar een verzorgingshuis te gaan. En dan nu hiermee komen, dat vinden we niet gepast.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen, denk ik, ja? Dan krijgen we de motie onder stuknummer 34, over fietsen in de hoogste versnelling. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Unaniem aangenomen.

Dan de motie onder stuknummer 35, educatie op de boerderij. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan is motie 36 aangehouden en zijn we bij motie 37. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan is motie 38a nu aan de orde. Motie 38a breng ik in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor met stemverklaring. We vinden dit een hartstikke goede motie en een hartstikke goed idee dat we helemaal onderstrepen. Alleen vinden we wel dat we moeten oppassen dat het niet op symboolpolitiek gaat lijken, maar voor nu is dit nog hartstikke prima. Maar dit is wel de zoveelste motie op dit terrein en dat is iets wat we wilden aankaarten.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wie pretendeert een regenboogprovincie te zijn, maar niets wil doen aan de homohatende islam en de islamisering, die is met slechts symboolpolitiek bezig en daar kunnen wij niet mee instemmen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor met een stemverklaring, voorzitter. In een veelkleurige samenleving is het goed om bij diversiteit stil te staan. Iedereen moet zichzelf kunnen zijn, geaccepteerd voelen en sociaal zich veilig voelen. Daar zetten wij ons voor in, voor mensen met een handicap, geaardheid, geloofsovertuiging en huidskleur. Soms beperkt de discussie zich tot diversiteit van één groep. Wij zien deze motie in die brede inzet.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan is er de motie onder stuknummer 40. Die blijft in stemming, ondanks die toezegging, toch? Ja? Oké. Motie 40. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Het principe van meten is weten, vinden wij zinvol.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen met stemverklaring. Via de interruptie hebben wij de schriftelijke vragen die reeds bij het college bekend waren, uitgebreid. Het college heeft toegezegd de in een motie gestelde vragen langs die weg te beantwoorden.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan krijgen we nu motie 41 over Brabants wensvervoer. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Roijackers** (GL). Voorzitter. Die is ingetrokken. Aangehouden.

De **voorzitter**: O, dat staat niet op mijn lijst. 42 is wel doorgestreept. 43 ook. Die is aangehouden. Dan gaan wij nu naar de volgende pagina op de lange lijst. Motie 44 is aangehouden. Dan ben ik bij motie 45. Ja? Motie 45 breng ik in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan is motie 46 ingetrokken en ben ik bij motie 47 over de risico's digitalisering. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan ben ik bij motie 48 over de aardgasvrije wijken. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Motie 49 is aangehouden. En dan ben ik, als het goed is, nu bij motie 50. Ja? Motie 50 ga ik in stemming brengen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen.

Dan ben ik bij motie 51, de diervriendelijke schadebestrijding. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Wij zitten niet te wachten op Europese projecten.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zie ik twee keer een streep bij 52.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Die is ingetrokken.

De **voorzitter**: Die is ingetrokken. Oké. Dat stond er niet. Motie 53 over de schone verenvloot. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen.

Dan motie 54 over de OV-informatie. Ja? De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn we bij motie 55 van de fractie van Lokaal Brabant, eerste indiener. Ik breng die motie in stemming. Nummer 55. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik ben dan bij motie 56, toekomst dorpen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Wij waren eerder gewoon voor de IDOP-regeling. Dit is er wel een bepaalde voortzetting van. We hadden liever gewoon de IDOP-regeling in stand gelaten.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen denk ik. Ja? Dan de motie 57, landbouwgrond in boerenhand. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Motie 58, de innovatieve landbouw op bedrijventerreinen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan zijn we nu bij de motie onder stuknummer 59. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen.

De motie onder stuknummer 60 was ingetrokken. Althans volgens dit overzicht. Dat klopt. Ja. Dan zijn we bij motie 61 van de PVV-fractie. Ik breng die motie in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Het stigmatiseren van bevolkingsgroepen is geen provinciale kerntaak.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Als er iets stigmatiserend is, is het wel de islamitische ideologie.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen met stemverklaring. Het is jammer dat homohaar wordt benaderd vanuit islamhaat.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als D66.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan motie 62.

De heer **Altundal** (SP): Voorzitter. Ik wilde me onthouden van stemming.

De **voorzitter**: Bij motie 62, Altundal onthoudt zich van stemming. Is genoteerd. Ik breng haar nu in stemming. Motie 62. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor met stemverklaring. In de wetenschap dat er bij de excellente vergunningaanvraag voldoende borging voor gezondheid en veiligheid moet zijn, kan D66 hiermee instemmen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor met dezelfde stemverklaring als D66.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen, voorzitter, met een stemverklaring. Voorzitter. Wij vinden de wijze van werken niet voldoende en niet transparant. Wij vinden het niet goed dat burgers op deze manier worden geholpen aan een mestfabriek waar ze niet op zitten te wachten. Voorzitter. In Oost-Brabant en Noord-Limburg wordt op grote schaal gefraudeerd met mest, zo meldt het NRC gisteravond om 23.50 uur. Na uitgebreid onderzoek schrijft de krant dat van alle mesttransporteurs en mestverwerkers in het gebied 65% wel eens is veroordeeld of beboet of wordt verdacht van overtredingen van de regels. Voorzitter. In zo'n systeem willen wij niet werken.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan motie 63 over de handhaver. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. We vinden niet dat hier alleen naar het Rijk moet worden gekeken, maar dat de provincie zelf ook stappen moet zetten om handhaving in het buitengebied sterker vorm te geven.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen met een stemverklaring, voorzitter. Dit is een schaamlap voor het niet nemen van de eigen verantwoordelijkheid.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Eens even kijken. Hoe ver zijn we? 64. Nog vier. Dan motie 64. De motie Papier hier. Motie 64. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor, voorzitter, met stemverklaring. Ik hoef maar voor me te kijken.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Voor met stemverklaring. Eigenlijk moeten we dit soort dingen gewoon in het presidium regelen.

De **voorzitter**: De GroenLinks-fractie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als de PvdA.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen met als stemverklaring: misschien moeten we een beetje voorzichtiger zijn met het indienen van moties. Dan hadden we dat papier al uitgespaard.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor met stemverklaring. D66, ga zo door.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan nog een drietal moties. Nummer 65 over sturen met kaders. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. We gaan er wel van uit dat de fracties die tegen deze motie stemmen de uitgangspunten die in deze motie worden genoemd wel blijven ondersteunen in Provinciale Staten.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen.

Dan de motie onder meer omtrent de omgekomen leden van uw Staten in de Tweede Wereldoorlog. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor met stemverklaring. Complimenten aan de PVV voor het mooie en constructieve initiatief en ook voor het mooie en constructieve antwoord van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Ook dank aan het mooie antwoord van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Unaniem door uw Staten aangenomen.

Dan de laatste motie, nummer 67 van de fractie van de PVV. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen met als stemverklaring: we hebben het op 7 juli al uitvoerig uitgesproken.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen.

Sluiting

De **voorzitter**: Dames en heren. Hiermee komen wij aan het einde van deze vergadering. Ik heb velen van u zeer terecht woorden van dank horen uitspreken. Niet alleen aan u en uw collega's en al uw medewerkers, maar ook die van ons ambtelijk apparaat. En ik wil ook vanuit deze stoel dat nog eens ook namens het college gezegd hebben. Dank voor al die inzet de afgelopen maanden om te zorgen dat wij vanavond deze besluiten hebben kunnen nemen. Dat mag nooit onderschat worden, hoe belangrijk dat voorbereidende werk is. Een grote dank aan al onze medewerkers.

Applaus.

De **voorzitter**: De begroting is vastgesteld. De besluitvorming daaromtrent afgerond. Wij kunnen dus verder om Brabant te besturen. Dat zullen we met u samen en al die andere partners graag doen. Wij zullen zo, voor zover er nog behoefte aan is, een drankje bij de Statenlounge kunnen drinken. Maar niet nadat u de badge heeft ingeleverd, uw kaartje bij de bode. Ik wens u een heel goed weekend en sluit de vergadering.

De voorzitter sluit om 00.42 uur de vergadering.